

การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะ

ปฏิบัตินาฏศิลป์สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

THE DEVELOPMENT OF BLENDED INSTRUCTIONAL MODEL TO PROMOTE

LEARNING OF PERFORMING ARTS SKILLS FOR UNDERGRADUATES

IN BUNDITPATANASILPA INSTITUTE

วิรดี จินตะไค

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2566

การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะ
ปฏิบัตินาฏศิลป์สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

ปริญญานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา
คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ปีการศึกษา 2566
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

THE DEVELOPMENT OF BLENDED INSTRUCTIONAL MODEL TO PROMOTE
LEARNING OF PERFORMING ARTS SKILLS FOR UNDERGRADUATES
IN BUNDITPATANASILPA INSTITUTE

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of DOCTOR OF EDUCATION
(Ed.D. (Arts Education))

Faculty of Fine Arts, Srinakharinwirot University

2023

Copyright of Srinakharinwirot University

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะ
ปฏิบัติทางศิลปสำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

ของ

วิรตี จินตะไผ่

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษาดุริยางค์บัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา

ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์

ที่ปรึกษาหลัก

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวิรัตน์ จันทพงษ์)

ที่ปรึกษาร่วม

(รองศาสตราจารย์ ดร.ธนิศา เลิศพรกุลรัตน์)

ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุขสันติ แวงวรรณ)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ระวีวรรณ วรรณวิไชย)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิยวดี มากพา)

ชื่อเรื่อง	การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัติทางศิลป์สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
ผู้วิจัย	วิรัตน์ จินตะโล
ปริญญา	การศึกษาศาสตรบัณฑิต
ปีการศึกษา	2566
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุวีรัตน์ จันทพงษ์
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	รองศาสตราจารย์ ดร. ธนิตา เลิศพรกุลรัตน์

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาความต้องการในการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัติทางศิลป์ 2) เพื่อออกแบบและพัฒนาแบบแผนการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัติทางศิลป์ สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ 3) เพื่อศึกษาผลการใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัติทางศิลป์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปี 1 สาขานาฏศิลป์ศึกษา(ละคร) จากวิทยาลัยนาฏศิลป์ทุกภูมิภาค สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม จำนวน 161 คน ได้มาจากการสุ่มหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการในการจัดการเรียนการสอนรูปแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัติทางศิลป์ สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา คือ การออกแบบและพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับหลักสูตรโดยมีกระบวนการฝึกฝนทักษะปฏิบัติจากผู้สอนในชั้นเรียนปกติ ผสมผสานกับการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และทบทวนบทเรียนได้ด้วยตนเองในรูปแบบออนไลน์ผ่านระบบกระบวนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยี ความต้องการด้านการวัดและประเมินผลนั้นคือการสร้างความเชื่อมั่นในกระบวนการประเมินผล มีการใช้เครื่องมือที่หลากหลายและกำหนดเกณฑ์การประเมินอย่างชัดเจนเหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียน เพื่อให้การประเมินผลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพส่งเสริมให้การพัฒนาทักษะด้านการปฏิบัติของผู้เรียนในทิศทางที่ถูกต้อง นำไปสู่การออกแบบและพัฒนาแบบแผนการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัติทางศิลป์ ที่มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับความต้องการและความสนใจของผู้เรียน โดยมีการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบผสมผสาน 2 รูปแบบ คือ 1) การจัดการเรียนรู้แบบ Onsite เป็นการเรียนรู้ในชั้นเรียนปกติ และ 2) การจัดการเรียนรู้แบบ Online เป็นการเรียนรู้ผ่านระบบการจัดการเรียนรู้ (LMS) มีองค์ประกอบของรูปแบบ ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการจัดการเรียนรู้ การวัดประเมินผล และผลลัพธ์การเรียนรู้ โดยกระบวนการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมความพร้อม จัดการเรียนการสอนในรูปแบบ Onsite และ Online เป็นขั้นที่ผู้สอนเตรียมความพร้อม ชี้แจงวัตถุประสงค์ เนื้อหาในการเรียนรู้ รวมถึงเตรียมความพร้อมในด้านทักษะปฏิบัติขั้นพื้นฐาน ขั้นที่ 2 ขั้นฝึกปฏิบัติทักษะ จัดการเรียนการสอนในรูปแบบ Onsite เป็นขั้นที่ผู้สอนถ่ายทอดเนื้อหาทำท่าตามหลักสูตร ผู้สอนดำเนินการสาธิตและให้ผู้เรียนปฏิบัติตาม ขั้นที่ 3 ขั้นให้กลวิธีการปฏิบัติทักษะ จัดการเรียนการสอนในรูปแบบ Onsite เป็นขั้นที่ผู้สอนให้กลวิธี วิธีการ ในการใช้โครงสร้างร่างกาย การสื่อสารอารมณ์ การใช้ความรู้สึก บทบาทของผู้สอนเป็นผู้ให้คำแนะนำและแก้ไขจุดบกพร่องในการปฏิบัติทักษะของผู้เรียน ขั้นที่ 4 ขั้นเสริมสร้างทักษะ จัดการเรียนการสอนในรูปแบบ Online เป็นขั้นที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ทบทวนบทเรียน พัฒนาเสริมสร้างทักษะปฏิบัติของตนเองผ่านระบบการจัดการเรียนรู้ (LMS) เกิดผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียนในการพัฒนาทักษะปฏิบัติของตนเองสามารถปฏิบัติท่าทำได้ถูกต้องตามแบบแผน มีความเชื่อมั่นและเกิดความชำนาญในการปฏิบัติทักษะ ส่งผลต่อการรับรู้ความสามารถของตนเองจากความพยายามและตั้งใจในการพัฒนาทักษะ แม้ว่ามีความรู้ความสามารถที่แตกต่างกันแต่การได้รับคำแนะนำจากผู้สอนและเพื่อนร่วมชั้นเรียนทำให้รู้จุดบกพร่องและการปรับปรุงทักษะของตนเอง รวมถึงการเรียนรู้ผ่านระบบการจัดการเรียนรู้ที่เสริมสร้างทักษะปฏิบัติของผู้เรียนนอกเวลาเรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาตนเอง มีความพยายาม และตั้งใจในการจดจำท่าท่า ทบทวนทักษะด้วยตนเอง จนเกิดความมั่นใจและส่งผลให้การปฏิบัติทักษะของตนเองนั้นดีขึ้นด้วย

คำสำคัญ : การพัฒนารูปแบบ, การสอนรูปแบบผสมผสาน, ทักษะปฏิบัติทางศิลป์

Title	THE DEVELOPMENT OF BLENDED INSTRUCTIONAL MODEL TO PROMOTE LEARNING OF PERFORMING ARTS SKILLS FOR UNDERGRADUATES IN BUNDITPATANASILPA INSTITUTE
Author	WERADE JINTALAI
Degree	DOCTOR OF EDUCATION
Academic Year	2023
Thesis Advisor	Assistant Professor Dr. Sureerat Chenpong
Co Advisor	Associate Professor Dr. Thanita Lerdpornkulrat

The objectives of this research are as follows: (1) to study the need for organizing teaching and learning in a blended format; and to promote learning in dance practice skills; (2) to design and develop a blended teaching and learning model to encourage learning in terms of performing dance skills among higher education students at the Bunditpatanasilpa Institute; and (3) to study the results of using learning management with a blended teaching and learning model, and to dance skills. The sample group used in the research were first-year undergraduate students in the Department of Performing Arts (Drama) from all regional performing arts colleges. Under the Bunditpatanasilpa Institute Ministry of Culture, 161 people were obtained from multi-stage random. The research results found that the need for organizing teaching and learning in a blended format to promote learning in performing dance skills. For higher education students is designing and developing learning activities that are appropriate and consistent. The need for measurement and evaluation builds confidence in the evaluation process. Various tools are used and assessment criteria are clearly defined. There are two types of integrated learning management: (1) onsite learning management, and (2) online learning management, with a learning management system (LMS). There are elements of the model consisting of principles, objectives, and learning management processes. The learning outcomes of students develop their practical skills. They are able to perform dance postures correctly according to the plan, had confidence and become proficient in performing skills. It affected the perception of self-efficacy from effort and intention in developing skills

Keyword : Model Developmen, Blended Learning, Dance Practice

กิตติกรรมประกาศ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วย ความเมตตาและกรุณาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรรัตน์ จันทพงษ์ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และรองศาสตราจารย์ ดร.ธิดา เลิศพรกุลรัตน์ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่ถ่ายทอดความรู้ การให้คำปรึกษา คำแนะนำและข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งแก่ผู้วิจัยจนปริญญานิพนธ์ สำเร็จลุล่วงอย่างสมบูรณ์

ขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุสันติ แวงวรรณ ประธานกรรมการสอบปริญญานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ระวีวรรณ วรรณวิไชย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิยวดี มากพา กรรมการสอบปริญญานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้ข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงปริญญานิพนธ์ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่ได้กรุณาตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย รวมถึง การสนทนากลุ่ม ที่ให้ข้อเสนอแนะ คำแนะนำ อันเป็นประโยชน์ต่อการทำงานวิจัยอย่างยิ่ง

ขอขอบคุณผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานาฏศิลป์ศึกษา จากวิทยาลัยนาฏศิลป์ทุกภูมิภาค สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ที่ให้ความกรุณาและความอนุเคราะห์การให้ข้อมูลและการทดลองงานวิจัยจนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบคุณ ดร.ณัฐนันต์ ปอศิริ และนายโชโลมอน หะยิมะ ภาควิชาการศึกษาทั่วไป วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง ที่กรุณาให้คำปรึกษาในด้านการวัดและประเมินผล การวิเคราะห์ข้อมูล ของงานวิจัยจนสำเร็จไปด้วยดี

ขอขอบคุณคณะผู้บริหาร ครู อาจารย์ และเพื่อนร่วมงาน วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง ที่ให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน และให้กำลังใจในการศึกษาและการทำวิจัยตลอดมา

ขอขอบคุณบิดา มารดา พี่น้อง ที่คอยช่วยเหลือ สนับสนุนทุนการศึกษา และให้กำลังใจตลอดระยะเวลาในการศึกษา

คุณค่าและคุณประโยชน์ของงานวิจัยนี้ ขอมอบแด่ผู้มีพระคุณทุกท่าน ที่ช่วยวางรากฐานให้ผู้วิจัยได้มีความมุ่งมั่น มีความรู้ ความสามารถ ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่างานวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาต่อไป

วิรตี จินตะไฉ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญรูปภาพ	ฐ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
ความมุ่งหมายของงานวิจัย.....	8
สมมติฐานในการวิจัย.....	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
ขอบเขตของการศึกษา	8
ความสำคัญของการวิจัย	9
วิธีดำเนินการวิจัย.....	10
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	13
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	14
1. รูปแบบการเรียนการสอน.....	16
2. การเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended learning).....	23
3. ระบบการจัดการเรียนรู้ (LMS Learning Management System)	50
4. แนวคิดสื่อ และเทคโนโลยี	53
5. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนนาฏศิลป์.....	77

6. การเรียนการสอนทักษะปฏิบัติ	86
7. การรับรู้ความสามารถของตนเอง	91
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	97
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย	101
1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	101
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	102
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	102
4. การวิเคราะห์ข้อมูล	106
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	110
ตอนที่ 1 ผลการศึกษาความต้องการในการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบผสมผสาน เพื่อ ส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัติทางศิลป สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา	110
ตอนที่ 2 ผลการออกแบบและพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เพื่อ ส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัติทางศิลป สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา	132
ตอนที่ 3 ผลการให้การจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เพื่อ ส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัติทางศิลป	157
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	166
ความมุ่งหมายของงานวิจัย	166
สมมติฐานในการวิจัย	166
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	166
วิธีดำเนินการวิจัย	167
สรุปผลการวิจัย	168
อภิปรายผล	170
ข้อเสนอแนะ	176
บรรณานุกรม	177

ภาคผนวก.....	186
ประวัติผู้เขียน.....	253

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1 องค์ประกอบของการเรียนการสอนแบบผสมผสาน	27
ตาราง 2 กรอบแนวคิดในการออกแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน	28
ตาราง 3 เปรียบเทียบสัดส่วนของการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน	30
ตาราง 4 การเรียนรู้แบบผสมผสานแนวตั้ง 50/50	31
ตาราง 5 การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานแนวนอน ร้อยละ 50:50	32
ตาราง 6 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม ตามข้อมูลทั่วไปของกลุ่มอาจารย์ สาขาวิชานาฏศิลป์ศึกษา	111
ตาราง 7 สภาพปัจจุบันและความต้องการในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบ ผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ ระดับอุดมศึกษา ของกลุ่มอาจารย์ ด้านการจัดการเรียนการสอนและสื่อ เทคโนโลยี	113
ตาราง 8 สภาพปัจจุบันและความต้องการในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบ ผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ ระดับอุดมศึกษา ของกลุ่มอาจารย์ ด้านการวัดและประเมินผล	116
ตาราง 9 การจัดลำดับความต้องการจำเป็นด้านการจัดการเรียนการสอนและสื่อ เทคโนโลยี ใน รายวิชาทักษะนาฏศิลป์ของกลุ่มอาจารย์ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ ระดับอุดมศึกษา	119
ตาราง 10 การจัดลำดับความต้องการจำเป็นด้านการวัด และประเมินผล ในรายวิชาทักษะ นาฏศิลป์ของกลุ่มอาจารย์ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการ เรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ ระดับอุดมศึกษา	121
ตาราง 11 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม ตามข้อมูลทั่วไปของกลุ่มนักศึกษาระดับ ปริญญาตรี สาขาวิชานาฏศิลป์ศึกษา	123

ตาราง 12 สภาพปัจจุบันและความต้องการในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัติทางศิลป ะดับอุดมศึกษา ของกลุ่มนักศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอนและสื่อ เทคโนโลยี	123
ตาราง 13 สภาพปัจจุบันและความต้องการในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัติทางศิลป ะดับอุดมศึกษา ของกลุ่มนักศึกษา ด้านการวัดและประเมินผล	126
ตาราง 14 การจัดลำดับความต้องการจำเป็นด้านการจัดการเรียนการสอนและสื่อ เทคโนโลยี ในรายวิชาทักษะนาฏศิลป์ของกลุ่มนักศึกษา ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัติทางศิลป ะดับอุดมศึกษา	128
ตาราง 15 การจัดลำดับความต้องการจำเป็นด้านการวัด และประเมินผล ในรายวิชาทักษะนาฏศิลป์ของกลุ่มนักศึกษา ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัติทางศิลป ะดับอุดมศึกษา	131
ตาราง 16 การสังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน.....	133
ตาราง 17 การสังเคราะห์องค์ประกอบการเรียนแบบผสมผสาน	135
ตาราง 18 การสังเคราะห์รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติ	137
ตาราง 19 การสังเคราะห์การวัดและประเมินผล	138
ตาราง 20 โครงสร้างการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัติทางศิลป สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ระดับปริญญาตรีปี 1	142
ตาราง 21 กิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานระหว่างการเรียนรู้ในรูปแบบ onsite/online	148
ตาราง 22 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัติทางศิลป ะดับอุดมศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์.....	150
ตาราง 23 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแผนการจัดการเรียนรู้	152
ตาราง 24 ผลการประเมินแบบบสอคล้องของแบบประเมินทักษะปฏิบัติทางศิลป	154

ตาราง 25 ประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัติทางศิลป์ สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์	155
ตาราง 26 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลหาประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัติทางศิลป์ ระดับอุดมศึกษา (E_1/E_2).....	156
ตาราง 27 ผลการเปรียบเทียบคะแนนทักษะปฏิบัติทางศิลป์ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม.	157
ตาราง 28 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	159
ตาราง 29 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลการรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการเรียนทักษะปฏิบัติจากความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนวิชาทักษะนาฏศิลป์	159
ตาราง 30 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลการรับรู้ความสามารถของตนเอง ด้านทักษะปฏิบัติจากความรู้สึกของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนวิชาทักษะนาฏศิลป์	160
ตาราง 31 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลการรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการเรียนทักษะปฏิบัติจากความรู้สึกของนักศึกษาในการเรียนผ่านระบบการจัดการเรียนรู้	162
ตาราง 32 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจากข้อมูลการรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการเรียนทักษะปฏิบัติรวมทั้งหมด	164

สารบัญรูปภาพ

หน้า

ภาพประกอบ 1 ขั้นตอนการออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน	41
ภาพประกอบ 2 วงจรกระบวนการในการออกแบบและพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน .	43
ภาพประกอบ 3 บทบาทของเทคโนโลยีที่มีส่วนสัมพันธ์กับการศึกษา	63
ภาพประกอบ 4 รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัติ นาฏศิลป์	139
ภาพประกอบ 5 เนื้อหาการเรียนรู้ในระบบการจัดการเรียนรู้	145
ภาพประกอบ 6 เนื้อหาการเรียนรู้ รำแม่บทใหญ่ ในระบบการจัดการเรียนรู้	145
ภาพประกอบ 7 ภาพสื่อวิดีโอ เพลงแม่บทใหญ่ ในระบบการจัดการเรียนรู้	145
ภาพประกอบ 8 กิจกรรมการฝึกปฏิบัติทักษะและส่งเสริมวิดีโอทบทวนตามกิจกรรมการเรียนรู้.	146
ภาพประกอบ 9 กิจกรรมการฝึกปฏิบัติทักษะและส่งเสริมวิดีโอทบทวนตามกิจกรรมการเรียนรู้.	146
ภาพประกอบ 10 การมีส่วนร่วมปฏิสัมพันธ์ผ่านห้องสนทนาในระบบการจัดการเรียนรู้	146
ภาพประกอบ 11 การประเมินทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ (ประเมินโดยตนเอง)	147
ภาพประกอบ 12 การประเมินทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ (ประเมินโดยเพื่อน)	147
ภาพประกอบ 13 การประเมินทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ (ประเมินโดยผู้สอน)	147

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 ระบุว่า การปฏิวัติดิจิทัล การเปลี่ยนแปลงสู่อุตสาหกรรม 4.0 และการปรับเปลี่ยนประเทศไปสู่ประเทศไทย 4.0 จะเป็นแรงผลักดันให้ประชากรสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและแหล่งเรียนรู้ที่ไร้ขีดจำกัด สามารถพัฒนาองค์ความรู้ และสร้างปัญญาที่เพิ่มขึ้นเป็นทวีคูณ มีการนำเทคโนโลยีการสื่อสาร และระบบการเรียนรู้แบบเคลื่อนที่ (Mobile learning) มาใช้มากขึ้น ดังนั้น การจัดการศึกษาของไทยจำเป็นต้องกำหนดเป้าหมายการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ วางแผนพัฒนาและเตรียมกำลังคนที่จะเข้าสู่ตลาดงานเมื่อสำเร็จการศึกษาในระดับต่าง ๆ ปรับหลักสูตรและวิธีการเรียนการสอนที่มีความยืดหยุ่น หลากหลาย เพื่อพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของทรัพยากรมนุษย์ให้มีทักษะ ความรู้ความสามารถ และสมรรถนะที่พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงและการแข่งขันอย่างเสรีแบบไร้พรมแดนในยุคเศรษฐกิจและสังคม 4.0 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560, น.4) ยุคของการศึกษาในศตวรรษที่ 21 สถาบันการศึกษาต่าง ๆ ให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ได้ด้วยตนเองของผู้เรียน จากการเปลี่ยนแปลงตามเทคโนโลยี ลักษณะการเรียนรู้จึงเน้นการเรียนรู้นอกห้องเรียนมากขึ้น เป้าหมายหลักของครูผู้สอนจึงมุ่งเน้นไปที่การจัดสภาพแวดล้อมด้วยการเรียนรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยเน้นให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองให้ได้มากที่สุด ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน เพื่อให้สอดคล้องกับพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เปลี่ยนแปลงไป (Keefe, 2007) ดังนั้นแนวทางในการปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนนักศึกษาบางกลุ่มได้แนะนำให้จัดการเรียนการสอนในสภาพแวดล้อมที่เน้นการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) (Berrett, 2012, & Strayer, 2012) ส่งผลให้ผู้เรียนใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือที่สำคัญในชีวิตประจำวัน ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ควรจะต้องให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติเรียนรู้ผ่านอุปกรณ์เทคโนโลยีและสถานการณ์จำลองต่าง ๆ ที่เหมาะสมทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน (Smaldino, Lowther, & Russell, 2012)

ศตวรรษที่ 21 โลกอยู่ในยุคของสารสนเทศ (Information Technology) ที่มีเครือข่ายโยงกันทั่วโลก เทคโนโลยีได้เข้ามามีบทบาทความสำคัญกับมนุษย์ในทุกด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการศึกษาก็ได้มีการตื่นตัวและให้ความสำคัญกับการนำเทคโนโลยีเข้ามาประยุกต์ใช้กับการศึกษา การเรียนรู้อย่างแท้จริงเป็นสิ่งที่จำเป็น ผู้สอนจึงมีหน้าที่ปรับสภาพการเรียนรู้ให้มีมิติที่ลึกซึ้งขึ้นโดยการสร้างห้องเรียนให้ใกล้เคียงกับประสบการณ์ในชีวิตจริง ผลจากการวิจัย วิเคราะห์

และจัดทำรายงานการปฏิรูปการสอนระดับอุดมศึกษาโดยเฉพาะการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในระดับชั้นปริญญาตรี ของสถาบันอุดมศึกษาสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยควรมีการปฏิรูปการสอนโดยการให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะทั้งทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) ด้านภาษาและการสื่อสาร (communication) ให้กับผู้เรียน ผู้สอนจำเป็นต้องมีการผสมผสานการเรียนรู้ระหว่างในห้องเรียนและเครือข่ายเข้าด้วยกัน การเรียนรู้แบบผสมผสาน หรือ Blended Learning (BL) เป็นการเรียนแบบเผชิญหน้ากันในห้องเรียนปกติและห้องเรียนออนไลน์ โดยมีเป้าหมายเพื่อรวมเอาคุณลักษณะที่ดีที่สุดของการเรียนการสอนในห้องเรียนและคุณลักษณะที่ดีที่สุดของการเรียนการสอนออนไลน์เข้าไว้ด้วยกัน (ศุภักษร พongjavan, 2559) ผู้สอนและผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กันแบบเผชิญหน้า (face-to-face) กันกับการเรียนผ่านเทคโนโลยีต่าง ๆ เข้าด้วยกัน เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ รู้จักใช้นวัตกรรม การคิดแบบมีเหตุมีผล รวมไปถึงการทำงานร่วมกับผู้อื่น บอยล์ และแบรดลีย์ (2003 อ้างถึงใน สฐิตชัย รักบำรุง, 2555, น.38) ได้ทำการวิจัยประเด็นดังกล่าวพบว่า การเรียนการสอนโดยใช้คอมพิวเตอร์บนเครือข่ายมีผลต่อการพัฒนาการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเพื่อสอนเนื้อหาใหม่ ๆ และใช้เป็นแหล่งความรู้บนเครือข่าย มีผลต่อการช่วยพัฒนาการเรียนรู้ให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จเป็นรายบุคคลมากขึ้นกว่าการสอนในห้องเรียนปกติ แต่การสอนในห้องเรียนปกติก็ยังคงมีความจำเป็นอยู่เช่นกัน

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษากำหนดพันธกิจหลักสำคัญที่ใช้เป็นตัวขับเคลื่อนงานอุดมศึกษา 4 พันธกิจ ประกอบด้วย การผลิตบัณฑิต การวิจัย การบริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมไทย การดำเนินการทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม เป็นพันธกิจของสถาบันอุดมศึกษา ดังนั้นสถาบันอุดมศึกษาแต่ละสังกัด มีนโยบายการดำเนินงานเพื่อให้สอดคล้องกับพันธกิจประการนี้ให้มากที่สุดและต้องดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยภาพรวมจะต้องมีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้บัณฑิตมีความเข้าใจและเกิดความจรรโลงใจต่อการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม กิจกรรมที่ปรากฏในสถาบันอุดมศึกษาประกอบด้วย การอนุรักษ์ สืบสาน พัฒนา เผยแพร่และต่อยอดศิลปวัฒนธรรมในด้านต่าง ๆ ศิลปวัฒนธรรมจึงถูกพัฒนาจากการแสดงออกไปสู่การจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา (ปภาวรินทร์ ณ พัทลุง, 2564, น. 423)

สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการเรียนการสอนเพื่อยกระดับการศึกษาด้านศิลปวัฒนธรรมให้สูงขึ้น มุ่งผลิตบัณฑิตที่เป็นครูศิลปะ และนักวิชาการทางศิลปะและวัฒนธรรม ซึ่งมีความรู้ความสามารถและทักษะในวิชาชีพอย่างลุ่มลึก สามารถรองรับงานด้านอนุรักษ์พัฒนา สร้างสรรค์ สืบทอดและเผยแพร่มรดกศิลปวัฒนธรรมของชาติให้ดำรงคงอยู่ตลอดไป การจัดการเรียนการสอนหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต (4 ปี) สาขานาฏศิลป์ศึกษา

สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ระบุว่าต้องพัฒนาผู้เรียนให้ตอบสนองต่อการขับเคลื่อนประเทศไทยให้ก้าวไปสู่วิสัยทัศน์ 4.0 และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) โดยสร้างความรอบรู้ทางศาสตร์นาฏศิลป์อย่างลุ่มลึก พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง มีความใฝ่รู้และเรียนรู้ในทักษะที่หลากหลาย เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสถานการณ์จริง และจากการปฏิบัติเพื่อให้ได้รับประสบการณ์ตรง เมื่อต้องเผชิญกับปัญหาจะได้คิดเป็น แก้ปัญหาได้ สามารถบูรณาการและประยุกต์ใช้ความรู้ได้อย่างเหมาะสม มีทักษะการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่น ทั้งมีความคิดริเริ่มในการสร้างนวัตกรรมเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจได้

จากสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยและสังคมโลกในปัจจุบันส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประชากรไทยที่เน้นให้ผู้สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต (4 ปี) สาขานาฏศิลป์ศึกษา ต้องมีทักษะทางด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะชีวิตและการทำงาน และทักษะด้านสารสนเทศ สื่อเทคโนโลยี ดังนั้นผู้รับการศึกษาต้องได้รับการพัฒนาทางด้านความรู้ และสมรรถนะในการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับความคาดหวังของสังคม สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต สามารถปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ และดำรงชีวิตอย่างมีความสุข บนพื้นฐานความเป็นไทย และสถานการณ์ทางด้านศิลปวัฒนธรรมการแสดงของชาติในปัจจุบันที่ได้เปลี่ยนไปอันมีสาเหตุมาจากการรับวัฒนธรรมของต่างชาติที่แพร่หลายในสังคมไทยอย่างรวดเร็วด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย มีผลให้ 1) รูปแบบการแสดงนาฏศิลป์ต้องเปลี่ยนไปตามกระแสสังคมที่ต้องการผสมผสานกับวัฒนธรรมตะวันตก ทั้งเข้าถึงและใกล้ชิดผู้ชมมากยิ่งขึ้น 2) บทบาทการแสดงนาฏศิลป์จากที่ใช้ในพิธีกรรม ประเพณี และความบันเทิงแล้ว ปัจจุบันยังมีบทบาทในการสนับสนุนกิจการธุรกิจต่าง ๆ เช่น การโรงแรม การท่องเที่ยว ภาพยนตร์ โทรทัศน์ โฆษณา อันเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่งานนาฏศิลป์

การเรียนนาฏศิลป์ไทยมีรูปแบบการแสดงออกที่ทำทางและมีท่าร่ำที่เป็นแบบแผนและกำหนดไว้เป็นมาตรฐาน ดังนั้นการเรียนนาฏศิลป์และการแสดงออกด้านทักษะปฏิบัติท่าร่ำมีความจำเป็นที่จะต้องมีความเข้าใจที่ถูกต้อง โดยเริ่มตั้งแต่การฝึกหัดนาฏศิลป์ไทยเบื้องต้น ซึ่งเป็นท่าร่ำพื้นฐานในการปฏิบัติท่าร่ำทางนาฏศิลป์ไทยในชุดการแสดงต่าง ๆ ซึ่งมีกระบวนการท่าร่ำที่ใช้ภาษานาฏศิลป์มาเรียงร้อยให้เป็นกระบวนการท่าร่ำ สื่อความหมายตามบทร้องและทำนองเพลง (นิตยา เต็งประเสริฐ, 2557, น.12) โดยปกติการเรียนการสอนปฏิบัตินาฏศิลป์ ครูผู้สอนจะเป็นผู้ถ่ายทอดท่าร่ำใช้ตัวครูเป็นสื่อ ครูเป็นผู้ถ่ายทอดท่าร่ำด้วยตัวเองและผู้เรียนต้องจดจำท่าร่ำและมีการสังเกต

เลียนแบบปฏิบัติทำให้เหมือนมากที่สุด อีกทั้งครูสามารถแก้ไขข้อบกพร่องของผู้เรียนได้ สอดคล้องกับณัฐธริยา สุขสวัสดิ์,และปัญญา ส้ารวรรัตน์ (2559) วิธีการสอนในปัจจุบัน ส่วนมาก ผู้สอนจะเน้นการบรรยายเนื้อหาในลักษณะเป็นผู้สาคิตและอธิบายหน้าชั้นผู้เรียนจะเป็นผู้ลงมือ ปฏิบัติตาม ผู้สอนไม่สามารถที่จะออกแบบการสอนตอบสนองความต้องการและความแตกต่าง ของศักยภาพของผู้เรียนได้ ด้วยปัจจัยเรื่องเวลาและจำนวนนักเรียน จึงทำให้ผู้สอนดูแลนักเรียนไม่ทั่วถึง ในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองตามความต้องการ ได้ทุกที่ ทุก เวลานั้น ต้องมีการออกแบบรูปแบบการสอน รวมถึงสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัยและสามารถ เข้าถึงผู้เรียนได้อย่างรวดเร็ว

การก้าวผ่านเข้าสู่โลกแห่งการเรียนรู้แบบใหม่ การปรับกระบวนการเรียนการสอนเพื่อให้ สอดคล้องกับพฤติกรรมของผู้เรียนที่เปลี่ยนแปลงไป และการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่มา เป็นเครื่องมือกระตุ้นการเรียนรู้ของผู้เรียนนับเป็นความท้าทายสำหรับผู้สอนอย่างยิ่ง (สุวิทย์ เมษิ นทรีย์, 2560) เนื่องจากการเรียนการสอนรายวิชาทักษะนาฏศิลป์ในปัจจุบันนั้น ตามปกติในชั้น เรียนปฏิบัตินาฏศิลป์เป็นการเรียนรวมกันในห้องใหญ่ ปัญหาในการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติ นาฏศิลป์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ทุกภูมิภาค สังกัดสถาบันบัณฑิต พัฒนศิลป์ ที่พบคือ 1) นักศึกษาที่เข้ามาศึกษานั้นมีศักยภาพที่แตกต่างกัน ซึ่งจากการรับนักศึกษา เข้าทำการศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี มีนักศึกษาทั้งหมด 2 กลุ่มคือ กลุ่มแรกเป็นนักศึกษาที่จบ การศึกษามาจากโรงเรียนสังกัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน พื้นฐานในด้านทักษะปฏิบัติท่ารำของ นักศึกษากลุ่มนี้จะมีความต่างกับผู้เรียนที่จบการศึกษาจากในวิทยาลัยนาฏศิลป์ กลุ่มที่ 2 คือ นักศึกษาที่จบการศึกษาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์มี 2 ประเภท คือ ประเภทแรกเป็นนักศึกษาที่เข้า ศึกษาในวิทยาลัยนาฏศิลป์ตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จนถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 นักศึกษาประเภทนี้จะได้รับการพัฒนาการเรียนในด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ระยะเวลา 6 ปี ส่วน ประเภทที่ 2 คือนักศึกษาที่เข้าศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ซึ่ง ได้รับการเรียนและพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ในระยะเวลาเพียง 3 ปี จึงทำให้เห็นถึงการเรียน และการพัฒนาในด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ที่ไม่เท่ากัน จึงเป็นผลให้ศักยภาพของนักศึกษาที่เข้า ศึกษาต่อในระดับชั้นปริญญาตรีมีความแตกต่างกัน 2) สิ่งสนับสนุนด้านเทคโนโลยีที่เข้ามาช่วย เสริมในการเรียนด้านปฏิบัตินาฏศิลป์ยังพบไม่มากนัก รวมถึง 3) ปัจจัยเรื่องของเวลา เนื่องจาก วิทยาลัยนาฏศิลป์เป็นสถาบันการศึกษาที่ทำหน้าที่เผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม ดังนั้นการซ้อมงาน แสดงในบางครั้งจะใช้ช่วงเวลาเดียวกันกับชั่วโมงเรียนปฏิบัตินาฏศิลป์รวมทั้งครูผู้สอนและตัว นักศึกษาเองที่จะต้องซ้อมงานการแสดงอีกด้วย ส่งผลให้นักศึกษาได้รับกระบวนการทำไม่เต็มที่และ

เรียนไม่ครบตามเนื้อหา ปัญหาดังกล่าวจึงไม่สอดคล้องต่อพันธกิจของสถาบัน คือ การผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ เพื่อให้เป็นผู้นำด้านทัศนศิลป์ ดนตรี และนาฏศิลป์ สามารถอนุรักษ์ พัฒนาสร้างสรรค์ และสร้างองค์ความรู้ด้านศิลปะสู่ชุมชน พัฒนาภูมิปัญญาไทยสู่สากล และการบรรลุผลตามจุดหมายของหลักสูตรที่ต้องการพัฒนานักศึกษาให้มีความรู้ ความสามารถ เพื่อนำไปพัฒนางาน พัฒนางาน และพัฒนาชาติ อีกทั้งสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการกำหนดแนวทางในการประกอบอาชีพตามสาขาที่ตนเองมีความถนัดและเชี่ยวชาญ เพื่อบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่สังคมและประเทศชาติโดยเฉพาะด้านศิลปวัฒนธรรมต่อไป ดังนั้น การเรียนการสอนด้านปฏิบัติทักษะนาฏศิลป์ในปัจจุบันต้องมีการปรับเปลี่ยนเพื่อให้เกิดผลที่ดีต่อนักศึกษาที่จะเป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพ จึงต้องมีแนวทางในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยเสริมในการกระบวนการเรียนการสอนด้านปฏิบัติทักษะนาฏศิลป์

การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (blended learning) เป็นการเรียนการสอนที่หลากหลายซึ่งวิธีการหนึ่งที่ยอมรับใช้แพร่หลายในปัจจุบัน โดยมีจุดมุ่งหมายอยู่ที่การให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายการเรียนรู้เป็นสำคัญและสอดคล้องกับการพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 (วิจารณ์ พานิช, 2555) ทั้งนี้เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ผสมผสานการเรียนในห้องเรียนที่เป็นแบบเผชิญหน้าระหว่างผู้เรียนและผู้สอนกับการเรียนนอกห้องเรียนโดยผ่านกิจกรรมและเว็บไซต์ต่าง ๆ ที่น่าจะตอบสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน ทั้งด้านรูปแบบการเรียน รูปแบบการคิดความสนใจและความสามารถของผู้เรียนแต่ละคน (Bonk & Graham, 2004) ซึ่งผู้สอนสามารถใช้วิธีการสอนอย่างน้อยสองวิธีในการจัดเรียนการสอน เช่น ผู้สอนนำเสนอเนื้อหาบทเรียนผ่านเทคโนโลยีผนวกกับการสอนแบบเผชิญหน้า นอกจากนั้นผู้สอนอาจนำเนื้อหาบทเรียนแขวนไว้บนเว็บและติดตามการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้อีเลิร์นนิ่ง หรือด้วยระบบแอลเอ็มเอส (Learning Management System) หรือเครื่องคอมพิวเตอร์ในห้องแล็บ และหลังจากนั้นสรุปบทเรียนด้วยการอภิปรายร่วมกับอาจารย์ผู้สอนในห้องเรียน (อภิชาติ อนุกุลเวช, 2555) ซึ่งสอดคล้องกับพฤติกรรมกรเรียนของผู้เรียนในปัจจุบันที่เติบโตขึ้นมากับเทคโนโลยี โดยในปัจจุบันเทคโนโลยีได้มีการพัฒนาการไปอย่างรวดเร็ว ทั้งในด้านการสื่อสาร (Communication) อินเทอร์เน็ต (Internet) แล็ปท็อป (Laptop) และอุปกรณ์อัจฉริยะ (Smart Device) ต่าง ๆ เช่น แท็บเล็ต (Tablet) สมาร์ทโฟน (Smart Phone) ที่มีขนาดเล็กง่ายต่อการพกพาและสะดวกต่อการใช้งาน ทำให้อุปกรณ์ดังกล่าวเข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันเป็นอย่างมาก (ไพฑูรย์ ศรีฟ้า, 2555) ส่งผลให้ผู้เรียนใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือที่สำคัญในชีวิตประจำวัน ดังนั้น การจัดการเรียนรู้

ควรจะต้องให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติเรียนรู้ผ่านอุปกรณ์เทคโนโลยีและสถานการณ์จำลองต่าง ๆ ที่เหมาะสมทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน (Smaldino, Lowther, & Russell, 2012)

จากการเกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของวิกฤต COVID-19 เป็นโอกาสสำคัญในการจัดการศึกษาตามวิถี New Normal ซึ่งเป็นการปรับเปลี่ยนแนวคิดครั้งใหญ่ที่ต้องสอดคล้องและเชื่อมโยงกับการเรียนรู้ของนักศึกษา โดยการปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับสถานการณ์โควิด 19 และสื่อสารให้ผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนทราบ เพิ่มความยืดหยุ่นของโครงสร้างเวลาเรียนรู้และความหลากหลายของรูปแบบการเรียนรู้ของอาจารย์ ออกแบบหน่วยการเรียนรู้และสอนอย่างมีแผนที่เหมาะสมรวมถึงการยกระดับการประเมินเพื่อการพัฒนาเพื่อไม่ให้นักศึกษาเสียโอกาสพัฒนาความรู้และทักษะ แม้ไม่มี COVID-19 ระบบการศึกษาไทยก็กำลังเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาจากปัจจัยขับเคลื่อนจำนวนมาก ทั้งด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม เช่น โครงสร้างประชากรที่เปลี่ยนแปลง ด้านเทคโนโลยี Disruptive Technology ที่ทำให้ทักษะที่เป็นความต้องการเปลี่ยนไป และด้านการเมืองการปกครอง เช่น การดำเนินนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ เป็นต้น COVID-19 จึงเป็นตัวเร่งปฏิกิริยาที่ทำให้การเปลี่ยนแปลงที่รอทำอยู่ให้เกิดขึ้นเร็วขึ้น เช่น การนำเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้มาใช้ในวงกว้างยิ่งขึ้น (สุวิมล มธุรส, 2564, น.41) จากวิกฤติ COVID-19 เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของการศึกษา แต่เราจะตั้งรับได้อย่างไร แนวโน้มของการศึกษาไทยในอนาคตจะเปลี่ยนไปอย่างไรบ้าง กับความท้าทายของโลก (การศึกษา) ที่เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว จากผลกระทบจากการระบาดครั้งใหญ่นี้ ปัจจุบันในหลายหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนจึงเริ่มที่จะมีการศึกษาการอบรมวิธีการสอนแบบ Online ขึ้น โดยการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในกระบวนการสอน นอกเหนือไปจากการบรรยาย โดยเราเรียกวิธีการสอนแบบนี้ว่าการเรียนรู้แบบผสมผสาน ซึ่งน่าจะเป็นทิศทางของรูปแบบการสอนในประเทศไทยต่อไป (จินตวิทย์ คล้ายสังข์, 2562)

การนำ Blended Learning ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน การสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนารูปแบบในการอบรม พบว่า ในการศึกษากรณีศึกษาเกี่ยวกับการเรียนการสอนแบบผสมผสาน นำไปสู่ทิศทางของการใช้การเรียนรู้แบบผสมผสานทั้งในปัจจุบันและอนาคต โดยในอดีตนั้นการเรียนแบบผสมผสานคือส่วนที่ได้มีการรวมเข้าหากันจาก 2 รูปแบบสภาพแวดล้อมของการเรียนแบบเดิมนั้นก็คือ การเรียนแบบเผชิญหน้าในชั้นเรียนกับเฟสทูปเลส การเรียนแบบออนไลน์ E-learning ซึ่งในอดีตนั้นการเรียนทั้ง 2 รูปแบบจะมีช่องว่างหรือระยะห่างระหว่างกันค่อนข้างมาก คือจะมีการจัดการเรียนการสอนเฉพาะของตัวเองมีรูปแบบและการดำเนินการในรูปแบบที่ต่างกัน เพราะว่าต่างก็ใช้สื่อและเครื่องมือที่แตกต่างกันและมีสถานที่ในการเรียนที่แตกต่างกันเพราะมี

กลุ่มผู้เรียนที่ต่างกันด้วย แต่ในขณะเดียวกันนั้นทางการเรียนแบบทางไกลก็กำลังมีการเติบโตและแผ่ขยายอย่างรวดเร็วจึงได้เข้ามาในโลกของเทคโนโลยีใหม่ที่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและรวดเร็ว โดยรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานจึงเป็นที่นิยมของคณาจารย์ในระดับอุดมศึกษาที่นำมาพัฒนาการเรียนการสอนและเห็นผลชัดเจน ด้วยจากสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนและผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้มากและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษามีความพร้อมในการเรียนรู้แบบออนไลน์ที่สามารถเพิ่มการติดต่อและมีปฏิสัมพันธ์ร่วมในชั้นเรียนมากยิ่งขึ้นจึงเป็นเหตุผลที่รูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานจะขยายแนวคิดออกไปสู่การศึกษาของไทยได้ทุกระดับ (วินัย ปานไท้ และคณะ, 2557, ออนไลน์)

ซึ่งตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 กำหนดบทบาทของครู อาจารย์ เป็นผู้เรียนรู้สิ่งใหม่และเท่าทันการเปลี่ยนแปลง สามารถประยุกต์ใช้วิธีการและนวัตกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) ปัจจุบันโปรแกรมออนไลน์ได้พัฒนามากขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าและการแข่งขันทางการตลาด จนสามารถสร้างระบบรวบรวมข้อมูลจากผู้เรียนเพื่อนำมาวิเคราะห์และแสดงให้เห็นถึงพัฒนาการหรือผลการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ (learning analytic) ช่วยให้ผู้สอนได้เรียนรู้พฤติกรรมของผู้เรียนเป็นรายบุคคล และช่วยออกแบบเพื่อตอบสนองการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นรายบุคคลได้ นอกจากนั้น ข้อมูลจากการเรียนการสอนผ่านโปรแกรมออนไลน์สามารถบันทึกข้อมูลไว้เป็นหลักฐาน เพื่อให้ผู้สอนได้ทบทวนการสอนและพัฒนาการสอนของตนเองได้และผู้เรียนสามารถทบทวนบทเรียนย้อนหลังได้ช่วยในการพัฒนาการเรียนรู้เช่นกัน นับว่าเป็นผลดีต่อทั้งผู้เรียนและผู้สอน (บุญทิพย์ สิริรังสรรค์, 2563, น. 14-15)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน โดยมีการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนผนวกกับการใช้เทคโนโลยีที่สามารถนำมาใช้ในการเรียนรู้นอกห้องเรียนได้ ซึ่งไม่ใช่การทดแทนในการเรียนออนไลน์แบบ 100% แต่เป็นรูปแบบการเรียนการสอนผสมผสานควบคู่กับด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ อีกทั้งเป็นการช่วยส่งเสริมให้นักศึกษาสามารถทบทวนบทเรียนด้วยตนเอง เพิ่มความต้องการในการเรียนรู้และส่งผลต่อการพัฒนาการด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไปในทางที่ดีขึ้น

ความมุ่งหมายของงานวิจัย

1. ศึกษาความต้องการในการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
2. ออกแบบและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
3. ศึกษาผลการใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

สมมติฐานในการวิจัย

1. รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานสามารถส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษาให้มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80
2. นักศึกษามีทักษะการปฏิบัตินาฏศิลป์ที่ดีขึ้นจากการเรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษาที่พัฒนาขึ้น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน สามารถส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัติของผู้เรียน และเป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์การศึกษาในปัจจุบัน รวมถึงพัฒนาทักษะผู้เรียนในด้านการใช้เทคโนโลยี การทำงานร่วมกับผู้อื่น และการจัดการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างมีประสิทธิภาพซึ่งสอดคล้องกับการพัฒนาทักษะผู้เรียนในปัจจุบัน
2. เป็นแนวทางให้กับสถาบันการศึกษาและครู อาจารย์ในการที่จะพัฒนาการเรียนการสอนในรูปแบบผสมผสานกับการพัฒนาทักษะปฏิบัติด้านนาฏศิลป์ของการเรียนในระดับชั้นอื่น ๆ ได้
3. การยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ของนักศึกษาให้มีศักยภาพในการเรียนรู้ได้ด้วยตนเองเพื่อนำไปสู่ความถนัดและเชี่ยวชาญในด้านทักษะปฏิบัติของตนเอง

ขอบเขตของการศึกษา

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ออกแบบการวิจัยเป็น 3 ระยะ ได้แก่

ระยะที่ 1 ศึกษาความต้องการของผู้ใช้ระบบในด้านรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ สำหรับนักศึกษา ระดับอุดมศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

ระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

ระยะที่ 3 ใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตและแหล่งข้อมูลของการศึกษาวิจัย ดังนี้

กลุ่มประชากร คือ อาจารย์ผู้สอนสาขานาฏศิลป์ศึกษาและนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 สาขานาฏศิลป์ศึกษา จากวิทยาลัยนาฏศิลป์ทุกภูมิภาค สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม จำนวน 12 แห่ง จำนวน 511 คน

กลุ่มตัวอย่างและการคัดเลือกตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน โดยใช้อาจารย์ผู้สอนสาขานาฏศิลป์ศึกษาและนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 สาขานาฏศิลป์ศึกษา(ละคร) จากวิทยาลัยนาฏศิลป์ทุกภูมิภาค สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม จำนวน 259 คน ซึ่งควรมีไม่น้อยกว่า 155 คน (Krejcie & Morgan.1970 : 608) ได้มาจากการสุ่มหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) โดยมีขั้นตอนการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1) ทำการแบ่งชั้นของวิทยาลัยนาฏศิลป์ทั่วประเทศ โดยใช้สถานที่ตั้งในแต่ละภูมิภาคเป็นหน่วยการแบ่ง จำนวน 4 ภูมิภาค ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้

2) ทำการสุ่มแบบยกกกลุ่ม (Cluster andom Sampling) วิทยาลัยนาฏศิลป์จากแต่ละภูมิภาค เพื่อสุ่มเข้ากลุ่ม (Random Assignment) โดยจำแนกเป็นกลุ่มทดลอง (Experimental Group) 4 วิทยาลัย และกลุ่มควบคุม (Control Group) 4 วิทยาลัย

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยนี้ เป็นการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา เป็นการปรับกระบวนการเรียนการสอนโดยมีการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนผสมผสานกับการนำเทคโนโลยีที่สามารถนำไปใช้ในการเรียนนาฏศิลป์ อีกทั้งเป็นการช่วยส่งเสริมให้นักศึกษาสามารถเรียนรู้และทบทวนบทเรียนด้วยตนเองส่งผลต่อการพัฒนาทักษะนาฏศิลป์ไปในทางที่ดีขึ้น อีกทั้งเป็นรูปแบบการเรียน

การสอนเพื่อสร้างความเข้าใจในองค์ความรู้ของนาฏศิลป์ไทยพร้อมพัฒนาศักยภาพของนักศึกษา และเป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียนในสถานการณ์ปัจจุบัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา

1. ดำเนินการศึกษา ค้นคว้า จากเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการสอน การเรียนรู้แบบผสมผสาน รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติ เพื่อนำมาพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ดำเนินการยื่นเรื่องขอจริยธรรมวิจัยในมนุษย์ เพื่อเตรียมดำเนินการเก็บข้อมูลอันนำมาซึ่งในการออกแบบและพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานต่อไป

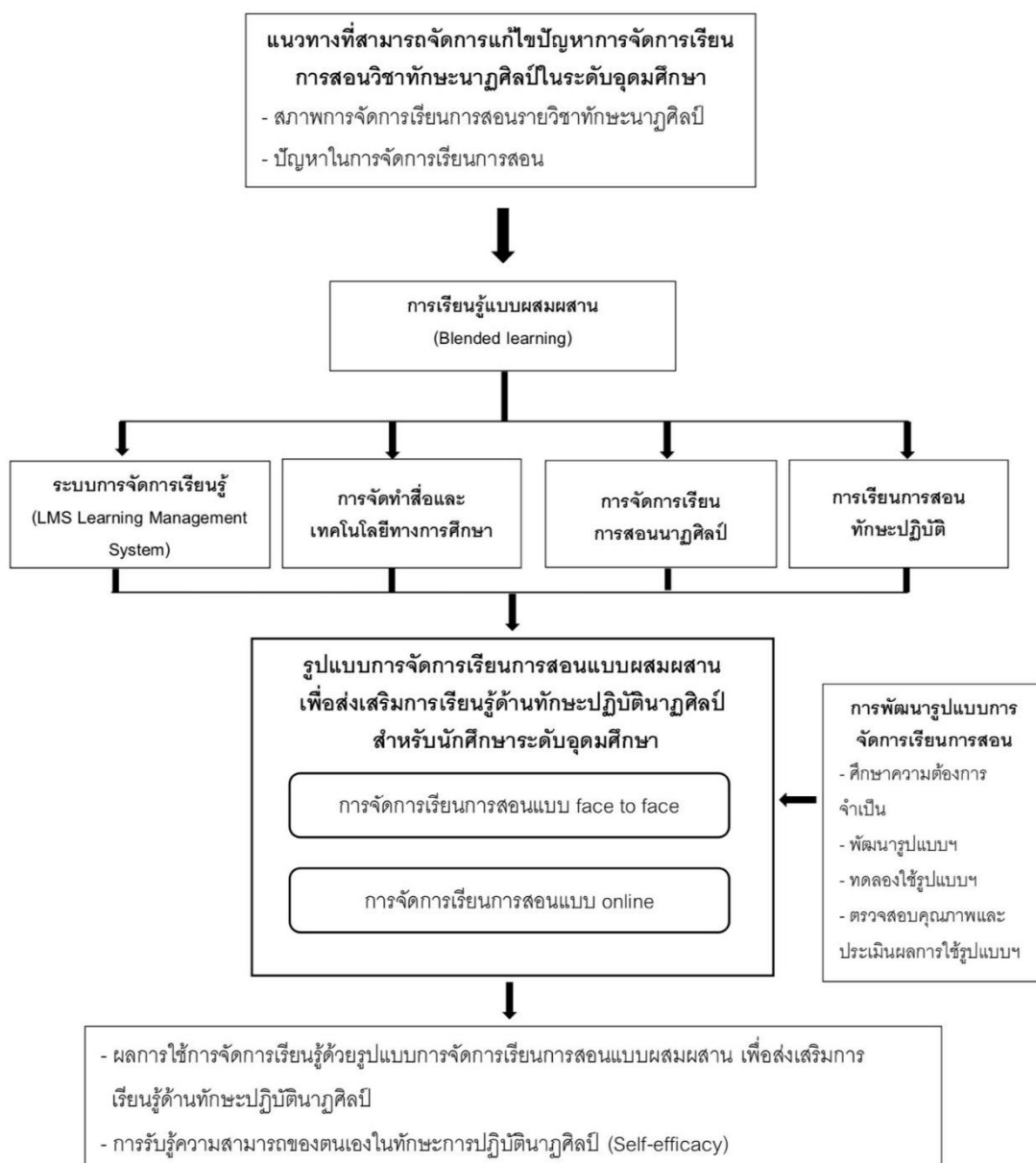
3. ศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนในรายวิชา ทักษะนาฏศิลป์ ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ จำนวน 12 แห่ง เพื่อรวบรวมข้อมูลในด้านการจัดการเรียนการสอน สื่อ เทคโนโลยี รวมถึงการวัดและประเมินผล โดยข้อมูลสภาพปัญหาและความต้องการที่ได้รับจากอาจารย์และนักศึกษาด้วยแบบสอบถามความต้องการในการจัดการเรียนการสอนรูปแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัติ ของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ และนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นแนวทางในการออกแบบและพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน ให้สอดคล้องกับความต้องการในการจัดการเรียนการสอนต่อไป

4. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ที่นำมาใช้ในการออกแบบและพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน ได้แก่ การพัฒนารูปแบบการสอน แนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ระบบการจัดการเรียนรู้ (LMS) รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติ การวัดและประเมินผล รวมถึงผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากความต้องการในการเรียนการสอนแบบผสมผสาน มาออกแบบและพัฒนาเป็นรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ และนำร่างรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานที่พัฒนาขึ้น ประเมินคุณภาพเพื่อหาความเหมาะสมและเป็นไปได้ของรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ รวมถึงการปรับปรุง แก้ไขรูปแบบการสอนตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และนำรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานที่ได้ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้กับกลุ่มทดลองใช้ (Try Out) เพื่อหาประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอน

5. ดำเนินการนำรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานไปทดลองกลุ่มตัวอย่าง และศึกษาผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะ ปฏิบัตินาฏศิลป์ สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ วิเคราะห์ข้อมูลและ นำเสนอรายงานผลการวิจัยต่อไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน หมายถึง กระบวนการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยจัดเตรียมการสอนอย่างเป็นระบบโดยเป็นรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานในรายวิชาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 สาขานาฏศิลป์ศึกษา ซึ่งมีลำดับขั้นตอนในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน ได้แก่ การวิเคราะห์หลักสูตร เนื้อหารายวิชาทักษะนาฏศิลป์ ทำการพัฒนาออกแบบกระบวนการจัดการเรียนการสอนเป็นรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานของรายวิชาทักษะนาฏศิลป์ ดำเนินการตรวจสอบ แก้ไขจนเป็นรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานของรายวิชาทักษะนาฏศิลป์ที่มีคุณภาพและนำไปใช้ในการเรียนการสอนรายวิชาทักษะนาฏศิลป์ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 สาขาวิชานาฏศิลป์ศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลป์ทุกภูมิภาค

การเรียนการสอนแบบผสมผสาน (Blended Learning) หมายถึง การจัดการเรียนรู้รายวิชาทักษะนาฏศิลป์ในรูปแบบห้องเรียนปกติที่มีการเผชิญหน้ากันและการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ โดยมีองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนที่หลากหลายทั้งในการฝึกปฏิบัติทักษะนาฏศิลป์ การได้รับคำแนะนำ การวัดผลประเมินผลด้านฝึกปฏิบัติจากอาจารย์ในชั้นเรียนปกติ รวมถึงมีระบบการจัดการเรียนรู้ที่เป็นเครื่องมือในการสนับสนุนการเรียนการสอนแบบออนไลน์ที่มีแหล่งทรัพยากรด้านเนื้อหา สื่อการเรียนรู้ที่นักศึกษาสามารถใช้ในการฝึกปฏิบัติทักษะนาฏศิลป์ การติดตามความก้าวหน้าในทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ของนักศึกษา การสะท้อนผลการเรียนจากอาจารย์ผู้สอนเพื่อให้นักศึกษาพัฒนาทักษะของตนเอง รวมถึงเพื่อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์กันระหว่างอาจารย์และนักศึกษาในการเรียนออนไลน์ รวมถึงการมีส่วนร่วมของนักศึกษาในการเรียนปฏิบัตินาฏศิลป์เสมือนห้องเรียนจริง

ทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ หมายถึง ทักษะของการปฏิบัติทำรำนาฏศิลป์ไทยในทักษะนาฏศิลป์ โดยมีความเข้าใจในท่วงท่าแสดงออกมาได้อย่างถูกต้อง สามารถปฏิบัติทำรำสื่อความหมายตามบทร้องและทำนองเพลงได้อย่างสมบูรณ์ คล่องแคล่ว ความชำนาญจนเกิดท่วงท่าลีลาเฉพาะตัว

รายวิชาทักษะนาฏศิลป์ หมายถึง วิชาเอกบังคับของนักศึกษา ในหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต (4 ปี) สาขาวิชานาฏศิลป์ศึกษา ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ทุกแห่ง สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เนื้อหารายวิชาประกอบด้วย ที่มา รูปแบบ หลักการ องค์ประกอบ โครงสร้าง และกระบวนการทำรำ ของ 1) ชุดการแสดงที่เป็นพื้นฐาน 2) ระบำมาตรฐาน 3) เพลงหน้าพาทย์

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจากแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมาเรียบเรียงและเสนอรายละเอียดในหัวข้อต่อไปนี้

1. รูปแบบการเรียนการสอน

- ความหมายและความสำคัญของรูปแบบการเรียนการสอน
- แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอน
- องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน
- การออกแบบและพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน

2. การเรียนการสอนแบบผสมผสาน (Blended Learning)

- ความหมายของการเรียนรู้แบบผสมผสาน
- ความสำคัญของการเรียนแบบผสมผสาน
- องค์ประกอบของการเรียนแบบผสมผสาน (5 Keys Ingredients)
- สัดส่วนของการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน
- ปัจจัยในการเรียนแบบผสมผสาน
- บทบาทของผู้เรียนและผู้สอนในการเรียนการสอนแบบผสมผสาน
- ปัจจัยความสำเร็จของการเรียนแบบผสมผสาน
- การประยุกต์ใช้สื่อเพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ
- เทคโนโลยีการศึกษากับการเรียนรู้แบบผสมผสาน
- การออกแบบและพัฒนาโปรแกรมการเรียนการสอนแบบผสมผสาน
- ประโยชน์ของการเรียนการสอนแบบผสมผสาน

3. ระบบการจัดการเรียนรู้ LMS (Learning Management System)

- ความหมายของระบบการจัดการเรียนรู้
- องค์ประกอบหลักของระบบ
- ส่วนประกอบหลักของระบบการจัดการเรียนรู้

4. แนวคิด สื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา

- ความหมายของเทคโนโลยีทางการศึกษา
- องค์ประกอบของเทคโนโลยีทางการศึกษา
- บทบาทของเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
- ประโยชน์ของเทคโนโลยีการเรียนการสอน
- ปัญหาของการใช้สื่อและเทคโนโลยีการเรียนการสอน
- การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา

5. การจัดการเรียนรู้การสอนของนาฏศิลป์

- กระบวนการเรียนรู้นาฏศิลป์ไทย
- ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสุนทรียภาพทางศิลปะ
- ลักษณะการเรียนการสอนนาฏศิลป์ไทย

6. การเรียนการสอนทักษะปฏิบัติ

- ความหมายของทักษะปฏิบัติ
- จุดมุ่งหมายของการสอนทักษะปฏิบัติ
- การสอนทักษะปฏิบัติ
- พฤติกรรมด้านทักษะปฏิบัติ

7. การรับรู้ความสามารถของตนเอง

- ความหมายของการรับรู้ความสามารถของตนเอง
- องค์ประกอบของการรับรู้ความสามารถของตนเอง
- การพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตนเอง
- ความคาดหวังในผลลัพธ์ของการปฏิบัติ
- การวัดและการประเมินผลการรับรู้ความสามารถของตนเอง

8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. รูปแบบการเรียนการสอน

ความหมายและความสำคัญของรูปแบบการเรียนการสอน

ทิตนา แชมมณี (2550, น.221-223) ได้ให้ความหมายของรูปแบบการเรียนการสอน คือ ลักษณะของการเรียนการสอนที่ครอบคลุมองค์ประกอบสำคัญ ซึ่งได้รับการจัดไว้อย่างเป็นระเบียบตามหลักปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิดหรือความเชื่อต่าง ๆ ประกอบด้วยกระบวนการหรือขั้นตอนสำคัญในการเรียนการสอนรวมทั้งวิธีสอนและเทคนิคการสอนต่าง ๆ ที่สามารถช่วยให้สภาพการเรียนการสอนนั้นเป็นไปตามทฤษฎีหลักการหรือแนวคิดที่ยึดถือ ซึ่งได้รับการพิสูจน์ทดสอบหรือยอมรับว่ามีประสิทธิภาพสามารถใช้เป็นแบบแผนในการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์เฉพาะของรูปแบบนั้น ๆ และได้อธิบายถึงคำว่ารูปแบบการเรียนการสอนและคำว่าระบบการจัดการเรียนการสอนไว้ว่ามีความหมายเหมือนกัน แต่นิยมใช้ต่างกันคือระบบการเรียนการสอนนิยมใช้กับระบบใหญ่ซึ่งครอบคลุมองค์ประกอบสำคัญของการเรียนการสอน ในภาพรวมส่วนรูปแบบการเรียนการสอนนิยมใช้กับระบบที่ย่อยกว่าดังที่ ทิตนา แชมมณี (2550, น. 33) ได้เสนอว่ารูปแบบการเรียนการสอนควรมีองค์ประกอบดังนี้ 1) ปรัชญาทฤษฎีหลักการแนวคิดหรือความเชื่อที่เป็นพื้นฐานหรือหลักของรูปแบบการสอนนั้น ๆ 2) การบรรยายและอธิบายสภาพหรือลักษณะของการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับหลักการที่ยึดถือ 3) การจัดระบบคือมีการจัดองค์ประกอบและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของระบบให้สามารถนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมายของกระบวนการนั้น ๆ 4) การอธิบายหรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีสอนและเทคนิคการสอน อันจะช่วยให้กระบวนการเรียนการสอนนั้นเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

บุญเลี้ยง ทุมทอง (2556, น. 60) ได้ให้ความหมายของรูปแบบการเรียนการสอนว่า หมายถึงแบบแผนเชิงปฏิบัติการเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนที่จัดทำขึ้นอย่างเป็นระบบและมีจุดมุ่งหมายที่เฉพาะโดยผ่านขั้นตอนการดำเนินการออกแบบและพัฒนาอย่างเป็นระบบโดยใช้หลักปรัชญาหลักการแนวคิดทางทฤษฎีหรือความเชื่อพื้นฐานซึ่งแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ ที่เชื่อมโยงความสัมพันธ์และแสดงให้เห็นถึงแนวทางในการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุจุดมุ่งหมาย

Cole (1987); Anderson (1997); ทิตนา แชมมณี (2553) ให้ความหมายของรูปแบบการเรียนการสอนว่าเป็นแบบแผนของการสอนที่วางไว้อย่างเป็นกระบวนการโดยมีการกำหนดองค์ประกอบที่ใช้ในการอธิบาย การดำเนินการสอนในเชิงปฏิบัติและความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ ซึ่งได้รับการจัดไว้อย่างเป็นระเบียบตามหลักการ แนวคิด หรือทฤษฎีความเชื่อต่าง ๆ ที่ใช้ในการจัดกระทำเพื่อให้เกิดผลแก่ผู้เรียนตามจุดมุ่งหมายของการสอนนั้น โดยภายใน

องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนจะมีรายละเอียดของสถานการณ์ การจัดสิ่งแวดล้อม การเรียนรู้และการสอนว่าผู้เรียนและผู้สอนจะต้องมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างไรเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ซึ่งรายละเอียดดังกล่าวจะช่วยในการวางแผนหลักสูตรรายวิชาหน่วยการเรียนรู้บทเรียนและเพื่อออกแบบสื่อการเรียนการสอน

ประทวน คล้ายศรี (2560, น. 21) ให้ความหมายของรูปแบบการเรียนการสอน หมายถึง ลักษณะของการจัดการเรียนการสอนที่ครอบคลุมองค์ประกอบสำคัญ ซึ่งจัดไว้อย่างเป็นแบบเป็นแผนตามหลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่เชื่อถือได้ โดยการจัดลำดับขั้นของกระบวนการของการเรียนการสอน ให้สามารถใช้ในการเรียนการสอนได้ในสถานการณ์จริง ทำให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ในการเรียนการสอนนั้นได้อย่างเป็นระบบ และมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้จะต้องได้รับการพิสูจน์ และทดสอบตามกระบวนการที่เป็นที่ยอมรับ

จึงกล่าวได้ว่า รูปแบบการเรียนการสอน หมายถึง แบบแผนที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในกระบวนการเรียนการสอนเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการเรียนและเกิดกระบวนการเรียนรู้ อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการออกแบบรูปแบบการเรียนการสอนมีกระบวนการตามหลักการ แนวคิด ทฤษฎี รวมถึงสอดคล้องกับหลักสูตร รายวิชา และศักยภาพของผู้เรียน อีกทั้งรูปแบบการเรียนการสอนได้รับการตรวจสอบให้มีประสิทธิภาพสามารถนำไปใช้ในการเรียนการสอนได้

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอน

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอน มีนักวิชาการทางการศึกษาได้เสนอหลายรูปแบบ ดังนี้

1. Brown, and Harclerod (1983, pp. 3-15) ได้เสนอรูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการจัดให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้โดยพิจารณาวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคนเป็นสิ่งสำคัญเพื่อให้ผู้สอนจัดการเรียนการสอนได้ สอดคล้องกับความต้องการ ความสามารถ และความสนใจของผู้เรียน โดยมีองค์ประกอบของรูปแบบ 4 องค์ประกอบ คือ เป้าหมายในการเรียนการสอน (Goals) สภาพการณ์ (Conditions) แหล่งการเรียนรู้ (Resource) และผลลัพธ์ (Outcomes)

1.1) เป้าหมายในการเรียนการสอน (Goals) ในการจัดการเรียนการสอนที่มีเป้าหมายให้ผู้เรียนบรรลุผลสำเร็จนั้นจะต้องกำหนดวัตถุประสงค์และเนื้อหาสอดคล้องจุดมุ่งหมายในการเรียนโดยผู้สอนต้องเขียนเป็นวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่สามารถวัดและหรือสังเกตได้และการเลือกเนื้อหาของบทเรียนต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้เพื่อให้ผู้เรียนเปลี่ยนพฤติกรรม

ตามที่กำหนดไว้ในกำหนัดกำหนดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมนั้น กฤษมันต์ วัฒนานรงค์ (2549, น. 18) ได้นำเสนอแนวการเขียนจุดประสงค์ทางการสอนที่เรียกว่า “Taxonomy of Educational Objectives” โดยแยกเนื้อหาวิชาที่จะสอนออกเป็นสามด้าน (Domain) ดังนี้ 1) Cognitive Domain เน้นความสามารถทางสมองในการจำ การเข้าใจ และการคิด 2) Affective Domain เน้นในด้านอารมณ์และความรู้สึก เช่น ความสนใจ ทศนคติ และความซาบซึ้ง 3) Psychomotor Domain เน้นในด้านทักษะและฝีมือทางการกระทำกิจกรรมต่าง ๆ

1.2 สถานการณ์การเรียนรู้ (Conditions) ควรจัดสภาพการณ์เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนได้อย่างผลเพื่อบรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้มีการเลือกประสบการณ์ที่เหมาะสมแก่ผู้เรียนโดยเน้นถึงสภาพความแตกต่างระหว่างบุคคลเพื่อการจัดรูปแบบการหรือวิธีการเรียนที่เหมาะสมประกอบด้วย 1) การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เป็นการจัดประสบการณ์ในรูปแบบลักษณะกิจกรรมการเรียนต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้ ประสบการณ์ที่นำไปสู่การเรียนรู้แบ่งได้เป็นหลายรูปแบบ เช่น การฝึกให้คิด การอภิปราย การเขียน การอ่าน การฟัง เป็นต้น 2) การจัดรูปแบบการเรียนการสอนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ควรคำนึงถึงจำนวนผู้เรียน วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม และเนื้อหาบทเรียนด้วย ทำได้โดยการจัดห้องตามขนาดของกลุ่มผู้เรียน โดยถ้าเป็นผู้เรียนกลุ่มใหญ่ ผู้สอนมักใช้วิธีการบรรยายในห้องเรียนใหญ่ ถ้ากลุ่มผู้เรียนมีขนาดกลางหรือกลุ่มเล็กก็ใช้การบรรยายและอาจจัดให้มีการซักถามโต้ตอบกัน รวมทั้งควรมีการใช้สื่อการสอนร่วมด้วย

1.3 แหล่งการเรียนรู้ (Resource) หมายถึง บุคคลหรือวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือที่เหมาะสมในการสอน ตลอดจนการจัดสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการเรียนการสอนด้วย ได้แก่ 1) แหล่งการเรียนรู้ที่บุคคล ซึ่งมีได้หมายถึงเพียงผู้สอนหรือผู้เรียนเท่านั้น แต่จะหมายรวมถึงบุคคลทุกคนที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน 2) วัสดุอุปกรณ์และสื่อการสอน การเลือกใช้สื่อควรคำนึงถึงความเหมาะสมกับระดับความรู้ความสามารถและประสบการณ์เดิมของผู้เรียนและความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ ความเหมาะสมระหว่างสื่อที่นำมาใช้กับกิจกรรมการเรียนการสอนและสื่อการสอนนั้น เช่น สื่อนั้นสามารถหาได้ในแหล่งวิชาการหรือในห้องเรียน และที่สำคัญคือความสะดวกในการใช้สื่อนั้น ซึ่งสื่อการสอนที่ใช้ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ จะต้องช่วยให้การเรียนการสอนบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ เช่น เครื่องเทปบันทึกเสียง เครื่องฉายสไลด์ เครื่องฉายภาพยนตร์ โทรทัศน์ เครื่องคอมพิวเตอร์ เป็นต้น และ 3) สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก หมายถึง การจัดสภาพห้องเรียนตามขนาดของกลุ่ม

ผู้เรียนตลอดจนการจัดวัสดุอุปกรณ์ และสื่อการสอนเพื่อความสะดวกในการใช้ด้วยสิ่งอำนวยความสะดวกและสถานที่ ได้แก่ ห้องเรียน ห้องสมุด และสื่อการศึกษา เป็นต้น

1.4 ผลลัพธ์ (Outcomes) ผลลัพธ์ของการเรียนรู้เป็นผลที่เกิดขึ้นจากกระบวนการเรียนรู้ซึ่งอาจประเมินความสำเร็จจากเป้าหมายการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ โดยการพิจารณาปัจจัยที่จำเป็นต้องปรับปรุงการประเมินผลและการปรับปรุง เป็นการประเมินว่าหลังจากที่สอนแล้วผู้เรียนได้รับประสบการณ์เรียนรู้และสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามวัตถุประสงค์หรือไม่การประเมินผลจะทำให้ผู้สอนสามารถทราบได้ว่าระบบการสอนนั้นมีข้อบกพร่องอะไรบ้าง เช่น แผนการสอน จุดมุ่งหมาย สื่อการสอน เนื้อหา หรือแม้แต่ความพร้อมของผู้เรียนเอง ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่อไป

2. Gagne and Briggs (1985, pp. 246-256) และ Gagne, Wager and Golas (2005, pp. 205) ได้อธิบายเกี่ยวกับทฤษฎีการจัดเรียนรู้แบบผสมผสาน (Eclecticism) คือ เป็นการผสมผสานระหว่างทฤษฎี พฤติกรรมนิยมและพุทธินิยมเข้าด้วยกัน โดยเน้นการจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับการเรียนรู้ และส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ภายในสมอง โดยจัดสภาพภายนอกที่เอื้อต่อกระบวนการเรียนรู้ภายในตัวผู้เรียนและเน้นการใช้สื่อการเรียนการสอนโดยมีขั้นตอนการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนดังนี้

ขั้นที่ 1 การสร้างความสนใจ (Gaining Attention) เป็นการกระตุ้นและดึงดูดความสนใจของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนพร้อมที่จะเรียนโดยการเลือกสิ่งเร้า เช่น รูปภาพ ภาพยนตร์ การใช้คำถาม การสาธิต ในส่วนของบทเรียนที่ใช้คอมพิวเตอร์เป็นฐาน Gagne, Wager and Golas (2005) ได้แนะนำให้ใช้ภาพการเคลื่อนไหวต่อเนื่องและภาษาที่สร้างความสนใจผู้เรียน

ขั้นที่ 2 การแจ้งวัตถุประสงค์ให้ผู้เรียนทราบ (Informing Learners of the Objective) เพื่อให้ผู้เรียนทราบถึงสิ่งที่คาดหวังจากการเรียนรู้ โดยใช้ภาษาที่ผู้เรียนสามารถเข้าใจได้ง่าย

ขั้นที่ 3 ส่งเสริมให้ระลึกถึงสิ่งที่ได้เรียนมาแล้ว (Stimulating Recall of Prerequisite Learning) เป็นการช่วยในการดึงข้อมูลเดิมจากภายในตัวผู้เรียน เพื่อเชื่อมโยงกับความรู้นี้ใหม่

ขั้นที่ 4 การเสนอสิ่งเร้าหรือเนื้อหาใหม่ ๆ เพื่อการเรียนรู้ใหม่ (Presenting the Stimulus Materials) โดยที่สิ่งใหม่ ๆ นั้น จะต้องมีความชัดเจน เพื่อให้สามารถปรับเข้ากับความรู้เดิมได้ง่าย

ขั้นที่ 5 การให้คำแนะนำช่วยเหลือในการเรียน (Providing Learning Guidance) เป็นการ ช่วยให้ผู้เรียนทำความเข้าใจกับเรื่องที่เรียนได้ง่ายขึ้น

ขั้นที่ 6 สนับสนุนให้ผู้เรียนได้มีการแสดงออก (Eliciting the Performance) เป็นการช่วย ให้ผู้เรียนแสดงออกถึงความสามารถในการเรียนรู้ เช่น ให้ผู้เรียนลงมือทำกิจกรรม ปฏิบัติการ ทดลอง ผู้สอนคอยให้ความสะดวกจัดเตรียมเครื่องมือให้พร้อมสำหรับการปฏิบัติการ

ขั้นที่ 7 การให้ข้อมูลย้อนกลับ (Providing Feedback) เพื่อให้ผู้เรียนทราบว่าการทำกิจกรรมหรือปฏิบัติการทดลองได้ผลถูกต้อง หรือต้องแก้ไขเปลี่ยนแปลง เพื่อให้ผู้เรียนได้ เรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้

ขั้นที่ 8 การประเมินผล (Assessing Performance) การวัดผลการเรียนรู้ของผู้เรียนให้การทำกิจกรรมอาจจะทำได้โดยข้อสอบวัดได้ในขณะเรียนและเมื่อสิ้นสุดการเรียน ทั้งนี้การ ทดสอบระหว่างเรียนนั้นควรมีการกำหนดแนวทางให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติ ทั้งที่ผลการประเมินนั้นผ่าน และไม่ผ่าน ทั้งนี้เพื่อให้การเรียนของผู้เรียนบรรลุความสำเร็จ

ขั้นที่ 9 ส่งเสริมระดับความคงทนในเรื่องที่เรียน และการถ่ายโยง (Enhancing Retention and Transfer) การให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติซ้ำ เพื่อให้เกิดความคงทนของ ความรู้ หรือการทบทวนและนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์ใหม่เพื่อฝึกการถ่ายโอนการเรียนรู้ ใน ส่วนของบทเรียนที่ใช้คอมพิวเตอร์เป็นฐาน Gagne, Wager and Golas (2005, pp. 102) ได้ แนะนำให้ใช้การยกตัวอย่างเพิ่มเติมที่ไม่ซ้ำซาก และมีการใช้คำถามเพื่อทบทวน

การออกแบบรูปแบบการจัดการเรียนการสอนได้ให้ความสำคัญในเรื่องการ ดำเนินการสอนและปรับปรุงแก้ไขการสอนและมีลักษณะการออกแบบการเรียนการสอนที่เน้น ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางซึ่งเหมาะสมและสอดคล้องกับการเรียนการสอนในปัจจุบันส่วนการนำไปใช้ เป็นแนวคิดในการออกแบบสื่อในการเรียนการสอนเนื่องจากให้ความสำคัญในเรื่องของการเร าคความสนใจและสามารถสร้างความตั้งใจในการเรียนรู้การส่งเสริมให้ระลึกถึงสิ่งที่ได้เรียนมาการให้ คำแนะนำช่วยเหลือในการเรียนและการสนับสนุนให้ผู้เรียนได้แสดงออกและยังส่งเสริมในการใช้ สื่อเพื่อสนับสนุนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีในยุคศตวรรษที่ 21 โดยเป็นลักษณะของการจัดการเรียนการสอนที่จะเอาไว้อย่างเป็นแบบแผนตามหลักการแนวคิด และทฤษฎีที่เชื่อถือได้โดยการจัดลำดับขั้นของกระบวนการของการเรียนการสอนให้สามารถใช้ใน การเรียนการสอนได้ในสถานการณ์จริงทำให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและ สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ในการเรียนการสอนนั้นได้อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ (ประพนธ์ คล้ายศรี, 2560, น. 24)

องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน

รูปแบบการเรียนการสอนโดยทั่วไปมีองค์ประกอบที่สำคัญ ผู้ที่จะพัฒนารูปแบบการสอนควรคำนึงถึง ดังต่อไปนี้

ทิสนา แคมมณี (2553, น. 116) ได้กล่าวถึงรูปแบบการสอนโดยทั่วไปมีองค์ประกอบที่สำคัญ ซึ่งผู้พัฒนารูปแบบการสอนควรคำนึงถึงต่อไปนี้

1. หลักการของรูปแบบการสอนเป็นส่วนที่กล่าวถึงความเชื่อและแนวคิดทฤษฎีที่เป็นพื้นฐานของรูปแบบการสอนหลักการของรูปแบบการสอนจะเป็นตัวชี้้นำการกำหนดจุดประสงค์เนื้อหา กิจกรรมและขั้นตอนการดำเนินงานในรูปแบบการสอน

2. จุดประสงค์ของรูปแบบการสอนเป็นส่วนที่ระบุถึงความคาดหวังที่ต้องการให้เกิดขึ้นจากการใช้รูปแบบการสอน

3. เนื้อหาเป็นส่วนที่ระบุถึงเนื้อหาและกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้บรรลุตามจุดประสงค์ของรูปแบบการสอน

4. กิจกรรมและขั้นตอนการดำเนินงานเป็นส่วนที่ระบุถึงวิธีการปฏิบัติในขั้นตอนต่าง ๆ เมื่อนำรูปแบบการสอนไปใช้

Kibler (1970, pp. 44-53) ได้เสนอรูปแบบการเรียนการสอน ว่ามีองค์ประกอบดังนี้

1. มุ่งหมายในการเรียนการสอนเป็นผลผลิตทางการเรียนการสอนที่มุ่งหวังให้เกิดในผู้เรียนซึ่งมีความครอบคลุมพฤติกรรมทั้งด้านสติปัญญา (Cognitive Domain) ด้านจิตใจ (Affective Domain) และด้านการปฏิบัติ (Psychomotor Domain)

2. การวัดพฤติกรรมพื้นฐานเป็นการตรวจสอบความพร้อมความรู้พื้นฐานและทักษะเบื้องต้นของผู้เรียนก่อนการเรียนการสอนจริง ๆ

3. การจัดกระบวนการเรียนการสอนเป็นการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาพฤติกรรมของผู้เรียน โดยเริ่มต้นที่พฤติกรรมของผู้เรียน โดยเริ่มที่พฤติกรรมพื้นฐานต่อเนื่องจนถึงพฤติกรรมปลายทาง

4. การประเมินรวมเป็นการประเมินผลเพื่อตรวจสอบว่าการเรียนการสอนบรรลุจุดประสงค์เพียงใดมีวิธีการจัดการในการสอนเหมาะสมเพียงใด

การออกแบบและพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน

การออกแบบและพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน สรุปขั้นตอนสำคัญได้ดังนี้ (บุญเลี้ยง พุ่มทอง, 2556, น. 60-61)

1. การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน เป็นการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และข้อค้นพบจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันหรือปัญหาจากเอกสารผลการวิจัยต่าง ๆ หรือการสังเกต การสอบถามผู้ที่เกี่ยวข้อง

2. การกำหนดหลักการ เป้าหมายและองค์ประกอบอื่น ๆ ของรูปแบบการสอนให้สอดคล้องกับข้อมูลพื้นฐานและสัมพันธ์อย่างเป็นระบบระเบียบการกำหนดเป้าหมายของรูปแบบการสอนจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเลือกรูปแบบการสอนไปใช้ให้ตรงกับจุดมุ่งหมายของการสอน เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและบรรลุผลสูงสุด

3. การกำหนดแนวทางในการนำรูปแบบการสอนไปใช้ ประกอบด้วยรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการและเงื่อนไขต่าง ๆ เช่น ใช้กับผู้เรียนกลุ่มใหญ่หรือกลุ่มย่อย ๆ ผู้สอนจะต้องเตรียมงานหรือจัดสภาพการเรียนการสอนอย่างไร เพื่อให้การใช้รูปแบบการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

4. การประเมินผลรูปแบบการสอนเป็นการทดสอบความมีประสิทธิภาพของรูปแบบการสอนที่สร้างขึ้นโดยทั่วไปผู้ประเมินรูปแบบการสอนใช้วิธีการต่อไปนี้

4.1 ประเมินความเป็นไปได้ในเชิงทฤษฎีโดยคณะผู้เชี่ยวชาญซึ่งจะประเมินความสอดคล้องภายในระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ

4.2 ประเมินความเป็นไปได้ในเชิงปฏิบัติการโดยการนำรูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นทดลองใช้ในสถานการณ์จริงในลักษณะของการวิจัยเชิงทดลองหรือกึ่งทดลอง

5. การปรับปรุงรูปแบบการสอน แบ่งออกได้เป็น 2 ระยะดังนี้

5.1 ระยะก่อนนำรูปแบบการสอนไปทดลองใช้ การปรับปรุงรูปแบบการสอนในระยะนี้ใช้ผลการประเมินความเป็นไปได้ในเชิงทฤษฎีเป็นข้อมูลในการปรับปรุง

5.2 ระยะหลังนำรูปแบบการสอนไปทดลองใช้การปรับปรุงรูปแบบการสอนในระยะอาศัยข้อมูลจากการทดลองใช้เป็นตัวชี้้นำในการปรับปรุงและอาจจะมีการนำรูปแบบการสอนไปทดลองใช้และปรับปรุงซ้ำจนกว่าจะได้ผลเป็นที่น่าพอใจ

รูปแบบการเรียนการสอนนั้น ผู้ที่จะพัฒนารูปแบบการสอนควรคำนึงถึงองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน จุดประสงค์ของรูปแบบการสอนที่คาดหวังต้องการใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้บรรลุตามจุดประสงค์ของรูปแบบการสอน รวมถึงการประเมินผลรูปแบบการสอนเพื่อทดสอบความมีประสิทธิภาพของรูปแบบการสอนที่สร้างขึ้นสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้

2. การเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended learning)

ความหมายของการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning)

ความหมายของการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) มีผู้ให้ความหมายไว้ดังนี้

สมาคมสโตน (Allen and Seaman, 2007) ให้คำจำกัดความของการเรียนรู้แบบผสมผสานว่ามีสัดส่วนของเนื้อหาที่นำเสนอออนไลน์ระหว่างร้อยละ 30 ต่อร้อยละ 79 คำอธิบายของการเรียนรู้แบบผสมผสาน คือ การเรียนที่ผสมการเรียนออนไลน์และการเรียนในชั้นเรียน โดยที่เนื้อหาส่วนใหญ่ส่งผ่านระบบออนไลน์ ใช้การอภิปรายออนไลน์และมีการพบปะกันในชั้นเรียนบ้าง และมีส่วนที่นำเสนอว่าการอภิปรายออนไลน์ถือเป็นการส่งผ่านเนื้อหาออนไลน์เช่นกัน สำหรับการเรียนในรูปแบบอื่น ๆ อย่างเช่น การเรียนแบบปกติจะไม่มี การส่งผ่านเนื้อหาออนไลน์ การเรียนแบบใช้เว็บช่วยสอนจะมีการส่งผ่านเนื้อหาออนไลน์ร้อยละ 1 – 29 และการเรียนออนไลน์มีการส่งผ่านเนื้อหา ร้อยละ 80 – 100

Charles R. Graham (Graham, 2012) มหาวิทยาลัย Brigham Young University ประเทศสหรัฐอเมริกาให้ความหมายว่า เป็นระบบการเรียนการสอนที่ผสมผสานระหว่างการเรียนแบบเผชิญหน้ากับการสอนผ่านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์

Michael B. Horn and Heather Staker (Horn and Staker, 2011) แห่ง Innosight Institute ได้นิยามเกี่ยวกับการเรียนรู้แบบผสมผสานของผู้เรียนในระดับ K-12 หมายถึง การเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้รับมวลประสบการณ์ทางการเรียนรู้อย่างเป็นอิสระผ่านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์โดยนักเรียนสามารถควบคุมตัวแปรทางการเรียนรู้ด้วยตนเองทั้งในด้านเวลา สถานที่ แนวทางการเรียนรู้และอัตราการเรียนรู้ของตนเอง

Radames Bernath (Bernath, 2012) สรุปว่า การเรียนรู้แบบผสมผสานหรือ Blended Learning หมายถึง โปรแกรมทางการเรียนรู้ที่ใช้วิธีการผสมผสานระหว่างการเรียนรู้จากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือ E-learning กับการสอนในชั้นเรียน

จากนิยามข้างต้นอาจสรุปได้ว่า Blended learning หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ที่ผสมผสานรูปแบบการเรียนรู้ที่หลากหลาย เป็นระบบการเรียนการสอนที่ผสมผสานระหว่างการเรียนแบบเผชิญหน้ากับการเรียนรู้ไม่เผชิญหน้ากัน โดยใช้แหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ จัดเป็นกิจกรรมที่มีรูปแบบโดยมีครูผู้สอนเป็นผู้ออกแบบ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

การเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) ตามมโนทัศน์ (Concepts) ที่กำหนดนั้นจะเป็นลักษณะของการผสมผสานการเรียนรู้ใน 4 ลักษณะ ดังต่อไปนี้ (Oliver and Trigwell, 2005)

1. การผสมผสานเทคโนโลยีการเรียนการสอนจากการเรียนผ่านเว็บ (Web-Based Instruction) ให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้
2. การผสมผสานในรูปแบบหรือวิธีการที่เน้นเชิงวิชาการในการสร้างผลผลิตทางการเรียนรู้ให้สูงขึ้นโดยปราศจากเทคโนโลยีเพื่อการสอนอื่น ๆ เข้ามาช่วย
3. การผสมผสานรูปแบบวิธีการทางเทคโนโลยีทางการสอนผ่านหลักสูตรเฉพาะและ/หรือการฝึกอบรม
4. การผสมผสานเทคโนโลยีการสอนเข้ากับงานปกติ หรือการเรียนรู้ตามปกติที่กระทำอยู่

ในขณะเดียวกันกับที่ Horn and Staker (2011) ได้จำแนกถึงคุณลักษณะในการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานหรือ Bended Learning สำหรับผู้เรียนในระดับ K-12 ไว้ว่าการสอนรูปแบบดังกล่าวสามารถจำแนกออกเป็น 6 รูปแบบ ดังนี้

Model 1: Face to Face Drive เป็นรูปแบบการเรียนการสอนแบบปกติที่มีการเรียนแบบเผชิญหน้าระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนในชั้นเรียนโดยการเรียนรู้แบบออนไลน์ในแต่ละเรื่องหรือแต่ละประเด็นที่กำหนดในหลักสูตรของการเรียนรู้แต่ละครั้ง

Model 2: Rotation เป็นรูปแบบการเรียนรู้แบบหมุนเวียนตามหลักสูตรเนื้อหาในตารางที่กำหนดของการสอนปกติในชั้นเรียนภายใต้สถานการณ์ที่มีความหลากหลายและเป็นไปตามอัตราการเรียนของแต่ละบุคคลเป็นสำคัญ

Model 3: Flex เป็นลักษณะการเรียนรู้แบบผสมผสานที่มีความยืดหยุ่นในการปรับใช้ภายใต้สถานการณ์ที่ต่างกันที่ครูสามารถจัดให้กับผู้เรียนในการเรียนรู้หลายรูปแบบทั้งการเรียนแบบ tutoring หรือการเรียนแบบกลุ่มเล็กตามกลุ่มสนใจ เป็นต้น

Model 4: Online Lab เป็นรูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานที่เน้นการเรียนในห้องเรียนออนไลน์ภายใต้สภาพการณ์ของการใช้ห้องปฏิบัติการทางเทคโนโลยีสารสนเทศเต็มรูปแบบโดยครูและผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้คอยควบคุมให้ความช่วยเหลือทางการเรียนรู้แก่ผู้เรียน

Model 5: Self Blended เป็นรูปแบบของการเรียนแบบผสมผสานด้วยตัวของผู้เรียนเองตามประเด็นหรือหลักสูตรกำหนด ลักษณะดังกล่าวนี้ส่วนใหญ่เป็นการเรียนรู้ในระดับอุดมศึกษาหรือมหาวิทยาลัยที่มีการเชื่อมโยงข้อมูลทางการเรียนระหว่างกันหรือระหว่าง

สถาบัน ลักษณะดังกล่าวนี้จะมีโปรแกรมควบคุมหลักอยู่ที่ห้องปฏิบัติการตาม Model 4 ที่จะคอยควบคุมและอำนวยความสะดวกในการเรียนในการเรียนรู้แบบผสมผสานด้วยตนเอง

Model 6: Online Driver เป็นลักษณะการเรียนรู้แบบผสมผสานที่ได้มีรูปแบบโดยมีการเรียนแบบออนไลน์ทั้งผู้เรียนและผู้สอนจากหลักสูตรที่กำหนด เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และสารสนเทศจะมีบทบาทค่อนข้างสูงต่อกระบวนการขับเคลื่อนในรูปแบบดังกล่าว

ความสำคัญของการเรียนแบบผสมผสาน

การเรียนรู้แบบผสมผสานหรือ Blended Learning เกิดผลในเชิงคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทางการเรียนรู้ใน 3 มิติ ดังนี้ (สุรศักดิ์ ปาเฮ: 2555: 2 อ้างอิงจาก Graham. 2012)

1. เกิดการปรับปรุงพัฒนาในเชิงวิชาการ (Improved Pedagogy) เป็นเหตุผลสำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ทั้งนี้เนื่องจากปัจจุบันการจัดสภาพการเรียนรู้รวมทั้งการฝึกอบรมให้ความรู้ ผู้สอน (Instructors) มักจะมุ่งเน้นเฉพาะยุทธศาสตร์ของการสอนหรือการฝึกอบรม เพื่อให้เกิดความรู้ในลักษณะการถ่ายทอดเนื้อหาแบบส่งผ่าน (Transmission) มากกว่าการสร้างปฏิสัมพันธ์ทางการเรียนร่วมกัน (Interaction) ครูผู้สอนมักจะมุ่งเน้นการสอนแบบบรรยายมากกว่าการนำเทคโนโลยีเข้ามาประยุกต์ใช้ หลักจากระบบการเรียนรู้แบบทางไกลได้เกิดขึ้นมาพร้อมกับการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศได้ก้าวหน้าอย่างรวดเร็วขึ้น ทำให้รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน ได้ถูกนำมาใช้และเกิดประสิทธิภาพทางการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น ส่งผลต่อยุทธศาสตร์ของการเรียนการสอนในหลายรูปแบบทั้งการเรียนแบบร่วมมือ การเรียนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน และการเรียนโดยผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

2. เพิ่มประสิทธิภาพในการเข้าถึงข้อมูลการเรียนรู้และมีความยืดหยุ่น (Increased Access and Flexibility) การเรียนในรูปแบบผสมผสานหรือ Blended Learning ช่วยในการสร้างประสิทธิภาพทางการเรียนรู้โดยผู้เรียนได้มีโอกาสในการสร้างองค์ความรู้ และเข้าถึงแหล่งข้อมูลได้อย่างกว้างขวางและยืดหยุ่นตามสภาพการณ์หรือความพร้อมของผู้เรียนในทุกๆระดับ ประสิทธิภาพของการเข้าถึงนั้นสามารถจำแนกได้ใน 3 ลักษณะ คือ ประสิทธิภาพการเข้าถึงในระดับองค์กรหรือสถาบัน (Institutions) ประสิทธิภาพการเข้าถึงในระดับโปรแกรมหรือโครงการ (Programs) และประสิทธิภาพการเข้าถึงในระดับเนื้อหารายวิชา (Courses)

3. ประสิทธิภาพในเชิงงบประมาณหรือการลงทุน (Cost Effectiveness) การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานเป็นยุทธศาสตร์สำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพของการลงทุนในด้านการจัดการศึกษาเรียนรู้โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับการเรียนอุดมศึกษาหรือในมหาวิทยาลัย ซึ่งการเรียนในรูปแบบผสมผสานดังกล่าวนี้จะก่อให้เกิดการสร้างระบบการเรียนที่ลุ่มลึกและกว้างไกลใน

หลากหลายรูปแบบและสนองต่อผู้เรียนได้ตามอัตภาพและตามสถานการณ์เกิดความคุ้มค่าและคุ้มค่าในการใช้งบประมาณเพื่อการศึกษาของหน่วยงานหรือสถาบันการศึกษานั้น ๆ

องค์ประกอบของการเรียนแบบผสมผสาน

ภายใต้สถานการณ์ของการเรียนแบบผสมผสานนั้น จะประกอบไปด้วยสิ่งบ่งชี้ที่สำคัญ 5 ประการ ต่อไปนี้ที่บ่งบอกถึงสภาพการณ์ของการเรียนแบบ Blended Learning ได้แก่ (Carman, 2005)

1. เหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นปัจจุบัน (Live Events) เป็นลักษณะของการเรียนรู้ที่เรียกว่า “การเรียนแบบประสานเวลา (Synchronous)” จากเหตุการณ์จริงหรือสถานการณ์จำลองที่สร้างขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนในช่วงเวลาเดียวกัน เช่น เหตุการณ์ในการเรียนรู้ในชั้นเรียนที่เรียกว่า “ห้องเรียนเสมือน (Virtual Classroom)” เป็นต้น

2. การเรียนเนื้อหาแบบออนไลน์ (Online Content) เป็นลักษณะการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองตามสภาพความพร้อมหรืออัตราการเรียนรู้ของแต่ละคน (Self-paced Learning) รูปแบบการเรียนเช่นการเรียนแบบสื่อปฏิสัมพันธ์ (Interactive) การเรียนจากการสืบค้น (Internet-Based) หรือการฝึกอบรมจากสื่อ CD-ROM เป็นต้น

3. การมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ (Collaboration) เป็นสภาพการณ์ทางการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถสื่อสารข้อมูลร่วมกันกับผู้อื่นจากระบบสื่อออนไลน์ เช่น e-Mail, Chat, Blogs เป็นต้น

4. การวัดและประเมินผล (Assessment) การเรียนลักษณะดังกล่าวต้องมีการประเมินผลความก้าวหน้าทางการเรียนรู้ของผู้เรียนทุกระยะนับตั้งแต่การประเมินผลก่อนเรียน (Pre-assessment) การประเมินผลระหว่างเรียน (self-paced evaluation) และการประเมินผลหลังเรียน (Post-assessment) เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงพัฒนาการเรียนรู้ให้ดีขึ้นต่อไป

5. วัสดุประกอบการอ้างอิง (Reference Materials) การเรียนหรือการสร้างงานในการเรียนรู้แบบผสมผสานนั้นต้องมีการเรียนรู้และสร้างประสบการณ์จากการศึกษาค้นคว้า และอ้างอิงจากหลากหลายแหล่งข้อมูลเพื่อเพิ่มคุณภาพทางการเรียนให้สูงขึ้น ลักษณะดังกล่าวนี้อาจเป็นลักษณะของการสืบค้นข้อมูลในระบบ Search Engine จาก PDA, PDF Downloads เหล่านี้ เป็นต้น

คราก (Clark, 2003) ได้นำเสนอองค์ประกอบของการเรียนการสอนแบบผสมผสานออกเป็น 12 กลุ่ม โดยได้จัดแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ องค์ประกอบด้านออฟไลน์ 6 กลุ่ม องค์ประกอบด้านออนไลน์ 6 กลุ่ม สามารถสรุปได้ดังตารางที่ 1

ตาราง 1 องค์ประกอบของการเรียนการสอนแบบผสมผสาน

องค์ประกอบด้านออฟไลน์		องค์ประกอบด้านออนไลน์	
1. การเรียนรู้ในสถานที่ทำงาน	- ผู้จัดการเป็นนักพัฒนา - การเรียนรู้เกี่ยวกับงาน - โครงการ - การฝึกงาน - การติดตามผล - การมอบหมายงาน - การตรวจงานที่ได้รับมอบหมาย	1. เนื้อหาการเรียนบนระบบเครือข่าย	- แหล่งทรัพยากรการเรียนรู้พื้นฐาน - การปฏิสัมพันธ์ด้านเนื้อหาทั่วไป - การปฏิสัมพันธ์ด้านเนื้อหาที่เฉพาะ - การสนับสนุนการปฏิบัติ - สถานการณ์จำลอง
2. ผู้สอน ผู้ชี้แนะหรือที่ปรึกษาในชั้นเรียนแบบดั้งเดิม	- การฝึกสอน - การชี้แนะ - การให้คำปรึกษา - การสะท้อนผลแบบ 360 องศา	2. ผู้สอน ผู้ชี้แนะหรือที่ปรึกษาออนไลน์	- การฝึกสอนออนไลน์ - การชี้แนะออนไลน์ - การให้คำปรึกษาออนไลน์ - การสะท้อนผลแบบ 360 องศา
3. ชั้นเรียนแบบดั้งเดิม	- การบรรยาย/นำเสนอ - การสอน - การฝึกปฏิบัติ - การสัมมนา - บทบาทสมมติ - สถานการณ์จำลอง - การประชุม	3. การเรียนรู้แบบร่วมมือกันออนไลน์	- แบบประสานเวลา ได้แก่ อีเมล กระดานข่าว - แบบไม่ประสานเวลา ได้แก่ การสนทนาแบบพิมพ์ การใช้ข้อมูลร่วมกัน - การประชุมโดยใช้เสียง - การประชุมผ่านวิดีโอทัศน์ - ห้องเรียนเสมือนจริง

ตาราง 1 (ต่อ)

องค์ประกอบด้านออฟไลน์		องค์ประกอบด้านออนไลน์	
4. สื่อสิ่งพิมพ์	- หนังสือ - นิตยสาร - สมุดฝึกหัด - วารสาร - Review/Learning	4. การจัดการความรู้ออนไลน์	- การค้นหาฐานข้อมูล - แหล่งข้อมูล - เอกสารและการเรียนค้นข้อมูล - การสอบถามผู้เชี่ยวชาญ
5. สื่ออิเล็กทรอนิกส์	- ซีดี - วิดีโอ - ซีดีรอม - ดีวีดี	5. เว็บไซต์	- เครื่องมือในการสืบค้น - เว็บไซต์ - กลุ่มผู้ใช้งาน - เว็บไซต์ด้านธุรกิจ
6. สื่อสำหรับเผยแพร่	- โทรทัศน์ - วิทยุ - โทรทัศน์แบบปฏิสัมพันธ์	6. การเรียนรู้แบบเคลื่อนที่	- คอมพิวเตอร์ - แลปท็อป - คอมพิวเตอร์พกพา - โทรศัพท์เคลื่อนที่

นิค แวน แดม (Nick Van Dam, 2003) ได้ให้กรอบแนวคิดในการออกแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน โดยลักษณะการจัดการเรียนการสอนนั้น สามารถเลือกใช้ตามจุดประสงค์ของการเรียนรู้ได้ดังนี้

ตาราง 2 กรอบแนวคิดในการออกแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน

จุดประสงค์การเรียนรู้	ลักษณะของการเรียนการสอน		
	การเรียนการสอนแบบเผชิญหน้า	การเรียนรู้ด้วยตนเองบนเว็บ	การเรียนบนเว็บแบบสด
รับความรู้	- นำเสนอในชั้นเรียน	- แนะนำด้วยตนเอง - เรียนด้วยตนเองตามโมดูล - เขียนรายงานหรือเอกสาร	- ห้องเรียนแบบสด

ตาราง 2 (ต่อ)

จุดประสงค์การเรียนรู้	ลักษณะของการเรียนการสอน		
	การเรียนการสอนแบบเผชิญหน้า	การเรียนด้วยตนเองบนเว็บ	การเรียนการสอนแบบเผชิญหน้า
		- เรียนผ่านข้อมูลที่เก็บไว้จากการเรียนแบบสด	
ฝึกทักษะ	- ฝึกด้วยแบบฝึก - ฝึกขณะปฏิบัติงาน - การให้คำแนะนำ	- Simulation – เกม - กรณีศึกษาออนไลน์ - ปฏิสัมพันธ์ใน E-Learning	- แบบฝึกหัดในห้องเรียนแบบสด - การให้คำแนะนำออนไลน์
การประเมินความรู้และทักษะที่ได้รับ	- การสังเกตพฤติกรรม - การให้ผลป้อนกลับจากกิจกรรมหรือแบบฝึกหัด - การทดสอบโดยข้อสอบ	- การทดสอบออนไลน์	- การประเมินและการให้ผลป้อนกลับออนไลน์ในขณะที่อยู่ในห้องเรียนแบบสด
การร่วมมือ	- เหตุการณ์ในห้องเรียน อภิปราย	- จัดหมายอิเล็กทรอนิกส์ - กระดานสนทนา	- ห้องสนทนา
การสนับสนุน	- การให้คำแนะนำ	- การช่วยเหลือออนไลน์ - ระบบจัดการความรู้	- การให้คำแนะนำออนไลน์

สัดส่วนของการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน

จากการประชุมทางวิชาการ “Slon Consortium 2003” ได้เสนอขนาดที่เหมาะสมเกี่ยวกับคุณภาพและขนาดของการศึกษาทางออนไลน์ในประเทศสหรัฐอเมริกา เมื่อปี ค.ศ. 2002 และ 2003 เปรียบเทียบดังตาราง 3

ตาราง 3 เปรียบเทียบสัดส่วนของการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน

สัดส่วนของเนื้อหาที่ สอนทางออนไลน์	ประเภทของบทเรียน	ลักษณะของการเรียนการสอน
0 %	การเรียนรู้แบบดั้งเดิม	เป็นการเรียนการสอนที่ไม่ต้องใช้เทคโนโลยีออนไลน์ เรียนรู้เนื้อหาได้ด้วยการพูดและฟัง
1 ถึง 29%	การเรียนรู้แบบเว็บช่วย	เป็นการเรียนการสอนที่ใช้เทคโนโลยีเว็บหรือออนไลน์เป็นตัวช่วยเสริมการเรียนการสอนแบบดั้งเดิม เช่น การใช้เว็บ Blackbord หรือ WebCT ในการบอกเนื้อหาย่อ ๆ หรือการสั่งงาน
30 ถึง 70%	การเรียนรู้แบบผสมผสาน	การเรียนรู้แบบผสมผสานระหว่างการเรียนรู้แบบออนไลน์กับการเรียนรู้แบบดั้งเดิม มีสัดส่วนของเนื้อหาบนเว็บหรือมีการอภิปรายทางออนไลน์และมีการประชุมแบบเผชิญในห้องเรียนบ้างตามความเหมาะสมของเนื้อหาและกิจกรรม
80%	การเรียนรู้แบบออนไลน์	เป็นการเรียนการสอนที่มีเนื้อหาทั้งหมดอยู่บนเว็บ ไม่มีการพบปะกันแบบเผชิญหน้าระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน

ปราชญ์นันท์ นิลสุข และปณิตา วรณพิรุณ (2556, น.31-30) ได้กล่าวไว้ว่า การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน มีวิธีการจัดการอยู่ 2 วิธี คือ การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานแนวตั้งกับการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานแนวนอน โดยขึ้นอยู่กับเงื่อนไขและเนื้อหา โดยมีสัดส่วนดังนี้

1. การผสมผสานแบบ 50:50 เป็นการจัดการกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ร้อยละ 50 และแบบปกติร้อยละ 50 แบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ คือ

1.1 การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานแนวตั้ง (Vertical Blended Learning) หมายถึง การเรียนรู้ที่ประกอบด้วย การเรียนปกติกับการเรียนแบบออนไลน์ ที่จัดในช่วงเวลาเดียวกันแต่จัดการเรียนรู้ผสมกันทั้งสองแบบ เช่น วิชาเรียน 4 ชั่วโมง/สัปดาห์ ในการสอนหนึ่งครั้ง ผู้สอนจะเจอนักศึกษาก่อน โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบเผชิญหน้า 2 ชั่วโมง เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ ทำความเข้าใจในการเรียน หลังจากนั้นให้นักศึกษาเรียนด้วยตนเองบนเว็บอีก 2 ชั่วโมง ให้นักศึกษาได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ทำแบบฝึกหัด ส่งงาน และเรียนรู้เพิ่มเติมจากเว็บไซต์ที่ผู้สอนจัดให้ ถือว่ามีสัดส่วนการผสมผสานร้อยละ 50:50 ซึ่งรวมถึงเนื้อหาของรายวิชาแบ่งออกในสัดส่วนที่เท่ากัน ดังตารางที่ 4

ตาราง 4 การเรียนรู้แบบผสมผสานแนวตั้ง 50/50

สัปดาห์	ชม.	1 ครั้ง 4 ชม.	
		การเรียนรู้แบบปกติ 2 ชม.	การเรียนรู้แบบออนไลน์ 2 ชม
1		50 %	50 %
2		50 %	50 %
3		50 %	50 %
4		50 %	50 %
5		50 %	50 %
6		50 %	50 %
7		50 %	50 %
8		50 %	50 %
9		50 %	50 %
10		50 %	50 %

1.2 การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานแนวนอน (Horizontal Blended Learning) หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่ประกอบด้วย การเรียนปกติกับการเรียนแบบออนไลน์ โดยการจัดช่วงเวลาในการเรียนรู้แตกต่างกันโดยใช้ทั้งวิธีการ แต่ละคนช่วงเวลากัน เช่น การจัดการเรียนเรื่อง

ใดเรื่องหนึ่ง 20 สัปดาห์ จัดให้มีการเรียนปกติสัปดาห์ จากนั้นจัดให้มีการเรียนออนไลน์ 10 สัปดาห์ ถือว่าเป็นการเรียนแบบผสมผสานร้อยละ 50:50 โดยเนื้อหาการสอนแบบปกติกับการสอนออนไลน์ จะเป็นเนื้อหาคนละส่วนกัน ดังตารางที่ 5

ตาราง 5 การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานแวนอน ร้อยละ 50:50

จำนวน สัปดาห์	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
วิธีการเรียนรู้	การเรียนแบบปกติ ร้อยละ 50										การเรียนแบบออนไลน์ ร้อยละ 50									

ปัจจัยในการเรียนแบบผสมผสาน

จิตทิพย์ เอื้อรัตนพงศ์ (2550, น. 16-17) กล่าวว่า ปัจจัยที่ควรคำนึงในการเรียนแบบผสมผสาน มีดังนี้

1. ปัจจัยด้านผู้เรียน ได้แก่ จำนวนผู้เรียน ทักษะทางเทคโนโลยีของผู้เรียน ความสามารถในการเข้าถึงเทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ตลักษณะการเรียนรู้ (Learning Styles) ช่วงระยะเวลาของผู้เรียน ความพร้อมและความยืดหยุ่นของผู้เรียนและแรงจูงใจของผู้เรียน
2. ปัจจัยด้านลักษณะของเนื้อหา/สาระความเป็นรูปธรรมชัดแจ้งของเนื้อหา (Explicit) ความทันสมัย และคงทนของเนื้อหาที่จะใช้ในการเรียนรู้สาระหรือความรู้เน้นด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัยหรือทักษะพิสัย ซึ่งอาจทำให้เกิดความจำเป็นในการใช้ห้องปฏิบัติการ
3. ปัจจัยด้านเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับท้องถิ่นนั้น ๆ การตัดสินใจเลือกเทคโนโลยีที่เหมาะสมจะต้องพิจารณาความจำเป็นและความเหมาะสมของแหล่งการผลิต ทักษะและทรัพยากรในที่मानการผลิต สภาพทางเศรษฐกิจของท้องถิ่น และเงื่อนไขของเวลาในการผลิตเนื้อหา รวมทั้งวิธีการเผยแพร่
4. ปัจจัยด้านค่าใช้จ่าย ในบางครั้งแม้ว่าลักษณะของการปฏิสัมพันธ์ทางการเรียนมีความซับซ้อนสมควรที่ต้องใช้การปฏิสัมพันธ์ที่มีผู้เรียนเกี่ยวข้องแทนที่จะใช้เพียงเทคโนโลยี แต่งบประมาณในการจัดการเรียนการสอนนั้นก็ยังคงเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การออกแบบการเรียนแบบผสมผสานเกิดขึ้นตามความเหมาะสม

บทบาทของผู้เรียนและผู้สอนในการเรียนการสอนแบบผสมผสาน

สุพรรณิ แสงชาติ (2552, น. 120) ได้กล่าวถึง บทบาทของผู้สอนและผู้เรียนในการจัดการเรียนแบบผสมผสานสามารถสรุปได้ดังนี้

1. ผู้สอนเป็นผู้รวมวิธีการต่าง ๆ ตั้งแต่ 2 วิธีหรือมากกว่า เช่น วิธีการสอนที่ใช้สื่อเทคโนโลยีเป็นหลักกับการสอนแบบเดิม (Face-to-Face : F2F) โดยที่เริ่มต้นอธิบายโครงสร้างของเนื้อหาหรือการแนะนำบทเรียน ดำเนินการตามด้วยการสอน Online

2. การเรียนแบบผสมผสานเป็นการประยุกต์วิธีการในการบูรณาการ E-Learning ด้วย การจัดการเรียน (Learning Management System หรือ LMS) โดยให้คอมพิวเตอร์ในห้องเรียนรวมกับการสอนแบบปกติ นอกจากนี้ ผู้สอนมีบทบาทในการพิจารณาสิ่งที่กล่าวมาแล้วข้างต้น เพื่ออำนวยความสะดวกในการเรียนและปรับกระบวนการสอนให้เหมาะสมรวมทั้งจะต้องสร้างสิ่งจูงใจในการเรียนและเสริมสร้างทักษะการใช้เทคโนโลยีให้ผู้เรียน และยังคงกล่าวถึงบทบาทของผู้เรียนในการเรียนแบบผสมผสานว่า ผู้เรียนมีบทบาทในการเป็นผู้ศึกษาหาความรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนแบบผสมผสานทั้งการเรียนแบบเดิม (Face-to-Face : 2F และการเรียน โดยใช้สื่อเทคโนโลยีอย่างเต็มตามศักยภาพของตนเอง โดยผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียน

Suh (2005, pp 43) กล่าวถึงบทบาทของผู้สอนในสภาพแวดล้อมของการเรียนการสอนแบบผสมผสาน ต่างไปจากการเรียนการสอนที่ใช้เว็บเป็นฐานแบบเต็มรูปแบบ เพราะว่าการเรียนการสอนแบบผสมผสานยังคงมีการสอนโดยผู้สอนแบบเผชิญหน้าอยู่ด้วย ถึงแม้ว่าผู้เรียนจะได้พบกับผู้สอนแบบเผชิญหน้า แต่ผู้สอนจะต้องเตรียมหลักการพื้นฐานโดยสรุป และวิธีการใช้โปรแกรม การศึกษารวมทั้งเทคโนโลยีการศึกษาไว้ให้กับผู้เรียน บทบาทของผู้สอนในการเรียนแบบนี้ต่างไปจากการเรียนในชั้นเรียนปกติที่ผู้สอนทำหน้าที่สอนเนื้อหาส่วนใหญ่ให้กับผู้เรียน ส่วนการสอนในแบบผสมผสานนี้ ผู้สอนมีบทบาทเป็นผู้ฝึก (Coach) และเป็นผู้สนับสนุน (Facilitator) โดยที่ทำหน้าที่สนับสนุนผู้เรียนให้เรียนรู้ด้วยตนเอง และเข้าช่วยเหลือผู้เรียนแก้ปัญหาที่ยาก

การเรียนการสอนแบบผสมผสาน ผู้สอนจะต้องมีบทบาทเป็นผู้กำหนดวิธีการสอน ออกแบบกระบวนการสอน เตรียมข้อมูล สื่อการสอน รวมถึงเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนที่สามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ดึงดูดความสนใจ สามารถให้คำแนะนำ ช่วยเหลือผู้เรียนได้เมื่อผู้เรียนมีปัญหา ผู้เรียนจะเป็นผู้ที่ได้รับกระบวนการสอนทั้งการเรียนการสอนแบบดั้งเดิมและแบบออนไลน์ สามารถใช้สื่อเทคโนโลยีอย่างเต็มศักยภาพ

ปัจจัยความสำเร็จของการเรียนแบบผสมผสาน

(สุรศักดิ์ ปาเฮ, 2555: Online) การเรียนรู้แบบผสมผสานจะประสบความสำเร็จและเกิดประสิทธิภาพสูงสุดนั้น ย่อมเกิดจากปัจจัยสำคัญบางประการที่จะก่อให้เกิดความสำเร็จได้ ซึ่งชาร์ป เบนฟี โรเบิร์ต และ ฟรานซิส (Sharp; Benfield; Roberts; & Francis. 2006) ได้กล่าวในประเด็นดังกล่าวนี้จากการวิเคราะห์งานวิจัยว่า ความสำเร็จจากการเรียนแบบผสมผสานจะต้องปฏิบัติตามปัจจัยพื้นฐานสำคัญในประเด็นต่อไปนี้

1. การใช้กระบวนการเรียนรู้แบบผสมผสานที่ถูกต้องตามหลักการทฤษฎีที่กำหนดผู้ปฏิบัติต้องมีทักษะและความรู้ ความเข้าใจที่ชัดเจน ถ่องแท้ต่อการออกแบบการสอนในเชิงปฏิสัมพันธ์

2. พิจารณาในบริบทของงานหรือองค์กรให้ละเอียด ความสำเร็จของการเรียนแบบผสมผสานเกิดจากศักยภาพของการปรับและยอมรับในเทคโนโลยีที่มีต่อการพัฒนาการเรียนรู้ ความสำเร็จต้องเริ่มตั้งแต่ระดับล่างนับจากการออกแบบหลักสูตรการเรียนในลักษณะของ Blended Learning ผู้การปฏิบัติจริง

3. การใช้รูปแบบการเรียนแบบผสมผสาน เป็นตัวขับเคลื่อนสำคัญ เพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในหลักสูตรที่ออกแบบหรือกำหนดไว้ ความสำคัญดังกล่าว ของการเรียนแบบผสมผสาน (Blended Learning) ย่อมก่อให้เกิดประสิทธิภาพทั้งในด้านการพัฒนาเชิงวิชาการ การสร้างโอกาส และเข้าถึงข้อมูล รวมทั้ง ประสิทธิภาพในด้านการลงทุนในทรัพยากรทางการศึกษา

4. การช่วยเหลือผู้เรียนให้เกิดการพัฒนาเชิงมนทัศน์ในกระบวนการเรียนรู้แบบผสมผสานเป็นยุทธศาสตร์การสร้างกระบวนการและกิจกรรมทางการเรียนรู้ผ่านระบบ Blended e-learning ในหลายรูปแบบ

5. มีการวิจัยและพัฒนา รูปแบบการเรียนรู้ให้เกิดนวัตกรรมทางการเรียนการสอนที่แพร่หลาย โดยการเผยแพร่และสื่อสารในลักษณะของการแพร่กระจายนวัตกรรมการเรียนแบบผสมผสานให้เป็นที่ยอมรับและนำไปสู่การปฏิบัติในวงกว้างต่อไป

จิ้นส์ และ เอลิส (Ginns, P. & Ellis, R. 2007: 53-64) ได้กำหนดเป็นมโนทัศน์แห่งคุณภาพและความสำเร็จของการเรียนรู้แบบผสมผสานว่า จะประกอบไปด้วยองค์ประกอบ 6 ประการ ดังต่อไปนี้

1. ประสิทธิภาพของผู้เรียน ความรู้ มโนคติและเหตุผลทางการศึกษาเรียนรู้

2. การรับรู้ของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนการสอนในสถานการณ์หรือสภาพแวดล้อมต่างกัน

3. รูปแบบของการเรียนการสอนที่ถูกกำหนดไว้ในสถานการณ์ต่างกัน

4. องค์ความรู้ของครู อาจารย์ รวมทั้งมโนทัศน์ของการสอนของครู

5. วิธีการด้านสื่อการเรียนรู้ทั้งในด้านการเลือก การใช้ การนำเสนอ รวมทั้งประสิทธิภาพการเข้าถึงสื่อ

6. วิธีการของการศึกษาและการเรียนรู้

การประยุกต์ใช้สื่อเพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ

อดีต ปัจจุบันและอนาคตของการใช้การเรียนรู้แบบผสมผสานในอดีตการจัดการสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียนและการเรียนการสอนภายนอกชั้นเรียนโดยใช้คอมพิวเตอร์เป็นสื่อมีความแตกต่างกันทั้งการใช้สื่อ วิธีการสอน ลักษณะของกลุ่มผู้เรียนที่แตกต่างกัน โดยเรียนในชั้นเรียนแบบเผชิญหน้าจะมีครูเป็นผู้ดูแลและควบคุมสิ่งแวดล้อมทางการเรียนการสอนให้แก่กลุ่มผู้เรียน มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างบุคคลในชั้นเรียน โดยกิจกรรมที่เกิดขึ้นเป็นแบบประสานเวลา ส่วนการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้โดยใช้คอมพิวเตอร์เป็นสื่อนั้นคือลักษณะของการเรียนการสอนทางไกลโดยเน้นการนำคอมพิวเตอร์มาช่วยสนับสนุนการเรียนรู้เพื่อตอบสนองอัตราการเรียนรู้ของผู้เรียนที่แตกต่างกัน

ปัจจุบันเทคโนโลยีได้เข้ามามีบทบาทสำคัญเพื่อประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนและส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงเนื้อหาของบทเรียนได้แม้ว่าอยู่ภายนอกชั้นเรียนโดยไร้ข้อจำกัดทางด้านเวลาและสถานที่ นอกจากนี้ยังสามารถติดต่อหรือมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมชั้นเรียนและครูผู้สอนได้ โดยใช้คอมพิวเตอร์และเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเป็นสื่อกลางเข้าถึงการเรียนรู้ นอกเหนือจากการเรียนรู้ภายในชั้นเรียนเพียงอย่างเดียว โดยเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ยังสามารถสนับสนุนให้เกิดการสร้างการเรียนรู้ในรูปแบบสังคมเสมือน, การสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ, การสนับสนุนให้เกิดการโต้ตอบ รับข้อมูลข่าวสารจากหลากหลายช่องทาง ทั้งการสนทนาผ่านเครือข่าย (Chat) การใช้กระดานสนทนา (Web board) การสนทนาเฉพาะกลุ่ม (Newsgroup) การส่งข้อความ (E-mail) เป็นต้น ดังนั้นการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานจึงเป็นรูปแบบการจัดการเรียนที่น่าสนใจ และมีบทบาทสำคัญเพื่อพัฒนาผู้เรียนทั้งการเรียนภายในชั้นเรียนและการเรียนนอกชั้นเรียน

แนวโน้มในอนาคตการศึกษาค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบที่เหมาะสมในการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการศึกษา ยังพัฒนาไปอย่างไม่หยุดยั้งพร้อมกับลักษณะของการเรียนที่เป็นระบบการเรียนรู้แบบผสมผสานเป็นส่วนใหญ่ การประยุกต์ใช้ประโยชน์จากเครือข่าย อุปกรณ์เครื่องมือ และคอมพิวเตอร์ ทั้งทางด้านซอฟต์แวร์และฮาร์ดแวร์ มาเติมเต็มทั้งทางด้านความรู้และสังคมเพื่อให้มนุษย์มีปฏิสัมพันธ์กันได้อย่างคล่องตัวกับการเรียนการสอนแบบเผชิญหน้า แต่สามารถเรียนจากสื่อที่มีความหลากหลายโดยไม่จำกัดสถานที่ โดยใช้รูปแบบการผสมผสานกันอย่างเหมาะสมกับ เนื้อหาวิชา ลักษณะผู้เรียน และกิจกรรมการเรียน (วรรณนิภา สิงห์พรมมา, 2556)

เทคโนโลยีการศึกษากับการเรียนรู้แบบผสมผสาน

จากลักษณะการเรียนรู้แบบผสมผสาน เป็นการนำเทคโนโลยีทางการศึกษาเข้ามาร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนอกชั้นเรียน ซึ่งสามารถนำมาใช้ร่วมกันได้ดังนี้

1. การใช้เทคโนโลยีการศึกษาในการช่วยให้การเรียนการสอนมีรูปแบบ วิธีการ และสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้ที่แตกต่างไปจากเดิม (พงศ์ประเสริฐ หกสุวรรณ, 2548) ตัวอย่างเช่นในงานวิจัยของ Ausburn (2004) การศึกษาเกี่ยวข้องกับการสร้างสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้แบบผสมผสานในหลักสูตรการออกแบบเบื้องต้นสำหรับผู้ใหญ่และทำการเปรียบเทียบกับกลุ่มที่ศึกษาจากการเรียนรู้ภายในชั้นเรียนเพียงอย่างเดียว พบว่า โดยทั้งสองกลุ่มมีลักษณะคล้ายคลึงกันทั้งทางด้านเพศ พื้นฐานของหลักสูตรทางการใช้เทคโนโลยี ทักษะทางด้านทิศทางการประสบการณ์ และการทราบถึงวัตถุประสงค์ทางการเรียน ผลการศึกษาพบว่าผู้เรียนที่เรียนโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสาน มีความสามารถในการรับรู้ ตนเอง เกิดการรับรู้ ตระหนักถึงการกำกับตนเองไปสู่เป้าหมายของการเรียนรู้ และการทบทวนความรู้และทักษะทางด้านเทคโนโลยีของตนเองอยู่เสมอ

นอกจากนี้ Dowling & Godfrey and Others. (2003) ได้ทำการศึกษาการเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ระหว่างการสอนโดยใช้การเรียนการสอนแบบเผชิญหน้า (Face to face) ของการสอนแบบดั้งเดิม (Traditional) และการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน จากการศึกษาพบว่าผู้เรียนมีความพึงพอใจในการเรียนและผลการเรียนรู้แบบผสมผสานช่วยให้เกิดการพัฒนาผลการเรียนรู้ของผู้เรียน จากผลการศึกษาและวิจัยจึงพบว่าการเรียนรู้แบบผสมผสานเปลี่ยนบทบาทครูจากเดิมเป็นผู้สอนภายในชั้นเรียนกลายเป็นผู้อำนวยความสะดวกและนำเสนอเนื้อหาบทเรียน นอกจากนี้ผู้เรียนจะกลายเป็นผู้แสวงหาความรู้ ด้วยตนเองผ่านคอมพิวเตอร์ รับรู้ความสามารถที่มีภายในตนเอง พัฒนาทักษะและความรู้ของตนตลอดจนส่งผลต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

2. การใช้เทคโนโลยีการศึกษาเป็นเครื่องมือ เช่น การใช้คอมพิวเตอร์ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในการส่งเสริมการเรียนรู้ โดยการนำเสนอเนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอนแบบฝึกทักษะให้ผู้เรียน ตลอดจนเป็นเครื่องมือที่สามารถช่วยสร้างลักษณะของการนำเสนอเนื้อหาบทเรียนที่มีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนเป็นรายบุคคล นอกจากนี้ยังสามารถช่วยลดระยะเวลาในการเรียนภายในชั้นเรียนและผู้เรียนสามารถหาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งการเรียนรู้บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้ ตัวอย่างเช่น งานวิจัยของ Boyle & Bradley and Others (2003) ที่มุ่งพัฒนาการเรียนรู้อของผู้เรียนให้เกิดความสำเร็จ โดยใช้การผสมผสานระหว่างการเรียนรู้แบบดั้งเดิม (Traditional) ร่วมกับการเรียนรู้โดยใช้แหล่งการเรียนรู้บนเครือข่าย (Online resources) และสนับสนุนการเรียนรู้ทางด้านเนื้อหา (Tutorial Support) พบว่าการเรียนการสอนโดยใช้คอมพิวเตอร์ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ทางเนื้อหาเพื่อสอนเนื้อหาใหม่และการใช้แหล่งความรู้บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต มีผลต่อการช่วยพัฒนาการเรียนรู้ให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จเป็นรายบุคคลมากขึ้นกว่าการสอนแบบดั้งเดิม (Traditional) เพียงอย่างเดียว

นอกจากนี้คอมพิวเตอร์ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตยังช่วยลดระยะเวลาในการเข้าชั้นเรียนของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยดังเช่นการวิจัยของ Cottrell & Robinson (2003) ศึกษาเกี่ยวกับความเป็นไปได้ของการลดเวลาการเรียนภายในชั้นเรียน เพื่อเอื้อต่อการเปิดหลักสูตรสำหรับนักศึกษาที่อยู่ห่างไกลได้มีโอกาสทางการเรียน ผลการวิจัยพบว่าการเรียนรู้แบบผสมผสานที่มีการจัดการเรียนรู้นอกชั้นเรียนโดยอาศัยเครื่องมือทางเทคโนโลยีการศึกษาคือการเรียนโดยใช้คอมพิวเตอร์ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ส่งผลให้สามารถลดระยะเวลาในการเรียนภายในชั้นเรียนให้ลดลงได้ นอกจากนี้จากการสอบถามผู้เรียนพบว่ามี ความพึงพอใจในการจัดการเรียนรู้นแบบผสมผสานเนื่องจากช่วยลดระยะเวลาในการเข้าชั้นเรียนลง

นอกจากนี้ยังพบว่าการจัดการเรียนรู้นแบบผสมผสานเป็นแนวทางในการเพิ่มจำนวนนักศึกษาในหลักสูตรให้มากขึ้นการเรียนรู้แบบผสมผสานจึงเป็นการใช้ประโยชน์จากคอมพิวเตอร์ และเครือข่ายอินเทอร์เน็ตสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน ด้านการออกแบบการเรียนการสอนรวมถึงการจัดประสบการณ์ของผู้เรียนให้มีรูปแบบที่หลากหลาย เช่น การสอนแบบนำเสนอเนื้อหาใหม่ การสอนแบบจำลองสถานการณ์ และการใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตเป็นแหล่งสนับสนุนทรัพยากรการเรียนรู้เมื่อการเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ทำให้ผู้เรียนได้รับข้อมูลและสารสนเทศได้อย่างหลากหลาย ครูผู้สอนจึงควรส่งเสริมการคิดวิเคราะห์คัดเลือกข้อมูลหรือสารสนเทศของผู้เรียนรวมทั้งชี้แนะการรับข้อมูลข่าวสารที่เหมาะสมและน่าเชื่อถือให้แก่ผู้เรียน

3. การใช้เทคโนโลยีการศึกษาช่วยสร้างการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียน และผู้เรียนเกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ รวมถึงความกล้าในการซักถามและช่วยสร้างบรรยากาศเพื่อลดความวิตกกังวลในการเรียน เนื่องจากการนำเทคโนโลยีการศึกษามาใช้ สามารถสร้างช่องทางการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน ผู้เรียนกับผู้สอน ได้อย่างหลากหลายช่องทางทั้งแบบประสานเวลา (Synchronous) สามารถโต้ตอบกันได้ทันที เช่น การสนทนาผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และแบบไม่ประสานเวลา (Asynchronous) โดยสามารถสร้างข้อคำถามไว้ในขณะที่ผู้ตอบสามารถเข้ามาตอบคำถามหลังจากนั้น เช่น ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์

การเรียนบนเว็บแบบผสมผสาน เป็นการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนที่บูรณาการการเรียนออนไลน์ผ่านระบบเครือข่ายและการเรียนในห้องเรียนแบบดั้งเดิมที่มีการเรียนแบบเผชิญหน้าเข้าด้วยกัน โดยใช้สิ่งอำนวยความสะดวกผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเป็นสื่อ ช่องทาง และเครื่องมือ ในบริบทของสภาพแวดล้อมในการเรียนออนไลน์ผ่านระบบเครือข่าย (online learning environment) เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน โดยเน้นการมีปฏิสัมพันธ์จากการเรียนออนไลน์ผ่านระบบเครือข่ายและการมีส่วนร่วมในการเรียนแบบดั้งเดิมร่วมกับการผสมผสานทฤษฎีการสอน (mixing theories of learning) เข้าด้วยกัน โดยรวมเอาหลักการ แนวคิด วิธีการของทฤษฎีพฤติกรรมนิยม ทฤษฎีพุทธินิยม และทฤษฎีสร้างสรรค์นิยมโดยการใช้ทฤษฎีการสอนที่หลากหลายเพื่อตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างเท่าเทียมกันตามศักยภาพที่ตนเองมีอยู่ การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนบนเว็บแบบผสมผสาน ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ การวิเคราะห์และการวางแผน การออกแบบการพัฒนาการนำไปใช้ และการประเมินผล ปัจจัยสำคัญที่ควรคำนึงถึงในการออกแบบระบบการเรียนการสอนบนเว็บแบบผสมผสานให้ประสบผลสำเร็จ คือ ผู้เรียน เนื้อหา และระบบโครงข่ายพื้นฐาน โดยมีองค์ประกอบหลัก คือ เหตุการณ์สด การเรียนตนเอง/เนื้อหาการเรียนแบบออนไลน์ การเรียนแบบร่วมมือ การประเมินผลการเรียนรู้ และอุปกรณ์สนับสนุนการเรียน

การออกแบบและพัฒนาโปรแกรมการเรียนการสอนแบบผสมผสาน

ในการจัดการเรียนการสอนที่ใช้กันอยู่ทั่วไปมีมากมายหลายรูปแบบและเป็นที่ยอมรับ Singh (2003, Pp. 360-362) กล่าวว่า ในการออกแบบและพัฒนาโปรแกรมการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานมีสิ่งที่จะต้องคำนึงถึงหลายประการ สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ผู้เรียน (Audience) เนื่องจากความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน นักออกแบบการเรียนการสอนควรออกแบบบทเรียนให้มีรูปแบบที่หลากหลาย โดยให้สอดคล้องกับ

รูปแบบการเรียนรู้และบุคลิกภาพของผู้เรียนแต่ละคน โดยเน้นคุณลักษณะสำคัญของผู้เรียนดังต่อไปนี้

1.1 บทบาทการเลือกและการควบคุมตัวเองของผู้เรียน ซึ่งผู้เรียนจะต้องเป็นผู้เลือกการเรียนรู้แบบผสมผสานบนพื้นฐานความสะดวกและความง่ายต่อการเข้าถึง ซึ่งความแตกต่างในการผสมผสานอาจจะส่งผลต่อประสิทธิภาพการเรียนรู้และบทสรุปของการฝึกฝนด้วยตนเองในส่วนที่ผ่านมาของผู้เรียนด้วย

1.2 บทบาทของการปฏิบัติสัมพันธ์ในชีวิตจริง ภายใต้เงื่อนไขความสำคัญของการมีปฏิสัมพันธ์ของมนุษย์เพื่อนำไปสู่กระบวนการเรียนรู้และเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจในกระบวนการเรียนรู้ในการผสมผสานประสิทธิภาพการเผชิญหน้ากันและการใช้สื่ออุปกรณ์คอมพิวเตอร์

2. เนื้อหา (Content) เนื่องจากเนื้อหาที่ใช้ในการเรียนการสอนมีความแตกต่างกัน ดังนั้นนักออกแบบการเรียนการสอนควรออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับลักษณะเนื้อหา เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีที่สุด

3. ระบบโครงข่ายพื้นฐาน (Infrastructure) เนื่องจากความสามารถในการเข้าถึงระบบการออกแบบการเรียนการสอนบนเว็บที่แตกต่างกัน นักออกแบบการเรียนการสอนควรออกแบบบทเรียนโดยคำนึงถึงระบบโครงข่ายพื้นฐาน ประกอบด้วย อุปกรณ์ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การเชื่อมต่อระบบเครือข่าย ความเร็วในการส่งผ่าน การรับและการส่งข้อมูล รวมถึงรูปแบบของสื่อสำหรับบทเรียนบนเว็บ เป็นต้น

4. รูปแบบสำหรับการสนับสนุนและการฝึกหัด ประเด็นหลากหลายที่เกี่ยวข้องในการสนับสนุนและฝึกหัดในสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้แบบผสมผสาน ได้แก่

4.1 ความต้องการเวลาที่เพิ่มขึ้นของครูผู้สอน

4.2 การเตรียมทักษะด้านเทคโนโลยีของผู้เรียนเพื่อให้ประสบผลสำเร็จทั้งแบบเผชิญหน้ากันและการใช้สื่ออุปกรณ์คอมพิวเตอร์

5. การประยุกต์ให้เข้ากับวัฒนธรรม ความเข้มแข็งของอีเลิร์นนิ่งเป็นความสามารถในแพร่กระจายเครื่องมือการเรียนรู้ที่มีรูปแบบเตรียมกันได้อย่างรวดเร็ว อย่างไรก็ตามยังมีความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงเครื่องมือให้มีความเหมาะสมกับการสนทนาในท้องถิ่นนั้นๆ เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมของผู้เรียน

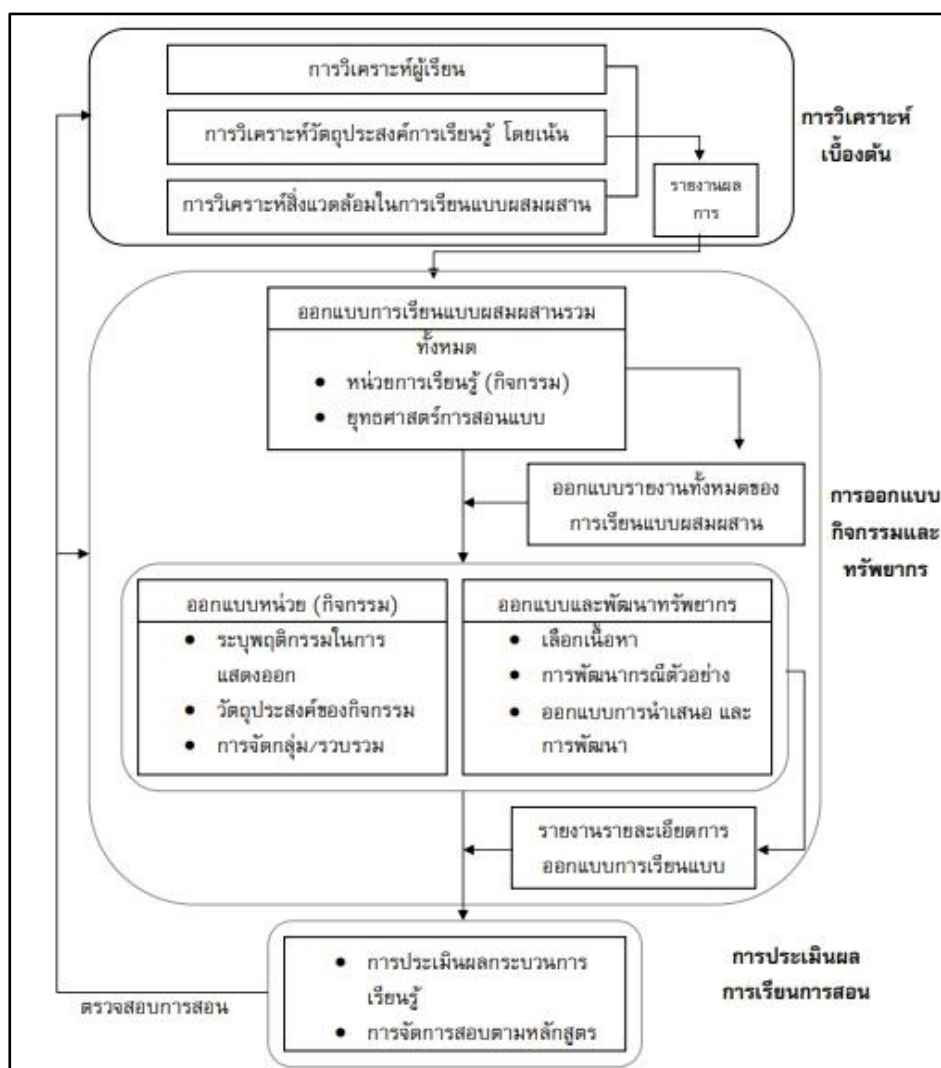
6. ความสมดุลระหว่างนวัตกรรมและผลผลิต ในการออกแบบจำเป็นต้องมองถึงความเป็นไปได้ของนวัตกรรมด้านเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่จัดเตรียมไว้ กล่าวอีกนัยหนึ่งคือความสามารถในการผลิตและแก้ปัญหาค่าใช้จ่ายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในการออกแบบและพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน นอกจากที่จะต้องพิจารณาถึงรายละเอียดต่าง ๆ ซึ่งได้มีผู้เสนอแนวทางสำหรับการออกแบบไว้หลายท่านดังนี้

Driscoll, M.p. (2002, pp. 67) ได้นำเสนอขั้นตอนการออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานว่าจะประกอบด้วย 7 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. การกำหนดลำดับขั้นในการจัดการเรียนรู้
2. ระยะเวลาในการจัดการเรียนรู้
3. สิ่งที่จะต้องเรียนรู้ก่อนการเรียน (ถ้ามี)
4. กำหนดจุดประสงค์ในการเรียนรู้
5. เนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอน
6. การประยุกต์ใช้ยุทธศาสตร์การเรียนรู้
7. ยุทธศาสตร์การประเมินผลการเรียนรู้

นอกจากนี้ได้นำเสนอรูปแบบ การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานของมหาวิทยาลัยปักกิ่ง(Beijing Normal University : BNU) ที่ได้นำมาใช้ในการจัดการศึกษาโดยมีขั้นตอนในการออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน 3 ขั้นตอน ดังภาพที่ 1

ภาพประกอบ 1 ขั้นตอนการออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน

ที่มา : Driscoll, M.p. (2002, pp. 67)

จากภาพที่ 1 สามารถอธิบายได้ว่าขั้นตอนการออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานมีดังต่อไปนี้

1) ขั้นตอนการวิเคราะห์ (Pre- Analysis) เป็นขั้นตอนแรกของการออกแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานโดยจะพิจารณาข้อมูลทั่วไป ดังต่อไปนี้

- 1.1) การวิเคราะห์คุณสมบัติของผู้เรียน
- 1.2) การวิเคราะห์วัตถุประสงค์ในการเรียนรู้
- 1.3) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของการเรียนรู้แบบผสมผสาน

2) ขั้นตอนการออกแบบกิจกรรมและวัสดุการเรียนรู้ (Design of Activity and Resources) ซึ่งสามารถจำแนกออกเป็น 3 ส่วนย่อย ๆ ได้แก่

2.1) การออกแบบภาพรวมของการเรียนการสอนแบบผสมผสาน ประกอบด้วย

2.1.1) กิจกรรมการเรียนรู้แต่ละหน่วยเรียน

2.1.2) กลยุทธ์การนำเสนอบทเรียนในการจัดการเรียนรู้

2.1.3) ส่วนสนับสนุนการจัดการเรียนรู้

2.2) การออกแบบกิจกรรมแต่ละหน่วยเรียน ประกอบด้วย

2.2.1) นิยามผลการปฏิบัติของผู้เรียน

2.2.2) การออกแบบกิจกรรมในแต่ละวัตถุประสงค์

2.2.3) การจัดกลุ่มของกิจกรรมทั้งหมด

2.2.4) การประเมินผลในแต่ละหน่วยเรียน

2.3) การออกแบบและพัฒนาวัสดุการเรียนรู้ ประกอบด้วย

2.3.1) การประเมินผลขั้นตอนการเรียนรู้

2.3.2) การพัฒนากรณีศึกษาต่าง ๆ

2.3.3) การนำเสนอผลการออกแบบและการพัฒนา

3) ขั้นตอนการประเมินผลการเรียนการสอน (Instructional Assessment) ซึ่งเป็นขั้นตอนสุดท้ายในการออกแบบการเรียนรู้แบบผสมผสาน แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

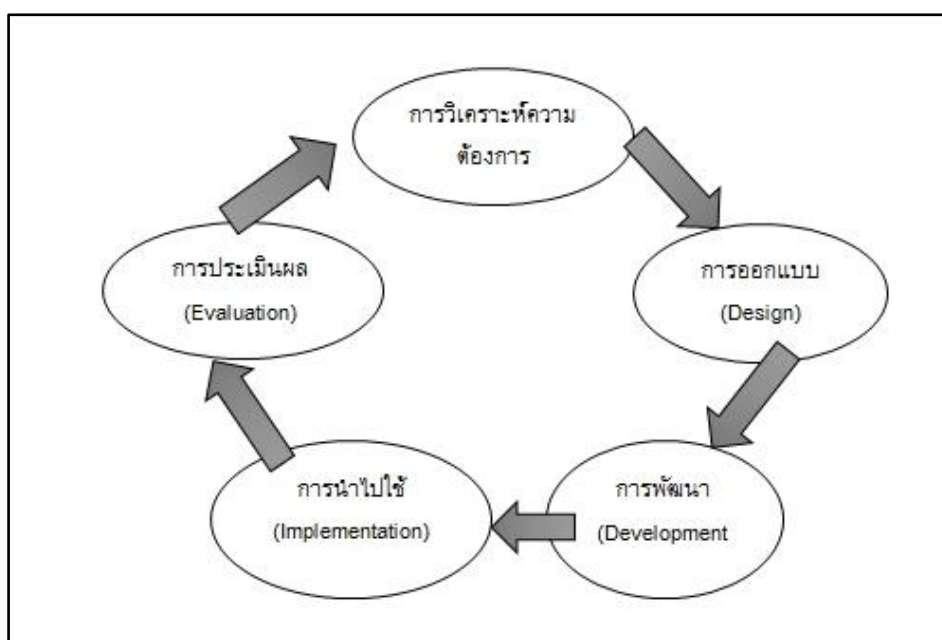
3.1) การประเมินผลขั้นตอนการเรียนรู้

3.2) การจัดการสอบตามหลักสูตร

3.3) การประเมินผลกิจกรรมทั้งหมด

ที่ได้จากการวิเคราะห์ในขั้นตอนแรกจะนำไปใช้ในขั้นตอนที่ 2 และผลที่ได้จากการออกแบบในขั้นตอนที่ 2 ซึ่งเป็นรายละเอียดของการออกแบบบทเรียนในแต่ละส่วนและจะนำมาใช้ในการประเมินผลการเรียนการสอนในขั้นตอนสุดท้าย และผลจากขั้นตอนสุดท้ายจะนำไปพิจารณาตรวจสอบปรับกระบวนการออกแบบในแต่ละขั้นตอนที่ผ่านมาทั้งหมด เพื่อให้การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานมีประสิทธิภาพให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนอย่างแท้จริง

Allan (2007, pp. 112) ได้นำเสนอวงจรของกระบวนการในการวางแผนและออกแบบโปรแกรมการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานไว้ทั้งหมด 5 ขั้นตอน ดังภาพที่ 2

ภาพประกอบ 2 วงจรกระบวนการในการออกแบบและพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน

ที่มา : Allan (2007, pp. 112)

จากภาพที่ 2 Allan (2007, pp.113-114) ได้อธิบายเกี่ยวกับวงจรของกระบวนการในการวางแผนและออกแบบโปรแกรมการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานทั้ง 5 ขั้นตอน ไว้ดังนี้

1) การวิเคราะห์ความต้องการ (Need Analysis) เป็นขั้นตอนแรกในกระบวนการออกแบบ รวมถึงการศึกษาความต้องการสำหรับโปรแกรมที่เหมาะสมเพื่อสร้างสารสนเทศที่มีความหมาย ได้แก่ การกำหนดจุดประสงค์และผลลัพธ์ของการเรียนรู้ วิธีการเรียนรู้และวิธีการสอน ยุทธศาสตร์การประเมินผล เนื้อหาสาระในโปรแกรมการเรียนรู้ ระยะเวลาที่ใช้ในการเรียนรู้

สิ่งจำเป็นที่ต้องเรียนรู้ก่อน การจัดเตรียมสื่อและแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ เป็นต้น

2) การออกแบบ (Design) หลักการในการออกแบบโปรแกรมการเรียนการสอนแบบผสมผสาน มีดังนี้

2.1) เปิดโอกาสปฏิสัมพันธ์กับสังคมมากที่สุด (Maximize Opportunities for Social interactions) คือการมีปฏิสัมพันธ์กับสังคมผ่านกระบวนการเรียนรู้ โดยการจัดเตรียมเวลาออนไลน์หรือออฟไลน์สำหรับการเริ่มต้นและรูปแบบของกิจกรรมบางอย่างที่เหมาะสม

2.2) จัดกิจกรรมให้มากที่สุด (Maximize Action) โดยการจัดกิจกรรมที่ใช้คำถามอย่างสม่ำเสมอและการประชุมเพื่อหาคำตอบหรือกิจกรรมอื่น ๆ

2.3) สัญลักษณ์ (Signpost) หมายถึง สิ่งอำนวยความสะดวกที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์และการเรียนรู้แบบเผชิญหน้ากัน ได้แก่ โฮมเพจและแผนผังเว็บไซต์ เครื่องมือ สำหรับการค้นหาการเชื่อมโยง โครงสร้างการเรียนรู้ในแต่ละวัน วิธีการฝึกอบรมและเทคนิค เป็นต้น

2.4) อัตราความแปรปรวนและจังหวะ (Vary Pace and Rhythm) อัตราความแปรปรวนและจังหวะจะช่วยส่งเสริมการสะท้อนผลเกี่ยวกับเหตุการณ์ วิธีการคิดผ่านการวางแผนการเรียนรู้ ซึ่งรวมถึงช่วงเวลาของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ในอัตราที่ช้าหรือเร็ว

2.5) การแบ่งเนื้อหา (Chunk Content) เป็นการแบ่งเนื้อหาของโปรแกรมการเรียนรู้แบบผสมผสานและการนำเสนอเนื้อหาที่ได้มีการจัดแบ่งไว้ รวมถึงการระบุเนื้อหาที่จะนำเสนอหรือการทำงานภายในกรอบระยะเวลาที่เฉพาะ

2.6) ความเข้าใจกันได้ดีกับโลกของผู้เข้าร่วม (Map the Participant's World) ความเข้าใจกันได้ดีกับโลกของผู้เข้าร่วมจะประสบผลสำเร็จได้โดยการใช้รูปแบบภาษาเดียวกันกับผู้เข้าร่วมและการใช้ตัวอย่างที่เกี่ยวข้องกับพวกเขา รวมถึงวิธีการรับรู้และการทำงานของนักเรียน

2.7) การให้ทางเลือกแก่ผู้เข้าร่วม (Give the Participants Choices) โดยส่วนใหญ่ผู้เรียนจะรู้สึกสะดวกสบายในการควบคุมกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง ถ้าพวกเขาได้รับทางเลือกระหว่างโปรแกรมการเรียนรู้ ได้แก่ เป้าหมายของการเรียนรู้ ประเด็นในกระบวนการเรียนรู้ วิธีการในการทำงาน สมาชิกในการทำงานกลุ่ม แหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ สิ่งพิมพ์หรือวัสดุอิเล็กทรอนิกส์ วิธีการในการติดต่อสื่อสารกับผู้ฝึกสอน เป็นต้น

2.8) การแสดงความไม่เห็นด้วย (Surface Objection) บางครั้งผู้เรียนอาจเริ่มต้นกับโปรแกรมการเรียนรู้แบบผสมผสานด้วยความรู้สึกในด้านลบหรือไม่เห็นด้วย ถ้าหากพวกเขาไม่มีโอกาสในการแสดงความคิดเห็น การสร้างเวลาเพื่อแสดงความไม่เห็นด้วยหรือการวิพากษ์วิจารณ์ที่มีประโยชน์ตามวิธีการที่ผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้จะทำให้ผู้เรียนแต่ละคนกลายเป็นผู้ที่มีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้

2.9) การผสมระหว่างทฤษฎีและการปฏิบัติ (Balance Theory and Practice) เป็นความต้องการที่จะนำไปสู่การจัดสรรที่สมดุลระหว่างทฤษฎีและการปฏิบัติภายในโปรแกรมการเรียนรู้แบบออนไลน์โดยมีหลักเกณฑ์คร่าวๆ คือ ภาควิชาทฤษฎีและภาคปฏิบัติในอัตราส่วน (20 : 80) สำหรับการฝึกทักษะพื้นฐาน

2.10) การออกแบบกิจกรรมสะท้อนผล (Design in Reflective Activities) หมายถึงการให้ผู้เรียนและผู้ใช้สะท้อนผลและการบูรณาการกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน

2.11) การออกแบบสำหรับการใช้งาน (Design for Accessibility) การออกแบบพัฒนาโปรแกรมการเรียนรู้ในระดับอุดมศึกษาจะต้องออกแบบให้มีความยืดหยุ่นและควบคุมสถานการณ์ได้ รวมถึงแนวคิดในการตอบสนองความต้องการผู้เรียนมาเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการในการออกแบบ

2.12) การออกแบบการสะท้อนผล (Design in Feedback) การสะท้อนผลเป็นส่วนที่มีความสำคัญต่อกระบวนการเรียนรู้ การสะท้อนผลที่ดีจะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้และเพิ่มแรงจูงใจรวมถึงช่วยเน้นความสนใจของผู้เรียน ซึ่งสามารถทำได้โดยการสร้างเหตุการณ์การเรียนรู้ออนไลน์ผ่านการทดสอบที่เป็นแบบหลายตัวเลือก (Multiple Choice) ซึ่งอาจทำให้ผู้เรียนได้ตรวจสอบความเข้าใจของตนเอง นอกจากนี้การสะท้อนผลอาจจัดเตรียมโดยผู้ฝึกสอนหรือผู้เข้าร่วมอื่น ๆ ในแนวทางที่คล้ายกับการประชุมในชั้นเรียน

2.13) การออกแบบสำหรับปิดการอภิปราย (Design for Closure) การออกแบบโปรแกรมการเรียนรู้ที่ดีจะต้องมีจุดเริ่มต้น จุดกึ่งกลางและจุดสิ้นสุดที่ชัดเจน ทั้งนี้จุดเริ่มต้นและจุดสิ้นสุดของแต่ละส่วนประกอบของโปรแกรมการเรียนรู้แบบผสมผสานจะต้องระบุไว้อย่างชัดเจนเพื่อให้ผู้เรียนได้รับการนำทางที่ชัดเจนผ่านกระบวนการเรียนรู้ ขณะที่ผู้เรียนเข้าใจถึงจุดสิ้นสุดของโปรแกรมการเรียนรู้แบบผสมผสานจะต้องสร้างวิธีการที่ส่งเสริมความรู้สึกรับรู้ของการบรรลุผลสำเร็จ

2.14) การออกแบบสำหรับการสนับสนุน (Design for Support) โดยต้องพิจารณาถึงความต้องการที่จะให้ผู้เรียนได้รับการสนับสนุนผ่านกระบวนการเรียนรู้ เช่น การสนับสนุนช่วยเหลือทางเทคนิค การสนับสนุนจากผู้ฝึกสอน การสนับสนุนจากผู้เรียนด้วยกัน และการสนับสนุนจากผู้ให้คำปรึกษา เป็นต้น

3) การพัฒนาโปรแกรมการเรียนรู้ (Developing the Program) เป็นการนำเอาโปรแกรมและผลผลิตที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งหมด ได้แก่ แหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ เอกสารต่าง ๆ เกี่ยวกับการเตรียมการรวมถึงการสนับสนุนการดำเนินการ เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาโปรแกรมการจัดการเรียนรู้ โดยแบ่งได้เป็น 3 เรื่องใหญ่ ๆ คือ

3.1) การพัฒนาประสบการณ์การเรียนรู้แบบผสมผสาน (Developing a Blended Learning Experience) ในการออกแบบโปรแกรมการสอน และการฝึกหัดทำได้โดยการแบ่งเนื้อหา เช่น โปรแกรม หลักสูตรและกิจกรรมในแต่ละระดับของการจัดระบบอย่างเป็นลำดับขั้นตอน อาจมีการตั้งเป้าหมายและตัวบ่งชี้ผลของการเรียนรู้ การพัฒนาโปรแกรมการเรียนรู้แบบผสมผสานควรเริ่มต้นและจบลงด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบเผชิญหน้า ขณะที่เร่งความเร็วช่วง

เริ่มต้นของกระบวนการเรียนรู้และการอำนวยความสะดวกจะเน้นส่วนสุดท้ายของโปรแกรม อย่างไรก็ตามอาจไม่จำเป็นที่ต้องเริ่มต้นด้วยกิจกรรมแบบเผชิญหน้ากันเสมอไป เทคนิคที่นิยมใช้เพื่อพัฒนาโปรแกรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน ได้แก่ การใช้สตอรี่บอร์ดและวิธีการจัดการเรียนรู้ และการฝึกหัดโดยใช้ปัญหาเป็นหลัก

3.2) เครื่องมือการเรียนรู้ (Learning Objects) เครื่องมือการเรียนรู้จะระบุหัวข้อหรือผลการเรียนรู้ไว้อย่างชัดเจน ผลที่อาจเกิดขึ้นจากการใช้บริบทที่แตกต่าง และเครื่องมือนำทางอิเล็กทรอนิกส์ที่นำไปในระบบฐานข้อมูล รวมถึงจุดประสงค์ที่ชัดเจน ผลการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ ตัวอย่างของเครื่องมือการเรียนรู้ ได้แก่ เครื่องนำทาง โดยอาจรวมเข้าไปภายในการพัฒนาโปรแกรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน ตัวอย่างของเครื่องมือการเรียนรู้อื่น ๆ ได้แก่ บทความออนไลน์ สไลด์ PowerPoint รูปภาพดิจิทัล หรือ Podcasts เป็นต้น

3.3) เอกสารประกอบ (Documentation) ลักษณะสำคัญของโปรแกรมการเรียนรู้แบบผสมผสานเป็นการพัฒนาเอกสารประกอบที่เหมาะสม ซึ่งเป็นการจัดเตรียมเค้าโครงทั้งหมดของโปรแกรมภายในโครงสร้างจะระบุถึงจุดประสงค์การเรียนรู้และผลการเรียนรู้ในแต่ละกิจกรรมแต่ละหัวข้อกิจกรรมของผู้ฝึกหัดและกิจกรรมของผู้เรียน การประมาณการจำนวนเวลาที่ผู้เรียนจะทำกิจกรรมแต่ละอย่าง การประเมินผลกิจกรรมที่ไม่เป็นทางการและแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้

4) การนำไปใช้ (Implementation) ในการนำโปรแกรมการเรียนรู้แบบผสมผสานไปใช้ควรคำนึงถึงประเด็นสำคัญต่าง ๆ ได้ดังนี้

4.1) ประเด็นด้านเทคนิค (Technical Issues) ประเด็นทางด้านเทคนิคจะต้องพิจารณาถึงระดับการออกแบบและพัฒนา ผู้เรียนอาจจะเข้าถึงระบบจากเครื่องคอมพิวเตอร์ส่วนตัวการติดตามเครื่องนำทางสามารถใช้เพื่อพัฒนาสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ที่ทุกคนสามารถเข้าถึงได้

4.2) ลิขสิทธิ์และประเด็นกรรมสิทธิ์ทางปัญญา (Copyright and Other Intellectual Property Issues) กฎพื้นฐานบางอย่างในการพัฒนาเครื่องมือและโปรแกรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน รวมถึงความสำคัญของเครื่องหมายที่ชัดเจน วันเดือนปี และการระบุเครื่องมือการเรียนรู้ทั้งหมดถ้าใช้ลิขสิทธิ์ทางปัญญาของบุคคลอื่น เช่น ภาพ ข้อความ ภาพเคลื่อนไหว รายการของURLs

4.3) การนำส่ง (Delivery) การนำส่งโปรแกรมการเรียนรู้ใหม่เป็นความท้าทายและเป็นสิ่งที่ละเอียดอ่อน ในการเริ่มต้นโปรแกรมหนึ่ง ๆ ผู้นำโปรแกรมหรือผู้ฝึกหัดอิเล็กทรอนิกส์จะต้องตรวจสอบความน่าเชื่อถือตลอดจนความเหมาะสมรวมถึงกิจกรรมที่แตกต่างอย่างชัดเจนเช่น การตรวจสอบสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้เสมือนจริง กิจกรรมของผู้เรียน กิจกรรมของผู้ฝึกสอนการตรวจสอบ การใช้ระบบการสนับสนุน เช่น การสนับสนุนทางเทคนิค การตรวจสอบทีมงานพัฒนาโปรแกรม เป็นต้น

5) การประเมินผล (Evaluation) การประเมินโปรแกรมการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อพบกับเป้าหมายและผลการเรียนรู้ รวมถึงการเปลี่ยนแปลงที่ควรได้รับการให้บริการสารสนเทศและสิ่งพิมพ์ การประเมินผลรวมถึงการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับโปรแกรมการเรียนรู้และการใช้ข้อมูลเพื่อตัดสินคุณค่าของโปรแกรม การประเมินโปรแกรมการเรียนรู้แบบผสมผสานจะเน้นประเด็นหลัก 3 ประการ คือ

5.1) การประเมินผลโปรแกรมการเรียนรู้และเหตุการณ์ในการเรียนรู้ โดยจะมีระดับของความแตกต่าง 4 ระดับ ได้แก่

5.1.1) การประเมินการตอบสนอง (Reaction) เป็นการสะท้อนรายละเอียดเกี่ยวกับเหตุการณ์หรือประยุต์การเรียนรู้เหล่านั้นในบริบทอื่น ๆ

5.1.2) การประเมินผลการเรียนรู้ (Learning) เป็นการประเมินเกี่ยวกับความรู้หรือทักษะที่ได้รับจากผลลัพธ์ของโปรแกรม

5.1.3) การประเมินการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (Changes in Behavior) เป็นการประเมินผลกระทบของโปรแกรมการเรียนรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้เรียน

5.1.4) ผลกระทบของการบริการสารสนเทศและสิ่งพิมพ์ (Impact on information and Library Service) เป็นการประเมินการช่วยเหลือเพื่อให้ประสบผลสำเร็จในวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายในเรื่องที่กำหนด

5.2) สิ่งแวดล้อมการเรียนรู้และเครื่องมือในการเรียนรู้ (Learning Environment and Materials) โดยการประเมินผลสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้และเครื่องมือในการเรียนรู้ ได้แก่

5.2.1) สิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ทางด้านกายภาพ (Physical Learning Environment) เช่น ช่วงเวลาการเรียนรู้ที่ง่ายในการเข้าถึงและสามารถใช้ได้ ณ เวลาที่ต้องการ ช่วงเวลาการเรียนรู้ที่น่าสนใจและสะดวกในการใช้งาน ช่วงเวลาการเรียนรู้ที่จัดให้เข้าถึงเทคโนโลยีที่เหมาะสม ความง่ายต่อการเข้าถึงเพื่อช่วยเหลือและสนับสนุน

5.2.2) สิ่งแวดล้อมการเรียนรู้เสมือนจริง (Virtual Learning Environment) เช่น สิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ที่ง่ายต่อการเข้าถึง โครงสร้างและแบบแผนของสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ระบบความปลอดภัยในการทำงานที่ไม่ยุ่งยาก การออกแบบสิ่งแวดล้อมที่น่าสนใจและง่ายต่อการมองเห็น รวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกทั้งหมด

5.3.3) เครื่องมือในการเรียนรู้ (Learning Materials) เช่น ง่ายต่อการเข้าถึงและดาวน์โหลดได้อย่างรวดเร็ว การกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน การกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน การใช้ภาษาที่ชัดเจน ความสัมพันธ์ของเนื้อหา การจัดเตรียมรูปแบบของเส้นทางผ่านเครื่องมือ และการใช้การสนับสนุนด้วยรูปภาพหรือแผนภาพ

5.3) การประเมินกระบวนการเรียนรู้ (Learning Process) ได้แก่ การพัฒนาทักษะการติดต่อสื่อสารเสมือนจริง การพัฒนาการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ การใช้เครื่องมือการเรียนรู้ การใช้เครื่องมือการติดต่อสื่อสารเสมือนจริงที่สร้างขึ้น การผสมผสานการทำงานรายบุคคลหรือการทำงานแบบร่วมมือกัน กิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้ที่เฉพาะเจาะจง การสนับสนุนจากผู้เรียนร่วมกันและการสนับสนุนจากผู้ฝึกหัดอิเล็กทรอนิกส์และกระบวนการสนับสนุนอื่น ๆ เช่น การสนับสนุนของผู้ที่ให้คำปรึกษา

ประโยชน์ของการเรียนการสอนแบบผสมผสาน

สมบุรณ์ กลางมณี (2554, น.76) ได้อธิบายถึงประโยชน์ของการเรียนการสอนแบบผสมผสานไว้ ดังนี้

1. ช่องทางการรับส่งแบบทางเดียวนั้นมีข้อจำกัดที่จะทำให้บรรลุผลการเรียนและการถ่ายโอนความรู้อย่างแน่นนอน ดังนั้นการเรียนการสอนแบบผสมผสานจึงทำให้เกิดช่องทางการเรียนรู้ที่กว้างขวางขึ้นและสามารถกระจายความรู้ได้มากขึ้น

2. ความแตกต่างในเรื่องมูลค่าและเวลาทำให้เกิดการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพและทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

3. การผสมผสานระหว่างการเรียนการสอนในชั้นเรียนและการเรียนการสอนแบบอิเล็กทรอนิกส์ ทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้นกว่าการเรียนการสอนเพียงรูปแบบเดียวเท่านั้น

สมใจ จันทรเต็ม (2553, น.86) ได้ใช้คำศัพท์ว่า “Hybrid Learning” แทนคำว่า “Blended Learning” โดยได้กล่าวถึงข้อได้เปรียบของการเรียนรู้แบบผสมผสานเมื่อเปรียบเทียบกับการเรียนแบบเผชิญหน้าที่จำกัดเฉพาะการเรียนในห้องเรียนอย่างเดียวหรือการเรียนออนไลน์อย่างเดียว สรุปได้ดังนี้

1. ช่วยให้ผู้เรียนสามารถขยายความรู้ให้กว้างขวางยิ่งขึ้นเพราะสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ได้ทั้งการเรียนแบบเผชิญหน้าและการเรียนออนไลน์

2. ช่วยพัฒนาทักษะการเขียน และกระบวนการเรียนรู้โดยอาศัยอินเทอร์เน็ต ด้วยเหตุที่ผู้เรียนส่วนใหญ่อาจไม่กล้าแสดงความคิดเห็นในห้องเรียน ก็สามารถแสดงความคิดเห็นได้เต็มที่ผ่านทางระบบออนไลน์ เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นที่จะค้นคว้าหาความรู้มากขึ้น เป็นการฝึกให้ผู้เรียนมีความมั่นใจขึ้นเมื่อต้องเข้ากลุ่มแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในชั้นเรียน

3. สนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-directed learning) เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Student Centered) โดยผู้เรียนสามารถค้นคว้าบทเรียนได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ ตามศักยภาพของผู้เรียนในการเรียนออนไลน์ พร้อมไปกับการเรียนแบบเผชิญหน้า

4. เพิ่มทักษะการติดต่อสื่อสารและช่องทางการปฏิสัมพันธ์ (Interactive Learning) ได้หลายทางระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน และผู้เรียนกับผู้เรียนมากกว่าใช้วิธีการสอนแบบใดแบบหนึ่งเพียงวิธีเดียว ตัวอย่าง เช่น การอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอาจทำในห้องเรียน แล้วต่อยอดทางออนไลน์ หรืออาจเริ่มจากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นได้ตอบทางออนไลน์แล้วนำกลับมาอภิปรายต่อในห้องเรียน

5. ช่วยให้ผู้เรียนรู้จักการเชื่อมโยงความรู้และทำให้เกิดการพัฒนาความคิดวิเคราะห์เชิงวิจารณ์ญาณและความคิดสร้างสรรค์โดยใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เป็นเครื่องมือในการค้นคว้าอ้างอิงจากแหล่งความรู้นอกห้องเรียนทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันภายในกลุ่มโดยมีผู้สอนให้คำแนะนำ

6. ช่วยให้ผู้เรียนสามารถทำแบบฝึกปฏิบัติรายงานหรือโครงการที่ได้รับมอบหมายรวมถึงทำแบบทดสอบได้ดีขึ้น เพราะสามารถเรียนซ้ำบทเรียนส่วนที่ไม่เข้าใจได้หลาย ๆ ครั้ง ในการเรียนออนไลน์และเมื่อมีปัญหาก็สามารถเข้ามาหาคำตอบในห้องเรียนได้อีกครั้ง

Graham, Allen and Ure (2003, 2005 อ้างถึงใน Graham, 2006, pp. 46-49) มีความเห็นว่าการเรียนการสอนแบบผสมผสานให้ประโยชน์ ดังนี้

1. ช่วยปรับปรุงการสอน (Improve Pedagogy) ทำให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ในการสอนมากยิ่งขึ้น ซึ่งเน้นการสร้างกลยุทธ์ในการเรียน ให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้น (Active Learning Strategy) กลยุทธ์การเรียนรู้ระหว่างผู้เรียนด้วยกันมากขึ้น (Peer-to-Peer Learning Strategy) และกลยุทธ์การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Learner-Centered Strategy) ให้มีมากขึ้นในการเรียนการสอน

2. เพิ่มความยืดหยุ่นและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมากยิ่งขึ้น (Increased Access and Flexibility) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบผสมผสานเป็นการเพิ่มความยืดหยุ่นและเปิดโอกาสในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนมากขึ้น โดยการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนจะช่วยส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนมนุษย์และการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์เอื้อประโยชน์แก่ผู้เรียนในด้านการเข้าถึงข้อมูลและการเพิ่มช่องทางในการสื่อสาร ซึ่งจะเป็นการเพิ่มคุณภาพและประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ให้มากยิ่งขึ้น

3. เพิ่มประสิทธิภาพและผลของการลงทุน (Increased Cost-Effectiveness) การลงทุนทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โดยเฉพาะทางด้านโครงสร้างสารสนเทศพื้นฐานเป็นค่าใช้จ่ายที่มหาศาล ดังนั้น แต่ละสถาบันการศึกษาจำเป็นต้องพิจารณาหาวิธีการใช้เทคโนโลยีดังกล่าวให้คุ้มค่ากับการลงทุน และเกิดประสิทธิผลให้ได้มากที่สุด การเพิ่มปริมาณและวิธีการใช้เทคโนโลยีเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอนในชั้นเรียนจะช่วยให้เกิดความคุ้มค่าจากการศึกษาเกี่ยวกับประโยชน์ของการเรียนการสอนแบบผสมผสานพบว่า การเรียนการสอนแบบผสมผสานทำให้การเรียนการสอนบนเว็บมีประสิทธิภาพมากขึ้นเพราะเป็นการลดข้อจำกัดของการเรียนการสอนบนเว็บ การเรียนการสอนแบบผสมผสานจึงเหมาะสมที่จะนำมาพัฒนาการเรียนการสอนในสถาบันการศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3. ระบบการจัดการเรียนรู้ (LMS Learning Management System)

LMS (Learning Management System) คือ ระบบจัดการการเรียนการสอนออนไลน์ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ที่มีเครื่องมือที่สำคัญสำหรับผู้สอน ผู้เรียน และผู้ดูแลระบบ ได้แก่ ระบบจัดการรายวิชา ระบบจัดการข้อมูลบทเรียน ระบบจัดการการสร้างเนื้อหาวิชา ระบบจัดการเครื่องมือวัดผลการเรียนรู้ระบบจัดการข้อมูลผู้เรียน ระบบเครื่องมือช่วยจัดการสื่อสารและปฏิสัมพันธ์และจัดกระบวนการเรียนรู้ ได้แก่ การสื่อสาร Chat, E-mail, Web-board รวมไปถึงการเก็บสำรองข้อมูล และการรายงานผล เป็นต้น

ความหมายของระบบการจัดการเรียนรู้

อาณัติ รัตนธิกุล (2553)กล่าวว่า เป็นระบบที่ใช้บริหารจัดการเรียนรู้สำหรับใช้งานในหน่วยงาน โดยที่ระบบ LMS สามารถอำนวยความสะดวกในการสร้างบทเรียน การจัดกลุ่มเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ การสื่อสารโต้ตอบระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน รวมทั้งการจัดกลุ่มผู้เรียน การสร้างแบบทดสอบ การทดสอบ และการประเมินผลการเรียน ซึ่งในปัจจุบันโปรแกรมที่ใช้สร้างระบบ LMS สามารถแบ่งได้ 2 กลุ่มใหญ่ๆ คือ

1. ระบบ LMS เชิงสินค้า เป็นระบบ LMS ที่บริษัทเอกชนพัฒนาขึ้นเพื่อการค้า โดยเฉพาะ ผู้ใช้งานต้องซื้อลิขสิทธิ์ ซอฟต์แวร์ จึงจะนำมาติดตั้งการใช้งานในหน่วยงานได้

2. ระบบ LMS แบบ Open source เป็นระบบ LMS ที่พัฒนาในโอเพ่นซอร์ส ผู้ใช้งานสามารถนำมาติดตั้งใช้งานได้ฟรี โดยไม่ต้องจ่ายค่าลิขสิทธิ์ ซอฟต์แวร์แต่อย่างใดซึ่งเป็นระบบ LMS ที่กำลังได้รับความนิยมในเมืองไทยขณะนี้

จารุณี ชามาตย์ (2553) กล่าวว่า แอลเอ็มเอส (LMS : Learning Management System) เป็นระบบการจัดการเกี่ยวกับการบริหารการเรียนการสอนในรูปแบบอีเลิร์นนิง (e-learning) เพื่อจัดการกับการใช้คอร์สแวร์ (Courseware) ในรายวิชาต่าง ๆ ระหว่างผู้สอน ผู้เรียน และผู้ดูแลระบบ โดยออกแบบระบบเพื่อเป็นซอฟต์แวร์ที่ทำหน้าที่บริหารจัดการการเรียนการสอนผ่านเว็บ จะประกอบด้วยเครื่องมืออำนวยความสะดวก เช่น โปรแกรมซึ่งทำหน้าที่ตรวจสอบการเข้ามาใช้บทเรียน เนื้อหา กิจกรรมต่าง ๆ ตามตารางเรียน ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ ห้องสนทนา กระดานถามตอบ การทำแบบทดสอบ และองค์ประกอบที่สำคัญ คือ การเก็บบันทึกข้อมูลกิจกรรมการเรียนของผู้เรียนไว้บนระบบเพื่อผู้สอนสามารถนำไปวิเคราะห์ ติดตามและประเมินผลการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้นสรุปได้ว่า Learning Management System หรือ LMS เป็นระบบการจัดการเรียนรู้ที่ใช้บริหารจัดการเรียนรู้ อำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้กับครูผู้สอนและผู้เรียน โดยมีองค์ประกอบต่าง ๆ ที่สามารถควบคุมการเรียนการสอนได้เป็นระบบ เช่น การสร้างเนื้อหา การทำกิจกรรมการเรียนรู้ รวมถึงการวัดประเมินผล ทำให้สามารถดำเนินการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

องค์ประกอบหลักของระบบ LMS

องค์ประกอบหลักของระบบ LMS มี 4 ระบบที่สำคัญ คือ

1. ระบบจัดการรายวิชา (Course Management System) ได้แก่ เครื่องมือช่วยสร้างรายวิชา จัดทำและนำเข้าเนื้อหาของรายวิชา จัดทำแหล่งค้นคว้าข้อมูลในรายวิชา ทำกิจกรรมเสริมในรายวิชา

2. ระบบบริหารจัดการข้อมูลผู้เรียน (User Management System) ได้แก่ ระบบบริหารจัดการผู้เรียนในรายวิชา สามารถสร้างกลุ่มผู้เรียนตามการใช้งานได้หลายระดับ มีระบบตรวจสอบสมาชิกผู้ใช้งาน และการเก็บรายละเอียดข้อมูลผู้เรียน

3. ระบบตรวจสอบกิจกรรมและติดตามประเมินผล (Test & Tracking Management System) ได้แก่ เครื่องมือช่วยสร้างกิจกรรมแบบทดสอบ กิจกรรมการบ้าน และระบบทดสอบประเมินผลการเรียน

4. ระบบจัดการการสื่อสารและปฏิสัมพันธ์ (Communication Management System) เป็นส่วนส่งเสริมการเรียนรู้ให้มีการติดต่อสื่อสารกัน ทั้งระหว่างผู้สอน – ผู้สอน, ผู้สอน – ผู้เรียน, และผู้เรียน – ผู้เรียน ซึ่งมีทั้งรูปแบบ Online และ Offline ได้แก่ Web-board, E-mail, Chat room, News, Calendar เป็นต้น

ส่วนประกอบหลักของระบบการจัดการเรียนรู้ (Learning Management System)

ส่วนประกอบหลักซึ่งระบบการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ ส่วนประกอบ ดังต่อไปนี้ (ถนอมพร เลหาจรัสแสง, 2545)

1. ส่วนในการใส่เนื้อหาการบรรยายของผู้สอน (Slots for lecture note) ระบบการจัดการรู้ควรเตรียมพื้นที่ไว้ให้สำหรับใส่เนื้อหาของรายวิชา โดยสามารถออกแบบในลักษณะที่ให้ผู้ใส่แบ่งเนื้อหาได้ตามช่วง (Session) การเรียน และให้ผู้ใส่สามารถเลือก font สี ตัวอักษร ขนาดตัวอักษร หรือสามารถให้ผู้ใส่วางแฟ้มข้อมูล(post file) ซึ่งมีอยู่แล้ว ได้แก่ ไม่ว่าจะเป็นแฟ้มเอกสาร (.doc) แฟ้มโปรแกรมการนำเสนอต่าง ๆ เช่น .ppt หรือแฟ้มในรูปแบบสื่อต่าง ๆ เช่น smile template เป็นต้น

2. กระดานข่าวเพื่ออภิปราย (Asynchronous bulletin board) ระบบการจัดการรู้ควรเตรียมกระดานข่าวสำหรับการอภิปรายไว้ซึ่งทั้งผู้เรียนและผู้สอนสามารถตั้งหัวข้อได้ มีการบอกรายละเอียดได้ เช่น หัวข้ออะไรใครเป็นผู้ตั้งหัวข้อ หัวข้อได้ถูกตั้งเมื่อไร แต่ละหัวข้อมีผู้ตอบกี่คนจะให้ส่งคำตอบตอบเกี่ยวกับหัวข้อนั้นทาง E-mail หรือไม่

3. ห้องสนทนา (Synchronous chat) ระบบการจัดการรู้ควรเตรียมห้องสนทนาแบบSynchronous ส่วนใหญ่ระบบการจัดการรู้จะอนุญาตให้ผู้สอนสามารถสร้างห้องสนทนาได้เองกำหนดชื่อเอง สนทนาได้กำหนด การเข้าใช้ห้องสนทนาได้โดยสามารถตั้งรหัสผ่านสำหรับเข้าห้องสนทนาได้

4. การทดสอบออนไลน์ (Online testing) ระบบการจัดการรู้ควรเตรียมเครื่องมือในการสร้างแบบทดสอบไว้ โดยอนุญาตให้ผู้ใส่สามารถเลือกได้ว่าจะจัดให้อยู่ในช่วงการสอน(session) ไດเมื่อผู้เรียนเข้ามายังช่วงการสอนนั้นก็เจอแบบทดสอบนั้นเ็นเลย ในการสร้างสามารถกำหนดคะแนนได้ว่าจะสร้างกี่ข้อให้คะแนนหรือไม่ให้คะแนนเต็มและคะแนนแต่ละข้อ

เท่าไร จะเลือกแบบทดสอบลักษณะใด เช่น ลักษณะ multiple-choice ลักษณะถูก-ผิด ลักษณะ checklist เป็นต้น และควรให้ผู้ผู้แก้ไข หรือเพิ่มเติมได้ในภายหลัง

5. อีเล็กทรอนิกส์เมลล์ (Internal email) ระบบการจัดการรู้ควรเตรียมเครื่องมือในการส่งข้อความไปยังสมาชิกคนอื่น ๆ โดยควรอนุญาตให้ทั้งผู้สอนและผู้เรียนสามารถส่งได้จากภายในตัวของระบบได้เองเลย

6. การจัดการกับแฟ้มข้อมูล (File management) ระบบการจัดการรู้ควรเตรียมเครื่องมือในการจัดการไฟล์ที่สร้างขึ้นใหม่หรือแฟ้มข้อมูลที่มีอยู่แล้วเพื่่างวางขึ้นไป โดยควรมีเครื่องมือช่วยในการจัดเก็บไว้ให้เป็นหมวดหมู่และอนุญาตให้ผู้ผู้สามารถเพิ่มได้คัดลอกหรือลบได้

ดังนั้น ระบบการจัดการเรียนการสอน จึงเป็นเครื่องมือให้กับผู้สอน ผู้เรียน รวมถึงผู้ดูแลระบบ ทำให้เกิดความสะดวกในกระบวนการจัดการเรียนการสอน รวมถึงมีความสะดวกในเข้าถึงและใช้งานได้ตลอดเวลา และมีระบบการจัดการต่าง ๆ ของรายวิชาที่สามารถดำเนินการเรื่องการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. แนวคิดสื่อ และเทคโนโลยี

ความหมายของเทคโนโลยีการศึกษา

ความหมายของเทคโนโลยีการศึกษา มีผู้อธิบายไว้หลายท่าน ดังนี้

กิดานันท์ มลิทอง (2535) ได้สรุปว่าเทคโนโลยีการศึกษาเป็นการประยุกต์เอาเทคนิค วิธีการ และแนวคิด วัสดุอุปกรณ์และสิ่งต่าง อันสืบเนื่องมาจากเทคโนโลยีนั้นมาใช้ในการศึกษา

ชม ภูมิภาค (2539) ได้ให้ความหมายของเทคโนโลยีการศึกษาไว้ว่า เป็นการนำเอาความรู้ แนวคิด ตลอดจนวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ มาใช้ร่วมกันอย่างมีระบบ เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาการศึกษาให้ก้าวหน้าต่อไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ไชยยศ เรืองสุวรรณ (2533) ได้ให้ความหมายเทคโนโลยีการศึกษาว่าเป็นวิธีปฏิบัติอย่างมีระบบเพื่อแก้ปัญหาการศึกษาและสนับสนุนการเรียนรู้ของมนุษย์ให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพด้วยการใช้ทรัพยากรการเรียนและการจัดการที่เหมาะสม เทคโนโลยีการศึกษา มิได้หมายถึง เฉพาะของการใช้เครื่องมือ (Hardware) และวัสดุ (Software) เท่านั้น แต่เทคโนโลยียังหมายความรวมถึง วิธีการผสมผสานองค์ประกอบต่าง ๆ ทั้งหลายที่จะเกื้อหนุนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นขอบข่ายโครงสร้างและองค์ประกอบของเทคโนโลยีการศึกษา จึงกล่าวได้ว่าครอบคลุมการจัดดำเนินการเกี่ยวกับการศึกษาทั้งหมด

วารินทร์ รัชมีพรหม (2531) กล่าวถึงความหมายของเทคโนโลยีการศึกษาว่า เทคโนโลยีการศึกษานั้นมีความหมายกว้างขวางพอกับความหมายคำว่า "การศึกษา" เทคโนโลยีการศึกษานั้น เกี่ยวข้องกับการออกแบบ การประเมินผลของหลักสูตร และประสบการณ์ด้านการเรียนรู้ ตลอดจนปัญหาในการนำสิ่งเหล่านี้ไปใช้ เทคโนโลยีการศึกษาเป็นการแก้ปัญหาการศึกษาอย่างมีหลักการและเหตุผล แนวคิดที่มีระบบเกี่ยวกับการเรียนการสอนเป็นกระบวนการที่ซับซ้อน และบูรณาการเข้าด้วยกัน ซึ่งเกี่ยวข้องกับบุคคล กรรมวิธี ความคิด เครื่องมือ และการจัดการเพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์ปัญหา โดยวิธีการทางเทคโนโลยีการศึกษานั้นจะรวมเอาแหล่งการเรียนรู้ทั้งหลายที่ออกแบบ เลือก หรือนำมาใช้เพื่อมุ่งไปสู่จุดหมายที่ผู้เรียนประสบผลสำเร็จตามความต้องการ

Davies (1978) ได้เสนอความหมายของเทคโนโลยีการศึกษาไว้ว่า เป็นการรวมแนวความคิดเกี่ยวกับเครื่องมือ และวัสดุแล้วผนวกเอาทฤษฎีและแนวปฏิบัติด้านการศึกษามาเชื่อมโยงเข้าด้วยกันในลักษณะของ "ศาสตร์ และศิลปะของการสอนด้วยเทคโนโลยีของตัวมันเอง"

Good (1973) ได้ให้ความหมายเทคโนโลยีการศึกษาไว้ว่า เป็นการนำเอาหลักการทางวิทยาศาสตร์มาประยุกต์ใช้เพื่อการออกแบบ และส่งเสริมระบบการเรียนการสอนโดยเน้นที่วัตถุประสงค์ทางการศึกษาที่สามารถวัดได้อย่างถูกต้อง แน่นนอน มีการยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางมากกว่ายึดเนื้อหาวิชา มีการใช้การศึกษาเชิงปฏิบัติโดยผ่านการวิเคราะห์ และการใช้เครื่องมือโสตทัศนูปกรณ์ รวมถึงเทคนิคการสอนโดยใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ สื่อการสอนต่าง ๆ และการศึกษาด้วยตนเอง

Markert (1989) ได้ให้ความหมายของเทคโนโลยีการศึกษาไว้ในที่นี้เป็น 2 แนวคิดตามพัฒนาการของสาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา ได้แก่ แนวคิดทางด้านกายภาพและแนวคิดทางด้านพฤติกรรม

1. แนวคิดทางกายภาพ หมายถึง การประยุกต์ของวิทยาศาสตร์กายภาพและเทคโนโลยีวิศวกรรม ได้แก่ เครื่องมือ อุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น เครื่องฉายภาพยนตร์ เครื่องบันทึกเสียง โทรทัศน์วิทยุ เป็นต้น แนวคิดนี้จะมองสื่อการสอนต่าง ๆ เป็นสื่อช่วยในการสอนและเน้นทางด้านผลหรือประสิทธิภาพของเครื่องมือ และวิธีการมากกว่าลักษณะของผู้เรียนเองหรือลักษณะของเนื้อหาวิชา

2. แนวคิดทางพฤติกรรมศาสตร์ เป็นการศึกษาพฤติกรรมของคน โดยเน้นทางด้านมานุษยวิทยา สังคมวิทยา และจิตวิทยา ซึ่งเรียกรวมกันว่า พฤติกรรมศาสตร์ การประยุกต์แนวคิดทางพฤติกรรมศาสตร์ในการเรียนการสอนเป็นลักษณะพื้นฐานของเทคโนโลยีการสอน (Instructional technology) การศึกษาควรจะเน้นกระบวนการ หรือวิธีการทางวิทยาศาสตร์ โดยอาศัยความรู้ทางจิตวิทยา มานุษยวิทยา และสังคมวิทยารวมถึงการประยุกต์ความรู้ทางวิศวกรรม เศรษฐศาสตร์ และตรรกวิทยา

Pea (2000) ได้แสดงความหมายที่น่าสนใจของเทคโนโลยีการศึกษาไว้ว่า เทคโนโลยีการศึกษาเป็นการปฏิวัติรูปแบบทางการศึกษาที่เป็นวัตถุ สิ่งของ หรือกิจกรรมเข้าเป็นรูปสื่อ อิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษาที่ดีได้ เช่น สไลด์ เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ วิดีโอ โทรศัพท์ และอินเทอร์เน็ต เพื่อถ่ายทอดข้อมูลทางการศึกษาผ่านสื่อเหล่านี้เข้าไปยังห้องเรียนหรือที่อยู่อาศัยของผู้เรียนที่ห่างไกลในรูปของบทเรียนสำเร็จรูป บทเรียนออนไลน์ บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน และการเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

การแบ่งเทคโนโลยีการศึกษาตามแนวนอนจะแบ่งได้ 3 ระบบ คือ

1. เทคโนโลยีการบริหารการศึกษา
2. เทคโนโลยีการบริการการศึกษา
3. เทคโนโลยีการเรียนการสอน

1. เทคโนโลยีการบริหารการศึกษา หมายถึง การบริหารที่ทำให้ระบบการศึกษามุ่งบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด ระบบบริหารการศึกษาดังกล่าวอาจจะประกอบด้วยระบบย่อยต่าง ๆ เช่น ระบบธุรการ ระบบการเงิน ระบบพัสดุ ระบบการบริหารวิชาการ ระบบความสัมพันธ์ชุมชน ระบบกิจการนักเรียน ระบบอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม และระบบบุคลากรทางการศึกษา

2. เทคโนโลยีการบริการการศึกษา หมายถึง การบริการที่ทำให้ระบบการศึกษามุ่งบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพด้วยการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด ซึ่งอาจจะประกอบด้วยระบบสารสนเทศการศึกษา ระบบสื่อการศึกษา ระบบสิ่งอำนวยความสะดวกในการศึกษา ระบบให้คำปรึกษาแนะแนว ศูนย์วิชาการโรงเรียนและสถาบันการศึกษา

3. เทคโนโลยีการเรียนการสอน หมายถึง การเรียนการสอนที่ทำให้ระบบการศึกษามุ่งบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพด้วยการใช้ทรัพยากรการเรียนการสอนอย่างประหยัด เช่น ระบบการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์ สังคมศาสตร์ และวิชาการคอมพิวเตอร์

ดังนั้น เทคโนโลยีการศึกษาสามารถแบ่งตามความคิดนี้ได้ 12 ประเภท คือ (1) เทคโนโลยีการบริหารปฐมวัยศึกษา (2) เทคโนโลยีการบริการการศึกษาระดับปฐมวัยศึกษา (3) เทคโนโลยีการเรียนการสอนระดับปฐมวัยศึกษา (4) เทคโนโลยีการบริหารประถมศึกษา (5) เทคโนโลยีการบริการการศึกษาระดับประถมศึกษา (6) เทคโนโลยีการเรียนการสอนระดับประถมศึกษา (7) เทคโนโลยีการบริหารมัธยมและอาชีวศึกษา (8) เทคโนโลยีการบริการการศึกษาระดับมัธยมและอาชีวศึกษา (9) เทคโนโลยีการเรียนการสอนระดับมัธยมและอาชีวศึกษา (10) เทคโนโลยีการบริหารอุดมศึกษา (11) เทคโนโลยีการบริการการศึกษาระดับอุดมศึกษา (12) เทคโนโลยีการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา (นิพนธ์ สุขปรดี, ม.ป.ป.)

องค์ประกอบของเทคโนโลยีการศึกษา

ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จึงทำให้เทคโนโลยีการศึกษาเกิดขึ้น นักเทคโนโลยีการศึกษาจึงได้จัดตั้งองค์ประกอบของเทคโนโลยีการศึกษาไว้ดังนี้

ไชยยศ เรืองสุวรรณ (2533) กล่าวว่าทรัพยากรการเรียนเป็นองค์ประกอบประการหนึ่งของเทคโนโลยีการศึกษา ทรัพยากรการเรียนจะเป็นสิ่งกระตุ้นและเกื้อหนุนให้ผู้เรียนอยากเรียนและเรียนได้

ทรัพยากรการเรียน แบ่งออกเป็น 6 ประเภท คือ

1. วัสดุ (Materials)
2. เครื่องมือ (Devices)
3. เทคนิค (Techniques)
4. การติดตั้งหรืออาคารสถานที่ (Setting)
5. เนื้อหาวิชา (Content)
6. บุคคล (People)

เทคโนโลยีการศึกษา มีองค์ประกอบสำคัญ 4 ประเภท ได้แก่

1. วัสดุ (Software)
2. เครื่องมือ (Hardware)
3. บุคลากร (Peopleware)
4. เทคนิค/วิธีการ (Techniques/Methods)

วัสดุ (Software) ได้แก่ สื่อเทคโนโลยีการศึกษาประเภทสิ่งเปลี่ยนทั้งหลาย ที่จะเกื้อหนุนให้การเรียนการสอนหรือกระบวนการถ่ายทอด ตลอดจนการจัดนิเทศการความรู้ต่าง ๆ ในระบบการเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น รูปภาพ แผนที่ และแผนภูมิ เป็นต้น

ทั้งนี้รวมถึง ม้วนเทป บัตรรายการคอมพิวเตอร์ เทปโทรทัศน์ फिल्मถ่ายรูป ภาพยนตร์ หนังสือสิ่งพิมพ์ และของจริงต่าง ๆ ด้วย (ไชยยศ เรืองสุวรรณ, 2533)

สื่อเทคโนโลยีการศึกษาประเภทวัสดุแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ วัสดุที่บันทึก รายการหรือโปรแกรมเนื้อหาการเรียนไว้แล้ว (Recorded Materials) และวัสดุหรืออุปกรณ์ประกอบ (Supplies)

1. วัสดุบันทึกรายการ หมายถึง วัสดุที่มีรายการหรือเนื้อหาสาระพร้อมที่จะนำไปใช้ได้เลย ซึ่งเรารู้จักกันดีในลักษณะของวัสดุที่เป็นสื่อการเรียนการสอนทั้งหลาย วัสดุบันทึกรายการ ประกอบด้วย

- 1.1 วัสดุบันทึกเสียง เช่น แผ่นเสียง ม้วนเทปบันทึกเสียง เป็นต้น
- 1.2 วัสดุบันทึกเสียงและภาพ เช่น ม้วนเทปโทรทัศน์ เป็นต้น
- 1.3 วัสดุฉาย เช่น ไมโครฟอร์ม (Microform) फिल्मสตริป สไลด์ ภาพโปร่งใส และภาพยนตร์ เป็นต้น
- 1.4 วัสดุกราฟิก (Graphic Materials) เช่น แผนที่ แผนภูมิ แผนสถิติ ภาพโฆษณาและการ์ตูน เป็นต้น
- 1.5 รูปภาพสิ่งพิมพ์ เช่น หนังสือ วารสาร และนิตยสาร เป็นต้น
- 1.6 วัสดุสามมิติ เช่น ลูกโลก ของจริง ของตัวอย่าง หุ่นจำลอง ของเล่นทางการศึกษาและชุดการสอน เป็นต้น
- 1.7 วัสดุสำหรับ คอมพิวเตอร์ เช่น บัตรคอมพิวเตอร์ โปรแกรมคอมพิวเตอร์ แผ่นดิสก์ วนเทปคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

2. อุปกรณ์ประกอบ (Supplies) หมายถึง วัสดุที่ยังไม่ได้บันทึกรายการ หรือโปรแกรมต่าง ๆ ทางการศึกษาและการสอน เช่น เทปบันทึกเสียง เทปโทรทัศน์ फिल्मและกระดาษอัดรูปสี และอื่น ๆ

เครื่องมือ (Hardware) หมายถึง สิ่งที่จะเกี่ยวพัน หรืออำนวยความสะดวกต่อการใช้ในการผลิตและถ่ายทอดเนื้อหาเรื่องราว รวมทั้งการจัดนิทรรศการ (สื่อ) ต่าง ๆ ในการเรียนการสอน เช่น เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ เครื่องขยายเสียง เครื่องเล่นเทปบันทึกเสียง เป็นต้น นอกจากนั้นเครื่องมือในที่นี้ยังความหมายรวมถึงอุปกรณ์ประกอบต่าง ๆ ด้วย เช่น คอนโซนควบคุมเสียงสายสัญญาณต่าง ๆ เครื่องฉายภาพโปร่งใส กล้องถ่ายโทรทัศน์ เครื่องวัดแสง และอื่น ๆ ด้วย (ไชยยศ เรืองสุวรรณ, 2533)

บุคลากร (Peopleware) หมายถึง คนที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบระบบการสอน (Instructional System Components : ISC) หรือทรัพยากรการเรียนรู้ ดังนั้น บุคลากรจึงได้แก่

1. บุคคลที่จัดการเกี่ยวกับระบบการสอน ที่เกี่ยวกับการถ่ายทอดสารให้แก่ผู้เรียนโดยตรง ซึ่งบุคคลในที่นี้ก็คือ ผู้สอนหรือครูในห้องเรียน
2. บุคคลที่เป็นทรัพยากรการเรียนรู้ เช่น นักการศึกษา นักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญต่าง ๆ

3. ทรัพยากรบุคคลอื่น ๆ บุคคลมีส่วนช่วยให้การจัดการเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ จะต้องคำนึงถึงระบบการศึกษา สภาพการณ์ และความเหมาะสมด้วย เช่น นอกจากจะมีครูในห้องเรียนแล้ว ในระบบการศึกษาและการเรียนการสอน ควรจะมีครูแนะแนว ครูวัดผล ครูบรรณารักษ์ ผู้เชี่ยวชาญ ด้านหลักสูตรและการสอน ผู้เชี่ยวชาญด้านวัสดุและอุปกรณ์ ครูสื่อการสอนหรือโสตทัศนศึกษา และบุคคลอื่น ๆ ที่จำเป็นด้วย

เทคนิค/วิธีการ (Techniques/Methods) เป็นวิธีการเฉพาะที่ใช้ในกระบวนการเรียนการสอน เทคนิคอาจจะสอดแทรกไว้ในรูปของสื่อวัสดุโดยตรง หรืออาจจะใช้ร่วมกับการใช้สื่อวัสดุในการเรียนการสอนก็ได้ เช่น การบริหารจัดการเรียนแบบเปิด การใช้แบบเรียนโปรแกรม เป็นต้น เทคนิคที่ผ่านการทดสอบและเป็นที่รู้จักกันดีว่าจำเป็นและมีผลดีต่อการเรียนการสอน มีดังนี้ (ไชยยศ เรืองสุวรรณ, 2533)

1. เทคนิคทั่วไป (General Techniques) ได้แก่ การสาธิต การสังเกต การอภิปราย นาฏการ การทดลอง การบรรยาย การฝึกปฏิบัติ การแก้ปัญหา การสอนแบบโปรแกรม การสอนแบบโครงการ การจัดสถานการณ์จำลอง และเกม เป็นต้น
2. เทคนิคการใช้ทรัพยากร (Resource-based Techniques) ได้แก่ เทคนิคการจัดห้องเรียนแบบต่าง ๆ การจัดศึกษานอกสถานที่ เป็นต้น
3. เทคนิคการใช้เครื่องมือ และวัสดุ (Materials Device-based Techniques) ได้แก่ การนำเครื่องมือและวัสดุเข้ามาใช้ในการศึกษาและการเรียนการสอน เช่น การใช้วิทยุโทรทัศน์ บทเรียนด้วยตัวเอง เครื่องฉายและเครื่องเสียง เป็นต้น
4. เทคนิคการใช้บุคคล (People-based Techniques) ได้แก่ การสอนเป็นคณะกรรมการสัมมนา กลุ่มสัมพันธ์ การสอนเป็นรายบุคคล เป็นต้น

การจะดำเนินการให้งานด้านเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในโรงเรียนมีประสิทธิภาพ ต้องคำนึงถึงองค์ประกอบสำคัญ เช่น งบประมาณ การบริหารจัดการ การบริการ การจัดสรรพื้นที่ที่สำคัญคือ วัสดุอุปกรณ์โสตทัศนที่มีความจำเป็นไม่น้อยไปกว่าองค์ประกอบอื่น

ศิริพงษ์ พะยอมแย้ม (2533) ได้แยกประเภทของสื่อทางการศึกษา ไว้ดังนี้

1. ประเภทวัสดุหรือสื่อประเภทวัสดุ (Audio-Visual Materials) ได้แก่ พวกสื่อที่ทำหน้าที่เก็บความรู้ในลักษณะภาพ เสียง อักษร ในรูปแบบต่าง ๆ ที่ผู้เรียนสามารถใช้เป็นแหล่งประสบการณ์ หรือศึกษาได้อย่างแท้จริงและกว้างขวาง โดยจัดแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1.1 วัสดุที่เสนอความรู้ได้จากตัวเอง เช่น หนังสือเรียน ตำรา ของจริง หุ่นจำลอง รูปภาพ แผนที่ ป้ายนิเทศ เป็นต้น

1.2 วัสดุที่ต้องอาศัยสื่อประเภทเครื่องกลไกเป็นตัวนำเสนอความรู้ เช่น फिल्म ภาพยนตร์ แผ่นสไลด์ फिल्मสตริป เทปบันทึกเสียง เทปบันทึกภาพ

2. ประเภทอุปกรณ์หรือสื่อประเภทเครื่องมือหรือโสตทัศนูปกรณ์ (Audio-Visual Equipment) เป็น Hardware หรือ Devices ได้แก่สื่อที่เป็นตัวกลางหรือทางผ่านของความรู้ที่ถ่ายทอดจากผู้สอนไปยังผู้เรียน ตัวของสื่อประเภทนี้แทบจะไม่มีประโยชน์ต่อการสื่อความหมายเลยหากไม่มีความรู้ในรูปแบบต่าง ๆ ที่เป็น Software มาป้อนผ่านสื่อประเภทนี้ ได้แก่ เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องฉายหรือเครื่องรับต่าง ๆ เช่น เครื่องฉายภาพยนตร์ เครื่องฉายสไลด์ เครื่องเล่นแผ่นเสียง เครื่องรับวิทยุ เครื่องรับโทรทัศน์ เป็นต้น

3. ประเภทกิจกรรมหรือสื่อประเภทเทคนิคหรือวิธีการต่าง ๆ เป็นเทคนิคหรือเป็นตัวกลางในกระบวนการเรียนการสอน โดยไม่จำเป็นต้องใช้วัสดุหรือเครื่องมือเท่านั้น แต่ต้องอาศัยเทคนิคหรือกลวิธีต่าง ๆ ควบคู่กันไป เพื่อช่วยให้การเรียนการสอนบรรลุถึงเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ประสบการณ์ต่าง (การสาธิต การแสดงบทบาท การแสดงละคร การแสดงหุ่น การศึกษานอกสถานที่ การจัดนิทรรศการ ตลอดจนเทคนิคในการเสนอบทเรียนด้วยสื่อประเภทวัสดุ และเครื่องมือ เป็นต้น

กิดานันท์ มลิทอง (2543) ได้จำแนกสื่อการสอนเป็น 3 ประเภท คือ

1. สื่อประเภทวัสดุ (Software) หมายถึง สื่อที่เก็บความรู้ไว้ในตัวเอง ซึ่งจำแนกย่อยได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

1.1 วัสดุประเภทที่สามารถถ่ายทอดความรู้ได้ด้วยตัวเองโดยไม่จำเป็นต้องอาศัยอุปกรณ์อื่นช่วย เช่น แผนที่ ลูกโลก รูปภาพ หุ่นจำลอง ของจริง เป็นต้น

1.2 วัสดุประเภทที่ไม่สามารถถ่ายทอดความรู้ได้ด้วยตัวเอง จำเป็นต้องอาศัยอุปกรณ์อื่นช่วย เช่น แผ่นซีดี วีดิทัศน์ फिल्मภาพยนตร์ สไลด์ สื่อมัลติมีเดีย เป็นต้น

2. สื่อประเภทอุปกรณ์ (Hardware) หมายถึง สื่อที่เป็นตัวกลางหรือตัวผ่าน ทำให้ข้อมูลหรือความรู้ที่บันทึกในวัสดุสามารถถ่ายทอดออกมาให้เห็นหรือได้ยิน เช่น เครื่องฉายภาพแผ่นโปร่งใส เครื่องฉายภาพยนตร์ คอมพิวเตอร์ เครื่องเล่นแผ่นซีดี เป็นต้น

3. สื่อประเภทเทคนิคและวิธีการ (Techniques and Materials) หมายถึง สื่อที่มีลักษณะเป็นแนวความคิดหรือรูปแบบขั้นตอนในการเรียนการสอน โดยสามารถนำสื่อวัสดุและอุปกรณ์มาช่วยในการสอนได้ เช่น เกมและการจำลอง การสาธิต รูปแบบการสอนต่าง ๆ การจัดนิทรรศการ การศึกษานอกสถานที่ เป็นต้น

วสันต์ อดิศักดิ์ (2545) ได้กล่าวถึงการจำแนกสื่อการเรียนการสอนตามแนวคิดเทคโนโลยีการศึกษาไว้ 3 ประเภท ดังนี้

1. สื่อประเภทวัสดุ หมายถึง สื่อที่เก็บความรู้ไว้ในตัวเอง ซึ่งอาจจะสามารถถ่ายทอดความรู้ได้ด้วยตัวเองโดยไม่ต้องใช้อุปกรณ์อื่นเข้าช่วย เช่น รูปภาพ แผนที่ ลูกโลก แผนภูมิ แผนสถิติ หุ่นจำลอง เป็นต้น และอีกประเภทหนึ่งที่ต้องอาศัยอุปกรณ์อื่นเข้าช่วย เช่น แผ่นใส สไลด์ แผ่นซีดี แผ่นวีซีดี คอรัสแวร์คอมพิวเตอร์ เป็นต้น

2. สื่อประเภทอุปกรณ์ หมายถึง สื่อประเภทเครื่องมือที่เป็นตัวกลางในการถ่ายทอดเนื้อหาจากสื่อประเภทวัสดุ ได้แก่ เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ เครื่องฉายสไลด์ เครื่องเล่นวีซีดีคอมพิวเตอร์ เครื่องฉายแอลซีดี เครื่องวิซวลไลเซอร์ เป็นต้น

3. สื่อประเภทเทคนิคและวิธีการ หมายถึง สื่อที่เน้นกิจกรรม กระบวนการ ซึ่งอาจจะต้องอาศัยวัสดุอุปกรณ์หรือไม่ต้องอาศัยก็ได้ เช่น เกม สถานการณ์จำลอง การสาธิต กระบวนการกลุ่มการเรียนรู้ตามเอกัตภาพ เป็นต้น

นอกจากนี้ ยังอาจแบ่งสื่อในรูปแบบอื่น ๆ ได้อีก เช่น

1. สื่อประสม (Multimedia) เป็นการรวมสื่อหลายอย่างมาใช้อย่างประสมประสานกันเพื่อให้ผู้เรียนสามารถรับรู้ได้ทางประสาทสัมผัสหลายทางที่จะทำให้เรียนรู้ได้มากขึ้น ด้วยประสบการณ์ที่หลากหลาย เสริมซึ่งกันและกัน เช่น สไลด์เทป ที่นำเสนอทั้งภาพและเสียง และในภาพนั้นอาจจะเป็นภาพของจริง ภาพกราฟิก สื่อประเภทนี้นำไปสู่การพัฒนาเป็นบทเรียนแบบโปรแกรม ชุดการสอน

2. สื่อปฏิสัมพันธ์ (Interactive media) เป็นสื่อที่ผู้เรียนสามารถโต้ตอบได้ ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ซึ่งต้องอาศัยอุปกรณ์คอมพิวเตอร์เข้าช่วย เช่น Computer-assisted Instruction Interactive Video, Web-based Instruction เป็นต้น ซึ่งสื่อประเภทนี้ นำไปสู่การจัดการเรียนการสอนแบบห้องเรียนเสมือน หรือ Virtual Classroom สื่อการสอนใน

ปัจจุบันมีความสำคัญต่อหลักสูตรมาก จนมีการพัฒนาเป็นวิชาใหม่ ที่เรียกว่า เทคโนโลยีทางการศึกษา ซึ่งส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับวัตถุที่ใช้สนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียนและช่วยการสอนของครูให้ดำเนินไปได้สะดวกขึ้น

ประเภทของสื่อการสอน จำแนกได้ 3 ประเภท คือ

1. สื่อประเภทวัสดุ (Software) บางครั้งเรียกว่า (Small Media) เป็นสื่อที่ทำหน้าที่เก็บความรู้ในลักษณะของภาพ เสียงและตัวอักษรในรูปแบบต่าง ๆ ที่ผู้เรียนสามารถใช้เป็นแหล่งศึกษาความรู้วัสดุที่ใช้ประกอบการเรียนสอนนี้จำแนกออกเป็น 2 ประเภท คือ

1.1 วัสดุที่เสนอเรื่องราวหรือความรู้ได้ด้วยตัวมันเอง โดยไม่ต้องอาศัยเครื่องมือหรืออุปกรณ์ใด ๆ ในการนำเสนอเรื่องราวได้แก่ กระดาน ชอล์กเขียนกระดาน ผ้าล่ำดีโปสเตอร์ ภาพเขียน ภาพถ่าย แผนภาพ แผนภูมิกราฟ การ์ตูน ของจริง ของจำลอง บัตรคำ หนังสือเรียน เป็นต้น

1.2 วัสดุที่ต้องอาศัยเครื่องมือกลไก (Software) เป็นตัวนำเสนอเรื่องราวหรือความรู้ได้แก่ แผ่นเสียง เทปบันทึกเสียง फिल्मสตริป เทปบันทึกภาพ สิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งสำหรับสื่อประเภท

วัสดุ ก็คือ เป็นตัวอุ่มหรือตัวที่เก็บความรู้ในลักษณะของภาพ เสียง หรืออักษรไว้ในรูปแบบต่าง ๆ เป็นสื่อที่ให้ความรู้แก่นักเรียนอย่างสำคัญยิ่ง เป็นแหล่งความรู้ที่นักเรียนจะหาประสบการณ์ หรือศึกษาได้อย่างกว้างขวาง

2. สื่อประเภทเครื่องมือ หรือโสตทัศนูปกรณ์ (Hardware) บางครั้งเรียกว่า (Big Media) ซึ่งเป็นตัวกลาง หรือทางผ่านของความรู้ที่จะถ่ายทอดไปยังครูและนักเรียนต้องอาศัยวัสดุมาใส่ในตัวของมัน สื่อประเภทนี้ ได้แก่ เครื่องฉายภาพยนตร์ เครื่องบันทึกเสียง เครื่องฉายข้ามศีรษะ เครื่องรับวิทยุ เครื่องรับโทรทัศน์ โทรทัศน์วงจรปิด เครื่องเล่นแผ่นเสียง เครื่องฉายสไลด์ เครื่องฉายฟิล์มสตริป เครื่องรับวิทยุและเครื่องคอมพิวเตอร์ เป็นต้น สื่อประเภทนี้ส่วนใหญ่เป็นตัวกลาง ซึ่งเป็นที่อาศัยหรือทางผ่านของความรู้ที่จะถ่ายทอดไปยังผู้เรียน โดยตัวของมันเองแล้วแทบไม่มีประโยชน์ต่อการเรียนรู้เลย ถ้าไม่มีความรู้ในแบบต่าง ๆ มาป้อนผ่านสื่อเหล่านี้ไปยังผู้เรียน เช่น เครื่องฉายภาพยนตร์ ต้องมีฟิล์มภาพยนตร์ เครื่องรับวิทยุและโทรทัศน์ต้องการรายการ เครื่องช่วยสอนต้องการบทเรียนสำเร็จรูป เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตามเราก็คือว่าสื่อประเภทเครื่องมือนี้มีความสำคัญมากเช่นกัน

3. สื่อประเภทเทคนิค หรือวิธีการ (Technique or Method) หมายถึง กิจกรรมทุกอย่างที่ครูหรือนักเรียนจัดขึ้นทั้งในและนอกห้องเรียน ในบางครั้งการเรียนการสอนต้องอาศัยเทคนิคบางประการเข้าช่วย จึงทำให้การเรียนได้ผลดีจะใช้เพียงวัสดุหรือเครื่องมืออย่างใดอย่างหนึ่งหรือทั้ง 2 อย่างก็ยังไม่เพียงพอ ต้องอาศัยสื่อการสอนต่อไปนี้เป็นสื่อ

3.1 การเล่นเกมและหุ่น

3.2 การแสดงบทบาทสมมติ

3.3 การสาธิต

3.4 การศึกษานอกสถานที่

3.5 การแสดงนิทรรศการ

3.6 การทดลอง

3.7 นิทรรศการ

3.8 รายการโทรทัศน์

3.9 รายการวิทยุ ฯลฯ เป็นต้น

บทบาทของเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

บทบาทของเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา สามารถแบ่งออกเป็น 2 ด้าน ดังนี้

1. เทคโนโลยีการศึกษากับงานด้านการบริหารจัดการ

1.1 การพิมพ์เอกสาร รายงาน ที่สามารถใช้คอมพิวเตอร์ในการจัดทำเอกสารรายงานต่าง ๆ ด้วยความสะดวกและรวดเร็ว ยืดหยุ่นต่อการจัดเก็บ แก้ไข หรือทำซ้ำได้ในโอกาสต่อไป

1.2 การคำนวณ ซึ่งสามารถใช้โปรแกรมสำเร็จรูปต่าง ๆ เช่น โปรแกรมตารางทำงาน (Spread Sheet) หรือโปรแกรมเฉพาะด้านต่าง ๆ ในการบันทึก การคำนวณ ค่าใช้จ่าย หรืองบประมาณต่าง ๆ ได้

1.3 การจัดทำฐานข้อมูล เช่น การจัดทำทะเบียนบุคคลหรือสิ่งของ หรือทะเบียนข้อมูลที่จำเป็นและมีจำนวนมาก ๆ ซึ่งทำให้ง่ายต่อการป้อนข้อมูล ค้นหาและจัดเก็บข้อมูลดังกล่าวโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปด้านฐานข้อมูล

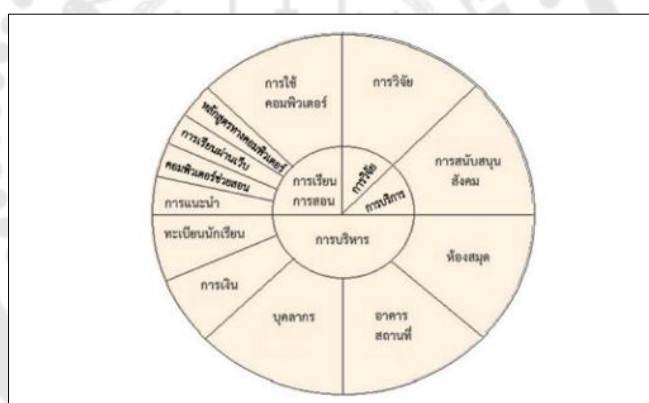
1.4 การติดต่อสื่อสาร ซึ่งได้แก่ การสืบค้นผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต การใช้ไปรษณีย์ อิเล็กทรอนิกส์ การประชุมทางไกลผ่านเครือข่าย

2. เทคโนโลยีการศึกษากับงานด้านการเรียนการสอน

2.1 การจัดการเรียนการสอนโดยตรง เช่น การเตรียมการสอน การติดต่อระหว่างครูกับผู้เรียนโดยตรงผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต การใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน การใช้คอมพิวเตอร์เป็นสื่อการเรียนการสอน การนำเรื่องดังกล่าวมาเป็นเนื้อหาในหลักสูตรการเรียนการสอน

2.2 การเรียนการสอนทางไกล เป็นการเรียนการสอนในรูปแบบห้องเรียนเสมือนเป็นการสอน โดยนำเทคโนโลยีของการประชุมทางไกลมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน

2.3 ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ สามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลความรู้ได้มากขึ้น ข้อมูลความรู้ที่อยู่ในรูปของหนังสือ วารสาร บทความต่าง ๆ สามารถสืบค้นได้จากห้องสมุดเหล่านี้ โดยไม่ต้องเดินทางไปยังห้องสมุดจริง ซึ่งปัจจุบันกำลังเป็นที่นิยมแพร่หลาย

ภาพประกอบ 3 บทบาทของเทคโนโลยีที่มีส่วนสัมพันธ์กับการศึกษา

ที่มา : ปทีป เมธาคณวุฒิ, 2544

เทคโนโลยีเพื่อการศึกษามีความหมายครอบคลุมการผลิต การใช้และการพัฒนาสื่อสารมวลชน (ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์วิทยุกระจายเสียงวิทยุโทรทัศน์) เทคโนโลยีสารสนเทศ (คอมพิวเตอร์อินเทอร์เน็ตมัลติมีเดีย) และโทรคมนาคม (โทรศัพท์เครือข่ายโทรคมนาคมการสื่อสารอื่น ๆ) เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ได้ตามความต้องการของผู้เรียนในทุกเวลาและสถานที่ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543)

ความหมายของเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาตามนัยของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวดที่ 9 กำหนดไว้ ดังนี้

เทคโนโลยี (Technology) เป็นคำที่มาจากภาษากรีก "Techne" หมายถึง ศิลปวิทยาศาสตร์หรือทักษะ (Art, Science, or Skill) และมาจากภาษาละติน "Texere" หมายถึง การสานหรือการสร้าง (to Weave or to Construct) พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ได้ให้ความหมายของคำว่า "เทคโนโลยี" ไว้ดังนี้ "เทคโนโลยี" หมายถึง วิทยาการที่เกี่ยวข้อง ศิลปะในการนำเอาวิทยาศาสตร์มาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในทางปฏิบัติและอุตสาหกรรม ลักษณะของเทคโนโลยีสามารถจำแนกออกได้เป็น 3 ลักษณะ คือ

1. เทคโนโลยีในลักษณะของกระบวนการ (Process) เป็นการใช้อย่าง เป็นระบบของวิธีการทางวิทยาศาสตร์หรือความรู้ต่าง ๆ ที่รวบรวมไว้เพื่อนำไปสู่ผลในทางปฏิบัติ โดยเชื่อว่าเป็นกระบวนการที่เชื่อถือได้และนำไปสู่การแก้ปัญหาต่าง ๆ

2. เทคโนโลยีในลักษณะของผลผลิต (Product) หมายถึง วัสดุและ อุปกรณ์ที่เป็นผลมาจากการใช้กระบวนการทางเทคโนโลยี

3. เทคโนโลยีในลักษณะผสมของกระบวนการและผลผลิต (Process and Product) เช่น ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งมีการทำงานเป็นปฏิสัมพันธ์กันระหว่างตัวเครื่องกับ โปรแกรม เป็นต้น

พิเชฐ ตูระคะโรจน์ และ คณะ (2543) กล่าวว่า เทคโนโลยีทางคอมพิวเตอร์ และเครือข่ายโทรคมนาคมที่เชื่อมต่อกันสำหรับใช้ในการส่งและรับข้อมูล และมีมิติเดียวเกี่ยวกับ ความรู้ โดยผ่านกระบวนการประมวลหรือจัดทำให้อยู่ในรูปแบบที่มีความหมายและความสะดวก มาใช้ประโยชน์สำหรับการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเพื่อให้ คนไทยสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

บทบาทที่สำคัญของเทคโนโลยีต่อการพัฒนาการศึกษา

การจัดการศึกษาในระบบเป็นการศึกษาที่กำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการศึกษา หลักสูตรระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่ แน่นนอนปัจจุบันสถานศึกษาแทบทุกแห่งมีการนำเอาเทคโนโลยีสื่อสารมวลชนไม่ว่าจะเป็นวิทยุ โทรทัศน์ และอื่น ๆ มาใช้เป็นสื่อการเรียนรู้ที่มีบทบาททั้งเป็นแหล่งข้อมูลข่าวสาร บางแห่งใช้การ ถ่ายทอดรายการการศึกษาเป็นสื่อในการประชุมอบรมครูผู้สอน ตลอดจนเป็นข้อมูลในการบริหาร จัดการได้เป็นอย่างดี จึงสามารถกล่าวได้ว่าการศึกษาในระบบไม่สามารถขาดเทคโนโลยี สื่อสารมวลชนได้ การจัดการศึกษานอกระบบ ยิ่งจำเป็นต้องอาศัยเทคโนโลยีเพราะการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ต้องอาศัยสื่อต่าง ๆ มากกว่าทั้งสื่อโทรทัศน์ วิทยุ และอื่น ๆ ผู้เรียนอาจสามารถเรียนรู้ ผ่านรายการสอนทางวิทยุ โทรทัศน์ โดยไม่ต้องเดินทางไปเรียนที่โรงเรียนหรือที่ศูนย์การเรียนรู้

ให้ประหยัดเวลา ประหยัดงบประมาณในการจัดการศึกษา ส่วนการศึกษาตามอัธยาศัยนั้น นับเป็นการศึกษาที่มีความสำคัญไม่แพ้กันและยิ่งจำเป็นต้องอาศัยเทคโนโลยีมากขึ้น เพราะเป็นแหล่งความรู้ และข้อมูลข่าวสารที่จับใจและทันสมัยอยู่เสมอ อีกทั้งสามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลาตลอดชีวิตตามความต้องการของผู้เรียน (ไพโรจน์ คงเกิด, ม.ป.ป.) จะเห็นได้ว่าเทคโนโลยีสมัยใหม่ไม่ว่าเทคโนโลยีสื่อสารมวลชนเทคโนโลยีโทรคมนาคม และเทคโนโลยีสารสนเทศมีบทบาทสำคัญในการช่วยให้การจัดการศึกษาบรรลุอุดมการณ์การศึกษาตลอดชีวิตสำหรับทุกคนได้อย่างแท้จริง

เทคโนโลยีการศึกษากับการพัฒนาการศึกษาข้อตกลงเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีการศึกษาประการหนึ่งก็คือ เราต้องใช้เทคโนโลยีการศึกษาให้เหมาะสมกับสภาพปัญหาในเรื่องนี้หากวิเคราะห์โครงการการใช้เทคโนโลยีการศึกษาที่ไม่ค่อยประสบผลสำเร็จในอดีต จะพบว่าความล้มเหลวส่วนใหญ่เป็นเพราะการวิเคราะห์ปัญหา หรือความต้องการในการนำเทคโนโลยีการศึกษาเข้าไปใช้ยังไม่ชัดเจนเพียงพอ ซึ่งในอดีตนั้นการจัดการศึกษามักจะมองหรือมีทัศนคติต่อสื่อ (ซึ่งอาจจะเหมือนคอมพิวเตอร์ในปัจจุบัน) ว่าเป็นวิธีการที่จะช่วยแก้ปัญหาในการเรียนการสอนได้โดยที่ยังไม่ได้พิจารณาวิธีการอื่น ๆ ให้ละเอียดเพียงพอเสียก่อน และในเวลานั้นเทคโนโลยีเครื่องมือ และการสื่อสารใหม่ ๆ กำลังมีความเจริญก้าวหน้าขึ้นมาพอดี จึงทำให้มีการพยายามนำเทคโนโลยีใหม่หรือนวัตกรรมต่าง ๆ เข้ามาใช้ในสถาบันการศึกษากันอย่างกว้างขวางโดยปราศจากข้อสงสัยใดๆจนในที่สุดก็พบว่า เทคโนโลยีและนวัตกรรมดังกล่าวไม่อาจจะช่วยลดปัญหาเหล่านั้นให้น้อยลงไปอย่างแท้จริง ข้อสรุปในเรื่องนี้จะเห็นได้อย่างชัดเจนในข้อเสนอแนะของ ชูเมคเกอร์ (Shoemaker, ม.ป.ป.) ในเรื่องการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม (Appropriate Technology) โดยได้กล่าวไว้ในเรื่องมโนทัศน์ของเทคโนโลยีที่เหมาะสมว่า เทคโนโลยีที่เหมาะสมเป็นเทคโนโลยีแบบช่วยตนเอง (Self-help Technology) หรือเทคโนโลยีที่ประชาชนทุกคนสามารถสัมผัสได้ด้วยวิธีระบบแนวคิดที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ เมื่อวิเคราะห์โครงการหรือโปรแกรมที่ประสบผลสำเร็จในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการแก้ปัญหาการศึกษาแล้วจะพบว่าโครงการต่าง ๆ เหล่านั้น มีแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

1. ใช้เทคโนโลยีได้เหมาะสมกับปัญหาและวิกฤตการณ์ทางการศึกษา
2. ใช้เทคโนโลยีโดยผ่านไ้ทางผู้เรียนมากกว่าที่จะผ่านไ้ทางผู้สอน กล่าวคือ มีการเน้นในการใช้เทคโนโลยีการเรียนมากกว่าเทคโนโลยีการสอน
3. ใช้เทคโนโลยีที่ราคาไม่แพง คำว่าราคาไม่แพงในที่นี้ หมายถึงไปถึงการคิดค่าใช้จ่ายแบบเฉลี่ยต่อหัวของผู้เรียนด้วย
4. เป็นสื่อและเทคโนโลยีที่ไม่ซับซ้อน หาง่าย และใช้สะดวก

5. เป็นเทคโนโลยีที่เน้นในเรื่องการออกแบบระบบ บนพื้นฐานของการวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอน

6. งานการใช้เทคโนโลยีจะประสบผลสำเร็จในการจัดฝึกอบรมมากกว่าการนำไปใช้ในงานด้านการจัดการศึกษา

3. เทคโนโลยีกับบทบาทของครูผู้สอน นักเรียน และผู้ปกครอง

บทบาทของครู ครูเป็นผู้ที่แนะนำ ถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ สำหรับเป็นแนวทางในการเรียนรู้ของนักเรียน การนำเทคโนโลยีสารสนเทศ มาช่วยในระบบการศึกษานั้น บทบาทของครูย่อมมีการเปลี่ยนแปลง ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงบทบาทของครูย่อมมีผลกระทบต่อความสำเร็จและล้มเหลวของนโยบายการศึกษา เช่นเดียวกันครูต้องมีการเปลี่ยนแปลงในเรื่องของเทคโนโลยีสารสนเทศ ครูต้องสามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและมีความมั่นใจในการสอน สนับสนุนและแนะนำนักเรียนได้ การพัฒนาครูนั้นจำเป็นต้องมีการฝึกอบรมอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ทันต่อกระแสความก้าวหน้า และการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี ครูจำเป็นต้องสามารถนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ประโยชน์ในการสอนของตน เพื่อเป็นการเพิ่มความรู้ และทักษะให้กับตนเอง แต่ครูไม่จำเป็นต้องมีความรู้ถึงกับเป็นผู้เชี่ยวชาญ เพียงสามารถให้คำแนะนำ และอำนวยความสะดวกแก่นักเรียนก็นับว่าเพียงพอแล้ว ปัญหาในเรื่องเทคโนโลยีสารสนเทศในโครงสร้างการศึกษาปัจจุบันคือ ครูที่มีความรู้ทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศมีจำนวนน้อย หรือเรียนรู้แล้วไม่สามารถทดลองใช้งานได้จริง เนื่องจากขาดงบประมาณทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศบทบาทของนักเรียน นักเรียนนับได้ว่าเป็นเป้าหมายหลักในการพัฒนา หรือการปฏิรูประบบการศึกษา ดังนั้นนักเรียนจึงเป็นผู้มีบทบาทสูงสุดและเป็นสิ่งที่บ่งชี้ถึงความสำเร็จหรือล้มเหลวในนโยบายการศึกษานั้น นักเรียนต้องมีความเข้าใจเกี่ยวกับสารสนเทศในลำดับแรก นักเรียนต้องมีความสามารถในการค้นคว้าหาข้อมูลเพิ่มเติมจากแหล่งต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง นักเรียนต้องมีวินัยและเข้าใจบทบาทของตนเองในการเปลี่ยนแปลงรูปแบบในการเรียนรู้

บทบาทของผู้ปกครอง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในระบบการเรียนการสอนนั้น ผู้ปกครองเป็นอีกบุคคลหนึ่งที่ต้องทำความเข้าใจ ผู้ปกครองมีผลต่อความสำเร็จและล้มเหลวในการเรียนรู้ของนักเรียน เพราะผู้ปกครองสามารถเป็นทั้งผู้สนับสนุนที่ดี หรือผู้ที่ต่อต้านที่มีอิทธิพลในการเรียนรู้ของนักเรียนผู้ปกครองต้องดูแลบุตรหลานในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการใช้อินเทอร์เน็ต เนื่องจากเนื้อหาที่มีอยู่ในอินเทอร์เน็ตนั้นมีความหลากหลาย มีทั้งเหมาะสมและไม่เหมาะสมหากบุตรหลานท่านใช้เทคโนโลยีในทางที่ผิดแล้ว ก็จะมีส่งผลทางด้านลบในการเรียนรู้ (ยีน ภู่วรรณ และ สมชาย นำประเสริฐชัย, ม.ป.ป.)

4. เทคโนโลยีกับการจัดการเรียนการสอน

สำหรับเทคโนโลยีการเรียนการสอนเป็นการใช้เทคโนโลยีในทุกด้านของวงการศึกษาแต่ถ้านำเทคโนโลยีมาใช้เฉพาะในด้านการเรียนการสอน จะเรียกว่าเทคโนโลยีการเรียนการสอน ทั้งนี้เพราะการเรียนการสอนเป็นองค์ประกอบย่อยส่วนหนึ่งของการศึกษา เทคโนโลยีการเรียนการสอนจึงเป็นส่วนหนึ่งของเทคโนโลยีการศึกษาด้วย ซึ่ง กิดานันท์ มลิทอง (2548) กล่าวว่า เทคโนโลยีการศึกษาเป็นการรวมถึงทรัพยากรและกระบวนการใด ๆ เพื่อเอื้อต่อการเรียนรู้ ครูผู้สอนสามารถใช้เทคโนโลยีการศึกษาเพื่อเพิ่มคุณภาพการสอนและช่วยให้การสื่อสารกับผู้เรียน กระจำงแจ่งยั้งขึ้นโดยอาจใช้กระบวนการเฉพาะหรือเทคโนโลยีพิเศษเพื่อการสอนให้เหมาะสมกับรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคน หรือผู้เรียนเอง อาจเป็นผู้เลือกสรรกระบวนการหรือเทคโนโลยีเพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการและเอื้ออำนวยความสะดวกในการเรียนของตน

หนูม้วน ร่มแก้ว (2547) กล่าวว่า เทคโนโลยีการเรียนการสอน หมายถึง การนำเอาวัสดุอุปกรณ์ วิธีการต่าง ๆ อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างผสมผสานกันในเชิงระบบ รวมทั้งทฤษฎีการเรียนรู้และการสื่อความหมาย มาพัฒนาการเรียนการสอนให้สูงขึ้น การวางแผนของครูเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่งในการนำผู้เรียนไปสู่จุดหมายปลายทางที่กำหนดสภาพท้องถิ่นความพร้อมของโรงเรียน และความแตกต่างของผู้เรียนจะเป็นตัวกำหนดว่าครูควรจะใช้กระบวนการเรียนการสอนและกิจกรรมแบบใดจึงจะสามารถทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ของหลักสูตรสอดคล้องกับวุฒิชัย ประสารสอย (2545) กล่าวว่า เทคโนโลยีการสอนเป็นส่วนประกอบย่อยของเทคโนโลยีการศึกษา เทคโนโลยีทางการสอนเป็นกระบวนการที่ซับซ้อนและเกี่ยวข้องกับบุคคล กรรมวิธี ความคิดและเครื่องมือหรือวัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ การวิเคราะห์และคิดหาวิธีการแก้ไขปัญหา การนำวิธีการแก้ไขปัญหามาใช้ การประเมินผล การแก้ไขปัญหาและการควบคุมหรือขจัดปัญหาเกี่ยวกับการสอนในสถานการณ์ที่จะช่วยให้กระบวนการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีระบบและสามารถกำกับให้กระบวนการต่าง ๆ บรรลุผลหรือเป้าหมายที่กำหนดเอาไว้ได้

ประโยชน์ของเทคโนโลยีการเรียนการสอน

วิวรรณ จันทรเทพย์ (2542) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนเป็นระบบงานย่อยที่สำคัญ ระบบหนึ่งในทางการศึกษา ซึ่งส่งผลโดยตรงกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์กล่าวคือ การจัดการเรียนการสอนเกี่ยวข้องกับกระบวนการถ่ายทอดความรู้หรือประสบการณ์เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น เทคโนโลยีการเรียนการสอนจึงมีความสำคัญและบทบาทต่อการจัดการเรียนการสอน ดังนี้

1. ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้กว้างขวางมากขึ้น ได้เห็นหรือได้สัมผัสกับสิ่งที่เรียนและเข้าใจได้อย่างสมบูรณ์ และยังทำให้ผู้สอนมีเวลาให้แก่ผู้เรียนมากขึ้น
2. สามารถสอนเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล ผู้เรียนมีอิสระในการแสวงหาความรู้ มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมมากขึ้น ผู้เรียนได้เรียนตามความสามารถตามความสนใจและความต้องการของแต่ละบุคคล
3. ช่วยให้การจัดการศึกษาดีขึ้น มีการค้นคว้า วิจัย ทดลอง ค้นพบวิธีการใหม่ ๆ ตามสภาพความเปลี่ยนแปลง
4. มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาสื่อการสอน ให้มีคุณค่าและสะดวกต่อการใช้มากขึ้น
5. ทำให้การเรียนรู้ไม่เน้นเฉพาะด้านความรู้เพียงอย่างเดียว แต่เน้นทักษะหรือเจตคติและทักษะแก่ผู้เรียนด้วย
6. ช่วยเพิ่มโอกาสทางการศึกษาของผู้เรียนให้มากขึ้น เช่น การจัดการศึกษานอกระบบ การจัดการศึกษาพิเศษ การจัดการศึกษาซ่อมเสริมผ่านทางระบบการสอนต่าง ๆ เช่นการเรียนผ่านสื่อมวลชน ชุดการสอน บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เป็นต้น

ปัญหาของการใช้สื่อและเทคโนโลยีการเรียนการสอน

เมื่อพิจารณาถึงสภาพการเรียนการสอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จะมีการใช้สื่อและเทคโนโลยีสมัยใหม่ในการเรียนการสอนมากขึ้น แต่มักจะพบว่าการนำสื่อและเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอนนั้น จะพบปัญหาเกี่ยวกับการผลิตสื่อ การนำสื่อไปใช้อยู่เสมอ ซึ่งการใช้สื่อการเรียนการสอนนั้นอาจเกิดได้จากทั้ง 2 ฝ่าย คือ ผู้เรียนและผู้สอนปรัชญา ใจสะอาด (ม.ป.ป.) กล่าวถึงปัญหาการผลิตสื่อไว้ ดังนี้

1. ฝ่ายผู้บริหาร ในอดีตที่ผ่านมา ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนมากยังไม่เข้าใจงานด้านโสตทัศนศึกษา ไม่ตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของสื่อการสอน มองการสอนเป็นเรื่องธรรมดา เป็นหน้าที่ของครูมีครูก็สามารถสอนได้ ส่วนมากจะมุ่งแต่งานด้านบริหารมากกว่าด้านวิชาการ โดยโยนภาระด้านการสอนให้ครูเป็นผู้แก้ปัญหาเอง ไม่ได้เอาใจใส่หรือวางแผนเพื่อพัฒนาการสอนให้ก้าวหน้าทันต่อเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป บางท่านนั้นอาจมองเห็นความสำคัญแต่ไม่รู้ว่าจะสามารถจัดสภาพให้ดีขึ้นได้อย่างไร หรืออาจทราบแต่มีข้อจำกัดบางประการที่ทำให้ไม่สามารถจัดสภาพที่จะอำนวยความสะดวกในด้านสื่อการสอนให้แก่ผู้สอนได้ อาจเนื่องมาจาก

1.1 ขาดงบประมาณ

1.2 ขาดผู้มีความรู้ความสามารถที่จะช่วยดำเนินงาน เพื่อพัฒนาด้านสื่อการเรียนการสอนระดับโรงเรียนได้

1.3 สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนไม่เอื้อต่อการใช้สื่อการเรียนการสอนบางประเภท เช่น อยู่ถิ่นทุรกันดาร หาวัสดุได้ยาก ขาดไฟฟ้า เป็นต้น

2. ฝ่ายผู้สอน ซึ่งเป็นนักวิชาการ รับผิดชอบงานด้านการสอนโดยตรง ครูส่วนมากมีความรอบรู้ในเนื้อหาวิชา แต่มักขาดเทคนิคในการถ่ายทอดความรู้ ส่วนน้อยมีความสนใจกระตือรือร้นพยายามหาวิธีการเพื่อพัฒนาการสอนให้ดีขึ้น พยายามใช้สื่อการสอนเข้าช่วย แต่บางคนก็สอนแบบเข้าขามเย็นขาม ไม่สนใจที่จะปรับปรุงแนวการสอนให้ดีขึ้นเลย เคยสอนอย่างไรก็สอนอย่างนั้น ไม่สนใจที่จะใช้สื่อการเรียนการสอนเพื่อช่วยสร้างประสบการณ์รูปธรรมให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียนสาเหตุสำคัญที่ครูบางคนไม่ใช้สื่อการเรียนการสอน อาจเนื่องมาจาก

2.1 โรงเรียนขาดแคลนอุปกรณ์สื่อการเรียนการสอน

2.2 โรงเรียนมีอุปกรณ์สื่อการเรียนการสอน แต่ครูใช้ไม่เป็น

2.3 โรงเรียนมีอุปกรณ์สื่อการเรียนการสอน แต่ครูไม่สนใจที่จะใช้ทั้ง ๆ ที่รู้จักวิธีใช้ อาจเนื่องมาจาก

- อุปกรณ์สื่อการเรียนการสอนชำรุดใช้ไม่ได้

- ไม่มีความคล่องตัวในการใช้สื่อการเรียนการสอน หยิบยืมก็ยากเวลาที่
จะใช้ก็ไม่ว่าง หาอุปกรณ์ไม่พบ

- ไม่ได้เตรียมตัวล่วงหน้า จึงไม่ทราบว่าจะใช้อะไร

- กลัวจะสอนไม่ทันหลักสูตรถ้าใช้อุปกรณ์มาก ๆ

2.4 โรงเรียนมีสื่อการเรียนการสอนไม่ตรงตามความต้องการของครู

2.5 ครูไม่มีความรู้ในการผลิตสื่อการเรียนการสอนราคาแพง ขาดความคิด
ในทางสร้างสรรค์ที่จะนำเอาสิ่งที่อยู่รอบ ๆ ตัวมาใช้ให้เกิดประโยชน์

2.6 ครูไม่เห็นความจำเป็นในการใช้สื่อการสอนถือว่า มีความรู้ในเนื้อหา
สามารถสอนได้

2.7 ครูมีงานล้นมือ จึงไม่มีเวลาพอที่จะเตรียมผลิตสื่อการสอน

2.8 ครูไม่ทราบแหล่งวัสดุที่จะนำมาใช้เป็นสื่อการสอน

2.9 โรงเรียนขาดแคลนเครื่องอำนวยความสะดวกในการผลิตสื่อการสอน

2.10 ขาดผู้มีความรู้คอยแนะนำและให้ความช่วยเหลือ

ชนะ กสิการ (2536) ได้กล่าวถึงปัญหาในการดำเนินการใช้สื่อการเรียนการสอนของครู-อาจารย์ สรุปได้ดังนี้

1. การจัดการ

- 1.1 ผู้บริหารไม่ตระหนักถึงความสำคัญ ไม่ให้การสนับสนุน
- 1.2 ไม่มีศูนย์วิทยบริการ
- 1.3 ขบวนการได้มาของครุภัณฑ์ เช่น การจัดซื้อใช้เวลานาน
- 1.4 ไม่มีการทดสอบและประเมินสื่อการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม
- 1.5 ครู-อาจารย์ไม่มีเวลาพอที่จะเลือกผลิต หรือใช้สื่อการเรียนการสอน

2. งบประมาณ วัสดุ และอุปกรณ์

- 2.1 ขาดงบประมาณ
- 2.2 ขาดวัสดุอุปกรณ์
- 2.3 หาดะไหล่ยาก
- 2.4 ขาดการซ่อมบำรุงรักษา
- 2.5 วัสดุ อุปกรณ์ที่เข้ากันไม่ได้

3. บุคลากร

- 3.1 ครู-อาจารย์ไม่มีความรู้ และประสบการณ์เกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน
- 3.2 ไม่มีการจูงใจให้ครู-อาจารย์ ไม่ต่อต้านการใช้สื่อการเรียนการสอน
- 3.3 ขาดนักพัฒนาและผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อการเรียนการสอน
- 3.4 ครู-อาจารย์และผู้บริหารไม่ทราบแหล่งบริการสื่อการเรียนการสอน

4. เทคนิควิธี

4.1 ขาดวิธีการเลือก และใช้สื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสม โดยเฉพาะนโยบายที่สอดคล้องกัน

4.2 ขาดเนื้อหาวิชาเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสม

จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น สามารถแบ่งปัญหาออกเป็น 2 ระดับ คือ ระดับสถานศึกษา ได้แก่ งบประมาณไม่เพียงพอ ขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ในการใช้สื่อและเทคโนโลยีและระดับบุคคล ได้แก่ ผู้สอนไม่มีแรงจูงใจในการผลิตสื่อ ไม่มีเวลาเพียงพอในการจัดเตรียมสื่อและไม่มีความรู้ในการผลิตและใช้สื่อ

การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา

การจัดการเรียนการสอนนั้น ครูผู้สอนเป็นบุคคลที่มีความสำคัญในการเลือกใช้สื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาที่มีความเหมาะสม ซึ่งในปัจจุบันมีสื่อหลากหลายประเภทในการนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ บุคคล สื่อวัสดุ สื่ออุปกรณ์ สื่อบริบท และสื่อกิจกรรม ดังนั้นการเลือกใช้สื่อจะต้องพิจารณาเนื้อหาในบทเรียน เลือกสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาที่สอดคล้องกับเนื้อหา และทักษะด้านผู้เรียน ในขณะเดียวกัน ผู้สอนควรพิจารณาว่าสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาที่นำมาใช้นั้น ได้พัฒนาศักยภาพหรือต่อยอดความคิดของผู้เรียนหากพิจารณาแล้วครูผู้สอนได้พบข้อบกพร่อง สื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาดังกล่าว ควรได้รับการพัฒนา เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์สูงสุดมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา (2553) กล่าวว่ารูปแบบการศึกษาในปัจจุบัน มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก จากเดิมมีการเรียนภายในห้องเรียนไปสู่การเรียนในห้องขนาดใหญ่และการศึกษาทางไกล ด้วยเหตุนี้จึงต้องมีการพัฒนาสื่อการสอนโดยการนำสื่อเทคโนโลยีระดับสูงมาใช้ในการเรียนการสอน ดังนี้

1. การใช้กล้องโทรทัศน์ถ่ายทอดการสอนจากครูคนเดียวไปยังผู้เรียนจำนวนมากที่นั่งอยู่ในห้องเรียนตามห้องต่าง ๆ
2. การใช้เครื่องวีซวลไลเซอร์และเครื่องแอลซีดีถ่ายทอดเนื้อหาและภาพจากวัสดุขนาดเล็กขยายให้ใหญ่เพื่อชมได้อย่างชัดเจน
3. การใช้เครื่องแอลซีดีถ่ายทอดข้อมูลจากคอมพิวเตอร์ขึ้นบนจอภาพ
4. การใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนและฝึกอบรมในรูปแบบเว็บไซต์ เพื่อการศึกษา
5. การใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตในการเรียนการสอนและการสืบค้นข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ทั่วโลก
6. การใช้ดาวเทียมถ่ายทอดการสอนจากสถาบันการศึกษาหนึ่งไปยังสถาบันต่าง ๆ
7. การวางระบบ แลน (local area network) เพื่อสร้างเครือข่ายในสถาบันการศึกษาในการติดต่อและใช้ทรัพยากรร่วมกัน
8. การพัฒนาระบบเครือข่ายและซอฟต์แวร์เพื่อการศึกษาทางไกลในรูปแบบการสื่อสาร 2 ทาง ในลักษณะการประชุมทางไกล (teleconference) และห้องเรียนเสมือน (virtualclassroom)

ณัฐกร สงคราม (ม.ป.ป.) ได้อธิบายการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน ซึ่งมีกระบวนการพัฒนา และสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน โดยมีลำดับการพัฒนาแบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. การวิเคราะห์ (Analysis) เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญเนื่องจากเป็นรากฐานสำหรับขั้นตอนต่อไป โดยผู้พัฒนาสื่อจะต้องระบุเป้าหมาย ความต้องการหรือปัญหาและทำการวิเคราะห์ผู้เรียน ทรัพยากร ทีมงาน งบประมาณ ระยะเวลาปฏิบัติงาน

2. การออกแบบ (Design) ขั้นตอนการออกแบบเป็นการใช้ผลลัพธ์จากขั้นตอนการวิเคราะห์ เพื่อวางแผนกลยุทธ์สำหรับพัฒนาสื่อการเรียนการสอนโดยจะต้องเริ่มจากการระบุวัตถุประสงค์ จากนั้นจึงกำหนดกลยุทธ์ของการเรียนการสอนและออกแบบโครงร่างของสื่อ

3. การพัฒนา (Development) เป็นการต่อยอดมาจากขั้นตอนการออกแบบเพื่อเป็นต้นแบบให้ฝ่ายผลิตทำการผลิตสื่อตามแบบที่กำหนดไว้ ตั้งแต่การจัดหาส่วนประกอบต่าง ๆ เช่น ภาพ กราฟิก เสียง จากนั้นจึงเข้าสู่การติดต่อหรือการเขียนโปรแกรม ซึ่งหากมีการวางแผนและออกแบบที่ดีแล้วการปฏิบัติงานในขั้นนี้ก็จะไปอย่างสะดวก รวดเร็ว

4. การนำไปใช้ (Implement) เป็นการนำสื่อไปใช้งานจริง โดยเริ่มจากการให้ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา และด้านสื่อพิจารณาความถูกต้อง ความสมบูรณ์ ความเหมาะสมของสื่อ จากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไข แล้วนำไปทดลองในลักษณะนำร่อง (Pilot Testing) กับกลุ่มตัวอย่างเพียงไม่กี่คน แล้วจึงนำไปทดลองภาคสนาม (Field Testing) กับกลุ่มเป้าหมายขนาดใหญ่

5. การประเมินผล (Evaluation) เป็นการวัดประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการเรียนการสอน โดยพิจารณาจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน และความคิดเห็นที่มีต่อการเรียน เพื่อนำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขสื่อให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

5. ประเภทของสื่อเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน

การจำแนกสื่อการเรียนรู้ ตามทรัพยากรการเรียนรู้ (Learning Resources) โดยการแบ่งสื่อการเรียนรู้ที่ออกแบบขึ้นเพื่อจุดมุ่งหมายทางการศึกษา และสื่อทั่วไป นำมาประยุกต์ใช้สร้างประสิทธิภาพในการเรียนรู้ ดังนี้

1. สื่อสิ่งพิมพ์ หนังสือพิมพ์ รายงาน นิตยสาร หนังสือเรียน การ์ตูน เอกสารประกอบการสอน บทเรียนต่าง ๆ

2. สื่อเทคโนโลยี: สื่อการเรียนรู้ที่ได้ผลิตขึ้นเพื่อใช้ควบคู่กับเครื่องมือไฮเทคทันสมัย หรือเครื่องมือที่เป็นเทคโนโลยีใหม่ ๆ สื่อการเรียนรู้ดังกล่าว เช่น แอปบนมือถือ ภาพพร้อมเสียง (วีดิทัศน์) แอปบนมือถือ เสียง สไลด์ สื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอน นอกจากนี้สื่อเทคโนโลยียัง

รวมถึงกระบวนการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน เช่น การใช้ อินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียนการสอน การศึกษาผ่านดาวเทียม การสื่อสารทางไกล

3. สื่อบุคคลรวมถึงภูมิปัญญาท้องถิ่น

3.1 คน บุคคลที่มีความรู้ ความชำนาญในแต่ละสาขา ทั้งนักการศึกษาและ ศิลปิน นักการเมือง นักธุรกิจ ช่างซ่อม ฯลฯ

3.2 กิจกรรม เป็นเทคนิควิธีการ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน เช่น เกม สถานการณ์จำลอง ทักษะศึกษา การทำโครงการ บทบาทสมมติ ฯลฯ

3.3 แหล่งการเรียนรู้ สิ่งแวดล้อม สถานที่สำคัญในการศึกษา เช่น อินเทอร์เน็ต ห้องสมุด ศูนย์การเรียนรู้ โรงงาน สถานที่ทางประวัติศาสตร์ วัด พิพิธภัณฑ์ สถาน ประกอบการประชุม ฯลฯ

3.4 วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ ฯลฯ

4. สื่อประสม เป็นการนำสื่อหลายประเภทมาใช้ร่วมกันในการเรียนการสอน เช่น การนำวีดิทัศน์มาใช้ประกอบการบรรยายของผู้เรียน โดยมีสื่อสิ่งพิมพ์ประกอบด้วย หรือ เป็นสื่อ ประสมที่ใช้คอมพิวเตอร์เป็นฐานในการเสนอสารสนเทศ การผลิตเพื่อเสนอข้อมูลประเภทต่าง ๆ เช่น ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว โดยที่ผู้ใช้มีการโต้ตอบกับสื่อโดยตรง

5. สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้ มีหลายรูปแบบ ดังนี้

5.1 บทเรียนคอมพิวเตอร์บนเว็บ เป็นสื่อที่พัฒนาด้วยโปรแกรมประเภท Authoringm เช่น Toolbook, Director และ Authorware นำมาใช้บนเว็บโดยผ่านกระบวนการบีบอัดหรือการกระจายให้เป็นแฟ้มขนาดเล็กหลายแฟ้ม

5.2 สไลด์อิเล็กทรอนิกส์ เป็นสื่อที่พัฒนาด้วยโปรแกรมบนวินโดว และให้ เรียกดูผ่านเว็บ หรือแปลงเป็นแฟ้มที่ดูได้บนเว็บ นิยมใช้โปรแกรม Microsoft Power Point ในการ พัฒนาสื่อลักษณะนี้

5.3 หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เป็นสื่อที่มีรูปเล่มและองค์ประกอบของเล่มหนังสือ ครบถ้วน เป็นสื่อที่นิยมจัดทำให้อยู่ในรูปของแฟ้มในสกุล pdf และใช้โปรแกรม Acrobat Reader ของ Adobe ในการอ่าน

5.4 แผ่นใสอิเล็กทรอนิกส์ เป็นการจัดทำสื่อที่อยู่ในรูปแผ่นใส หรือเอกสาร ประกอบการสอนอื่น ๆ ให้เป็นแฟ้มที่อยู่ในสกุล pdf โดยการสแกนหรือการเปลี่ยนแปลงรูปแบบ แฟ้มเอกสาร

5.5 เอกสารคำสอนอิเล็กทรอนิกส์ อาจจัดทำให้อยู่ในรูปเอกสารในสกุล doc หรือ pdf หรือ htm และเรียกดูด้วยโปรแกรมที่ใช้เรียกดูแฟ้มสกุลนั้น ๆ

5.6 เทปเสียงคำสอนดิจิทัล จัดทำโดยใช้เทคโนโลยี RealAudio เพื่อให้เรียกฟังเสียงในลักษณะรับฟังได้ในทันทีโดยไม่ต้องเสียเวลาในการรอการถ่ายโอนแฟ้มนาน

5.7 วิดีโอเทปดิจิทัล จัดทำโดยใช้เทคโนโลยี Real Video เพื่อให้เรียกภาพวิดีโอในลักษณะรับชมได้ทันที ไม่ต้องเสียเวลาในการรอการถ่ายโอนแฟ้มนาน

5.8 เอกสารไฮเปอร์เท็กซ์และไฮเปอร์มีเดีย เป็นสื่อที่จัดทำโดยใช้ภาษา HTML หรือโปรแกรมช่วยสร้างเว็บเพจ ทั้งที่จัดทำเองและผู้อื่นจัดทำ แล้วเชื่อมโยงไปยังแหล่งนั้น แหล่งรวมโฮมเพจรายวิชาในเว็บแหล่งหนึ่งที่รวบรวมโฮมเพจรายวิชาจากที่ต่าง ๆ ทั่วโลก

5.9 วารสารและนิตยสารอิเล็กทรอนิกส์ เป็นสื่อที่มีองค์กรจัดทำและเผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ต มีทั้งที่ต้องสมัครเป็นสมาชิก และให้บริการเป็นสาธารณะ

6. สื่อ Application

6.1 ความหมายของ Application Application เป็นการพัฒนาโปรแกรมประยุกต์สำหรับอุปกรณ์เคลื่อนที่ เช่น โทรศัพท์มือถือ แท็บเล็ต โดยโปรแกรมจะช่วยตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค อีกทั้งยังสนับสนุนให้ผู้ใช้โทรศัพท์ได้ใช้อย่างยิ่งยั้ง ในปัจจุบันแท็บเล็ต โทรศัพท์มือถือหรือสมาร์ทโฟน มีหลายระบบปฏิบัติการที่พัฒนาออกมาให้ผู้บริโภคใช้ ส่วนที่มีคนใช้งานและเป็นที่นิยมมาก ก็คือ IOS และ Android ทำให้เกิดการเขียนหรือพัฒนา Application ลงบนแท็บเล็ตสมาร์ทโฟน เป็นอย่างมาก เช่น แอปที่เกมส์ โปรแกรมสนทนาต่าง ๆ และวงการธุรกิจก็เข้าไปเน้นในการพัฒนา Application เพื่อเพิ่มช่องทางในการสื่อสารกับลูกค้ามากขึ้น ตัวอย่าง Application เกมชื่อดังที่ชื่อว่า Angry Birds หรือ Facebook ที่สามารถแชร์เรื่องราวต่าง ๆ ไม่ว่าจะ เป็นความรู้สึก สถานที่ รูปภาพ ผ่านทาง Application ได้โดยตรงไม่ต้องเข้าเว็บเบราว์เซอร์

6.2 ประโยชน์ของ Application การพัฒนา Application เพื่อสร้างรายได้หรือทำเป็นธุรกิจจะเห็นได้ว่าทุกวันนี้ช่องทางการหารายได้กับเทคโนโลยีกำลังเป็นที่นิยม หลายคนเริ่มหาความรู้เพิ่มที่จะสร้าง Application เพื่อหวังว่าจะเป็นนวัตกรรมเพื่อดึงดูดผู้คนให้เข้ามาใช้งาน ยิ่งมียอดดาวน์โหลดมากเพียงใด นั่นก็เท่ากับว่าผู้สร้าง Application ก็จะมีรายได้มากขึ้น ช่องทางการขาย Application หลัก ๆ ผู้พัฒนานำไปขายหรือปล่อยให้ดาวน์โหลดฟรีที่ play Store และบนมือถือยังมีโอกาสพัฒนาไปได้อีกไกลเพราะจะมีผู้ใช้ระบบ Android และ IOS เพิ่มขึ้น ทุกวันอย่างต่อเนื่อง การพัฒนา Application เพื่อใช้ในสนับสนุนภาพลักษณ์ขององค์กรในปัจจุบันเกือบทุกองค์กรจะมี Application เป็นของตัวเอง เพื่อความสะดวกรวดเร็วในการบริการขององค์กร จึงทำให้

สร้างความประทับใจให้กับลูกค้าได้ ยิ่งสะดวกมาก รวดเร็วมาก ลดการเดินทางหรือการโทรศัพท์ ยิ่งสร้างภาพลักษณ์ขององค์กรได้มาก ทำให้ลูกค้าหันมาใช้บริการองค์กรนั้น ๆ มากขึ้น

6.3 Application กับชีวิตประจำวัน ปัจจุบันมีการพัฒนา Application ใหม่ ๆ มาให้ผู้ใช้ได้นำมาใช้กันอย่างต่อเนื่อง และในวงการ Application ก็ยังได้มีการพัฒนาก้าวหน้าขึ้นเรื่อย ๆ และไม่มีวันจะหยุดการพัฒนา จึงทำให้กลายเป็นสิ่งที่เรียกว่ามีอิทธิพลกับชีวิตคนในยุคนี้ไปแล้ว เพราะ Application ที่ได้สร้างขึ้นมานั้นล้วนเป็นเครื่องมืออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ใช้งานได้เป็นอย่างดี เช่น การให้ความบันเทิง การให้ความรู้ ข่าวสารที่มีการอัปเดตกันอย่างรวดเร็ว และยังมี Application อีกมากมายที่สามารถให้โหลดได้ตามต้องการ จนทุกวันนี้ มือถือสมาร์ทโฟนอย่าง iPhone กลายเป็นอีกหนึ่งปัจจัยด้านเทคโนโลยีที่หลายคนให้ความสำคัญในการใช้งานควบคู่ไปกับการใช้ชีวิตประจำวัน

6.4 รูปแบบของ Application ระบบ Application มี 4 รูปแบบคือ

6.4.1 Windows Mobile พัฒนาขึ้นโดยบริษัท ไมโครซอฟท์ ที่ผลิตระบบปฏิบัติการที่รองรับการทำงานของคอมพิวเตอร์มากมายได้แก่ Windows XP, Windows Vista หรือ Windows 7 เป็นต้น ลักษณะการใช้งานของ Windows Mobile คล้ายคลึงกับ Windows ของเครื่องคอมพิวเตอร์ ตัวอย่าง สมาร์ทโฟนที่ใช้ Windows Mobile ได้แก่ HTC, Acer เป็นต้น

6.4.2 BlackBerry OS พัฒนาโดยบริษัท RIM เพื่อรองรับการทำงานของ Application ต่าง ๆ ของ BlackBerry โดยตรง จะเน้นการใช้งานทางด้านอีเมลเป็นหลัก ซึ่งเมื่อมีอีเมลเข้ามาสู่ระบบเซิร์ฟเวอร์จะทำการส่งต่อมายัง BlackBerry โดยจะมีการเตือนสถานะที่หน้าจอเพื่อให้ผู้ใช้ได้รับข้อมูลอย่างทันท่วงที ซึ่งระบบอีเมลของ BlackBerry จะมีความปลอดภัยสูงด้วยการเข้ารหัสข้อมูล ส่วนจุดเด่นสำคัญอีกอย่างหนึ่งคือระบบการสนทนาผ่านแบล็คเบอรี่ แมสเซนเจอร์ ซึ่งจะทำให้สามารถพิมพ์ข้อความสนทนากับกลุ่มเพื่อน ที่มีแบล็คเบอรี่เช่นกันแบบเรียลไทม์ ด้วยความสามารถในการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตและมีการเปิดให้รับ-ส่งข้อมูลกับเครือข่ายมือถืออยู่ตลอดเวลา เหมาะสำหรับผู้ที่ต้องติดต่อกันต่าง ๆ ผ่านอีเมลและกลุ่มวัยรุ่นที่ชื่นชอบการสนทนาผ่านคอมพิวเตอร์

6.4.3 iPhone OS พัฒนาโดยบริษัท Apple เพื่อรองรับการทำงานของ Application ต่าง ๆ ของ iPhone โดยตรง โดยกลุ่มที่นิยมใช้ Phone จะเป็นผู้ที่ชื่นชอบทางด้านมัลติมีเดีย เช่น การฟังเพลง ดูหนังหรือการเล่นเกม เป็นต้น บริษัทเกมหลายแห่งจึงทำการผลิตเกมขึ้นมาเพื่อรองรับการทำงานบน Phone โดยเฉพาะ ซึ่งผู้ใช้สามารถซื้อ Application ต่าง ๆ บน

อินเทอร์เน็ต แล้วชำระเงินผ่านทางบัตรเครดิต ซึ่งเป็นธุรกิจอีกหนึ่งประเภทที่กำลังเติบโตไปพร้อมกับธุรกิจในกลุ่มสมาร์ทโฟน

6.4.4 Android พัฒนาโดยบริษัท Google เป็นระบบปฏิบัติการล่าสุดที่กำลังเป็นที่นิยม รองรับการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตแบบเรียลไทม์ เพื่อให้บริการจากกูเกิลได้อย่างเต็มที่ ทั้ง Search Engine, Gmail, Google Calendar, Google Docs และ Google Maps มีจุดเด่นคือเป็นระบบปฏิบัติการแบบ Open Source ซึ่งทำให้มีการพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว ซึ่งตอนนี้มีโปรแกรมต่าง ๆ ให้เลือกใช้งานมากมาย จึงเหมาะสำหรับผู้ที่ต้องใช้งานบริการต่าง ๆ จากทางกูเกิล รวมทั้งต้องการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตอยู่ตลอดเวลา

6.5 แนวโน้มการใช้ Application แนวโน้มการใช้งาน Mobile Device/Tablet Device เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในช่วงเวลาไม่กี่ปีเป็นผลมาจากการพัฒนา Application และเทคโนโลยีของตัวเครื่องโทรศัพท์จากค่ายผู้ผลิตโทรศัพท์โดยเฉพาะการพัฒนาต่อยอด Application ระบบบนอุปกรณ์เคลื่อนที่ของบริษัทต่าง ๆ ที่แข่งขันกันเพื่อชิงความเป็นหนึ่งในตลาดด้าน Application การพัฒนา Application แบ่งเป็นการพัฒนา Application ระบบ (OperationSystem) และ Application ซอฟต์แวร์ที่ตอบสนองการใช้งานบนอุปกรณ์เนื่องจาก Application ที่เพิ่มมากขึ้นและมีประสิทธิภาพสูงขึ้น ทำให้ผู้ใช้งานอุปกรณ์เคลื่อนที่มีแนวโน้มใช้โปรแกรมต่าง ๆ เพื่อตอบสนองกิจกรรมในชีวิตประจำวัน ได้แก่ การทำธุรกรรมทางการเงิน เชื่อมต่อและสืบค้นข้อมูลบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ชมภาพยนตร์ ฟังเพลงหรือการเล่นเกม ซึ่งมีทั้งออนไลน์และออฟไลน์ ด้วยอัตราการขยายตัวด้านการใช้งานอุปกรณ์เคลื่อนที่ ทำให้บริษัทชั้นนำด้านโทรศัพท์มือถือหลายแห่งหันมาให้ความสำคัญกับการพัฒนาโปรแกรมบนโทรศัพท์มือถือ โดยจะมีอัตราการดาวน์โหลดเพื่อใช้งานที่เติบโตอย่างเห็นได้ชัด อุปกรณ์สื่อสารที่ได้รับความนิยมมากในปัจจุบัน คือ โทรศัพท์มือถือแบบสมาร์ทโฟน สัดส่วนของยอดขายจำหน่ายสมาร์ทโฟนเพิ่มขึ้นมากเนื่องจากการพัฒนาความสามารถของโทรศัพท์มือถือที่แต่เดิมมีไว้สนทนากันเท่านั้น แต่ปัจจุบันผู้ใช้มีกิจกรรมเพิ่มขึ้นจากการใช้งานโทรศัพท์มือถือ เช่น การเชื่อมต่อเข้าสู่อินเทอร์เน็ต การเปิดรับข้อมูลข่าวสาร การดูหนังหรือฟังเพลงการเล่นเกมทั้งออนไลน์และออฟไลน์ ทั้งนี้เป็นผลมาจาก Application บนอุปกรณ์เคลื่อนที่ที่มีการพัฒนาต่อยอดมากขึ้น ทั้งจากค่ายผู้ให้บริการโทรศัพท์ หรือจากที่บริษัทพัฒนาซอฟต์แวร์หลายบริษัทที่หันมาพัฒนาโปรแกรมบนโทรศัพท์มือถือ โดยเชื่อว่าจะมีอัตราการดาวน์โหลดเพื่อใช้งานที่เติบโตอย่างชัดเจน Application ในปัจจุบันนี้มีการใช้กันอย่างแพร่หลายเพื่อมาสนองความต้องการของมนุษย์ในทุก ๆ ด้าน เพื่อให้เกิดความสะดวกรวดเร็ว มีระบบที่ใช้

ทำงานหลากหลาย เช่น iOS, Windows Mobile, Android และ BlackBerry OS ดังนั้น Application จึงถูกเขียนและพัฒนาลงในสมาร์ทโฟน Mobile Application, Tablet เหมาะสำหรับธุรกิจและองค์กรต่าง ๆ ในการเข้าถึงกลุ่มคนรุ่นใหม่ รวมถึงขยายการให้บริการผ่านมือถือ สะดวกง่าย ทุกที่ ทุกเวลา การประยุกต์ใช้ เช่น Application สำหรับการท่องเที่ยว Application สำหรับอสังหาริมทรัพย์ Application สำหรับภัตตาคาร Application สำหรับการขายสินค้า Application สำหรับการศึกษา Application เพื่อสุขภาพ เป็นต้น Application จึงเป็นนวัตกรรมที่มีประโยชน์ในธุรกิจเพื่อเป็นช่องทางในการหารายได้ และใช้เพื่อสร้างภาพลักษณ์ขององค์กร ปัจจุบันมีการพัฒนา Application อย่างต่อเนื่อง จึงทำให้ Application มีอิทธิพลกับชีวิตคนในปัจจุบันมาก แนวโน้มการใช้งาน Application จึงเพิ่มขึ้นอย่างมาก ธุรกิจในอนาคตกำลังเคลื่อนเข้าสู่วัฏกรรมบนอุปกรณ์ Smart Device อุปกรณ์โมบายจะมีอัตราถึง 1 ใน 4 จากช่องทางการเข้าถึงทั้งหมด และมีแนวโน้มว่าจะสูงขึ้น (กิตติยา วงศ์นเรศวร, 2556)

5. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนนาฏศิลป์

กระบวนการเรียนรู้นาฏศิลป์ไทย

การจัดการเรียนการสอนตามแนวการจัดการศึกษาพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 กำหนดให้ครูมีบทบาทในการจัดกระบวนการเรียนรู้ เปลี่ยนจากผู้สอนมาเป็นผู้อำนวยความสะดวกให้เกิดการเรียนรู้ขึ้นกับผู้เรียนของตนเอง ซึ่งกระบวนการเรียนรู้ (Learning Process) หมายถึง การดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอนหรือวิธีการต่าง ๆ ที่จะช่วยให้บุคคลเกิดการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่แต่ละบุคคลใช้เพื่อให้ตนเองเกิดการเรียน โดยผู้สอนมีหน้าที่สร้างสิ่งแวดล้อมเพื่อเร่งเร้าชี้แนะและคอยช่วยเหลือ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2546)

นาฏศิลป์ซึ่งเป็นศิลปะแขนงหนึ่ง เป็นศาสตร์แห่งความงาม ความดี จึงควรได้ศึกษาถึงกระบวนการทางศิลปะ การเรียนรู้ความงาม ประสบการณ์สุนทรีย์ และการเรียนรู้นาฏศิลป์ ดังนี้

1. การเรียนรู้ความงามมี 3 รูปแบบ ดังนี้ (ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์, 2543, หน้า 21)

1.1 การเรียนรู้ด้วยความเข้าใจ

1.1.1 เรียนรู้ความหมาย (Conceptual Knowledge)

1.1.2 รู้ว่าอะไรเป็นอะไรแต่ไม่เคยทดลองปฏิบัติ

1.1.3 รับรู้ด้วยการอ่านคิด ไตร่ตรอง วิเคราะห์ วิวิจารณ์

ถ้าเป็นศิลปะเรียกว่ารูปแบบ Conceptual ตัวอย่างเช่น การที่รู้ว่าขั้นตอนการวาดภาพสีน้ำมันมีที่ขั้นตอน และมีวิธีการอย่างไรบ้าง แต่ยังไม่เคยทดลองวาดเอง

1.2 การเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติ

1.2.1 เรียนรู้เทคนิควิธีการจากประสบการณ์ตรง

1.2.2 เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง (Parctical Knowledge)

1.2.3 เป็นการเรียนรู้แบบ Parctical เปรียบเสมือนศิลปินสร้างผลงานศิลปะซึ่งแต่ละชิ้นล้วนมีเอกลักษณ์แตกต่างกันเหมือนกัน

1.3 การเรียนรู้ด้วยความรู้สึกสัมผัส

1.3.1 เรียนรู้ด้วยการเป็นนักชม นักคิด นักวิจารณ์ (Appreciate Knowledge)

1.3.2 เรียนรู้แบบ Appreciate

1.3.3 เปรียบเสมือนการรับรู้ชื่นชมผลงานทางสุนทรียะ

2. ประสบการณ์สุนทรียะ (Aesthetic Experience)

การเรียนรู้ทางศิลปะ ซึ่งเป็นการเรียนรู้ให้เห็นถึงคุณค่า เกิดความซาบซึ้งเป็นศิลปะของความงาม ซึ่งมีการเรียนรู้จากประสบการณ์เป็นสำคัญ ดังนี้ (อารี สุทธิพันธ์, 2533)

2.1 ความหมายของประสบการณ์สุนทรียะ

ประสบการณ์สุนทรียะ ครอบคลุมคำว่า "ประสบการณ์" กับคำว่า "สุนทรียะ" "ประสบการณ์" หมายถึง การรับรู้ และความรู้รูปแบบหนึ่งที่เกิดจากการที่มนุษย์ปะทะหรือเผชิญหน้ากับโลกภายนอก แล้วเก็บสิ่งสมไว้เป็นความรู้ที่ขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพของการรับรู้สัมผัส และความสนใจตั้งใจของผู้รับรู้หรือมีประสบการณ์ในเรื่องนั้น ๆ ความรู้จากประสบการณ์เป็นความรู้ที่เกิดได้จากการรับรู้โดยตรง (Direct Perception) เรียกว่า ประสบการณ์ตรง เช่น ความรู้ความชำนาญที่ได้จากการฝึกปฏิบัติได้จากการได้เห็น ได้สัมผัสกับสิ่งปรากฏการณ์นั้น ๆ โดยตรง ส่วนความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้ การอ่าน การฟังจากที่ผู้อื่นบอกเล่า อธิบาย เรียกว่า ประสบการณ์รอง "สุนทรียะ" หมายถึง สิ่งที่เกี่ยวข้องกับความนิยม ความงาม ความรู้สึกถึงคุณค่า ความงาม หรือสุนทรียภาพ และสิ่งสมเป็นความรู้ทางอารมณ์รู้สึกงาม เป็นความรู้สึกที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับรสนิยม และความงามประสบการณ์สุนทรียะ เป็นประสบการณ์ตรงเรียกได้อีกอย่างหนึ่งว่า ประสบการณ์ทางความงาม

2.2 ลักษณะของประสบการณ์สุนทรีย์

ประสบการณ์สุนทรีย์แตกต่างจากประสบการณ์ทั่วไป คือ เป็นลักษณะของการรับรู้ต่อสิ่งงาม (Beautifuls) หรือประสบการณ์ที่งาม (Aesthetic Phenomenal) มีลักษณะเป็นการรับรู้โดยตรงหรือเป็นประสบการณ์ตรงเท่านั้น ความรู้ทางอารมณ์รู้สึกที่ได้จากประสบการณ์สุนทรีย์มีลักษณะเฉพาะที่ขึ้นอยู่กับลักษณะของปัจเจกภาพ หรือลักษณะอัตวิสัยของแต่ละคน ความรู้ทางอารมณ์รู้สึกเป็นความรู้เชิงคุณภาพเพราะมีความสัมพันธ์กับจินตภาพ (Image) และความคิดสร้างสรรค์ของคน มีลักษณะแปรเปลี่ยนไปตามศักยภาพและสมรรถนะที่เป็นอัตวิสัยแห่งบุคคล เกี่ยวข้องกับกฎธรรมชาติของชีวิตที่มีลักษณะไม่คงที่ไม่แน่นอน แปรเปลี่ยนอยู่เสมอ ความรู้ทางอารมณ์รู้สึกจึงมีลักษณะหลากหลายไม่ตายตัว เช่นเดียวกันกับประสบการณ์สุนทรีย์ที่มีลักษณะเข้มข้นลึกซึ้งหรือจืดจางผิวเผิน จึงมีแนวโน้มที่ไม่ชัดเจน นำไปใช้เป็นหลักการ หรือหามาตรฐานที่ตายตัวไม่ได้ แต่ลักษณะที่ไร้มาตรฐานที่แน่นอน และความไม่คงที่ตายตัวนั้นให้คุณค่าและคุณประโยชน์ต่อการแสวงหาและการพัฒนาของมนุษย์โดยเฉพาะด้านรสนิยม ค่านิยม และการสร้างสรรค์ในสิ่งงามหรือศิลปะ

การรับรู้ทางผัสสะ (Sensation) ซึ่งเป็นการรับรู้โดยตรงนั้นเป็นได้ทั้งประสบการณ์สามัญ และประสบการณ์สุนทรีย์ แต่ประสบการณ์สามัญเป็นประสบการณ์ทางผัสสะของอายตนะทั้งห้า ขณะที่ประสบการณ์สุนทรีย์เป็นการรับรู้ทางการเห็นและการได้ยินด้วยอายตนะ 2 อย่าง คือ ตา และหู ซึ่งโดยปกติก็เป็นประสบการณ์สามัญ แต่การรับรู้ทางการเห็นและการได้ยินจะต้องเป็นประสบการณ์ที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจหรือซาบซึ้งใจ กินใจด้วย นอกจากนี้การรับรู้ทางการเห็น และการได้ยินเป็นการรับรู้แบบตั้งใจ และแบบไม่ตั้งใจ การรับรู้แบบตั้งใจส่วนใหญ่เป็นไปเพื่อการดำเนินชีวิตเกี่ยวกับความต้องการตอบสนองทางกายภาพ และคุณค่าด้านคุณประโยชน์เป็นสำคัญ ทั้งยังเป็นการรับรู้เชิงเหตุผลและเป็นประสบการณ์สามัญ ส่วนการรับรู้ (โดยเฉพาะทางการเห็นและการได้ยิน) แบบไม่ตั้งใจ ไม่เป็นไปเพื่อตอบสนองความต้องการทางกายภาพ หรือเพื่อการมีชีวิตรอด แต่เป็นการรับรู้ทางอารมณ์ รู้สึกในคุณค่าความงาม และจัดเป็นประสบการณ์สุนทรีย์ ซึ่งจะต้องมีการฝึกฝน สั่งสมและพัฒนาเพื่อเพิ่มพูนสุนทรีย์ภาวะ ซึ่งแตกต่างจากประสบการณ์สามัญดังกล่าวแล้ว

2.3 ประสบการณ์สุนทรีย์กับประสบการณ์ทางศิลปะ

ประสบการณ์สุนทรีย์กับประสบการณ์ทางศิลปะ ล้วนแต่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับสิ่งงามแต่กลับเป็นประสบการณ์ที่แตกต่างกันโดยสิ้นเชิง ดังได้กล่าวมาแล้วว่า ประสบการณ์สุนทรีย์เป็นการรับรู้และเป็นความรู้รูปแบบหนึ่งที่เกิดจากการที่คนปะทะหรือ

เผชิญหน้ากับสิ่งงามหรือปรากฏการณ์ที่งาม หรือเรียกว่า การเผชิญหน้าทางสุนทรียะ ส่วนความรู้ที่ได้รับและสั่งสมไว้เป็นความรู้เชิงคุณภาพหรือเชิงสติปัญญาที่ช่วยให้มนุษย์สามารถสร้างสรรค์และพัฒนาตนเองอย่างผู้มีคุณค่ามีรสนิยมและความสุข ส่วนประสบการณ์ทางศิลปะเป็นการรับรู้และเป็นความรู้อีกลักษณะหนึ่งที่ได้จากการฝึกฝนปฏิบัติเกี่ยวกับงานศิลปะ ในขณะของการฝึกปฏิบัตินั้นเป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้เทคนิควิธี หรือทักษะฝีมือในการทำงานศิลปะ โดยไม่จำเป็นว่าประสบการณ์ทางศิลปะจึงเน้นที่ประสบการณ์ในการฝึกฝนปฏิบัติ เป็นการทำงานหรือสร้างสรรค์งานศิลปะ(Process) ส่วนประสบการณ์สุนทรียะเน้นที่การรับรู้ซาบซึ้งคุณค่าความงามในผลงานศิลปะ (Products) ในการสร้างสรรค์ศิลปะนั้น ศิลปินอาจมีความเพลิดเพลินมีความสุขในกระบวนการปฏิบัติหรือสร้างสรรค์ ศิลปินย่อมจะได้รับทั้งประสบการณ์ทางศิลปะเป็นหลักและได้ประสบการณ์สุนทรียะไปด้วย แต่ทุก ๆ ประสบการณ์ทางศิลปะไม่จัดได้ว่าเป็นประสบการณ์สุนทรียะเสียทั้งหมด

ความงามหรือสุนทรียภาพ มีทั้งในธรรมชาติและในผลงานศิลปะ (สิ่งที่มนุษย์สร้างสรรค์) ประสบการณ์สุนทรียะ ซึ่งเป็นประสบการณ์ตรงเป็นการรับรู้ที่ไม่ตั้งใจ ทั้งไม่เป็นการตอบสนองความต้องการทางกายภาพเพื่อการดำเนินชีวิต จึงสามารถสั่งสมเพิ่มพูน โดยการรับรู้ธรรมชาติแวดล้อม และปรากฏการณ์ในธรรมชาติได้ด้วย เพียงแต่ในธรรมชาตินั้นคุณค่าความงามหรือสุนทรียภาพ ไม่มีความเข้มข้น ดึงดูดใจ หรือกินใจได้เท่ากับผลงานศิลปะที่มนุษย์สร้างสรรค์ปรุงแต่งด้วยสุนทรียธาตุที่ผู้สร้างสรรค์มุ่งจะสื่อให้ผู้ชมได้รับรู้ ทั้งยังมีธาตุศิลปิน อันช่วยปรุงแต่งให้เห็นถึงอัตลักษณ์ของศิลปินด้วย ผลงานศิลปะจึงให้ประสบการณ์สุนทรียะที่สำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านสุนทรียศึกษา

ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสุนทรียภาพทางศิลปะ

ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสุนทรียภาพทางศิลปะมีแนวคิด 3 ส่วนร่วมกัน คือ ทฤษฎีของความเหมือน ทฤษฎีของความแตกต่างและทฤษฎีทางเทวดา จากทฤษฎี 3 แนวทางในการพัฒนาระบบการเรียนรู้ทางศิลปะของเด็กนั้น สามารถจัดเป็นขั้นตอนได้ 5 ลำดับด้วยกัน คือ การเลียนแบบ การทำซ้ำ การแหกคอก ทางเทวดา และความเป็นฉัน จัดเป็นการถ่ายทอดรูปแบบโดยการอาศัยการเรียนรู้แบบตามที่ได้จดจำไว้จนฝังใจ ฝึกทักษะด้วยตนเอง โดยมีครูเป็นผู้คอยดูแลและควบคุมอย่างใกล้ชิดจนเกิดความชำนาญ จึงจะปล่อยโอกาสให้เด็กได้ฝึกฝนด้วยตัวเอง (สุกรี เจริญสุข, 2540, น. 12 - 23) ดังนี้

1. ทฤษฎีของความเหมือน

ความเหมือน คือ แม่บทหรือเป้า "แบบคือครู" เป็นแบบอย่างให้เด็กเรียนรู้ ทฤษฎีของความเหมือนประกอบด้วย การเลียนแบบและการทำซ้ำ ลูกเลียนแบบจากแม่ (ลูกปูเลียนแบบแม่ปู) ดังคำโบราณที่ว่า "ลูกไม้หล่นไม่ไกลต้น" ซึ่งการเรียนรู้ในทฤษฎีนี้ คือ การเลียนแบบ

1.1 ทฤษฎีการเลียนแบบ

การเลียนแบบเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้น โดยเด็กมองเห็นสรรพสิ่งในธรรมชาติหรือครูบอกเล่าหรืออธิบายให้เด็ก ๆ ฟังจนเกิดความประทับใจและกลายเป็นแรงดลใจให้เด็กเกิดความกระตือรือร้นในการสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ ให้ปรากฏเป็นรูปร่าง เป็นเสียงและเป็นการเคลื่อนไหว สิ่งที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งในการเลียนแบบ การมีต้นแบบที่ดี เด็กโอกาสได้ฟัง ได้เห็น ได้สัมผัสเสียงดนตรีที่ไพเราะ จากครูหรือนักดนตรีที่ดี มองเห็นภาพหรืองานศิลปะที่เปี่ยมไปด้วยพลังแห่งความงดงาม แบบจึงเป็นเสมือนเส้นกรอบของกฎเกณฑ์ที่ปรากฏในใจของเด็กที่จะเรียนรู้ว่าการกระทำที่เหมือนแบบที่สมบูรณ์นั้นคือ สิ่งที่ถูกต้องและการกระทำที่แตกต่างไปจากต้นแบบย่อมที่เป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง และไม่สมควรจะประพฤติปฏิบัติ

1.2 ทฤษฎีการทำซ้ำ

การทำซ้ำเป็นการย้ำทักษะ (Skill) เพื่อให้เกิดความแม่นยำ "ไม่เก่งแต่ชำนาญไม่เชี่ยวชาญแต่เคยมือ" การทำซ้ำทำให้เกิดความชำนาญและสามารถควบคุม กำกับ และจัดการ (เล่นเครื่องดนตรี วาดภาพ และแสดงท่าทางของการเคลื่อนไหว) ได้อย่างมีประสิทธิภาพในกระบวนการเรียนศิลปะ คนตรี จำเป็นจะต้องฝึกฝนด้วยการทำซ้ำ ในการฝึกซ้อมบทเพลงการฝึกมือวาดภาพ และการฝึกฝนร่างกายให้เคลื่อนไหว โดยการทำซ้ำ ๆ เป็นร้อย ๆ ครั้ง จนขึ้นใจหลับตา ก็ทำได้ ทำซ้ำจนน่ากลับไปฝัน เมื่อแสดงบนเวทีต่อหน้าคนจำนวนมากแม้เพียงครั้งเดียวก็มีความมั่นใจที่จะแสดง ผู้ชมที่เห็นก็ชื่นชมและนิยมชมชอบ ส่วนในการเรียนรู้ศิลปะจำเป็นต้องอาศัยทักษะ ทักษะคือ การทำซ้ำ ต้องวาดหรือเขียนซ้ำหลาย ๆ ครั้งทั้งในห้องปฏิบัติการและนอกห้องปฏิบัติการจนเกิดความชำนาญ ซึ่งเป็นที่มาของความเก่งในที่สุด

2. ทฤษฎีของความแตกต่าง

ความแตกต่าง เป็นความต้องการที่จะเปลี่ยนแปลงจากความจำเจเป็นความรู้สึกที่เปื้อนหน่ายในบรรยากาศและสิ่งที่เป็นอยู่ในชีวิตประจำวัน ความต้องการ สิ่งใหม่ ๆ เพื่อความมีชีวิตชีวา เพื่อพ้นกับเหตุการณ์จะอย่างน้อยที่สุดก็เพื่อที่จะเปลี่ยนแปลงให้เกิดความแตกต่าง

2.1 ทฤษฎีการแหกคอก

การทำซ้ำจนท่องจำขึ้นใจแล้ว ซ้ำจนขึ้นใจ ซ้ำจนเกิดความเบื่อหน่าย จำเจ มีความรู้สึกที่ต้องการเปลี่ยนแปลง ต้องการที่จะแหกคอกออกมา ต้องการความแตกต่าง ต้องการบรรยากาศและวิธีการแบบใหม่ กล่าวคือ การปฏิเสธต่อรูปแบบและวิถีทางดั้งเดิมที่มีอยู่ แต่มีการแสวงหาและสร้างแนวทางใหม่

2.1.1 การดันตามแบบ ร้อยเนื้อทำนองเดียว" โดยการดันเนื้อแต่อาศัยทำนองเดิมยังมีส่วนหนึ่งส่วนใดของเพลงคงอยู่ และสามารถดันได้ในบางส่วน เช่น ยังคงรักษาทำนองเพลงไว้เปลี่ยนแปลงเฉพาะเนื้อร้อง ในทางศิลปะเรียกกันว่า "ร้อยรูปแบบเดียว" เป็นการวาดหรือเขียนภาพตามแบบอย่างที่ได้ยึดถือกันมาในอดีต เช่น ศิลปะไทยแนวประเพณีที่ยังคงไว้ซึ่งเนื้อหา โครงเรื่องและโครงสร้างของเนื้อหาที่อาศัยรูปแบบทำนองเดียวกัน เปลี่ยนแปลงเฉพาะกลุ่มสีและองค์ประกอบของภาพ เช่น จิตรกรรมไทยแนวประเพณีชุดพุทธประวัติที่ปรากฏอยู่ตามฝาผนัง อุโบสถ ตามวัดวาอารามต่าง ๆ ที่มีชื่อเสียงทั่วประเทศ

2.1.2 การยึดลูกตกในบท (เสียงเดิม) แล้วสร้างทำนองระหว่างกลางของลูกตกขึ้นมาใหม่ในรูปแบบดนตรีไทย หรือยัดคอร์ด (Chord) ของดนตรีสากล แล้วสร้างทำนองให้ตกเสียงที่อยู่ในคอร์ดนั้น ๆ อย่างดนตรีแจ๊ส เพลงประเภท เพลงเถา เพลงที่แปรทาง (Theme and Variation) ในทางศิลปะการฝึกจังหวะความเคลื่อนไหวในงานจิตรกรรมไทยที่เหมือน ๆ กันคล้าย ๆ กัน หรือเป็นไปในทำนองเดียวกัน ซึ่งไม่แตกต่างไปจากการกำหนดจุดหรือตำแหน่งต่างๆ ในการออกกำลังกาย หรือการเต้นรำที่มีลักษณะคงที่ในการเดิน วิ่ง และเคลื่อนไหว

2.1.3 การแสวงหาตัวเอง ผู้เรียนรู้ว่าสิ่งที่เป็นอยู่ ทำอยู่ไม่ใช่ของตัวเอง ไม่เป็นตัวของตัวเอง จึงมีความพยายามที่จะสร้างอะไรขึ้นมาใหม่เพื่อที่จะแสดงถึงความเป็นตัวของตัวเองบ้าง (ความเป็นฉัน) แม้จะน้อยนิดก็ยังดี เป็นการแสวงหาทิศทางใหม่

2.2 ทฤษฎีทางเทวดา

ทฤษฎีทางเทวดา เป็นทางที่สมบูรณ์ในการสร้างผลงานออกมา มีทักษะที่สมบูรณ์มีความถูกต้องและแม่นยำ การเป็นตัวของตัวเอง สร้างสรรค์ผลงานขึ้นมาใหม่จนกระทั่ง "มุดโตแตก"หรือ "ดันได้" ในทางศิลปะหากเป็นศิลปะไทยที่ว่าด้วยการเขียนและออกแบบลวดลายแบบลายไทยศิลปินสามารถขึ้นลายใหม่ แตกลายเก่าเป็นลายใหม่ได้ มิรู้จักจบสิ้น ซึ่ง มุดโต คือ ปฏิภาณและไหวพริบทางดนตรี การที่แม่เพลงพ่อเพลงสามารถโต้ตอบกันได้อย่างว่องไวและแตกฉานก็เพราะว่ามุดโตได้ ผู้ที่สามารถมุดโตได้จนชำนาญ เรียกว่า "มุดโตแตก" หมายถึง ความแตกฉานและมีความแม่นยำในตัวเอง

3. ทฤษฎีของความเป็นฉัน

การเรียนรู้สุนทรียภาพโดยแสวงหาตัวเองในความเป็นฉัน เป็นรากเหง้าทางวัฒนธรรมความสมบูรณ์ลงตัวของศิลปะและดนตรีจะต้องอยู่บนความเป็นฉัน อวดความเป็นฉัน และในความเป็นฉันนั้นก็คือรากเหง้าทางวัฒนธรรมของชุมชนนั่นเอง

ทฤษฎีความเป็นฉัน สุนทรียภาพตั้งอยู่บนรากของวัฒนธรรม (ความเป็นฉัน) วัฒนธรรมเป็นหัวใจสำคัญของงานศิลปะก็คือ "ความเป็นฉัน" ซึ่งเป็นวิญญาณของคน และผลงานศิลปะ ดนตรี และพลศึกษาที่ได้แสดงออก วัฒนธรรมทางศิลปะมีอยู่ 2 ระดับด้วยกัน คือ

3.1 วัฒนธรรมที่เป็นส้นดานทั่วไป (ห้นคานสูก) สิ่งที่เป็นครุอยู่ภายใน การเก็บสิ่งสมความรู้ความสามารถที่ถบมเอาไว้ภายใน เป็นคุณสมบัติของวัฒนธรรมที่มีอยู่ เมื่อมีโอกาสสิ่งเหล่านั้นก็จะไหลออกมาภายนอกในรูปของงานดนตรีและศิลปะ แสดงถึงความเป็นฉัน

3.2 วัฒนธรรมที่เป็นของสังคมภายนอก วัฒนธรรมของสังคมภายนอกเป็นเป้าหมายให้คนในชุมชนเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันมีความรู้สึกนึกคิดคล้าย ๆ กัน รับรู้ความเป็นวัฒนธรรมของกันและกัน เช่น ศิลปะ เพลง และกีฬา ที่แสดงความเป็นเชื้อชาติ มอญ ลาว เขมร พม่า ญวน เขก ไทยและฝรั่ง เป็นต้น

เด็กไทยทุกคนจะต้อง "อวดความเป็นฉัน" หรือจะเรียกว่า "อวดความเป็นไทย" ทางศิลปะ ดนตรีนั่นได้ชัดเจน ปรากฏออกมาทางเสียงที่ได้ยิน ภาพและการเคลื่อนไหวที่มองเห็นมีกลิ่นอาย และวิญญาณของวัฒนธรรมที่จะต้องมียู่ในกระบวนการศึกษาของไทย ทฤษฎีทั้ง 3 ทฤษฎีดังกล่าว ในส่วนของความเหมือน ความแตกต่างและความเป็นฉัน มีความจำเป็นที่จะต้องอยู่ด้วยกัน คลุกเคล้ากันจนแยกไม่ออก หรือจะขาดอย่างหนึ่งอย่างใดไม่ได้ สุนทรียภาพเป็นเรื่องของการซึมซับ อาศัยการเรียนรู้จากความเหมือนไปสู่ความแตกต่าง และจะต้องอยู่บนความเป็นฉันที่รากเหง้าทางวัฒนธรรม แต่ครูผู้สอนดนตรีจะต้องมีความรู้ความสามารถทางดนตรีเล่นดนตรีได้ ครูผู้สอนศิลปะ จะต้องเป็นครูที่มีความรู้ความเข้าใจด้านทฤษฎีและมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติการทางศิลปะ โดยเป็นที่ยอมรับของเด็ก

สรุปกระบวนการเรียนรู้ฐานาศิลป์ไทย ประกอบด้วยการเรียนรู้ความงาม ประสพการณ์ สุนทรียะ กระบวนการเรียนรู้ทางศิลปะ รวมทั้งทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนา สุนทรียภาพ นำมาศึกษาการพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริม กระบวนการเรียนรู้ทักษะนาฏศิลป์ไทย

ลักษณะการเรียนการสอนนาฏศิลป์ไทย

การสอนนาฏศิลป์เป็นวิชาที่เน้นทักษะในการปฏิบัติและการฝึกฝนที่ถูกแบบเพื่อฝึกผู้เรียนให้มีนิสัยในการฝึกฝนตนเองอยู่เสมอ ดังนั้นในการวางรากฐานของการสอนจึงเป็นสิ่งสำคัญ ครูผู้สอนจึงต้องรู้จักเลือกวิธีสอนที่เหมาะสมในการถ่ายทอดความรู้เพื่อให้เกิดประโยชน์และตรงกับจุดมุ่งหมายรวมทั้งสร้างความนิยมและมีสุนทรีภาพให้เกิดขึ้นกับตัวผู้เรียนด้วย

วาสนา เพิ่มพูน (2542, หน้า 228-231) กล่าวถึง แนวการสอนนาฏศิลป์ว่าแนวการสอนนาฏศิลป์ที่จะส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนทั้งทางร่างกายอารมณ์สังคมและสติปัญญาตลอดจนการปลูกฝังลักษณะนิสัยที่ดีเป็นที่พึงประสงค์แก่สังคมนั้นเป็นหน้าที่ของครูผู้สอนจะต้องเลือกวิธีการสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาและวัยของผู้เรียนโดยมีวิธีการสอน ดังนี้

1. การสอนแบบนาฏการ หมายถึงการแสดงต่าง ๆ ที่จัดขึ้นเพื่อการถ่ายทอดหรือสื่อความหมายให้ผู้ดูเข้าใจ โดยให้การแสดงท่าทางต่าง ๆ ตามธรรมชาติตามประสบการณ์ที่มีอยู่หรืออาจสร้างขึ้นเพื่อให้เหมาะสมกับจุดประสงค์และสถานการณ์ในการเรียนการสอนเพื่อสร้างความเข้าใจและความสนุกสนานจัดว่าเป็นการแสดงที่ใช้ทักษะทางภาษาและทักษะทางความคิด

2. การสอนแบบสาธิต การสอนแบบนี้เป็นการแสดงตัวอย่างที่ถูกต้องให้ผู้เรียนดู ซึ่งเป็นการสอนที่ให้ผลมากแบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน คือ ขั้นเตรียม ขั้นอธิบายและสาธิตสามารถกระทำได้ 3 แบบ คือ ครูเป็นผู้สาธิต ผู้เรียนเป็นผู้สาธิต หรือครูและผู้เรียนร่วมกันสาธิต ขั้นฝึกหัดขั้นใช้โดยการนำทักษะต่าง ๆ ที่ผู้เรียนได้เรียนมาทดลองใช้ให้ให้เกิดประโยชน์และขั้นสรุปและปฏิบัติ

ทิศนา ขัมมณี (2545) ได้อธิบายถึงวิธีสอนทักษะปฏิบัติว่าเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลางเน้นการพัฒนาทักษะทางภาษา ดนตรี ขับร้อง นาฏศิลป์ และด้านศิลปะ เป็นต้น โดยใช้วิธีการฝึกฝนซ้ำ ๆ จนกระทั่งนักเรียนเกิดทักษะที่ต้องการถึงขั้นตามที่กำหนดไว้ การฝึกปฏิบัตินี้อาจทำการฝึกในลักษณะเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มพร้อม ๆ กันแล้วแต่ความเหมาะสม ซึ่งครูจะทำหน้าที่อธิบายและสาธิตทักษะที่ต้องการฝึกฝนให้นักเรียนดูเป็นตัวอย่างแล้วจึงให้นักเรียนทำการฝึกโดยมีครูคอยดูแลการฝึกให้คำแนะนำช่วยแก้ไขจุดบกพร่องจนกระทั่งนักเรียนมีทักษะที่ต้องการพัฒนาถึงระดับที่กำหนดไว้การสอนแบบฝึกปฏิบัตินี้นักเรียนจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมตลอดเวลาเพราะเป็นการกระทำซึ่งนักเรียนทุกคนต้องฝึกปฏิบัติและขณะฝึกอาจมีการใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์ต่าง ๆ ประกอบการฝึกปฏิบัติด้วย เช่น รูปภาพ ภาพยนตร์ เทปบันทึกเสียง หรือเทปบันทึกภาพ ประโยชน์ของวิธีการสอนแบบฝึกปฏิบัติ คือ ใช้สำหรับการพัฒนาทักษะที่ต้องการเป็นการส่งเสริมการเรียนและการฝึกฝนด้วยตนเองให้นักเรียน

รู้จักการเรียนรู้ด้วยการกระทำ สำหรับข้อจำกัดของการสอนแบบฝึกปฏิบัติคือถ้าครูใช้วิธีฝึกปฏิบัตินี้มากเกินไปจนเป็นการเพ้อจะทำให้ให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่ายและขณะที่นักเรียนทำการฝึกปฏิบัติครูควรแนะนำช่วยเหลือนักเรียนอย่างทั่วถึงความสำคัญของการสอนแบบฝึกปฏิบัติเป็นการสอนที่ทำให้การเรียนการสอนสมบูรณ์ เพราะเป็นการศึกษาที่ผสมผสานกันระหว่างภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ นักเรียนได้เรียนรู้จากของจริงและลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง การสอนแบบนี้จะช่วยให้ นักเรียนเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ในเรื่องการนำไปใช้ ครูผู้สอนได้เห็นผล การสอนทันที สอนแล้วนักเรียนทำได้จริงหรือไม่ นอกจากนี้การสอนและการเรียนแบบฝึกปฏิบัติยังมีความสำคัญของการฝึกฝนทักษะต่าง ๆ พร้อม ๆ กันไปด้วย

วัตถุประสงค์สำคัญของการสอนแบบฝึกปฏิบัติ

1. เพื่อเรียนรู้ด้านวิธีการผู้เรียนได้ประสบการณ์ตรงจากการสังเกตและทดลอง
2. เพื่อฝึกทักษะควรเป็นทักษะพื้นฐานในการแสวงหาความรู้และฝึกเพิ่มเติมเพื่อนำไปใช้
3. เพื่ออธิบายหลักการที่มีลักษณะเป็นนามธรรมจึงต้องอาศัยการปฏิบัติให้เข้าใจ
4. เพื่อฝึกการใช้เครื่องมือ
5. เพื่อฝึกการรวบรวมข้อมูลแปลความจัดหมวดหมู่แล้วสรุปนำไปแก้ปัญหาด้วยตนเอง
6. เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติทดลองด้วยวิธีการต่าง ๆ
7. เพื่อเป็นการสนองจุดมุ่งหมายทางการศึกษาด้านทักษะพิสัย คือมุ่งให้เห็นเข้าใจสัมผัสและปฏิบัติได้ในสิ่งที่เรียน

การจัดกลุ่มผู้เรียนในการฝึกปฏิบัติกิจกรรมของการสอนแบบฝึกปฏิบัตินั้น สามารถปฏิบัติเป็นรายบุคคลและรายกลุ่มย่อย ๆ จำนวนคนในแต่ละกลุ่มประมาณ 4 ถึง 6 คน ควรคล่อง เก่ง ปานกลาง อ่อนเข้าด้วยกัน เพื่อจะได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน บทบาทของครูในการสอนแบบฝึกปฏิบัติเป็นการสอนที่ครูต้องเตรียมผู้เรียน โดยเร้าความสนใจและชี้แจงจุดประสงค์ในการเรียนให้ชัดเจน ครูต้องสาธิตและอธิบายกระบวนการปฏิบัติและให้คำแนะนำหลังจากที่ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมแล้วครูนำอภิปรายสรุปผลการเรียนและทำการประเมินผลปฏิบัติกิจกรรม (วิไลวรรณ พิศประเสริฐ, 2543)

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้านนาฏศิลป์โดยใช้วิธีการฝึกฝนซ้ำ ๆ จนกระทั่งผู้เรียนเกิดทักษะการฝึกปฏิบัติอาจฝึกเป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่ม โดยครูเป็นผู้คอยดูแลช่วยเหลือให้คำแนะนำ การสอนแบบฝึกปฏิบัติให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมตลอดเวลาขณะฝึกอาจใช้สื่อ

อุปกรณ์ต่าง ๆ ประกอบการฝึกปฏิบัติ เช่น รูปภาพ แอบบันทีกเสียง วิดีทัศน์ประโยชน์ของการฝึกปฏิบัติ คือ เป็นการพัฒนาทักษะที่ต้องการให้ผู้เรียนรู้จักการเรียนรู้ด้วยการกระทำ ส่วนข้อจำกัดคือ ครูใช้วิธีฝึกปฏิบัติมากเกินไปทำให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่ายขณะที่ผู้เรียนฝึกปฏิบัติครูคอยช่วยเหลืออย่างทั่วถึง

6. การเรียนการสอนทักษะปฏิบัติ

ความหมายของทักษะปฏิบัติ

Gagne' (1979) ได้ให้ความหมายของการปฏิบัติ (Performance) ว่าการปฏิบัติของทักษะปฏิบัติจะถูกสะท้อนออกมาในการกระทำของการเคลื่อนไหวร่างกายที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมของกล้ามเนื้อ การกระทำที่สังเกตได้จะถูกทำให้เป็นมาตรฐานในรูปของความรวดเร็วความแม่นยำ ความแรง หรือความราบรื่นในการจัดการ

Simpson(1972) ได้กล่าวว่า ทักษะเป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับการพัฒนาทางร่างกายของผู้เรียน ซึ่งเป็นความสามารถในการประสานการทำงานของกล้ามเนื้อและร่างกาย ในการทำงานที่มีความซับซ้อนและต้องอาศัยความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อหลาย ๆ ส่วนการทำงานดังกล่าวเกิดขึ้นจากการสั่งงานของสมอง จะต้องมีความสัมพันธ์กับความรู้สึกที่เกิดขึ้น ทักษะปฏิบัตินี้สามารถพัฒนาได้ด้วยวิธีการฝึกฝน หรือถ้าหากได้รับการฝึกที่ดีแล้ว จะเกิดความถูกต้อง ความคล่องแคล่ว ความเชี่ยวชาญ และความคงทน ผลของพฤติกรรมหรือการกระทำสามารถสังเกตได้จากความรวดเร็ว ความแม่นยำ ความแรงหรือความราบรื่นในการปฏิบัติงาน

วรพันธ์ เรืองโอชา (2546 : 22) ให้ความหมายว่า ทักษะปฏิบัติหมายถึงความสามารถเฉพาะตัว ซึ่งบุคคลนั้นได้สั่งสมประสบการณ์ไว้ในตนเอง โดยทักษะจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อมีการฝึกฝนอยู่ตลอดเวลาจนเกิดความชำนาญ

อภิชาติ อนุกุลเวช (2551 : 64) ได้ให้ความหมายของทักษะปฏิบัติ คือ ความสามารถความชำนาญของกล้ามเนื้อ ที่กระทำออกมาอย่างถูกต้อง คล่องแคล่วและรวดเร็ว ที่ต้องอาศัยการฝึกหัดอย่างเหมาะสม จึงจะทำให้เกิดความชำนาญในการปฏิบัติงาน

สุทัศน์ รักษ์นิต (2555) ได้กล่าวว่า ทักษะเป็นการพัฒนาความสามารถของบุคคลให้เกิดความชำนาญในการปฏิบัติกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งซึ่งจะต้องใช้การปฏิบัติที่ต่อเนื่อง ทักษะของบุคคลจะเกิดขึ้นได้ต้องฝึกบ่อย ๆ ทำมาก ๆ มีการทำซ้ำอยู่เป็นประจำและทำอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

จากความหมายของทักษะปฏิบัติข้างต้น พอสรุปได้ว่า ทักษะปฏิบัติ เป็นความสามารถของบุคคล โดยเกิดจากการทำงานของกล้ามเนื้อ แสดงออกมาทางการเคลื่อนไหวของอวัยวะ ผักผ่อนจนเกิดความคล่องแคล่วและกระทำอย่างถูกต้องในการปฏิบัติ สิ่งสมเป็นประสบการณ์จนเกิดความชำนาญเฉพาะตน

จุดมุ่งหมายของการสอนทักษะปฏิบัติ

สุวดี สมถวนิช (2541, น.24) กล่าวว่าจุดมุ่งหมายของการทักษะปฏิบัติ สรุปได้ดังนี้

1. ให้ผู้เรียนรู้จักและคุ้นเคยกับเครื่องมือและอุปกรณ์ที่สำคัญ
2. ให้ผู้เรียนได้คุ้นเคยกับการวางแผนเตรียมการและทดลองใช้เครื่องมือปฏิบัติการและการฝึกปฏิบัติต่าง ๆ
3. เพื่อฝึกฝนและพัฒนาความสามารถในการสังเกตรวบรวมและตีความข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากห้องปฏิบัติการหรือฝึกปฏิบัติต่าง ๆ
4. เพื่อฝึกฝนและพัฒนาความสามารถในการเสนอรายงานผลการฝึกปฏิบัติที่ดีและมีความเหมาะสม
5. เพื่อพัฒนาความสามารถของผู้เรียนในการที่จะรวบรวมและสัมพันธ์แนวคิดหลักการและความรู้ต่าง ๆ เข้าด้วยกันเพื่อมองเห็นภาพรวมของวิชานั้น ๆ
6. เพื่อประยุกต์หลักการทั่วไปเข้ากับสถานการณ์จริงในห้องทดลองและในการปฏิบัติภาคสนามอื่น ๆ
7. เพื่อให้เห็นปัญหาและพิจารณาถึงทางเลือกในการดำเนินงานปฏิบัติสิ่งต่าง ๆ
8. เพื่อให้รู้จักวิเคราะห์ผลของการฝึกต่อสมมุติฐานที่ตั้งไว้และวิเคราะห์ผลที่เกิดขึ้นกับการปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน
9. เพื่อส่งเสริมและพัฒนาทัศนคติที่ดีและก่อให้เกิดความภูมิใจในงานอาชีพด้านต่าง ๆ

การสอนทักษะปฏิบัติ

ทิศนา ขัมมณี (2550, หน้า 103 – 106) ได้กล่าวถึง รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นทักษะปฏิบัติไว้ว่า การเรียนการสอนที่เน้นปฏิบัติมีแนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะปฏิบัติ 9 ประการ โดยสรุปว่า การพัฒนาผู้เรียนให้เกิดทักษะปฏิบัติที่ดีนั้น ผู้สอนควรเริ่มตั้งแต่การวิเคราะห์งานที่จะให้ผู้เรียนทำ โดยแบ่งงานออกเป็นส่วนย่อยและลำดับงานจากง่ายไปหายาก แล้วให้ผู้เรียนได้ฝึกทำงานย่อย ๆ มีความรู้เข้าใจงานที่จะทำ เรียนรู้ลักษณะนิสัยที่ดีในการทำงานฝึก

ทำงานในสถานการณ์ใกล้เคียงตามรูปแบบการเรียนการสอนซึ่งประกอบด้วยยุทธวิธี 3 ยุทธวิธี ให้ผู้สอนได้เลือกใช้ความตามความเหมาะสม

ยุทธวิธีที่ 1 การสอนทฤษฎีก่อนสอนงานปฏิบัติ

เหมาะสำหรับการสอนเนื้อหาปฏิบัติที่มีลักษณะซ้ำซ้อน เสี่ยงอันตราย และเนื้อหาสามารถแยกส่วนภาคทฤษฎีและปฏิบัติได้ชัดเจน

1. ชี้นำ แนะนำงาน กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ และเห็นคุณค่าในงานนั้น

2. ชี้นำให้ความรู้ ให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับงานที่จะทำ

3. ชี้นำฝึกปฏิบัติ ผู้เรียนลงมือทำงานทำตามแบบหรือเลียนแบบหรือลองผิดลองถูกก่อนแล้วลองทำเองครูคอยสังเกตให้ข้อมูลย้อนกลับเป็นระยะระยะจนทำวัตรได้ถูกต้องฝึกหลายครั้งจนชำนาญ

4. ชี้นำประเมินผล นักเรียนได้รับการประเมินทักษะปฏิบัติ และลักษณะนิสัยในการทำงานและความยั่งยืนคงทน โดยดูความชำนาญ ถ้าชำนาญก็จะทำได้ดีและนาน

ยุทธวิธีที่ 2 การสอนงานปฏิบัติก่อนสอนทฤษฎี

เหมาะสำหรับเนื้อหางานปฏิบัติที่มีลักษณะไม่ซับซ้อนหรือเป็นงานปฏิบัติที่ผู้เรียนเคยมีประสบการณ์มาบ้างแล้ว เป็นงานเสี่ยงต่อชีวิตน้อย

1. ชี้นำ แนะนำงานกระตุ้นความสนใจและเห็นคุณค่า
2. ชี้นำให้ผู้เรียนปฏิบัติและสังเกตการณ์นักเรียนมีการปฏิบัติสังเกตและจดบันทึก

3. ชี้นำวิเคราะห์ การปฏิบัติและสังเกตการร่วมกันวิเคราะห์พฤติกรรมการทำงานปฏิบัติและอภิปรายผล

4. เสริมความรู้จากผลการวิเคราะห์และอภิปรายการปฏิบัติ ผู้สอนเสริมความรู้ที่เป็นประโยชน์

5. ชี้นำให้ผู้เรียนปฏิบัติงานใหม่เพื่อปรับปรุงแก้ไขบกพร่อง
6. ชี้นำประเมินผล ประเมินทักษะปฏิบัติ ลักษณะนิสัย และความคงทนของการเรียนรู้จักความชำนาญ

ยุทธวิธีที่ 3 การสอนทฤษฎีและปฏิบัติไปพร้อมๆกัน

เหมาะสำหรับบทเรียนที่มีลักษณะของเนื้อหาภาคทฤษฎีและปฏิบัติที่ไม่สามารถแยกจากกันได้เด็ดขาด

งานนั้น

1. ชี้นำ แนะนำงาน กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและเห็นคุณค่าในงานนั้น

2. ชี้นำให้ความรู้ ให้ปฏิบัติ และให้ข้อมูลย้อนกลับไปพร้อมๆ กัน

3. ชี้นำให้ปฏิบัติงานตามลำพัง

4. ชี้นำประเมินผล นักเรียนได้รับการประเมินทักษะปฏิบัติ ลักษณะนิสัยในการทำงาน และความยั่งยืนคงทน โดยดูความชำนาญเพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานที่ทำ และเกิดทักษะในการทำงานนั้นได้อย่างชำนาญตามเกณฑ์ รวมทั้งมีเจตคติที่ดีและลักษณะนิสัยที่ดีในการทำงานด้วย

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546, น.101-103) ได้เสนอวิธีการสอนเพื่อให้เกิดทักษะปฏิบัติ ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

1. วิเคราะห์ทักษะปฏิบัติโดยต้องพิจารณาแยกแยะรายละเอียดของทักษะนั้นออกมา

2. ตรวจสอบความสามารถเบื้องต้นที่เกี่ยวกับทักษะของผู้เรียนว่ามีอะไรเพียงใดให้ตรวจสอบการปฏิบัติเบื้องต้นต่าง ๆ ตามลำดับก่อนหลัง

3. จัดการฝึกหน่วยย่อยต่าง ๆ และฝึกหนักในหน่วยที่ขาดไป และอาจจะฝึกสิ่งที่เขาพอเป็นอยู่แล้วให้ชำนาญเต็มที่และให้ความสนใจในสิ่งที่ยังไม่ชำนาญ

4. ชี้นำอธิบายและสาธิตทักษะให้ผู้เรียน เป็นการแสดงทักษะทั้งหมดทั้งการอธิบายและการแสดงให้เห็นตัวอย่าง โดยให้ผู้เรียนดูภาพยนตร์หรือผู้เชี่ยวชาญแสดงให้ดูในขั้นต้นไม่จำเป็นต้องอธิบายมากให้ผู้เรียนดูตัวอย่างและสังเกตเอง เพราะถ้าอธิบายมากจะเป็นสิ่งรบกวนการสังเกตของผู้เรียน การใช้ภาพยนตร์สอนทักษะต่าง ๆ นั้น ได้มีผู้สนใจกันมากเช่น ใช้ภาพยนตร์เป็นภาพช้าของการกระโดดสูงของแซมเปียนสอนกระโดดสูง ใช้ภาพยนตร์สอนการตีเทนนิส ภาพยนตร์มีคุณค่าอย่างยิ่งในขั้นแรกและการเรียนขั้นสุดท้ายของการเรียนเพราะเมื่อผู้เรียนมีทักษะในขั้นสูงแล้วก็อาจจะหันมาพิจารณารายละเอียดจากภาพยนตร์อีกครั้งหนึ่ง การใช้ภาพยนตร์นั้นเมื่อดูแล้วควรอภิปรายโดยให้ผู้เรียนอธิบายเป็นคำพูดของตัวเองและควรฉายให้ดูอีกครั้งก่อนที่จะลงมือปฏิบัติ

5. ชี้นำจัดการเพื่อการเรียน 3 ประการ คือ

- 5.1 หนึ่งจัดลำดับขั้นสิ่งเร้าและการตอบสนองให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติอย่างถูกต้องตามลำดับก่อนหลังสิ่งใดที่เกี่ยวกันต้องจัดให้ติดต่อกัน

5.2 การปฏิบัติต้องจัดกำหนดเวลาของการปฏิบัติให้ดี จะใช้เวลาแต่ละครั้งนานเท่าใดหรือแต่ละครั้งจะมีการหยุดพักมากน้อยเพียงใด การฝึกแต่ละอย่างอาจใช้ครั้งเดียวหรือหลายครั้งจะต้องคิดพิจารณาให้ดี จะใช้การปฏิบัติแบบแบ่งปฏิบัติหรือฝึกแบบรวดเดียวนั้นขึ้นอยู่กับขั้นต่าง ๆ ของการเรียนรู้ทักษะในขั้นสุดท้ายของการเรียนรู้ทักษะอาจจะใช้ในการฝึกฝนนานได้

5.3 ให้รู้ผลของการปฏิบัติการรู้ผลนั้นมีสองอย่างคือรู้จักคำบอกเล่าของครูผู้สอนและรู้ผลโดยตนเองในขั้นแรกบอกก็กว่าเรามีข้อบกพร่องอย่างไรแบบนี้เป็นการรู้ผลจากภายนอกเป็นการบอกให้รู้ว่าจะแก้ไขอย่างไรเพราะผู้เรียงกำหนดไปถึงขั้นที่สองและขั้นที่สามคือมีความชำนาญมากขึ้นแล้วจะสังเกตตัวเองเป็นการรู้ผลจากตัวเองโดยดูจากผลของการเคลื่อนไหว

พฤติกรรมด้านทักษะพิสัย

พิชิต ฤทธิจรรยา (2545 : 40-42) พฤติกรรมด้านทักษะพิสัยเป็นพฤติกรรมที่เกี่ยวกับความสามารถเชิงปฏิบัติการซึ่งเกี่ยวข้องกับระบบการใช้งานของอวัยวะต่าง ๆ ภายใต้วางกายที่ต้องอาศัยการประสานสัมพันธ์ของกล้ามเนื้อเกี่ยวกับการทำงานของระบบประสาทต่าง ๆ ซึ่งเป็นหน่วยสั่งการ เช่น การเคลื่อนไหวอวัยวะต่าง ๆ ในการทำกิจวัตรประจำวัน เล่นกีฬา เล่นดนตรี หรือกิจกรรมอื่น ๆ หากนักเรียนได้ฝึกฝน การทำงานของกล้ามเนื้อและระบบประสาทให้มีการประสานสัมพันธ์กันย่อมก่อให้เกิดความชำนาญหรือทักษะในการปฏิบัติงาน การจำแนกพฤติกรรมด้านทักษะพิสัยนี้มีหลายกลุ่มความคิด แต่จะนำเสนอ 2 แนวทาง ดังนี้

แบ่งลักษณะของพฤติกรรมตามพัฒนาการทางด้านทักษะพิสัยออกเป็น 5 ระดับ คือ

1. ขั้นเลียนแบบ (Imitating)
2. การทำโดยยึดแบบ (Patterning)
3. การทำด้วยความชำนาญ (Mastering)
4. การทำในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ (Applying)
5. การแก้ปัญหาได้โดยฉับพลัน (Improvising)

แบ่งลักษณะพฤติกรรมในเรื่องทักษะการเคลื่อนไหวแบ่งเป็น 4 ด้าน คือ

1. ทักษะการเคลื่อนไหวทั้งร่างกาย (Gross Bodily Movement) เป็นความสามารถที่จะใช้อวัยวะบางส่วนที่ไม่ซับซ้อนในการเคลื่อนไหวอย่างคล่องแคล่ว จำแนกเป็น

- 1.1 การเคลื่อนไหวอวัยวะส่วนบน
- 1.2 การเคลื่อนไหวอวัยวะส่วนล่าง
- 1.3 การเคลื่อนไหวอวัยวะทั้งสองส่วน

2. ทักษะการเคลื่อนไหวที่ต้องใช้ประสาทรวม ๆ กัน เป็นความสามารถที่จะใช้การประสานสัมพันธ์กันของระบบประสาทต่าง ๆ จำแนกเป็น

- 2.1 การเคลื่อนไหวของมือและนิ้ว
- 2.2 การประสานระหว่างมือและตา
- 2.3 การประสานระหว่างมือ ตา และเท้า
- 2.4 ทักษะการเคลื่อนไหวอื่น ๆ ของมือ เท้า ตาและหู

3. ทักษะการสื่อสารโดยใช้ท่าทาง (Non-verbal Communication Behaviors) เป็นการแสดงออกเพื่อสื่อความหมายกับคนอื่นด้วยวิธีดังนี้

- 3.1 การแสดงสีหน้า
- 3.2 ท่าทาง
- 3.3 การเคลื่อนไหวทั้งร่างกาย

4. ทักษะพฤติกรรมทางด้านภาษา (Speech Behaviors) เป็นความสามารถที่แสดงออกทางด้านภาษา ด้วยวิธีดังนี้

- 4.1 การออกเสียง
- 4.2 การสร้างเสียงและคำ
- 4.3 การเปล่งเสียง
- 4.4 การประสานระหว่างเสียงและท่าทาง

7. การรับรู้ความสามารถของตนเอง

ความหมายของการรับรู้ความสามารถของตนเอง

Bandura (1997, pp. 191-215) กล่าวว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองคือ การตัดสินใจของบุคคลในการจัดระบบและกระทำพฤติกรรม เพื่อให้บรรลุผลการปฏิบัติตามแบบที่กำหนดไว้

Bong (1997, pp. 696) กล่าวว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองเป็นการรับรู้ความสามารถของบุคคลที่จะปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับการเรียนได้รับมอบหมายได้ในระดับที่ต้องการ

Baldwin (1998, p. 732) กล่าวว่า การรับรู้ความสามารถของตนเอง เป็นความเชื่อของบุคคลเกี่ยวกับความสามารถในการกระทำพฤติกรรมเฉพาะอย่าง เป็นความสามารถในการตัดสินใจ หรือจัดการกับพฤติกรรมเกี่ยวกับความพยายาม ความอดทน ซึ่งความเชื่อนี้จะส่งผลในระยะยาว

สุทัตตา พานิชวัฒนะ (2560, น. 13-173) กล่าวว่า การรับรู้ความสามารถของตนเอง หมายถึง ความเชื่อในทักษะความสามารถของตนที่จะตัดสินใจกระทำ ควบคุมตนเอง จัดระเบียบ พฤติกรรมอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้บรรลุผลตามที่ต้องการ ผู้ที่มีการรับรู้ความสามารถของตนเอง จะมีแรงจูงใจ ท่วมเท ยืนหยัดในการกระทำนั้นจนสำเร็จ

กาญจนา คำสมบัติ (2562, น. 12) กล่าวว่า การรับรู้ความสามารถของตนเอง หมายถึง ความสามารถต่อการจัดการพฤติกรรมของบุคคลเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย เป็นการตัดสินใจของบุคคลว่า ตนมีความสามารถเพียงพอเพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

จันทร์เพ็ญ ภูโสภา (2563, น.212) กล่าวว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองจะมีผลต่อ การกระทำของบุคคลเป็นการตัดสินใจความสามารถของตนเองว่าจะสามารถทำงานได้ในระดับใด การจะสามารถรับตนเองจะทำได้ถูกต้อง ซึ่งจะนำไปสู่การตัดสินใจที่กระทำอย่างใดอย่างหนึ่งได้ใกล้เคียงกับความสามารถที่ความสามารถของประสบความสำเร็จ

จากข้อมูลข้างต้น สรุปได้ว่า การรับรู้ความสามารถตนเอง หมายถึง การรับรู้และเข้าใจถึงความสามารถ ทักษะพิเศษ และความสามารถในด้านต่าง ๆ ของตนเองได้อย่างชัดเจน ช่วยให้เข้าใจถึงวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเอง และมีวิธีการในการพัฒนาตนเองในด้านที่ต้องการให้ประสบความสำเร็จ

องค์ประกอบของการรับรู้ความสามารถของตนเอง

Bandura (1996, pp. 1206-1222) กล่าวว่า การรับรู้ความสามารถของตนเอง มีองค์ประกอบ 3 องค์ประกอบคือ

1. การรับรู้ความสามารถของตนทางด้านการเรียนหรือทางวิชาการ (Academic Self-Efficacy) เกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถต่อการจัดการการเรียนรู้ของตนเอง การจัดการกับการเรียนในวิชาด้วยความคาดหวังทางการเรียนของตนเอง บิดา มารดา และผู้สอน

2. การรับรู้ความสามารถของตนทางสังคม (Social Self-Efficacy) เกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถในเรื่องความสัมพันธ์กับเพื่อน การยืนหยัดของตนเอง การทำกิจกรรมในเวลาว่าง

3. การรับรู้ความสามารถในการกำกับ (Self-Regulatory Efficacy) เกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถต่อความกดดันที่เกิดจากเพื่อน และการรับมือกับเรื่องที่มีความเสี่ยงสูง

วิชพร เทียบจัตุรัส (2559, น. 243-251) กล่าวว่า การรับรู้ความสามารถในตนเอง นั้น ประกอบไปด้วย 2 องค์ประกอบ คือ

1. ความคาดหวังในความสามารถของตนเอง (Efficacy Expectancies) คือ ประเมินความสามารถของตนเองว่าจะทำกิจกรรมนั้นๆ ได้ในระดับใด

2. ความคาดหวังต่อผลลัพธ์ที่ได้จากการกระทำ (Outcome Expectancies) คือ การคาดคะเนว่าพฤติกรรมที่ทำจะนำไปสู่ผลของการกระทำแบบใด

ภาสิต ศิริเทศ และณพวิทย์ ธรรมสีหา (2562, น. 58-65) กล่าวว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองมี 2 องค์ประกอบดังต่อไปนี้

1. การรับรู้ความสามารถตนเอง (Perceived Self-Efficacy) หมายถึง การตัดสินใจความสามารถของตนเอง หรือความเชื่อในความสามารถตนเองพิจารณาจากความรู้สึก ความคิด การตั้งใจ และพฤติกรรม

2. ความคาดหวังของผลลัพธ์ (Outcome Expectation) คือความเชื่อที่บุคคล ประเมินค่าพฤติกรรม เฉพาะอย่างที่จะปฏิบัติ อันจะนำไปสู่ผลลัพธ์ตามที่คาดหวังไว้เป็นการ คาดหวังในสิ่งที่จะเกิดขึ้นสืบเนื่องจากพฤติกรรมที่ได้กระทำ

การพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตนเอง

แบนดูรา ได้ เสนอแนะวิธีการพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตนเองไว้ 4 วิธี (Bandura, 1977: 330-332) ดังนี้

1. ประสบการณ์ที่ประสบความสำเร็จ (Mastery experiences) ซึ่งแบนดูราเชื่อ ว่าเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดในการพัฒนาการรับรู้ ความสามารถของตนเอง เนื่องจากเป็น ประสบการณ์ตรง ความสำเร็จทำให้เพิ่มความสามารถของตนเองจำเป็นที่ต้องฝึกให้บุคคลมี ทักษะที่เพียงพอที่จะประสบความสำเร็จได้พร้อมๆ กับการทำให้เขารับรู้ว่าเขามีความสามารถที่จะ กระทำพฤติกรรมนั้น ๆ จะทำให้เขาใช้ทักษะที่ได้รับนั้นอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด

2. การใช้ตัวแบบ (Modeling) การได้เห็นประสบการณ์ของผู้อื่นกระทำ พฤติกรรมที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันแล้วก็จะทำให้บุคคลรับรู้ เกี่ยวกับความสามารถของตนเอง เพิ่มขึ้นได้ หากว่าบุคคลต้องมีความสามารถในการกระทำสิ่งนั้นอยู่ก่อนแล้วเมื่อเปรียบเทียบกับ ผู้อื่น และบุคคลจะต้องบอกกับตนเองว่าผู้อื่นสามารถทำแล้วประสบความสำเร็จเขาก็ต้องทำได้ เช่นกันถ้าเขามีความตั้งใจและพยายาม

3. การชักจูงด้วยคำพูด (Verbal Persuasion) คือการที่ผู้อื่นใช้ความพยายามใน การพูดกับบุคคลเพื่อให้เขาเชื่อว่าเขามีความสามารถที่จะกระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งให้ ประสบความสำเร็จได้ การเกลี้ยกล่อมจากผู้อื่นจะมีส่วนช่วยให้บุคคลมีกำลังใจ มีความเชื่อมั่นใน การกระทำพฤติกรรมต่าง ๆ ให้สำเร็จ

4. การกระตุ้นทางอารมณ์ (Emotional Arousal) จะมีผลต่อการรับรู้ความสามารถของตนเอง โดยการกระตุ้นอารมณ์ในทางบวกจะทำให้การรับรู้ความสามารถของตนเองดีขึ้น อันจะทำให้การแสดงออกถึงความสามารถในตนเองดีขึ้นด้วย

ความคาดหวังในผลลัพธ์ของการปฏิบัติ

ความคาดหวังในผลลัพธ์ของการปฏิบัติ (Outcome expectation) หมายถึง ความเชื่อที่บุคคลประเมินค่าพฤติกรรมเฉพาะอย่างที่ปฏิบัติ อันจะนำไปสู่ผลลัพธ์ที่คาดหวังไว้เป็นการคาดหวังในสิ่งที่เกิดขึ้นสืบเนื่องจากพฤติกรรมที่ได้กระทำ ประกอบด้วยความคาดหวังทางบวกคือ สิ่งจูงใจให้กระทำ และทางลบคือ สิ่งที่ไม่จูงใจให้กระทำ ความคาดหวังในผลลัพธ์ของการปฏิบัติยังแบ่งออกได้เป็น 3 ด้าน ดังนี้ (แบนดูรา (Bandura, 1997) อ้างถึงใน สุชาติ ภัณฑารักษ์สกุล, 2546)

1. ด้านกายภาพ (Physical Effects) หมายถึง ความเชื่อว่าภายหลังปฏิบัติหรือกระทำสิ่งนั้นแล้วจะส่งผลกระทบต่อร่างกาย ทางบวกคือทำให้สุขสบายทางกาย ส่วนทางลบคือทำให้เกิดความไม่สุขสบายทางกาย

2. ด้านสังคม (Social Effects) หมายถึง ความเชื่อว่าภายหลังปฏิบัติหรือกระทำสิ่งนั้น จะส่งผลกระทบต่อสังคม ทางบวกเช่น การได้รับความสนใจจากสังคม การได้รับสิ่งตอบแทนเป็นรางวัล เกียรติยศ ชื่อเสียง เป็นต้น ทางลบเช่น ถูกสังคมต่อต้าน การถูกเพิกถอนอภิสิทธิ์ต่าง ๆ เป็นต้น

3. ด้านประเมินด้วยตนเอง (Self Evaluation) หมายถึง ความเชื่อว่าภายหลังการปฏิบัติหรือการกระทำสิ่งนั้นจะส่งผลกระทบต่อตนเอง ทางบวก เช่น ความพึงพอใจตนเองความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง เป็นต้น ทางลบ เช่น การตำหนิตนเอง ความรู้สึกไม่พอใจตนเอง เป็นต้น

การวัดและการประเมินผลการรับรู้ความสามารถของตนเอง

Bandura (1997, pp. 191-215) กล่าวถึง การวัดและการประเมินการรับรู้ความสามารถของตนเอง ทำได้โดยวิธีการวัดความสามารถของตนเอง โดยพิจารณาจาก 3 มิติที่แตกต่างกัน ดังนี้

มิติที่ 1 ระดับความยาก หรือความซับซ้อนของงาน (Magnitude) แสดงความท้าทาย ในงานหรือกิจกรรมนั้น ๆ หากบุคคลใดประเมินตนเองว่าสามารถดำเนินงานหรือกิจกรรมใด ๆ ให้ประสบความสำเร็จ โดยเทียบกับระดับความยาก หรือซับซ้อนนั้น หมายถึงระดับการรับรู้ความสามารถของตนเองของบุคคลนั้น

มิติที่ 2 ระดับความมั่นใจของบุคคล (Strength) คือระดับความมั่นใจของบุคคลที่มีต่องานหรือกิจกรรมใด ๆ ที่จะกระทำได้สำเร็จในแต่ละระดับความยากและซับซ้อนของงานหรือกิจกรรม

มิติที่ 3 ระดับการสรุปโดยนัยสู่งานอื่น (Generality) บุคคลจะตีความระดับความสามารถของตนเองจากประสบการณ์ที่ทำมาแล้วซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกัน

กัญญาภัทร แจ่มแจ่ม (2558, เว็บไซต์) กล่าวว่า การวัดและการประเมินการรับรู้ความสามารถของตนเองทำได้โดยใช้เครื่องมือวัด เป็นแบบสอบถาม โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล

ส่วนที่ 2 ประกอบด้วยแบบสอบถาม 3 ฉบับ

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของตนเอง โดยข้อคำถามเป็นมาตราประเมินค่า 5 ระดับ ประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความสามารถในการพูดโน้มน้าวใจจิตใจจำนวน ด้านการสร้างความรู้สึกลึกซึ้งทางบวกให้กับตนเองจำนวน และด้านความสามารถ ในการเป็นต้นฉบับให้กับผู้อื่น

ฉบับที่ 2 แบบสอบถามการใฝ่รู้ใฝ่ดี โดยข้อคำถามเป็นมาตราประเมินค่า 5 ระดับแบ่งออกเป็น 2 ด้าน 4 องค์ประกอบ คือ ด้านใฝ่รู้ แบ่งเป็น การแสวงหาความรู้ และการพัฒนาตนเองให้รอบรู้ ด้านใฝ่ดี แบ่งเป็น ทักษะที่ดีต่อการทำความดี และประสิทธิผลแห่งตนในการทำความดี

ฉบับที่ 3 แบบสอบถามพฤติกรรมจริยธรรมในการทำงาน ได้แก่ ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความมีเหตุผล ความกตัญญู รักษาระเบียบวินัย ความเสียสละ ความสามัคคี ความประหยัด ความยุติธรรม ความอดุสาหะ ความเมตตา-กรุณา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติพรรณนา (Descriptive Statistic) โดยใช้การหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) 38 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้สถิติอนุมาน (Inferential Statistic) ได้แก่ การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย (Simple Correlation Coefficient) และใช้การวิเคราะห์ ความถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

สุดคณิง นฤพนธ์จิรกุล (2559, น. 1-11) กล่าวว่า การวัดและการประเมินการรับรู้ความสามารถของตนเองทำได้โดยใช้เครื่องมือวัด ได้แก่ แบบสอบถามการรับรู้ความสามารถ ของตนเองด้านภาษาอังกฤษ แบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ด้านเพศ และผลการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ

ตอนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถของตนเองด้านภาษาอังกฤษ มีจำนวน 16 ข้อ แบ่งเป็นข้อคำถามที่เกี่ยวกับความเชื่อในการรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการฟังภาษาอังกฤษจำนวน 4 ข้อ ด้านการอ่านภาษาอังกฤษจำนวน 4 ข้อ ด้านการพูดภาษาอังกฤษ จำนวน 4 ข้อ และด้านการเขียนภาษาอังกฤษจำนวน 4 ข้อ แบบสอบถามเป็นแบบมาตรประมาณค่า 7 ระดับ ตั้งแต่ระดับไม่มั่นใจเลย (ระดับ 0) จนถึงระดับมั่นใจมากที่สุด (ระดับ 6)

ตอนที่ 3 ข้อคำถามเกี่ยวกับแหล่งการรับรู้ความสามารถของตนเอง เป็นแบบมาตร ประมาณค่า 4 ระดับ ได้แก่ เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยน้อย และเห็นด้วยน้อยที่สุด ข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ผลทางสถิติ โดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) เกณฑ์ในการวิเคราะห์ และแปลผลข้อมูลในตอนที่ 2 ของแบบสอบถามเป็นแบบมาตรประมาณค่า 7 ระดับ มีดังนี้

- 5.50-6.00 กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ มั่นใจมากที่สุด
- 4.50-5.49 กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ มั่นใจมาก
- 3.50-4.49 กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ มั่นใจค่อนข้างมาก
- 2.50-3.49 กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ มั่นใจปานกลาง
- 1.50-2.49 กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ มั่นใจค่อนข้างน้อย
- 0.50-1.49 กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ มั่นใจน้อย
- 0.01-0.49 กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ ไม่มั่นใจเลย

เบญจวรรณ ชุนฤทธิ์ (2559, น. 1055-1064) กล่าวว่า การวัดและการประเมิน การรับรู้ความสามารถของตนเองทำได้โดยใช้เครื่องมือวัด ได้แก่ แบบวัดการรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการเรียนของนักศึกษา ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของนักศึกษา ได้แก่ เพศ ผลการเรียนซึ่งมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) 39

ส่วนที่ 2 การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการเรียนที่มีลักษณะแบบวัดเป็นแบบประมาณค่า 5 ระดับ และกำหนดหลักเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

	ข้อความทางบวก	ข้อความทางลบ
เห็นด้วยอย่างยิ่ง ให้คะแนน	5	1
เห็นด้วย ให้คะแนน	4	2
เห็นด้วยปานกลาง ให้คะแนน	3	3
ไม่เห็นด้วย ให้คะแนน	2	4
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ให้คะแนน	1	5

แล้วนำมาคำนวณค่าเฉลี่ย ค่าที่คำนวณได้นั้นมาเทียบเกณฑ์ที่กำหนดไว้โดยแปลผล ความหมายของค่าเฉลี่ย ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 1.00–2.33	หมายถึง	ระดับต่ำ
ค่าเฉลี่ย 2.34–3.66	หมายถึง	ระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 3.67–5.00	หมายถึง	ระดับสูง

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยคำนวณค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

การรับรู้ความสามารถของตนเอง คือความเข้าใจ การประเมินความสามารถ และจุดอ่อนของตนเอง โดยคำนึงถึงความรู้ ทักษะ และความถนัดที่ตนเองมีอยู่ การรับรู้ความสามารถของตนเองช่วยให้สามารถกำหนดเป้าหมายที่เหมาะสมกับความสามารถ รับฟังข้อเสนอแนะที่สร้างสรรค์และปรับปรุงตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ พัฒนาให้เกิดความมั่นใจและเกิดความรู้สึกที่เห็นคุณค่าในตนเอง

8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ธนากร ธีรจุจิจรเดช (2549) ศึกษากระบวนการสนับสนุนการเรียนนาฏศิลป์ กรณีศึกษา รำแม่บทใหญ่ พบว่าการใช้โปรแกรม ASP โดยครูผู้สอนและนักวิชาการโสตทัศนศึกษา ทำหน้าที่สร้าง บันทึก ตรวจสอบ แก้ไขเนื้อหาบทเรียนนาฏศิลป์เพื่อนำข้อมูลเข้าสู่ระบบ สำหรับนักเรียนนาฏศิลป์นำบทเรียนจากระบบสนับสนุนดังกล่าวมาทบทวนการเรียนนอกเวลาเรียนและสุดท้ายผู้ดูแลระบบ ทำหน้าที่นำเข้าปรับปรุงข้อมูลผู้ใช้ระบบให้สิทธิ์ใช้ ทำให้นักเรียนมีโอกาสทบทวนการเรียนนาฏศิลป์ที่ถูกต้องตามแบบแผน ตามความต้องการของแต่ละคนได้สะดวกมากขึ้นและยังส่งผลให้การเรียนการสอนในห้องเรียนมีคุณภาพเพิ่มมากขึ้น

สุติเทพ ศิริพิพัฒน์กุล, ปราวีณยา สุวรรณณัฐโชติ และอรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง (2554) ได้นำเสนอผลการวิจัยการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาและการเรียนรู้เป็นทีมของนิสิตปริญญาบัณฑิตด้วยรูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานที่ใช้เทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันด้วยกรณีศึกษาและเทคโนโลยีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่ต่างกันไว้ว่า ผู้เรียนที่เรียนร่วมกันด้วยกรณีศึกษาและเทคโนโลยีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่ต่างกัน มีความสามารถในการแก้ปัญหาหลังทดลองสูงกว่าก่อนทดลอง และผลการวิจัยยังพบอีกว่าความสามารถในการแก้ปัญหา และการเรียนรู้ เป็นทีมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากผู้เรียนในแต่ละกลุ่มได้ ดำเนินกิจกรรมรูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานที่ประกอบด้วยองค์ประกอบ และขั้นตอนที่มีความชัดเจน ประกอบกับการนำกรณีศึกษามาใช้ทั้งกลุ่มทดลองด้วยกรณีศึกษาแบบสถานการณ์ และแบบตัดสินใจ สามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการคิดแก้ปัญหาและมีการทำงานร่วมกันของสมาชิกในทีม และการนำเทคโนโลยีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ บล็อกและกระดานสนทนามาใช้ซึ่งเป็นเครื่องมือช่วยสนับสนุนการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การอภิปรายออนไลน์ที่ช่วยให้เกิดความสามารถในการแก้ปัญหาได้

ยุทธนา ททรัพย์เจริญ (2560) ศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานวิชาดนตรีสากล เพื่อพัฒนาทักษะการปฏิบัติทางดนตรีและความคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้ โดยประสิทธิภาพของบทเรียนบนเว็บแบบผสมผสานวิชาดนตรีสากลมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80 คือ ในการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานช่วยให้นักเรียนเกิดความสนใจและมีแรงจูงใจในการเรียน เนื่องจากการเรียนรู้ในรูปแบบนี้ได้มีการนำเทคโนโลยีต่าง ๆ สื่อ วิดีโอ และภาพเคลื่อนไหว เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการจัดการเรียนรู้ เป็นสิ่งเร้าที่ทำให้นักเรียนเกิดความสนใจในการเรียนวิชาดนตรีมากขึ้น อีกทั้งการเรียนรู้นี้สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของนักเรียนให้เกิดความอยากรู้อยากเห็นและพัฒนาในด้านการค้นคว้าศึกษาหาข้อมูลด้วยตนเอง เนื่องจากการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานนักเรียนจะต้องค้นคว้าศึกษาหาข้อมูลจากที่ต่าง ๆ ที่นอกเหนือจากตำราในวิชาดนตรีเพื่อนำมาใช้ในการอภิปรายร่วมกันในชั้นเรียน ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น เนื่องจากบทเรียนบนเว็บไซด์ที่สร้างขึ้นเป็นสิ่งเร้าที่ทำให้นักเรียนเกิดความสนุกสนานและมีความกระตือรือร้น สามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจที่จะศึกษาบทเรียนมากขึ้น และทักษะในการปฏิบัติทางดนตรีสากลสูงขึ้นเนื่องจากการเรียนการสอนทั้งแบบเผชิญหน้าและการเรียนด้วยตนเองบนเว็บในบทเรียนเว็บไซด์ได้มีการนำ URL เว็บไซต์เครื่องดนตรีที่สามารถปฏิบัติได้ผ่านบทเรียนจึงสามารถเรียนผ่านบทเรียนบนเว็บได้ด้วยตนเองมีพัฒนาการทางด้านทักษะสูงขึ้น

มารุต พัฒนผล และคณะ. (2564) ได้ศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน เพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และจัดทำข้อเสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการศึกษาได้ลักษณะและแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน จำแนกเป็น 4 รูปแบบ ได้แก่ แนวทางการจัดการเรียนรู้ระดับประถมศึกษาแบบเรียนรู้ที่โรงเรียน แนวทางการจัดการเรียนรู้ระดับประถมศึกษาแบบเรียนรู้ที่บ้าน แนวทางการจัดการเรียนรู้ระดับมัธยมศึกษาแบบเรียนรู้ที่โรงเรียน แนวทางการจัดการเรียนรู้ระดับมัธยมศึกษาแบบเรียนรู้ที่บ้าน รวมถึงข้อเสนอเชิงนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาผู้สอนด้านต่าง ๆ ที่จะช่วยเพิ่มคุณภาพการจัดการเรียนรู้ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในการพัฒนาส่งเสริมและสนับสนุนผู้สอนให้สามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เก็จกนก เอื้อวงศ์ และคณะ (2564) ได้ทำการศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์โควิด-19 เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้ ผลกระทบ ความคิดเห็นและความต้องการในการจัดการเรียนรู้ในสถานการณ์วิกฤต และจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในสถานการณ์วิกฤตขึ้น ผลการวิจัยได้นำเสนอสาระสำคัญ 5 ส่วนคือ 1) ผลการศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีผลกระทบจากสถานการณ์โควิด -19 2) ผลการศึกษาผลกระทบของสถานการณ์โควิด -19 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) ผลการศึกษาความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้ในสถานการณ์โควิด 4) ผลการศึกษาความต้องการการจัดการเรียนรู้ในสถานการณ์วิกฤติของผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และกรรมการสถานศึกษา 5) เสนอเชิงนโยบายการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานการณ์วิกฤติที่ผ่านการวิพากษ์เชิงประเมิน

Sandeep, Patil and Ganesh, Shinde. (2010) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษาของอินเดียให้สูงขึ้นโดยวิธีการสอนแบบผสมผสาน ซึ่งการศึกษาของอินเดียแบบดั้งเดิมจำนวนผู้เรียนต่อกลุ่มหรือต่อห้องมีจำนวนมาก ทำการจัดการเรียนการสอนไม่มีประสิทธิภาพ จึงได้นำหลักการเรียนรู้แบบผสมผสานโดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบ E-learning และการเรียนแบบเผชิญหน้า วิธีการนี้ทำให้กระบวนการเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากขึ้น การเข้าถึงคัมภีร์และกว้างขึ้น มีการเรียนรู้อย่างยั่งยืนทำให้การศึกษามีคุณภาพ โดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และเป็นการศึกษาสำหรับสหัสวรรษใหม่ของอินเดีย

Johnson, K., McHugo, C., & Hall, T. (2006) ได้ศึกษาการนำการเรียนการสอนบนเว็บแบบผสมผสานมาใช้ในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ซึ่งได้สรุปแนวทางในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนไว้ดังนี้ รูปแบบการเรียนการสอนใช้ทรัพยากรออนไลน์ เช่น เนื้อหาวิชา งานมอบหมาย เครื่องมือในการเรียนรู้แบบความร่วมมือ การประเมินการเรียนการสอนแบบออนไลน์ร่วมการเรียนแบบบรรยายในชั้นเรียนแบบดั้งเดิม เนื้อหาของบทเรียนออนไลน์ควรครอบคลุมเนื้อหาที่เรียนในห้องเรียนแบบดั้งเดิม ซึ่งการออกแบบควรคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้ให้ใกล้เคียงกับห้องเรียนแบบดั้งเดิม ผลการวิจัยพบว่าการเรียนการสอนบนเว็บแบบผสมผสานสามารถพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้งในองค์ความรู้ได้มากกว่าการเรียนการสอนแบบออนไลน์หรือการเรียนการสอนในห้องเรียนแบบดั้งเดิมเพียงอย่างเดียว เนื่องจากสามารถรวมเอาข้อดีที่สุดของการเรียนในชั้นเรียนแบบดั้งเดิมเข้าไว้ด้วยกัน โดยผู้เรียนสามารถฝึกปฏิบัติภายในห้องปฏิบัติการและฝึกทบทวนความรู้ในเนื้อหาวิชาและสามารถนำความรู้ไปใช้ในการแก้ไขปัญหาในการเรียนได้ตามความต้องการของผู้เรียนได้อย่างอิสระด้วยการเรียนแบบออนไลน์ โดยมีตัวเตอร์เป็นผู้คอยชี้แนะเมื่อเกิดปัญหาซึ่งสามารถพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาของผู้เรียนได้ด้วยตนเอง

Alvarez Rodriguez (2008, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาในเรื่องการเรียนรู้แบบผสมผสานในศิลปศึกษา : การรู้วิธีปรับปรุงการเรียนหนังสือด้วยภาพ ซึ่งในโลกที่ถูกกำหนดขึ้นโดยการมองเห็นเป็นสิ่งสำคัญที่เราต้องปรับปรุงความสามารถของเราในด้านนี้ด้วยวิธีการที่เป็นไปได้ทั้งหมด การเรียนรู้แบบผสมผสานช่วยให้เราสามารถบูรณาการกลยุทธ์การเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์ด้วยภาพเข้ากับบริบททางการศึกษาที่แตกต่างกันและปรับใช้ในรูปแบบที่สนใจผู้เรียน บทความนี้อธิบายวิจัยบางส่วนที่ดำเนินการในหลักสูตรการฝึกอบรมครูก่อนรับราชการที่มหาวิทยาลัย Granada และหลักสูตรระดับสูงกว่าปริญญาตรีและการวิจัยที่ดำเนินการเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรระดับสูงกว่าปริญญาตรีระหว่างมหาวิทยาลัยในสาขาศิลปศึกษาที่เสนอโดยมหาวิทยาลัยกรานาดาบาร์เซโลนา , Sevilla และ Girona และ Complutense University of Madrid และ E-Draw ซึ่งเป็นโครงการในยุโรปที่พัฒนาร่วมกับพันธมิตรในฝรั่งเศส อิตาลี สเปนลักเซมเบิร์ก บัลแกเรีย โรมาเนีย และลัตเวีย ไฟกัสถอยู่ที่การสร้างสภาพแวดล้อมการทำงานร่วมกันเสมือนจริงสำหรับการศึกษาด้านทัศนศิลป์ การศึกษาทั้งหมดนี้มุ่งเน้นไปที่เว็ลด์ไวด์เว็บ

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ทักษะนาฏศิลป์ สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ผู้วิจัยดำเนินการโดยมีรายละเอียดและขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ออกแบบการวิจัยเป็น 3 ระยะ ได้แก่

ระยะที่ 1 ศึกษาความต้องการในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

ระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

ระยะที่ 3 ศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ กลุ่มประชากร คือ อาจารย์ผู้สอนสาขานาฏศิลป์ศึกษา และนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 สาขานาฏศิลป์ศึกษา ห้องเรียนเครือข่ายวิทยาลัยนาฏศิลป์ทุกภูมิภาค สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม จำนวน 12 แห่ง จำนวน 511 คน

กลุ่มตัวอย่างและการคัดเลือกตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน โดยใช้อาจารย์ผู้สอนสาขานาฏศิลป์ศึกษาและนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปี 1 สาขานาฏศิลป์ศึกษา(ละคร) ห้องเรียนเครือข่ายวิทยาลัยนาฏศิลป์ทุกภูมิภาค สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวง

วัฒนธรรม จำนวน 259 คน ซึ่งควรมีไม่น้อยกว่า 155 คน (Krejcie & Morgan, 1970 : 608) ได้มาจากการสุ่มหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) โดยมีขั้นตอนการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1) ทำการแบ่งชั้นของวิทยาลัยนาฏศิลป์ทั่วประเทศ โดยใช้สถานที่ตั้งในแต่ละภูมิภาคเป็นหน่วยการแบ่ง จำนวน 4 ภูมิภาค ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้

2) ทำการสุ่มแบบยกลกลุ่ม (Cluster andom Sampling) วิทยาลัยนาฏศิลป์จากแต่ละภูมิภาค เพื่อสุ่มเข้ากลุ่ม (Random Assignment) โดยจำแนกเป็นกลุ่มทดลอง (Experimental Group) 4 วิทยาลัย และกลุ่มควบคุม (Control Group) 4 วิทยาลัย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ทักษะนาฏศิลป์ สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ประกอบด้วยเครื่องมือต่าง ๆ ได้แก่

1. แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและความต้องการในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ ระดับอุดมศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

2. รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ทักษะนาฏศิลป์ สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

3. แบบประเมินทักษะปฏิบัติของนักศึกษาหลังการใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ทักษะนาฏศิลป์

4. แบบประเมินการรับรู้ความสามารถของตนเองด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์

3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย มีขั้นตอนดังนี้

3.1 แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและความต้องการในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ ระดับอุดมศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

1) ศึกษาวิธีสร้างแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและความต้องการจากเอกสารตำราที่เกี่ยวข้อง และคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญการสอนนาฏศิลป์

2) สร้างแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและความต้องการในการพัฒนารูปแบบการจัด การเรียนการสอนแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ ระดับอุดมศึกษา

3) นำแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและความต้องการในการพัฒนารูปแบบการจัด การเรียนการสอนแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ ระดับอุดมศึกษา เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาความเหมาะสมและสอดคล้องของรายละเอียด ในแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC: Index of Congruence) ระหว่าง 0.60 ถึง 1.00 โดยมีผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ชนัดถ์ พูนเดช	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.แจ่มจันทร์ ศรีอรุณศรี	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. ดร. สุนทรี สกุลพราหมณ์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรจิรา ธรรมไชยวงกูร	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภุรี วงศ์วิเชียร	สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
6. ดร.ณัฐนิรันดร์ ปอศิริ	วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง
7. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดารณี จันทมิไย	วิทยาลัยนาฏศิลป์กาฬสินธุ์
8. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมชัย ภิรมย์รักษ์	วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง
9. ดร.เอกรัตน์ รุ่งสว่าง	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

4) นำแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและความต้องการที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขไป ใช้สอบถามครู-อาจารย์ที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์

5) นำผลแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและความต้องการมาวิเคราะห์และพิจารณาเพื่อนำมาสร้างเป็นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์

3.2 รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้าน ทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา

1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนแบบผสมผสานและ กระบวนการเรียนรู้ทักษะนาฏศิลป์

2) วิเคราะห์รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานและเนื้อหารายวิชาที่เกี่ยวข้องกับทักษะนาฏศิลป์เพื่อออกแบบรูปแบบการเรียนการสอน โดยการศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานและการสอนทักษะปฏิบัติ นาฏศิลป์

3) ออกแบบรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา

4) นำรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานเสนอประธานที่ปรึกษาปริญญาโท เพื่อพิจารณาความถูกต้องและความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน

5) นำรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษาให้ผู้เชี่ยวชาญทำการประเมินคุณภาพรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ทักษะนาฏศิลป์ สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา เพื่อพิจารณาความสอดคล้องความเหมาะสมและความถูกต้องพร้อมทั้งขอคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ เมื่อได้ข้อเสนอแนะและผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญแล้วผู้วิจัยนำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะเพื่อให้รูปแบบมีความสมบูรณ์ที่สุด โดยมีผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ปัทมาวดี ชาญสุวรรณ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
2. รองศาสตราจารย์ ดร.อุรารมย์ จันทมาลา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศราวดี ภูชมศรี มหาวิทยาลัยขอนแก่น
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประวีณา เอี่ยมยี่สุน สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทิพย์อนงค์ กุลเกตุ วิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรี
6. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุสรณ์ จันทรประทักษ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
7. รองศาสตราจารย์ ดร.สุติเทพ ศิริพิพัฒนกุล มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

3.3 แผนการจัดการเรียนรู้

1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี จากตำรา เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดโครงสร้างเนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัย

2) ศึกษารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ เพื่อวิเคราะห์โครงสร้าง จุดประสงค์การเรียนรู้ และนำข้อมูลทั้งหมดมาสร้างเป็นแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ ซึ่งประกอบด้วย คำอธิบายรายวิชา โครงสร้างกิจกรรมการเรียนรู้

จุดประสงค์การเรียนรู้ ผลลัพธ์การเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ และการวัดประเมินผล

3) นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและเสนอแนะเพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยแบบประเมินความเหมาะสมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ ได้แก่ เหมาะสมมากที่สุด เหมาะสมมาก เหมาะสมปานกลาง เหมาะสมน้อย และเหมาะสมน้อยที่สุด โดยมีผู้เชี่ยวชาญในการประเมิน ดังนี้

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประวิทย์ ฤทธิบุญ มหาวิทยาลัทยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุกัญญา บุญศรี มหาวิทยาลัทยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จินตนา อนุวัฒน์ วิทยาลัยนาฏศิลป์
สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
4. ดร.ณัฐนันต์ ปอศิริ วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง
สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
5. ดร.ปนัดดา เนินนิล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา

3.4 แบบประเมินทักษะปฏิบัติทางนาฏศิลป์

1. ศึกษาวิธีสร้างแบบวัดทักษะปฏิบัติจากเอกสาร ตำราที่เกี่ยวข้อง และคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญการสอนนาฏศิลป์
2. ศึกษาขอบเขตเนื้อหา และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังหรือตัวชี้วัด เพื่อกำหนดสิ่งที่ต้องการวัด ขั้นตอนการปฏิบัติ
3. นำแบบวัดทักษะปฏิบัติเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจากกลุ่มแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อตรวจสอบความเหมาะสม ด้านเนื้อหา โครงสร้างของแบบวัด และเกณฑ์การให้คะแนนสอดคล้องกับแบบประเมิน
4. นำแบบวัดทักษะปฏิบัติที่ปรับปรุงแก้ไขไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

3.5 แบบประเมินการรับรู้ความสามารถของตนเองในการปฏิบัติทักษะนาฏศิลป์

1. ศึกษาวิธีการสร้างประเมินการรับรู้ความสามารถของตนเองในการปฏิบัติทักษะนาฏศิลป์จากเอกสาร ตำราที่เกี่ยวข้อง และคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญการสอนนาฏศิลป์
2. ศึกษาขอบเขตเนื้อหา และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังหรือตัวชี้วัด เพื่อกำหนดสิ่งที่ต้องการวัด ขั้นตอนการปฏิบัติ

3. นำแบบประเมินการรับรู้ความสามารถตนเองในการปฏิบัติทักษะนาฏศิลป์เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมด้านเนื้อหา โครงสร้างของแบบวัดและเกณฑ์การให้คะแนนสอดคล้องกับแบบประเมิน โดยผู้เชี่ยวชาญในการประเมิน มีดังนี้

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมชัย ภิมมย์รักษ์วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดารณี จันทมิไทย วิทยาลัยนาฏศิลป์กาฬสินธุ์
3. ดร.พิชญ์วัฒน์ ไสภณปัญญารักษ์ วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง
4. ดร.ณัฐนิรันดร์ ปอศิริ วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง
5. ดร.ปนัดดา เนินนิล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา

4. นำแบบประเมินการรับรู้ความสามารถของตนเองในการปฏิบัติทักษะนาฏศิลป์ที่ปรับปรุงแก้ไขไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการทดลองไปวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ ดังนี้

1. การตรวจเพื่อหาค่าความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยนำแบบสอบถามความต้องการและรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานที่สร้างขึ้น ให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหาเกี่ยวกับวัตถุประสงค์การวิจัย และให้ผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจเครื่องมือวิจัย จำนวน 5 ท่าน ตรวจความสมบูรณ์ ความสอดคล้องของเนื้อหา และให้ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขให้สื่อความหมายได้ตรงประเด็น และเหมาะสมยิ่งขึ้น จากนั้นจึงนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง โดยใช้สูตรการหาค่า IOC ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC หมายถึง ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Congruence)

R หมายถึง ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อข้อคำถาม โดยที่

ค่า 1 คือ สามารถนำไปวัดได้อย่างแน่นอน

ค่า 0 คือ ไม่แน่ใจว่าจะวัดได้

ค่า -1 คือ ไม่สามารถนำไปวัดได้อย่างแน่นอน

$\sum R$ หมายถึง ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละคน

N หมายถึง จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจเครื่องมือ

ผลการตรวจเพื่อหาค่าความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) พบว่า เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ .00

2. ร้อยละ (Percentage) โดยมีสูตร ดังนี้

$$\text{สูตร } P = \frac{f}{n} \times 100$$

$$\text{เมื่อ } P = \text{ร้อยละ}$$

$$f = \text{ความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นร้อยละ}$$

$$n = \text{จำนวนความถี่ทั้งหมด}$$

3. ค่าเฉลี่ย (Mean) โดยมีสูตร ดังนี้

$$\text{สูตร } \bar{x} = \frac{\sum fx}{n}$$

$$\text{เมื่อ } \bar{x} = \text{ค่าเฉลี่ย}$$

$$\sum fx = \text{ผลรวมของผลคูณระหว่างความถี่กับคะแนน}$$

$$n = \text{จำนวนกลุ่มตัวอย่าง}$$

4. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยมีสูตร ดังนี้

$$\text{สูตร } S.D. = \sqrt{\frac{\sum fx^2}{n} - \left[\frac{\sum fx}{n} \right]^2}$$

$$\text{เมื่อ } S.D. = \text{ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน}$$

$$\sum fx = \text{ผลรวมของผลคูณระหว่างความถี่กับคะแนน}$$

$$\sum fx^2 = \text{ผลรวมของผลคูณระหว่างความถี่ กับคะแนนแต่ละจำนวนที่ยกกำลังสอง}$$

$$n = \text{จำนวนกลุ่มตัวอย่าง}$$

5. การคำนวณหาดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (Priority Need Index: PNI) โดยใช้สูตรคำนวณด้วยเทคนิค Modified Priority Need Index (PNI modified) ของ นงลักษณ์ วิรัชชัย และ สุวิมล ร่องวาณิช (สุวิมล ร่องวาณิช, 2550: 279) ดังนี้

$$PNI \text{ modified} = (I - D) / D$$

I (Important) หมายถึง สภาพจริงที่เป็นอยู่

D (Degree of success) หมายถึง สภาพที่ควรจะเป็น

6. การหาค่าประสิทธิภาพรูปแบบการเรียนการสอน E_1/E_2 ตามเกณฑ์มาตรฐาน $80/80$ $E_1/E_2 = 80/80$) ดังนี้

$$E_1 = \frac{\frac{\Sigma X}{N} \times 100}{A}$$

เมื่อ E_1 แทน ประสิทธิภาพของกระบวนการที่จัดไว้ในรูปแบบการเรียนการสอนหาได้จากคะแนนการทํากิจกรรมระหว่างเรียนได้ถูกต้องโดยเฉลี่ยร้อยละ 80

ΣX แทน คะแนนรวมของนักเรียนทุกคนที่ได้จากการทํากิจกรรมในบทเรียน

A แทน คะแนนเต็มของกิจกรรมทุกกิจกรรมรวมกัน

$$E_2 = \frac{\frac{\Sigma F}{N} \times 100}{B}$$

เมื่อ E_2 แทน ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ที่ได้จากคะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบหลังเรียนบทเรียนได้ถูกต้องโดยเฉลี่ยร้อยละ 80

ΣF แทน คะแนนรวมของนักเรียนทุกคนที่ได้จากการทำแบบทดสอบหลังเรียนบทเรียน

B แทน คะแนนเต็มของแบบทดสอบ

N แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

7. การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะปฏิบัติหลังเรียน โดยใช้ค่า t-test (Independent Sample T-test) ทดสอบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างและกลุ่มควบคุม โดยมีสูตร ดังนี้

$$\text{สูตร } t = \frac{\bar{x}_1 - \bar{x}_2}{\sqrt{\frac{s_1^2}{n_1} + \frac{s_2^2}{n_2}}}$$

t	=	ค่าสถิติที่
$\bar{x}_1, \bar{x}_2$	=	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ 1 และกลุ่มตัวอย่างที่ 2
s_1^2, s_2^2	=	ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่ 1 และกลุ่มตัวอย่างที่ 2
n_1, n_2	=	จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ 1 และกลุ่มตัวอย่างที่ 2

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ทักษะนาฏศิลป์ สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความต้องการในการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา 2) เพื่อออกแบบและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา 3) เพื่อศึกษาผลการใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ โดยมีผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาค้นหาความต้องการในการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

ตอนที่ 2 ผลการออกแบบและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

ตอนที่ 3 ผลการใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาค้นหาความต้องการในการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา

ผลการศึกษาค้นหาความต้องการในการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา ผู้วิจัยได้ทำการสร้างแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและความต้องการในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ จำนวน 2 ฉบับ โดยฉบับที่ 1 ดำเนินการสอบถามสภาพปัจจุบันและความต้องการในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน ของอาจารย์ สาขานาฏศิลป์ศึกษา ห้องเรียนเครือข่ายวิทยาลัยนาฏศิลป์ ทุกภูมิภาค จำนวน 12 วิทยาลัย และฉบับที่ 2 ดำเนินการสอบถามสภาพปัจจุบันและความต้องการในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานของนักศึกษาระดับปริญญา

ตรีชั้นปีที่ 1 – 2 สาขาวิชานาฏศิลป์ศึกษา ห้องเรียนเครือข่ายวิทยาลัยนาฏศิลป์ทุกภูมิภาค จำนวน 12 วิทยาลัย ซึ่งมีผลการศึกษาดังต่อไปนี้

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและความต้องการในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ ระดับอุดมศึกษา ของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กลุ่มอาจารย์ สาขาวิชานาฏศิลป์ศึกษา จำนวน 37 คน ซึ่งผลการศึกษามีดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตาราง 6 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม ตามข้อมูลทั่วไปของกลุ่มอาจารย์ สาขาวิชานาฏศิลป์ศึกษา

ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	16	43.24
หญิง	21	56.76
อายุ		
25 – 35 ปี	18	48.65
36 – 45 ปี	5	13.51
46 – 55 ปี	9	24.33
มากกว่า 55 ปี	5	13.51
วุฒิการศึกษา		
ปริญญาตรี	2	5.41
ปริญญาโท	32	86.49
ปริญญาเอก	3	8.10
ประสบการณ์ทำงาน		
1 -5 ปี	21	56.76
6 – 10 ปี	3	8.11
11 – 15 ปี	-	-
16 – 20 ปี	2	5.40
21 ปีขึ้นไป	11	29.73

ตาราง 6 (ต่อ)

ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
สอนรายวิชาทักษะนาฏศิลป์ ระดับชั้น		
ปริญญาตรีปี 1	27	72.97
ปริญญาตรีปี 2	10	27.03

จากตารางที่ 6 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามเป็นอาจารย์เพศชาย ร้อยละ 43.24 เพศหญิง ร้อยละ 56.76 อายุ ส่วนมากมีอายุ 25 – 35 ปี ร้อยละ 48.65 รองลงมา มีอายุ 46 – 55 ปี ร้อยละ 24.33 น้อยที่สุด มีอายุ 36 – 45 ปี และอายุ มากกว่า 55 ปี ร้อยละ 13.51 วุฒิการศึกษา ส่วนมากมีวุฒิการศึกษา ปริญญาโท ร้อยละ 86.49 รองลงมา เป็นวุฒิการศึกษาปริญญาเอก ร้อยละ 8.10 น้อยที่สุดวุฒิการศึกษา ปริญญาตรี ร้อยละ 5.41 มีประสบการณ์ในการทำงาน ส่วนมาก 1 -5 ปี ร้อยละ 56.76 รองลงมา คือ มีประสบการณ์ในการทำงาน 21 ปีขึ้นไป ร้อยละ 29.73 ถัดมา คือ มีประสบการณ์ในการทำงาน 6 – 10 ปี ร้อยละ 8.11 และมีประสบการณ์ในการทำงานน้อยที่สุด 16 – 20 ปี ร้อยละ 5.40 ในส่วนของการสอนในรายวิชาทักษะนาฏศิลป์ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากสอนในรายวิชาทักษะนาฏศิลป์ระดับชั้นปริญญาตรีปี 1 ร้อยละ 72.97 และสอนรายวิชาทักษะนาฏศิลป์ระดับชั้นปริญญาตรีปี 2 ร้อยละ 27.03

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบันและความต้องการในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ระดับอุดมศึกษาแบ่งเป็น 2 ด้าน คือ 1. ด้านการจัดการเรียนการสอนและสื่อ เทคโนโลยีในรายวิชาทักษะนาฏศิลป์ 2. ด้านการวัดและประเมินผล

ตาราง 7 สภาพปัจจุบันและความต้องการในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัติทางศิลป วัฒนธรรมศึกษา ของกลุ่มอาจารย์ด้านการจัดการเรียนการสอนและสื่อ เทคโนโลยี

สภาพปัจจุบันและความต้องการในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน	สภาพปัจจุบัน			ความต้องการ		
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	การแปลผล	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	การแปลผล
ด้านการจัดการเรียนการสอนและสื่อ เทคโนโลยี ในรายวิชาทักษะนาฏศิลป์						
1. ผู้สอนมีการวิเคราะห์ผู้เรียนก่อนการออกแบบการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม	4.49	0.61	มาก	4.51	0.51	มากที่สุด
2. ผู้สอนสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับหลักสูตร/ผู้เรียน	4.24	0.64	มาก	4.73	0.45	มากที่สุด
3. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้สอนเน้นด้านทักษะปฏิบัติมากกว่าด้านทฤษฎี	4.57	0.50	มากที่สุด	4.78	0.42	มากที่สุด
4. การจัดการเรียนรู้ด้านการปฏิบัติของรายวิชามีความสอดคล้องกับระยะเวลาในการเรียน	4.41	0.60	มาก	4.68	0.47	มากที่สุด
5. ผู้สอนมีการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.54	0.56	มากที่สุด	4.59	0.50	มากที่สุด
6. ผู้สอนจัดการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนฝึกฝนทักษะ และเรียนรู้ด้วยตนเอง	4.24	0.60	มาก	4.27	0.69	มาก
7. ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถทบทวนบทเรียนกับอาจารย์ผู้สอนนอกชั่วโมงเรียนจากการเรียนรู้ในเวลาปกติ	4.54	0.51	มากที่สุด	4.65	0.48	มากที่สุด

ตาราง 7 (ต่อ)

สภาพปัจจุบันและความ ต้องการในการพัฒนารูปแบบ การจัดการเรียนการสอนแบบ ผสมผสาน	สภาพปัจจุบัน			ความต้องการ		
	ค่าเฉลี่ย	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	การ แปลผล	ค่าเฉลี่ย	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	การ แปลผล
8. ผู้เรียนมีทักษะพื้นฐานในการปฏิบัติที่แตกต่างกันมีผลต่อการจัดการเรียนการสอน	4.16	0.73	มาก	4.43	0.69	มาก
9. ผู้สอนมีการนำระบบการเรียนการสอนแบบออนไลน์มาใช้ในการเรียนการสอนในช่วงสถานการณ์ COVID-19 เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง	4.38	0.59	มาก	4.43	0.55	มาก
10. ผู้สอนมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดกิจกรรมในการเรียนการสอนทำให้เกิดความสะดวกมากขึ้น	4.46	0.56	มาก	4.62	0.49	มากที่สุด
11. ผู้สอนมีความรู้ด้านเทคโนโลยีและสื่อการสอนเพื่อมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน	3.89	0.77	มาก	4.22	0.75	มาก
12. ผู้สอนมีการผลิตสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัยเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และทบทวนบทเรียนได้ด้วยตนเองในรูปแบบออนไลน์	3.86	0.79	มาก	4.43	0.60	มาก
13. ผู้สอนมีการผลิตสื่อการสอนเพื่อใช้ในการจัดเรียนการสอนด้านปฏิบัติที่สอดคล้องกับหลักสูตร	3.84	0.73	มาก	4.46	0.51	มาก

ตาราง 7 (ต่อ)

สภาพปัจจุบันและความ ต้องการในการพัฒนารูปแบบ การจัดการเรียนการสอนแบบ ผสมผสาน	สภาพปัจจุบัน			ความต้องการ		
	ค่าเฉลี่ย	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	การ แปล ผล	ค่าเฉลี่ย	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	การ แปล ผล
14. ผู้สอนมีการปรับการจัดการ เรียนการสอนจากภายในห้องเรียน มาเป็นการเรียนรู้นอกห้องเรียน เมื่อการจัดการเรียนการสอนมี ปัญหาหรือเกิดสถานการณ์	4.27	0.65	มาก	4.54	0.51	มากที่สุด
ที่เป็นเหตุจำเป็น เช่น สถานการณ์ COVID-19						
15. ผู้สอนมีการกระตุ้นผู้เรียนใน การเรียนรู้ด้านปฏิบัติโดยการใช้ สื่อ เทคโนโลยี	4.32	0.67	มาก	4.49	0.51	มาก
16. อุปกรณ์ (คอมพิวเตอร์ สมาร์ท โฟน ไอแพด) ที่ใช้ประกอบการ เรียนออนไลน์ของผู้สอนและ ผู้เรียนมีความพร้อม เมื่อเกิด สถานการณ์ COVID-19	4.30	0.66	มาก	4.54	0.51	มากที่สุด
รวม	4.28	0.63	มาก	4.52	0.54	มากที่สุด

จากตารางที่ 7 พบว่า สภาพปัจจุบันในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัติทางศิลปะ ระดับอุดมศึกษา ของกลุ่มอาจารย์ในด้านการจัดการเรียนการสอนและสื่อ เทคโนโลยี ในรายวิชาทักษะนาฏศิลป์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.28$, S.D.= 0.63) โดยพบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้สอนเน้นด้านทักษะปฏิบัติมากกว่าด้านทฤษฎี อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$, S.D.= 0.50) และลำดับสุดท้ายคือ ผู้สอนมีการผลิตสื่อการสอนเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนด้านปฏิบัติที่สอดคล้องกับหลักสูตร อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.84$, S.D.= 0.73)

ในส่วนความต้องการในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัติทางศิลป์ ระดับอุดมศึกษา ของกลุ่มอาจารย์ในด้านการจัดการเรียนการสอนและสื่อ เทคโนโลยี ในรายวิชาทักษะนาฏศิลป์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$, S.D.= 0.54) โดยด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้สอนเน้นด้านทักษะปฏิบัติมากกว่าด้านทฤษฎี อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.78$, S.D.= 0.42) และลำดับสุดท้ายคือ ผู้สอนมีความรู้ด้านเทคโนโลยีและสื่อการสอนเพื่อมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.22$, S.D.= 0.75)

ตาราง 8 สภาพปัจจุบันและความต้องการในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัติทางศิลป์ ระดับอุดมศึกษา ของกลุ่มอาจารย์ด้านการวัดและประเมินผล

สภาพปัจจุบันและความต้องการในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน	สภาพปัจจุบัน			ความต้องการ		
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	การแปลผล	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	การแปลผล
ด้านการวัดและประเมินผล						
1. ผู้สอนมีการวัดและประเมินทักษะผู้เรียน โดยใช้เกณฑ์ที่เหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียน	4.43	0.50	มาก	4.46	0.51	มาก
2. ผู้สอนมีการกำหนดการวัดและประเมินผลไว้อย่างชัดเจน และมีการแจ้งผู้เรียนให้ทราบถึงเกณฑ์การวัดและประเมินผล	4.54	0.51	มากที่สุด	4.59	0.55	มากที่สุด
3. ผู้สอนวัดและประเมินผลกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้รับทราบความก้าวหน้าของตนเอง ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองเป็นระยะ	4.41	0.69	มาก	4.54	0.56	มากที่สุด

ตาราง 8 (ต่อ)

สภาพปัจจุบันและความต้องการในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน	สภาพปัจจุบัน			ความต้องการ		
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	การแปลผล	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	การแปลผล
4. ผู้สอนมีการใช้เครื่องมือในการวัดและประเมินผลมีความหลากหลาย และมีความเหมาะสมกับเนื้อหา	4.19	0.57	มาก	4.32	0.58	มาก
5. ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในการประเมินผลการเรียนการสอนรูปแบบออนไลน์	3.92	0.64	มาก	4.54	0.56	มากที่สุด
รวม	4.30	0.58	มาก	4.49	0.55	มาก

จากตารางที่ 8 พบว่า สภาพปัจจุบันในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัติทางศิลป์ ระดับอุดมศึกษา ของกลุ่มอาจารย์ในด้านการวัดและประเมินผล รายวิชาทักษะทางศิลป์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.58) โดยด้านผู้สอนมีการกำหนดการวัดและประเมินผลไว้อย่างชัดเจน และมีการแจ้งผู้เรียนให้ทราบถึงเกณฑ์การวัดและประเมินผล อยู่ในระดับมากที่สุด. ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.51) และลำดับสุดท้ายคือ ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในการประเมินผลการเรียนการสอนรูปแบบออนไลน์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = 0.64)

ในส่วนความต้องการในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัติทางศิลป์ ระดับอุดมศึกษา ของกลุ่มอาจารย์ในด้านการวัดและประเมินผล รายวิชาทักษะทางศิลป์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.55) โดยด้านผู้สอนมีการกำหนดการวัดและประเมินผลไว้อย่างชัดเจน และมีการแจ้งผู้เรียนให้ทราบถึงเกณฑ์การวัดและประเมินผล อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = 0.50) และลำดับสุดท้ายคือ ผู้สอนมีการใช้เครื่องมือในการวัดและประเมินผลมีความหลากหลาย และมีความเหมาะสมกับเนื้อหา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.58)

3. ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในรายวิชา ทักษะนาฏศิลป์ ระดับอุดมศึกษา

3.1 สถานศึกษาควรมีห้องหรือสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อให้นักศึกษาได้สืบค้นมากขึ้น

3.2 หลักสูตรควรเลือกเพลงให้เหมาะสมกับการนำไปใช้ของนักศึกษาสายอาชีพครู

3.3 มีสื่อเทคโนโลยี ทฤษฎีและเทคนิคในการปฏิบัติกระบวนการท่ารำสำหรับอาจารย์และนักศึกษา

3.4 ควรแยกรหัส สำหรับนักศึกษาที่เข้ามาจากสถานศึกษาอื่น และนักศึกษาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์

3.5 สำหรับนักศึกษาที่มาจากสถาบันอื่น นับว่าได้ศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติน้อยเกินไป

3.6 การจัดการเรียนการสอนนี้จะแก้ไขปัญหาได้ ส่วนหนึ่งปัจจัยเกิดจากหลักสูตรและสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอน

3.7 ต้องมีการปรับพื้นฐานนักศึกษาที่มีทักษะไม่เท่ากัน

3.8 การเอาใจใส่ของผู้เรียนและความรับผิดชอบที่ต่างกันมีผลต่อการจัดการเรียนการสอนอย่างยิ่ง รวมทั้งการที่ผู้เรียนยังไม่เท่าทันเทคโนโลยี เมื่อมีการนำมาใช้จึงทำให้เกิดความแตกต่างของแต่ละบุคคลอย่างชัดเจน

3.9 การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการเรียนการสอนแบบทันสมัย

3.10 เด็กมีพื้นฐานที่แตกต่างกัน จึงทำให้ต้องมีโครงการปรับพื้นฐานก่อนการเรียนการสอน

ตาราง 9 การจัดลำดับความต้องการจำเป็นด้านการจัดการเรียนการสอนและสื่อ เทคโนโลยี ใน รายวิชาทักษะนาฏศิลป์ของกลุ่มอาจารย์ ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ ระดับอุดมศึกษา

สภาพปัจจุบันและความต้องการใน การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียน การสอนแบบผสมผสาน	ค่าเฉลี่ย สภาพ ปัจจุบัน	ค่าเฉลี่ย ความ ต้องการ	ค่าความ ต้องการ จำเป็น	อันดับ
ด้านการจัดการเรียนการสอนและสื่อ เทคโนโลยี ในรายวิชาทักษะนาฏศิลป์				
1. ผู้สอนมีการวิเคราะห์ผู้เรียนก่อน การออกแบบการจัดการเรียนรู้ได้ อย่างเหมาะสม	4.49	4.51	0.01	16
2. ผู้สอนสามารถออกแบบกิจกรรมการ เรียนรู้สอดคล้องกับหลักสูตร/ผู้เรียน	4.24	4.73	0.12	3
3. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้สอน เน้นด้านทักษะปฏิบัติมากกว่าด้าน ทฤษฎี	4.57	4.78	0.05	9
4. การจัดการเรียนรู้ด้านการปฏิบัติของ รายวิชามีความสอดคล้องกับระยะเวลา ในการเรียน	4.41	4.68	0.06	7
5. ผู้สอนมีการจัดการเรียนการสอนโดย เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.54	4.59	0.01	14
6. ผู้สอนจัดการเรียนการสอนโดยให้ ผู้เรียนฝึกฝนทักษะ และเรียนรู้ด้วย ตนเอง	4.24	4.27	0.01	15
7. ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถ ทบทวนบทเรียนกับอาจารย์ผู้สอนนอก ชั่วโมงเรียนจากการเรียนรู้ในเวลาปกติ	4.54	4.65	0.02	12
8. ผู้เรียนมีทักษะพื้นฐานในการปฏิบัติที่ แตกต่างกันมีผลต่อการจัดการเรียนการ สอน	4.16	4.43	0.06	5
9. ผู้สอนมีการนำระบบการเรียนการสอน แบบออนไลน์มาใช้ในการเรียนการสอน	4.38	4.43	0.01	13

ตาราง 9 (ต่อ)

สภาพปัจจุบันและความต้องการในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน	ค่าเฉลี่ย สภาพ ปัจจุบัน	ค่าเฉลี่ย ความ ต้องการ	ค่าความ ต้องการ จำเป็น	อันดับ
ในช่วงสถานการณ์ COVID-19 เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง				
10. ผู้สอนมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดกิจกรรมในการเรียนการสอนทำให้เกิดความสะดวกรมากขึ้น	4.46	4.62	0.04	11
11. ผู้สอนมีความรู้ด้านเทคโนโลยีและสื่อการสอนเพื่อมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน	3.89	4.22	0.08	4
12. ผู้สอนมีการผลิตสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัยเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และทบทวนบทเรียนได้ด้วยตนเองในรูปแบบออนไลน์	3.86	4.43	0.15	2
13. ผู้สอนมีการผลิตสื่อการสอนเพื่อใช้ในการจัดเรียนการสอนด้านปฏิบัติที่สอดคล้องกับหลักสูตร	3.84	4.46	0.16	1
14. ผู้สอนมีการปรับการจัดการเรียนการสอนจากภายในห้องเรียนมาเป็นการเรียนรู้นอกห้องเรียน เมื่อการจัดการเรียนการสอนมีปัญหาหรือเกิดสถานการณ์ที่เป็นเหตุจำเป็น เช่น สถานการณ์ COVID-19	4.27	4.54	0.06	6
15. ผู้สอนมีการกระตุ้นผู้เรียนในการเรียนรู้ด้านปฏิบัติโดยการใช้สื่อเทคโนโลยี	4.32	4.49	0.04	10
16. อุปกรณ์ (คอมพิวเตอร์ สมาร์ทโฟน ไอแพด) ที่ใช้ประกอบการเรียนออนไลน์ของผู้สอนและผู้เรียนมีความพร้อม เมื่อเกิดสถานการณ์ COVID-19	4.30	4.54	0.06	8

จากตารางที่ 9 พบว่า ลำดับความต้องการจำเป็นด้านการจัดการเรียนการสอนและสื่อ เทคโนโลยี ในรายวิชาทักษะนาฏศิลป์ของกลุ่มอาจารย์ ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ ระดับอุดมศึกษา เรียงลำดับดังนี้ ลำดับแรก คือ ผู้สอนมีการผลิตสื่อการสอนเพื่อใช้ในการจัดเรียนการสอนด้านปฏิบัติที่สอดคล้องกับหลักสูตร (PNI = 0.16) รองลงมาคือ ผู้สอนมีการผลิตสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัยเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และทบทวนบทเรียนได้ด้วยตนเองในรูปแบบออนไลน์ (PNI = 0.15) ผู้สอนสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับหลักสูตร/ผู้เรียน (PNI = 0.12) ผู้สอนมีความรู้ด้านเทคโนโลยีและสื่อการสอนเพื่อมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน (PNI = 0.08) ผู้เรียนมีทักษะพื้นฐานในการปฏิบัติที่แตกต่างกันมีผลต่อการจัดการเรียนการสอน (PNI = 0.06) ตามลำดับ และลำดับสุดท้าย คือ ผู้สอนมีการวิเคราะห์ผู้เรียนก่อนการออกแบบการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม (PNI = 0.01)

ตาราง 10 การจัดลำดับความต้องการจำเป็นด้านการวัด และประเมินผล ในรายวิชาทักษะนาฏศิลป์ของกลุ่มอาจารย์ ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ ระดับอุดมศึกษา

สภาพปัจจุบันและความต้องการในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน	ค่าเฉลี่ย สภาพ ปัจจุบัน	ค่าเฉลี่ย ความ ต้องการ	ค่าความ ต้องการ จำเป็น	อันดับ
ด้านการวัด และประเมินผล				
1. ผู้สอนมีการวัดและประเมินทักษะผู้เรียน โดยใช้เกณฑ์ที่เหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียน	4.43	4.46	0.01	5
2. ผู้สอนมีการกำหนดการวัดและประเมินผลไว้อย่างชัดเจน และมีการแจ้งผู้เรียนให้ทราบถึงเกณฑ์การวัดและประเมินผล	4.54	4.59	0.01	4
3. ผู้สอนวัดและประเมินผลกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้รับความก้าวหน้าของตนเอง ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองเป็นระยะ	4.41	4.54	0.03	3

ตาราง 10 (ต่อ)

สภาพปัจจุบันและความต้องการในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน	ค่าเฉลี่ย สภาพ ปัจจุบัน	ค่าเฉลี่ย ความ ต้องการ	ค่าความ ต้องการ จำเป็น	อันดับ
4. ผู้สอนมีการใช้เครื่องมือในการวัดและประเมินผลมีความหลากหลาย และมีความเหมาะสมกับเนื้อหา	4.19	4.32	0.03	2
5. ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในการประเมินผลการเรียนการสอนรูปแบบออนไลน์	3.92	4.54	0.16	1

จากตารางที่ 10 ลำดับความต้องกรจำเป็นด้านการวัด และประเมินผล ในรายวิชา ทักษะนาฏศิลป์ของกลุ่มอาจารย์ ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ ระดับอุดมศึกษา เรียงลำดับดังนี้ ลำดับแรก คือ ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในการประเมินผลการเรียนการสอนรูปแบบออนไลน์ (PNI = 0.16) รองลงมา คือ ผู้สอนมีการใช้เครื่องมือในการวัดและประเมินผลมีความหลากหลาย และมีความเหมาะสมกับเนื้อหา (PNI = 0.03) ผู้สอนวัดและประเมินผลกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้รับทราบ ความก้าวหน้าของตนเอง ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองเป็นระยะ (PNI = 0.03) ผู้สอนมีการกำหนดการวัดและประเมินผลไว้อย่างชัดเจน และมีการแจ้งผู้เรียนให้ทราบถึงเกณฑ์การวัด และประเมินผล (PNI = 0.01) และลำดับสุดท้ายคือ ผู้สอนมีการวัดและประเมินทักษะผู้เรียน โดยใช้เกณฑ์ที่เหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียน (PNI = 0.01)

การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามฉบับที่ 2 แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและความต้องการในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้าน ทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ ระดับอุดมศึกษา ของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ฉบับนักศึกษาในระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 - 2 สาขาวิชานาฏศิลป์ศึกษา จำนวน 352 คน ซึ่งผลการศึกษามีดังนี้

1.ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตาราง 11 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม ตามข้อมูลทั่วไปของกลุ่มนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชานาฏศิลป์ศึกษา

ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	60	17.05
หญิง	292	82.95
ระดับ		
ปริญญาตรีปีที่ 1	166	47.16
ปริญญาตรีปีที่ 2	186	52.84

จากตารางที่ 11 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามเป็นนักศึกษา เพศชาย ร้อยละ 17.05 เพศหญิง ร้อยละ 82.95 โดยผู้ตอบแบบสอบถามเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีปีที่ 1 ร้อยละ 47.16 และเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีปีที่ 2 ร้อยละ 52.84

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบันและความต้องการในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ ระดับอุดมศึกษาแบ่งเป็น 2 ด้าน คือ 1. ด้านการจัดการเรียนการสอนและสื่อ เทคโนโลยี ในรายวิชาทักษะนาฏศิลป์ 2. ด้านการวัดและประเมินผล

ตาราง 12 สภาพปัจจุบันและความต้องการในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ ระดับอุดมศึกษา ของกลุ่มนักศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอนและสื่อ เทคโนโลยี

สภาพปัจจุบันและความต้องการในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน	สภาพปัจจุบัน			ความต้องการ		
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	การแปลผล	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	การแปลผล
ด้านการจัดการเรียนการสอนและสื่อ เทคโนโลยี ในรายวิชาทักษะนาฏศิลป์						
1. ผู้สอนออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับหลักสูตร/ผู้เรียน	4.14	0.79	มาก	4.36	0.54	มาก

ตาราง 12 (ต่อ)

สภาพปัจจุบันและความ ต้องการในการพัฒนารูปแบบ การจัดการเรียนการสอนแบบ ผสมผสาน	สภาพปัจจุบัน			ความต้องการ		
	ค่าเฉลี่ย	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	การ แปลผล	ค่าเฉลี่ย	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	การ แปลผล
2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้สอนเน้นด้านทักษะปฏิบัติมากกว่าด้านทฤษฎี	4.11	0.72	มาก	4.26	0.65	มาก
3. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านการปฏิบัติของรายวิชามีความสอดคล้องกับระยะเวลาในการเรียน	4.13	0.74	มาก	4.29	0.67	มาก
4. ผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.12	0.73	มาก	4.25	0.70	มาก
5. ผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนทักษะและมีการเรียนรู้ด้วยตนเอง	4.11	0.76	มาก	4.35	0.66	มาก
6. ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถทบทวนบทเรียนกับอาจารย์ผู้สอนนอกชั่วโมงเรียนจากการเรียนรู้ในเวลาปกติ	4.08	0.76	มาก	4.16	0.72	มาก
7. ผู้สอนมีการนำระบบการเรียนการสอนรูปแบบออนไลน์มาใช้ในการเรียนการสอนในช่วงสถานการณ์ COVID-19 เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง	4.02	0.76	มาก	4.12	0.74	มาก
8. ผู้สอนมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทำให้เกิดความสะดวกมากขึ้น	4.06	0.79	มาก	4.11	0.72	มาก
9. ผู้สอนมีความรู้ด้านเทคโนโลยีและสื่อการสอนเพื่อมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน	4.05	0.77	มาก	4.25	0.69	มาก

ตาราง 12 (ต่อ)

สภาพปัจจุบันและความ ต้องการในการพัฒนารูปแบบ การจัดการเรียนการสอนแบบ ผสมผสาน	สภาพปัจจุบัน			ความต้องการ		
	ค่าเฉลี่ย	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	การ แปลผล	ค่าเฉลี่ย	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	การ แปลผล
10. ผู้สอนมีการผลิตสื่อการเรียน การสอนที่ทันสมัยเพื่อเปิดโอกาส ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และทบทวน บทเรียนได้ด้วยตนเองในรูปแบบ ออนไลน์	4.03	0.77	มาก	4.37	0.65	มาก
11. ผู้สอนมีการผลิตสื่อการสอน ในการเรียนการสอนด้านปฏิบัติ ได้อย่างเหมาะสม	4.00	0.77	มาก	4.16	0.72	มาก
12. ผู้สอนมีการปรับการเรียนการ สอนจากภายในห้องเรียนสู่การ เรียนรู้นอกห้องเรียน เมื่อมีปัญหา หรือเกิดสถานการณ์ที่เป็นเหตุ จำเป็น เช่น สถานการณ์ COVID-19 ได้อย่างเหมาะสม	4.11	0.73	มาก	4.35	0.66	มาก
13. ผู้สอนมีการกระตุ้นผู้เรียนใน การเรียนรู้ด้านปฏิบัติ โดยการใช้ สื่อ เทคโนโลยี	4.05	0.75	มาก	4.39	0.63	มาก
14. อุปกรณ์ (คอมพิวเตอร์ สมาร์ท โฟน ไอแพด) ที่ใช้ประกอบการ เรียนออนไลน์ของผู้สอนและ ผู้เรียนมีความพร้อม เมื่อเกิด สถานการณ์ COVID-19	4.05	0.76	มาก	4.34	0.68	มาก
รวม	4.08	0.76	มาก	4.27	0.67	มาก

จากตารางที่ 12 พบว่า สภาพปัจจุบันในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัติทางศิลป์ ระดับอุดมศึกษา ของกลุ่มนักศึกษา ในด้านการจัดการเรียนการสอนและสื่อ เทคโนโลยี ในรายวิชาทักษะทางศิลป์ โดยรวมอยู่ในระดับ

มาก ($\bar{X} = 4.08$, S.D.= 0.76) โดยพบว่า ผู้สอนออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับหลักสูตร/ผู้เรียน มากที่สุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$, S.D.= 0.79) และลำดับสุดท้ายคือผู้สอนมีการผลิตสื่อการสอนในการเรียนการสอนด้านปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$, S.D.= 0.77)

ในส่วนความต้องการในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัติทางศิลป์ ระดับอุดมศึกษา ของกลุ่มนักศึกษาในด้านการจัดการเรียนการสอนและสื่อ เทคโนโลยี ในรายวิชาทักษะทางศิลป์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.27$, S.D.= 0.67) โดยผู้สอนมีการกระตุ้นผู้เรียนในการเรียนรู้ด้านปฏิบัติ โดยการใช้สื่อ เทคโนโลยี อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.39$, S.D.= 0.63) และลำดับสุดท้ายคือ ผู้สอนมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทำให้เกิดความสะดวกมากขึ้น อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11$, S.D.= 0.72)

ตาราง 13 สภาพปัจจุบันและความต้องการในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัติทางศิลป์ ระดับอุดมศึกษา ของกลุ่มนักศึกษา ด้านการวัดและประเมินผล

สภาพปัจจุบันและความต้องการในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน	สภาพปัจจุบัน			ความต้องการ		
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	การแปลผล	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	การแปลผล
ด้านการวัดและประเมินผล						
1. ผู้สอนมีการวัดและประเมินทักษะผู้เรียน โดยใช้เกณฑ์ที่เหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียน	4.05	0.73	มาก	4.11	0.72	มาก
2. ผู้สอนมีการกำหนดการวัดและประเมินผลไว้อย่างชัดเจน และมีการแจ้งผู้เรียนรับทราบถึงเกณฑ์การวัดและประเมินผลก่อนการจัดการเรียนการสอน	4.06	0.73	มาก	4.23	0.70	มาก

ตาราง 13 (ต่อ)

สภาพปัจจุบันและความ ต้องการในการพัฒนารูปแบบ การจัดการเรียนการสอนแบบ ผสมผสาน	สภาพปัจจุบัน			ความต้องการ		
	ค่าเฉลี่ย	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	การ แปลผล	ค่าเฉลี่ย	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	การ แปลผล
3. ผู้สอนวัดและประเมินผล กิจกรรมการเรียนรู้ การสอนเพื่อให้ ผู้เรียนได้รับทราบความก้าวหน้า ของตนเอง ส่งผลให้ผู้เรียน สามารถพัฒนาตนเองเป็นระยะ	4.06	0.75	มาก	4.25	0.74	มาก
4. ผู้สอนมีการใช้เครื่องมือในการ วัดและประเมินผลมีความ หลากหลาย และมีความ เหมาะสมกับเนื้อหา	4.04	0.76	มาก	4.42	0.73	มาก
5. ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในการ ประเมินผลการเรียนรูปแบบ ออนไลน์	4.07	0.76	มาก	4.33	0.75	มาก
รวม	4.05	0.75	มาก	4.27	0.73	มาก

จากตารางที่ 13 พบว่า สภาพปัจจุบันในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัติทางศิลป์ ระดับอุดมศึกษา ของกลุ่มนักศึกษา ในด้านการวัดและประเมินผล ในรายวิชาทักษะนาฏศิลป์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$, S.D.= 0.75) โดยผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในการประเมินผลการเรียนรูปแบบออนไลน์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$, S.D.= 0.76) และลำดับสุดท้ายคือ ผู้สอนมีการใช้เครื่องมือในการวัดและประเมินผลมีความหลากหลาย และมีความเหมาะสมกับเนื้อหา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$, S.D.= 0.76)

ในส่วนความต้องการในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัติทางศิลป์ ระดับอุดมศึกษา ของกลุ่มนักศึกษาในด้านการวัดและประเมินผล ในรายวิชาทักษะนาฏศิลป์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.27$, S.D.= 0.73) โดยด้านผู้สอนมีการใช้เครื่องมือในการวัดและประเมินผลมีความหลากหลาย และมีความเหมาะสมกับเนื้อหา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$, S.D.= 0.73) และลำดับสุดท้ายคือผู้สอนมีการวัดและ

ประเมินทักษะผู้เรียน โดยใช้เกณฑ์ที่เหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11$, S.D.= 0.72)

3. ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในรายวิชา ทักษะนาฏศิลป์ ระดับอุดมศึกษา

3.1 มีเทคโนโลยีใหม่ ๆ ไว้ให้ศึกษาจริง

3.2 ควรเน้นสิ่งที่สามารถนำไปสอนได้จริง

3.3 อยากให้มีเวลาเรียนปฏิบัติมากขึ้น

3.4 ในบางครั้งผู้สอนต่อท่ารำให้ผู้เรียนเร็วเกินไป ทำให้บางคนที่ไม่ทันไม่สามารถปฏิบัติท่ารำที่ถูกต้องแม่นยำได้

ตาราง 14 การจัดลำดับความต้องการจำเป็นด้านการจัดการเรียนการสอนและสื่อ เทคโนโลยี ในรายวิชาทักษะนาฏศิลป์ของกลุ่มนักศึกษา ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ ระดับอุดมศึกษา

สภาพปัจจุบันและความต้องการในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน	ค่าเฉลี่ย สภาพ ปัจจุบัน	ค่าเฉลี่ย ความ ต้องการ	ค่าความ ต้องการ จำเป็น	อันดับ
ด้านการจัดการเรียนการสอนและสื่อ เทคโนโลยี ในรายวิชาทักษะนาฏศิลป์				
1. ผู้สอนออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับหลักสูตร/ผู้เรียน	4.14	4.36	0.05	6
2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้สอนเน้นด้านทักษะปฏิบัติมากกว่าด้านทฤษฎี	4.11	4.26	0.04	10
3. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านการปฏิบัติของรายวิชามีความสอดคล้องกับระยะเวลาในการเรียน	4.13	4.29	0.04	9
4. ผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.12	4.25	0.03	11
5. ผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนทักษะ และมีการเรียนรู้ด้วยตนเอง	4.11	4.35	0.06	4

ตาราง 14 (ต่อ)

สภาพปัจจุบันและความต้องการในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน	ค่าเฉลี่ย สภาพ ปัจจุบัน	ค่าเฉลี่ย ความ ต้องการ	ค่าความ ต้องการ จำเป็น	อันดับ
6. ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถทบทวนบทเรียนกับอาจารย์ผู้สอนนอกชั่วโมงเรียนจากการเรียนรู้ในเวลาปกติ	4.08	4.16	0.02	13
7. ผู้สอนมีการนำระบบการเรียนการสอนรูปแบบออนไลน์มาใช้ในการเรียนการสอนในช่วงสถานการณ์ COVID-19 เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง	4.02	4.12	0.02	12
8. ผู้สอนมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทำให้เกิดความสะดวกรวดเร็วมากขึ้น	4.06	4.11	0.01	14
9. ผู้สอนมีความรู้ด้านเทคโนโลยีและสื่อการสอนเพื่อมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน	4.05	4.25	0.5	7
10. ผู้สอนมีการผลิตสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัยเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และทบทวนบทเรียนได้ด้วยตนเองในรูปแบบออนไลน์	4.03	4.37	0.08	1
11. ผู้สอนมีการผลิตสื่อการสอนในการเรียนการสอนด้านปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม	4.00	4.16	0.04	8
12. ผู้สอนมีการปรับการเรียนการสอนจากภายในห้องเรียนสู่การเรียนรู้นอกห้องเรียน เมื่อมีปัญหาหรือเกิดสถานการณ์ที่เป็นเหตุจำเป็น เช่น สถานการณ์ covid19 ได้อย่างเหมาะสม	4.11	4.35	0.06	5

ตาราง 14 (ต่อ)

สภาพปัจจุบันและความต้องการในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน	ค่าเฉลี่ย สภาพ ปัจจุบัน	ค่าเฉลี่ย ความ ต้องการ	ค่าความ ต้องการ จำเป็น	อันดับ
13. ผู้สอนมีการกระตุ้นผู้เรียนในการเรียนรู้ด้านปฏิบัติ โดยการใช้สื่อเทคโนโลยี	4.05	4.39	0.08	2
14. อุปกรณ์ (คอมพิวเตอร์ สมาร์ทโฟน ไอแพด) ที่ใช้ประกอบการเรียนออนไลน์ของผู้สอนและผู้เรียนมีความพร้อม เมื่อเกิดสถานการณ์ COVID-19	4.05	4.34	0.07	3

จากตารางที่ 14 พบว่า ลำดับความต้องจำเป็นด้านการจัดการเรียนการสอนและสื่อ เทคโนโลยี ในรายวิชาทักษะนาฏศิลป์ของกลุ่มนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 - 2 ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏินาฏศิลป์ ระดับอุดมศึกษา เรียงลำดับดังนี้ ลำดับแรก คือ ผู้สอนมีการผลิตสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัยเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และทบทวนบทเรียนได้ด้วยตนเองในรูปแบบออนไลน์ (PNI = 0.08) รองลงมา คือ ผู้สอนมีการกระตุ้นผู้เรียนในการเรียนรู้ด้านปฏิบัติ โดยการใช้สื่อเทคโนโลยี (PNI = 0.08) อุปกรณ์ (คอมพิวเตอร์ สมาร์ทโฟน ไอแพด) ที่ใช้ประกอบการเรียนออนไลน์ของผู้สอนและผู้เรียนมีความพร้อม เมื่อเกิดสถานการณ์ COVID-19 (PNI = 0.07) ผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนทักษะ และมีการเรียนรู้ด้วยตนเอง (PNI = 0.06) ผู้สอนมีการปรับการเรียนการสอนจากภายในห้องเรียนสู่การเรียนรู้นอกห้องเรียน เมื่อมีปัญหาหรือเกิดสถานการณ์ที่เป็นเหตุจำเป็น เช่น สถานการณ์ covid19 ได้อย่างเหมาะสม (PNI = 0.06) ตามลำดับ และลำดับสุดท้าย คือ ผู้สอนมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทำให้เกิดความสะดวกมากขึ้น (PNI = 0.01)

ตาราง 15 การจัดลำดับความต้องการจำเป็นด้านการวัด และประเมินผล ในรายวิชาทักษะนาฏศิลป์ของกลุ่มนักศึกษา ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ ระดับอุดมศึกษา

สภาพปัจจุบันและความต้องการในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน	ค่าเฉลี่ย สภาพ ปัจจุบัน	ค่าเฉลี่ย ความ ต้องการ	ค่าความ ต้องการ จำเป็น	อันดับ
ด้านการวัด และประเมินผล				
1. ผู้สอนมีการวัดและประเมินทักษะผู้เรียน โดยใช้เกณฑ์ที่เหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียน	4.05	4.11	0.01	5
2. ผู้สอนมีการกำหนดการวัดและประเมินผลไว้อย่างชัดเจน และมีการแจ้งผู้เรียนรับทราบถึงเกณฑ์การวัดและประเมินผลก่อนการจัดการเรียนการสอน	4.06	4.23	0.04	4
3. ผู้สอนวัดและประเมินผลกิจกรรมการเรียนรู้ การสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้รับความก้าวหน้าของตนเอง ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองเป็นระยะ	4.06	4.25	0.05	3
4. ผู้สอนมีการใช้เครื่องมือในการวัดและประเมินผลมีความหลากหลาย และมีความเหมาะสมกับเนื้อหา	4.04	4.42	0.09	1
5. ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในการประเมินผลการเรียนรูปแบบออนไลน์	4.07	4.33	0.06	2

จากตารางที่ 15 ลำดับความต้องการจำเป็นด้านการวัด และประเมินผล ในรายวิชาทักษะนาฏศิลป์ของกลุ่มนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 - 2 ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ ระดับอุดมศึกษา เรียงลำดับดังนี้ ลำดับแรก คือ ผู้สอนมีการใช้เครื่องมือในการวัดและประเมินผลมีความหลากหลาย และมีความเหมาะสมกับเนื้อหา (PNI = 0.09) รองลงมา คือ ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในการประเมินผลการเรียนรูปแบบออนไลน์ (PNI = 0.06) ผู้สอนวัดและประเมินผลกิจกรรมการเรียนรู้ การสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้รับความก้าวหน้าของตนเอง ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเอง

เป็นระยะ (PNI = 0.05) ผู้สอนมีการกำหนดการวัดและประเมินผลไว้อย่างชัดเจน และมีการแจ้งผู้เรียนรับทราบถึงเกณฑ์การวัดและประเมินผลก่อนการจัดการเรียนการสอน (PNI = 0.04) และลำดับสุดท้าย คือ ผู้สอนมีการวัดและประเมินทักษะผู้เรียน โดยใช้เกณฑ์ที่เหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียน (PNI = 0.01)

จากลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัติทางศิลป์ ของผู้ให้ข้อมูลทั้งสองกลุ่ม แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของหลายปัจจัยในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน กล่าวคือ การพัฒนาด้านการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมที่มีกระบวนการฝึกฝนทักษะในชั้นเรียนปกติ รวมถึงการผลิตสื่อการสอนที่สอดคล้องกับหลักสูตร เพื่อผสมผสานการเรียนรู้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และทบทวนบทเรียนได้ด้วยตนเองในรูปแบบออนไลน์ โดยนำองค์ความรู้ บทเรียน ในรายวิชา ด้วยการจัดการเรียนรู้ผ่านเทคโนโลยี เป็นการสร้างโอกาสให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงบทเรียนได้ตลอดเวลา ทำให้สามารถทบทวนและฝึกฝนทักษะด้วยตนเองได้อย่างเต็มที่ และความต้องการด้านการวัดและประเมินผลในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานนั้น ครอบคลุมถึงการสร้างความเชื่อมั่นในกระบวนการประเมินผล การใช้เครื่องมือที่หลากหลายและเหมาะสม การวัดและประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ การกำหนดเกณฑ์อย่างชัดเจนและการใช้เกณฑ์ที่เหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียน ทั้งนี้เพื่อให้การประเมินผลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมการพัฒนาทักษะของผู้เรียนในทิศทางที่ถูกต้องและเหมาะสม

ตอนที่ 2 ผลการออกแบบและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัติทางศิลป์ สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา

ผู้วิจัยดำเนินการออกแบบและพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัติทางศิลป์ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมถึงผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการในการจัดการเรียนการสอนรูปแบบผสมผสานในตอนต้นที่ 1 นำมาออกแบบและพัฒนาเป็นรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัติทางศิลป์ โดยมีผลการออกแบบและพัฒนา ดังนี้

2.1 ผลการสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี เอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อการออกแบบและพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัติ นาฏศิลป์ สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

การสังเคราะห์ แนวคิด ทฤษฎี และเอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำผลมาใช้ในการออกแบบและพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัติ นาฏศิลป์ สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ มีดังต่อไปนี้

ตาราง 16 การสังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน

รูปแบบการเรียนการสอน		
Kibler (1970)	Joyce; & Weil (1986)	ทศนา แชมมณี (2553)
1. มุ่งหมายในการเรียนการสอน เป็นผลผลิตทางการเรียนการสอน ที่มุ่งหวังให้เกิดในผู้เรียนซึ่งมีความครอบคลุมพฤติกรรมทั้งด้านสติปัญญา ด้านจิตใจ และด้านการปฏิบัติ 2. การวัดพฤติกรรมพื้นฐานเป็นการตรวจสอบความพร้อมความรู้พื้นฐานและทักษะเบื้องต้นของผู้เรียนก่อนการเรียนการสอนจริง 3. การจัดกระบวนการเรียนการสอนเป็นการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาพฤติกรรมของผู้เรียน	1. หลักการของรูปแบบ เป็นส่วนที่กล่าวถึงความเชื่อ แนวคิดของทฤษฎีที่รองรับรูปแบบการเรียนการสอน หลักการของรูปแบบการเรียนการสอนจะเป็นตัวกำหนดจุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมและขั้นตอนการดำเนินการในรูปแบบการเรียนการสอน 2. จุดประสงค์ เป็นส่วนที่ระบุถึงความคาดหวังที่ต้องการให้เกิดขึ้นจากการใช้รูปแบบการเรียนการสอน	1. หลักการของรูปแบบการสอน เป็นส่วนที่กล่าวถึงความเชื่อและแนวคิดทฤษฎีที่เป็นพื้นฐานของรูปแบบการสอน 2. จุดประสงค์ของรูปแบบการสอน เป็นส่วนที่ระบุถึงความคาดหวังที่ต้องการให้เกิดขึ้นจากการใช้รูปแบบการสอน 3. เนื้อหา เป็นส่วนที่ระบุถึงเนื้อหาและกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้บรรลุตามจุดประสงค์ของรูปแบบการสอน

ตาราง 16 (ต่อ)

รูปแบบการเรียนการสอน		
Kibler (1970)	Joyce; & Weil (1986)	ทิสนา แชมมณี (2553)
โดยเริ่มต้นที่พฤติกรรมของผู้เรียน โดยเริ่มที่พฤติกรรมพื้นฐานต่อเนื่องจนถึงพฤติกรรมปลายทาง 4. การประเมินรวมเป็นการประเมินผลเพื่อตรวจสอบว่าการเรียนการสอนบรรลุจุดประสงค์เพียงใดมีวิธีการจัดการในการสอนเหมาะสมเพียงใด	3. เนื้อหา เป็นส่วนที่ระบุถึงเนื้อหาและกิจกรรมที่ใช้ในการเรียนการสอนเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ของรูปแบบ 4. กิจกรรมและขั้นตอนการดำเนินการ เป็นส่วนที่ระบุถึงวิธีการปฏิบัติในแต่ละขั้นตอนเมื่อนำรูปแบบการเรียนการสอนไปใช้ 5. การวัดและประเมินผล เป็นส่วนที่ประเมินถึงประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอน	4. กิจกรรมและขั้นตอนการดำเนินงาน เป็นส่วนที่ระบุถึงวิธีการปฏิบัติในขั้นตอนต่าง ๆ เมื่อนำรูปแบบการสอนไปใช้
องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน ดังนี้ 1. หลักการ 2. วัตถุประสงค์ 3. กระบวนการจัดการเรียนรู้ 4. การวัดและประเมินผล 5. ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน		

จากการศึกษาตามแนวคิด ทฤษฎี องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน (ทิสนา แชมมณี, 2553; Kibler, 1970 Joyce; & Weil, 1986) จึงนำผลมาออกแบบเป็นองค์ประกอบของการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัติ ของ นักศึกษาระดับอุดมศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ โดยมีองค์ประกอบของรูปแบบ ดังนี้

1. หลักการของรูปแบบ
2. วัตถุประสงค์
3. กระบวนการจัดการเรียนรู้
4. การวัดและประเมินผล
5. ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน

ตาราง 17 การสังเคราะห์องค์ประกอบการเรียนแบบผสมผสาน

องค์ประกอบการเรียนแบบผสมผสาน			
Nick Vanam (2003)	Carman (2005)	วิชุดา รัตนเพียร (2548)	นฤมล รอดเนียม (2554)
1. การเรียนการสอนแบบเผชิญหน้า (face to face) 2. การเรียนด้วยตนเองบนเว็บ 3. การเรียนบนเว็บแบบสด	1. เหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นปัจจุบัน 2. การเรียนเนื้อหาแบบออนไลน์ 3. การมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ เป็นสภาพการณ์ทางการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถสื่อสารข้อมูลร่วมกันกับผู้อื่นจากระบบสื่อออนไลน์ 4. การวัดและประเมินผล (Assessment) การเรียนลักษณะดังกล่าวต้องมีการประเมินผล ความก้าวหน้าทางการเรียนรู้ของผู้เรียนทุกระยะนับตั้งแต่การประเมินผลก่อนเรียน การประเมินผลระหว่างการเรียน และการประเมินผลหลังเรียน เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงพัฒนาการเรียนรู้ให้ดีขึ้นต่อไป 5. วัสดุประกอบการอ้างอิง (Reference Materials) การเรียนหรือการสร้างงานในการเรียนรู้แบบผสม	1. การเรียนการสอนในห้องเรียน 2. การเรียนด้วยตนเองบนเว็บ 3. การเรียนบนเว็บแบบสด	1. ประเภทออฟไลน์ (Offline) หมายถึง การเรียนรู้ในแบบที่ใช้วิธีการสอนแบบดั้งเดิมไม่มีการเชื่อมต่อกันโดยเทคโนโลยีเครือข่าย - การเรียนรู้ ในสถานที่ทำงาน - การสอนเสริมแบบเผชิญหน้า - การเรียนรู้ในชั้นเรียน - สื่อสิ่งพิมพ์ - สื่อกระจายเสียง 2. ประเภทออนไลน์ (Online) หมายถึง การเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์การสอนและวิธีการที่มีการใช้งานร่วมกันหลายคน ทั้งผู้สอน ผู้เรียน ผู้สอนเสริม - การเรียนรู้แบบออนไลน์ - การสอนเสริมแบบการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ - การเรียนรู้แบบร่วมมือ - การจัดการเรียนแบบออนไลน์ ได้แก่ ระบบการจัดการเรียนรู้ (LMS) ระบบบริหารจัดการแบบทดสอบ - การจัดการเรียนรู้ผ่านเว็บ (Web)

ตาราง 17 (ต่อ)

องค์ประกอบการเรียนแบบผสมผสาน			
Nick Vanam (2003)	Carman (2005)	วิชุดา รัตนเพียร (2548)	นฤมล รอดเนียม (2554)
	ผสมผสานนั้นต้องมีการเรียนรู้และสร้างประสบการณ์จากการศึกษาค้นคว้าและอ้างอิงจากหลากหลายแหล่งข้อมูล		- การเรียนรู้ผ่านเครื่องคอมพิวเตอร์แบบพกพาหรือโทรศัพท์เคลื่อนที่

การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ของการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัติทางศิลป แบ่งการจัดการเรียนรู้ มี 2 รูปแบบ ดังนี้ 1. การจัดการเรียนรู้แบบ Onsite 2. การจัดการเรียนรู้แบบ Online

จากการศึกษาตามแนวคิด ทฤษฎี องค์ประกอบของการเรียนการสอนแบบผสมผสาน (Nick Vanam, 2003; Carman, 2005; วิชุดา รัตนเพียร, 2548; นฤมล รอดเนียม, 2554) จึงนำมาเป็นจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ของการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัติ ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ โดยแบ่งการจัดการเรียนการสอน 2 รูปแบบ ดังนี้

- 1) การจัดการเรียนรู้แบบ Onsite เป็นจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน มีการเรียนการสอนในรูปแบบการบรรยาย การสาธิต การฝึกปฏิบัติทักษะทางศิลป การวัดและประเมินผล
- 2) การจัดการเรียนรู้แบบ Online เป็นจัดการเรียนรู้ผ่านระบบ LMS โดยมีองค์ประกอบหลักของระบบ LMS มี 4 ระบบที่สำคัญ คือ 1) ระบบจัดการรายวิชา ได้แก่ เครื่องมือช่วยสร้างรายวิชา จัดทำและนำเข้าเนื้อหาของรายวิชา 2) ระบบบริหารจัดการข้อมูลผู้เรียน ได้แก่ ระบบบริหารจัดการผู้เรียนในรายวิชา สามารถสร้างกลุ่มผู้เรียนตามการใช้งานได้หลายระดับ มีระบบตรวจสอบสมาชิกผู้ใช้งาน และการเก็บรายละเอียดข้อมูลผู้เรียน 3) ระบบตรวจสอบกิจกรรมและติดตามประเมินผล ได้แก่ เครื่องมือช่วยสร้างกิจกรรมแบบทดสอบ กิจกรรมการบ้าน และระบบทดสอบประเมินผลการเรียน 4) ระบบจัดการการสื่อสารและปฏิสัมพันธ์ เป็นส่วนส่งเสริมการเรียนรู้ให้มีการติดต่อสื่อสารกัน ทั้งระหว่างผู้สอนและผู้เรียน

ตาราง 18 การสังเคราะห์รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติ

รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติ			
Davies (1971)	Harrow (1972)	Simpson (1972)	ไพโรจน์ ตีรณนากุล (2542)
ขั้นที่ 1 ขั้นสาธิตทักษะ หรือการกระทำ ขั้นที่ 2 ขั้นสาธิตและให้ ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย ขั้นที่ 3 ขั้นให้ผู้เรียน ปฏิบัติทักษะย่อย ขั้นที่ 4 ขั้นให้เทคนิค วิธีการ ขั้นที่ 5 ขั้นให้ผู้เรียน เชื่อมโยงทักษะย่อย ๆ เป็นทักษะที่สมบูรณ์	ขั้นที่ 1 ขั้นการเลียนแบบ ขั้นที่ 2 ขั้นการลงมือ กระทำตามคำสั่ง ขั้นที่ 3 ขั้นการกระทำ อย่างถูกต้องสมบูรณ์ ขั้นที่ 4 ขั้นการแสดงออก ขั้นที่ 5 ขั้นการกระทำอย่าง เป็นธรรมชาติ	ขั้นที่ 1 ขั้นการรับรู้ ขั้นที่ 2 ขั้นเตรียมความพร้อม พร้อม ขั้นที่ 3 ขั้นการ สนองตอบภายใต้การ ควบคุม ขั้นที่ 4 ขั้นการให้ลงมือ กระทำ ขั้นที่ 5 ขั้นการกระทำ อย่างชำนาญ ขั้นที่ 6 ขั้นการปรับปรุง และประยุกต์ใช้	ขั้นที่ 1 ขั้นกล่าวนำ ขั้นที่ 2 ขั้นการสาธิต จากครู ขั้นที่ 3 ขั้นการสาธิต จากผู้เรียน ขั้นที่ 4 ขั้นให้การฝึกหัด และตรวจผลสำเร็จ
กระบวนการจัดการเรียนรู้ ของรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะ ปฏิบัตินาฏศิลป์ มีดังนี้ ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมความพร้อม ขั้นที่ 2 ขั้นฝึกปฏิบัติทักษะ ขั้นที่ 3 ขั้นให้กลวิธีการ ปฏิบัติทักษะ ขั้นที่ 4 ขั้นเสริมสร้างทักษะ			

จากการศึกษาตามแนวคิด ทฤษฎี ของรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติ (ไพโรจน์ ตีรณนากุล, 2542; Simpson, 1972; Harrow. 1972; Davies, 1971) จึงนำผลเป็นการออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้ ของการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัติ ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ โดยมีกระบวนการจัดการเรียนรู้ ดังนี้ ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมความพร้อม ขั้นที่ 2 ขั้นฝึกปฏิบัติทักษะ ขั้นที่ 3 ขั้นให้กลวิธีการปฏิบัติทักษะ ขั้นที่ 4 ขั้นเสริมสร้างทักษะ เพื่อเป็นขั้นตอนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน

ตาราง 19 การสังเคราะห์การวัดและประเมินผล

การวัดและประเมินผล			
Kibler (1970)	Carman, 2005)	Alshwiah (2009)	สำนักงานมาตรฐาน การศึกษาและพัฒนาการ เรียนรู้ (2550)
. การประเมินผล เป็นการประเมินผล เพื่อตรวจสอบว่า การเรียนการสอน บรรลุจุดประสงค์ เพียงใดมีวิธีการ จัดการในการสอน เหมาะสมเพียงใด	การวัดและประเมินผล มี การประเมินผลความก้าวหน้าทาง การเรียนรู้ของผู้เรียนทุกระยะนับตั้งแต่ การประเมินผลก่อนเรียน การประเมินผลระหว่าง เรียน และการประเมินผล หลังเรียน เพื่อนำไปสู่การ ปรับปรุงพัฒนาการเรียนรู้ ให้ดีขึ้นต่อไป	การประเมินผล ผู้สอนใช้ การประเมินด้วยมาตรวัด 5 ระดับ ในการประเมินการ เรียน การประเมินแบ่ง ออกเป็น การประเมิน ระหว่างเรียนและการ ประเมินหลังเรียน โดยการ ประเมินระหว่างเรียนเป็น การประเมินที่บ่งชี้ถึง มุมมองเกี่ยวกับบทเรียน ออนไลน์ แบ่งตาม วัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่ตั้ง ไว้ในขณะการประเมินหลัง เรียนเป็นการประเมิน ระหว่างและหลังการเรียน	การวัด การประเมินผล เป็นการวัดประเมินผล ตามสภาพจริง โดยเน้น การวัดผลจากการปฏิบัติ จริง ชิ้นงาน/ผลงาน ผู้เรียนประเมินตนเอง เพื่อน และ ผู้สอน มี บทบาทร่วมวัดประเมินผล ด้วย
การวัดและประเมินผล ของรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัติ นาฏศิลป์ มีดังนี้			
1. การวัดและประเมินผลในระบบการจัดการเรียนรู้ (LMS) คือ 1) การให้ผู้เรียนประเมินตนเอง (Self – assessment) 2) การประเมินโดยเพื่อน (Peer-assessment) 3) การประเมินโดยผู้สอน			
2. การวัดและประเมินผลในชั้นเรียนปกติ โดยใช้เครื่องมือในการวัดประเมินผล คือ 1) แบบประเมิน ทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์			

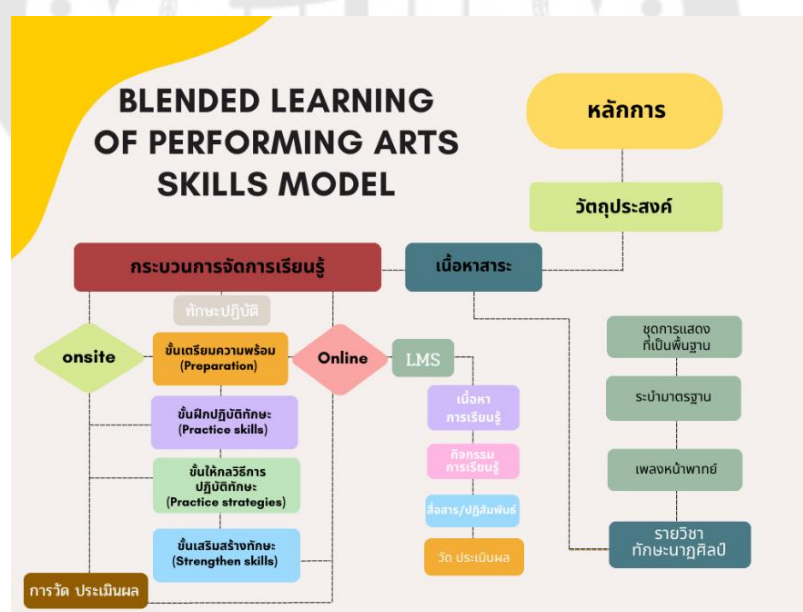
จากการศึกษาตามแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารที่เกี่ยวข้องของการวัดและประเมินผล (Kibler, 1970; Carman, 2005; Alshwiah, 2009; สำนักงานมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้, 2550) จึงนำผลมาออกแบบเป็นการวัดและประเมินผล ของรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัติ ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ โดยเป็นการวัด ประเมินผลด้านการฝึกปฏิบัติทักษะ ดังนี้

1. การวัดและประเมินผลในระบบการจัดการเรียนรู้ (LMS) คือ 1) แบบประเมินทักษะผู้เรียนประเมินตนเอง (Self -assessment) 2) แบบประเมินทักษะโดยเพื่อน (Peer-assessment) 3) แบบประเมินทักษะโดยผู้สอน

2. การวัดและประเมินผลในชั้นเรียนปกติ คือ 1) แบบประเมินทักษะปฏิบัติ นาฏศิลป์

2.2 การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

ผลการออกแบบและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ โดยมีองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนการสอน 5 องค์ประกอบ คือ 1. หลักการของรูปแบบ 2. วัตถุประสงค์ 3. กระบวนการจัดการเรียนรู้ 4. การวัดและประเมินผล 5. ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน ซึ่งมีรายละเอียดของรูปแบบ ดังต่อไปนี้

ภาพประกอบ 4 รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์

หลักการของรูปแบบ

การศึกษาเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาประเทศและการสร้างสรรค์อนาคตที่ยั่งยืน ซึ่งในปัจจุบันการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนมีความก้าวหน้าเป็นอย่างมากด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เข้ามามีบทบาทสำคัญในทุกด้านของชีวิตประจำวัน การเรียนการสอนในปัจจุบันจึงไม่ใช่เพียงการเรียนรู้ในห้องเรียนที่เป็นแบบดั้งเดิมอีกต่อไป แต่ได้กลายเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย ยืดหยุ่น และเหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียนในยุคดิจิทัล อีกทั้งการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนในปัจจุบันยังเน้นไปที่การเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งเน้นการปรับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับความต้องการและความสนใจของผู้เรียน การเรียนรู้แบบนี้ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้มากขึ้น โดยการใช้เทคนิคการสอนที่เน้นการโต้ตอบและการปฏิบัติจริง

แนวทางในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่ได้รับความนิยมและมีประสิทธิภาพ จนถึงปัจจุบัน คือ การเรียนการสอนแบบผสมผสาน (Blended Learning) ซึ่งเป็นการรวมการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์และการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนเข้าด้วยกัน การเรียนรู้แบบนี้ช่วยให้ผู้เรียนมีความยืดหยุ่นในการเรียนรู้ สามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลาผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ เช่น ระบบการจัดการเรียนรู้ (LMS) วิดีโอออนไลน์ และสื่อมัลติมีเดียต่าง ๆ นอกจากนี้ยังช่วยให้ครูผู้สอนสามารถติดตามและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยกระบวนการวัดประเมินผล ไม่ได้เน้นเพียงการสอบปลายภาคแต่มีการใช้การประเมินผลด้วยการสะท้อนผลการเรียนรู้ (Formative Assessment) เพื่อให้ข้อเสนอแนะและปรับปรุงการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง การประเมินแบบนี้ช่วยให้ทั้งผู้สอนและผู้เรียนสามารถทราบถึงความคืบหน้าในการเรียนและการพัฒนาศักยภาพของตัวผู้เรียน

การพัฒนาทักษะนาฏศิลป์ เป็นสิ่งสำคัญสำหรับการเรียนการสอนในหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขานาฏศิลป์ศึกษา เนื่องจากผู้เรียนต้องได้รับการพัฒนาทางด้านความรู้ และสมรรถนะในวิชาชีพให้สอดคล้องกับความคาดหวังของสังคม สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต รวมถึงสามารถปรับตัวกับสถานการณ์ทางด้านศิลปวัฒนธรรมการแสดงของชาติ ในปัจจุบันที่ได้เปลี่ยนไปอันมีสาเหตุมาจากการรับวัฒนธรรมของต่างชาติที่แพร่หลายในสังคมไทยอย่างรวดเร็วด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย จึงต้องมีการปรับปรุงและพัฒนารูปแบบการสอนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีที่เข้ามามีบทบาทสำคัญ การเรียนการสอนนาฏศิลป์ในรูปแบบผสมผสาน (Blended Learning) จึงกลายเป็นทางเลือกที่น่าสนใจและมีประสิทธิภาพในการเพิ่มความสามารถและการมีส่วนร่วมของผู้เรียนในการเรียนรู้นาฏศิลป์ การเรียนการสอน

ทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ในรูปแบบผสมผสานเป็นการนำเทคโนโลยีมาผสมผสานกับการสอนในห้องเรียนแบบดั้งเดิม การใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ หรือระบบการจัดการเรียนรู้ ช่วยให้การเรียนรู้ด้านนาฏศิลป์เป็นเรื่องง่ายขึ้น ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ทางด้านทฤษฎีและทบทวนการปฏิบัติผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้สอนจัดเตรียมไว้ ซึ่งทำให้การเรียนรู้มีความยืดหยุ่น สามารถทบทวนเนื้อหาได้ตลอดเวลา ซึ่งช่วยเสริมสร้างความเข้าใจในทฤษฎี เทคนิคการปฏิบัติทักษะจากการฝึกปฏิบัติในห้องเรียน ซึ่งการเรียนปฏิบัติทักษะนาฏศิลป์ที่อยู่ภายใต้การดูแลของครูผู้สอนยังคงเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาที่ต้องการคำแนะนำและการปรับปรุงทักษะในตัวผู้เรียน

ดังนั้น การเรียนการสอนทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ในรูปแบบผสมผสานเป็นรูปแบบการสอนที่น่าสนใจและมีประสิทธิภาพในการพัฒนาทักษะและความรู้ทางนาฏศิลป์ในยุคดิจิทัล โดยการผสมผสานการเรียนรู้ทั้งในห้องเรียนและผ่านระบบการจัดการเรียนรู้ เพิ่มความต้องการในการเรียนและส่งผลต่อพัฒนาการด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไปในทางที่ดีขึ้น เพื่อเป็นบัณฑิตที่มีความถนัด เชี่ยวชาญ และมีคุณภาพด้านวิชาชีพต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา สาขานาฏศิลป์ (ละคร) ของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ด้วยรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน

เนื้อหาสาระ

เนื้อหาสาระนำมาจากรายวิชาทักษะนาฏศิลป์ หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต (4 ปี) สาขานาฏศิลป์ศึกษา (ละคร) โดยมีคำอธิบายรายวิชา คือ ที่มา รูปแบบ หลักการ องค์ประกอบ โครงสร้างและกระบวนการท่ารำ ประกอบด้วย 1) ชุดการแสดงที่เป็นพื้นฐาน 2) ระบำมาตรฐาน 3) เพลงหน้าพาทย์

ตาราง 20 โครงสร้างการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะ
ปฏิบัติทางศิลป์ สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
ระดับปริญญาตรี ปี 1

จำนวน 2 วัน/สัปดาห์ สัปดาห์ละ 6 ชั่วโมง
รวม 8 สัปดาห์ (48 ชั่วโมง)

สัปดาห์ที่	แผนการเรียนรู้	สาระสำคัญ	เวลา(ชั่วโมง)	
			onsite	online
1 (2 ครั้ง)	แผนการเรียนรู้ที่ 1 ชุดการแสดงพื้นฐาน	ฝึกปฏิบัติทักษะ รำแม่บทใหญ่	3	3
2 (2 ครั้ง)	แผนการเรียนรู้ที่ 2 ชุดการแสดงพื้นฐาน	ฝึกปฏิบัติทักษะ รำแม่บทใหญ่	3	3
3 (2 ครั้ง)	แผนการเรียนรู้ที่ 3 ระบำมาตรฐาน	ฝึกปฏิบัติทักษะ ระบำสืบท (พระทอง)	3.50	2.50
4 (2 ครั้ง)	แผนการเรียนรู้ที่ 4 ระบำมาตรฐาน	ฝึกปฏิบัติทักษะ ระบำสืบท (เบ้าหลุด)	3.50	2.50
5 (2 ครั้ง)	แผนการเรียนรู้ที่ 5 ระบำมาตรฐาน	ฝึกปฏิบัติทักษะ ระบำสืบท (สระนุหรง)	3.50	2.50
6 (2 ครั้ง)	แผนการเรียนรู้ที่ 6 ระบำมาตรฐาน	ฝึกปฏิบัติทักษะ ระบำสืบท (บลีม)	3.50	2.50
7 (2 ครั้ง)	แผนการเรียนรู้ที่ 7 ระบำมาตรฐาน	ฝึกปฏิบัติทักษะ ระบำจันทกนิรี	3	3
8 (2 ครั้ง)	แผนการเรียนรู้ที่ 8 เพลงหน้าพาทย์	ฝึกปฏิบัติทักษะ รำหน้าพาทย์ เพลงบาทสกุณี	4	2

กระบวนการจัดการเรียนรู้

ผลการศึกษาด้านการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบผสมผสานและการเรียนการสอนในรายวิชาทักษะนาฏศิลป์ ของหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขานาฏศิลป์ศึกษา (ละคร) ดำเนินการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบผสมผสาน 2 รูปแบบ คือ

1) การจัดการเรียนรู้แบบ Onsite เป็นการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน มีการเรียนการสอนในรูปแบบการบรรยาย การสาธิต การฝึกปฏิบัติทักษะนาฏศิลป์ การวัดและประเมินผล

2) การจัดการเรียนรู้แบบ Online เป็นการจัดการเรียนรู้ผ่านระบบ LMS โดยมีองค์ประกอบหลักของระบบ LMS มี 4 ระบบที่สำคัญ คือ 1) ระบบจัดการรายวิชา ได้แก่ เครื่องมือช่วยสร้างรายวิชา จัดทำและนำเข้าเนื้อหาของรายวิชา 2) ระบบบริหารจัดการข้อมูลผู้เรียน ได้แก่ ระบบบริหารจัดการผู้เรียนในรายวิชา สามารถสร้างกลุ่มผู้เรียนตามการใช้งานได้หลายระดับ มีระบบตรวจสอบสมาชิกผู้ใช้งาน และการเก็บรายละเอียดข้อมูลผู้เรียน 3) ระบบตรวจสอบกิจกรรมและติดตามประเมินผล ได้แก่ เครื่องมือช่วยสร้างกิจกรรมแบบทดสอบ กิจกรรมการบ้าน และระบบทดสอบประเมินผลการเรียน 4) ระบบจัดการการสื่อสารและปฏิสัมพันธ์ เป็นส่วนส่งเสริมการเรียนรู้ให้มีการติดต่อสื่อสารกัน ทั้งระหว่างผู้สอนและผู้เรียน

กระบวนการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ มีการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานระหว่างการเรียนในรูปแบบชั้นเรียนปกติ 60% และการเรียนในรูปแบบออนไลน์ 40% มีเนื้อหาในการจัดการเรียนรู้คือการฝึกปฏิบัติทักษะที่กำหนดไว้ในหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขานาฏศิลป์ศึกษา (ละคร) ระดับปริญญาตรีปี 1 โดยกระบวนการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

1) **ขั้นเตรียมความพร้อม (Preparation) จัดการเรียนการสอนในรูปแบบ onsite/online**

เป็นขั้นที่ผู้สอนเตรียมความพร้อม ชี้แจงวัตถุประสงค์ เนื้อหาในการเรียน รวมถึงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งในรูปแบบการเรียนในชั้นเรียนปกติและการเรียนในระบบออนไลน์ เช่น การศึกษาองค์ความรู้ รูปแบบ หลักการ องค์ประกอบ และโครงสร้างของเพลงที่ใช้ในการเรียนปฏิบัติ

2) ขั้นฝึกปฏิบัติทักษะ (Practice skills) จัดการเรียนการสอนในรูปแบบ

Onsite

เป็นขั้นผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน ด้วยการถ่ายทอดเนื้อหาทำท่าตามหลักสูตร โดยขั้นนี้ผู้สอนเป็นผู้ดำเนินการสาธิตและให้ผู้เรียนปฏิบัติตาม เนื้อหาในการปฏิบัติทักษะจัดอยู่ในหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต (4 ปี) สาขานาฏศิลป์ศึกษา แบ่งออกเป็น ดังนี้

การแสดงพื้นฐาน	รำแม่บทใหญ่
ระบำมาตรฐาน	ระบำสี่บท ระบำจันทกีนรี
เพลงหน้าพาทย์	รำหน้าพาทย์เพลงบาทสกุลณี

ผู้สอนถ่ายทอดท่าทำให้ผู้เรียนเห็นถึงกระบวนการท่าที่ถูกต้องตามแบบแผน การเคลื่อนไหวร่างกาย จังหวะมือและเท้า การเชื่อมท่าที่แสดงถึงความต่อเนื่องในการปฏิบัติท่า

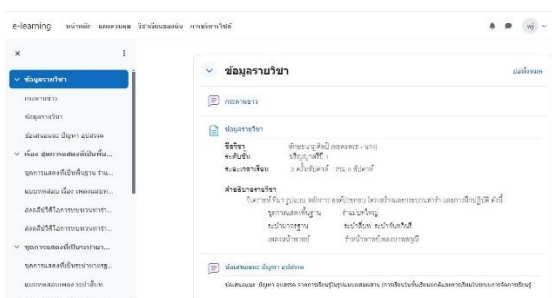
3) ขั้นให้กลวิธีการปฏิบัติทักษะ (Practice strategies) จัดการเรียนการสอนในรูปแบบ Onsite

เมื่อผู้สอนถ่ายทอดการปฏิบัติทักษะให้กับผู้เรียนครบทุกกระบวนการท่าแล้ว ผู้เรียน ขั้นนี้จะเป็นการให้วิธีการ กลวิธี ในการใช้โครงสร้างร่างกาย เช่น การใช้ตัว การเคลื่อนไหวมือ - เท้า รวมถึง การสื่ออารมณ์ การใช้ความรู้สึก เช่น การใช้อารมณ์ทางใบหน้า สายตา การเข้าพระ - เข้านาง บทบาทของผู้สอนเป็นผู้ให้คำแนะนำ และแก้ไข จุดบกพร่องในการปฏิบัติทักษะของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้รู้จุดบกพร่องและแก้ไข พัฒนาทักษะปฏิบัติของตนเองให้ดีขึ้น

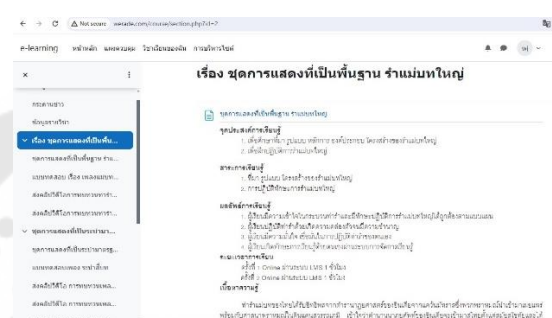
4) ขั้นเสริมสร้างทักษะ (Strengthen skills) จัดการเรียนการสอนในรูปแบบ Online

เป็นขั้นที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ทบทวนบทเรียน พัฒนาเสริมสร้างทักษะปฏิบัติของตนเอง ผ่านระบบการจัดการเรียนรู้ (LMS) ประกอบไปด้วย

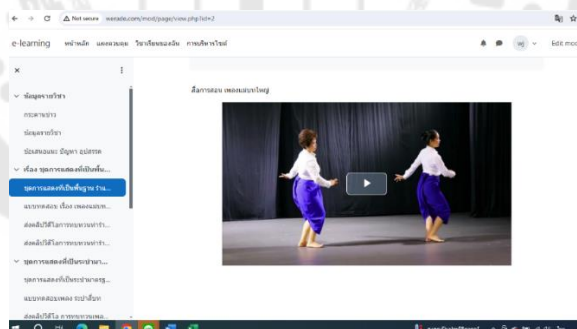
1) เนื้อหาการเรียนรู้ โดยผู้สอนนำเนื้อหาการเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น เอกสารประกอบการสอน วิดีโอ รูปภาพ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าไปศึกษาในระบบได้

ภาพประกอบ 5 เนื้อหาการเรียนรู้ ในระบบการจัดการเรียนรู้

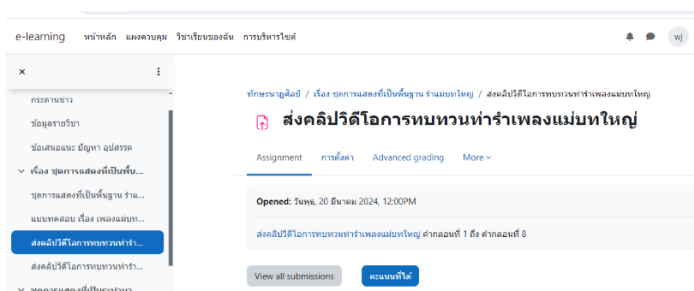

ภาพประกอบ 6 เนื้อหาการเรียนรู้ จำแม่บทใหญ่ ในระบบการจัดการเรียนรู้

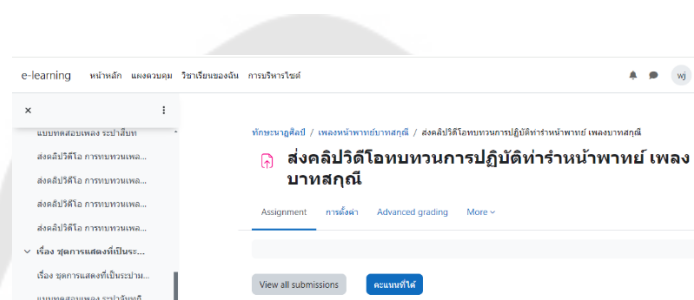

ภาพประกอบ 7 ภาพสื่อวิดีโอ เพลงแม่บทใหญ่ ในระบบการจัดการเรียนรู้

2) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หลังจากที่ได้ฝึกปฏิบัติทักษะกับผู้สอนในระบบชั้นเรียนปกติแล้วนั้น กิจกรรมการเรียนรู้ผ่านระบบการจัดการเรียนรู้ เป็นการให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติเสริมทักษะด้วยตนเองผ่านกิจกรรมต่างๆ ที่ครูผู้สอนออกแบบขึ้นในระบบ เช่น การศึกษาองค์ความรู้โครงสร้างการรำ องค์ประกอบของเพลงต่าง ๆ จากเอกสารประกอบการสอน การฝึกทักษะผ่านสื่อดิจิทัลออนไลน์ตามเนื้อหาในบทเรียนจากสื่อภาพเคลื่อนไหวควบคู่การทำแบบทดสอบ รวมถึงการทบทวนและฝึกปฏิบัติทักษะตามกิจกรรมการเรียนรู้

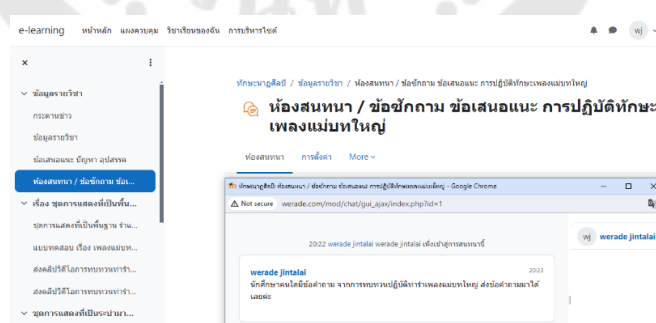

ภาพประกอบ 8 กิจกรรมการฝึกปฏิบัติทักษะและส่งคลิปวิดีโอทบทวนตามกิจกรรมการเรียนรู้

ภาพประกอบ 9 กิจกรรมการฝึกปฏิบัติทักษะและส่งคลิปวิดีโอทบทวนตามกิจกรรมการเรียนรู้

3) การมีส่วนร่วมปฏิสัมพันธ์ ผู้เรียนและผู้สอนสื่อสารกันผ่านระบบข้อความ แชท หรือการโพสต์ในห้องสนทนา รวมถึงผู้สอนสามารถให้คำแนะนำและติดตามผลการเรียนของผู้เรียนได้

ภาพประกอบ 10 การมีส่วนร่วมปฏิสัมพันธ์ผ่านห้องสนทนาในระบบการจัดการเรียนรู้

ตาราง 21 กิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานระหว่างการเรียนรู้ในรูปแบบ onsite/online

กิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน	
onsite	online
ขั้นเตรียมความพร้อม 1. ผู้สอนแจ้งวัตถุประสงค์ของการเรียนทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ให้ผู้เรียนทราบ เพื่อให้ผู้เรียนรู้ถึงผลลัพธ์การเรียนรู้ของบทเรียน 2. การฝึกปฏิบัติท่าเบื้องต้นก่อนเรียน เช่น การตัดมือ การตัดตัว การยกเท้า การประเท้า การก้าวเท้า เป็นต้น 3. การทบทวนปฏิบัติท่าจากบทเรียนก่อนหน้า เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนการต่อท่าใหม่จากครูผู้สอน ขั้นฝึกปฏิบัติทักษะ 1. ผู้สอนถ่ายทอดท่าตามเนื้อหา ดังนี้ - การแสดงพื้นฐาน รำแม่บทใหญ่ - ระบำมาตรฐาน ระบำสี่บท ระบำจันทกนิรี - เพลงหน้าพาทย์ รำบาทสกุณี 2. ผู้เรียนฝึกปฏิบัติทักษะตามครูผู้สอน โดยผู้สอนถ่ายทอดท่าด้วยวิธีการสอนในรูปแบบการบรรยาย การสอนสาธิต อธิบายถึงกระบวนการท่าอย่างละเอียด เพื่อให้ผู้เรียนปฏิบัติตาม ขั้นให้กลวิธีในการปฏิบัติทักษะ 1. ผู้สอนการให้เทคนิค วิธีการ กลวิธี การปฏิบัติทักษะ โดยการเก็บรายละเอียดของกระบวนการท่าดังนี้ - การใช้โครงสร้างร่างกาย - การใช้ตัว การเคลื่อนไหวมือ - เท้า - การสื่ออารมณ์ การใช้ความรู้สึก - การเข้าพระ – เข้านาง	ขั้นเตรียมความพร้อม 1. ผู้เรียนศึกษาที่มา รูปแบบ หลักการองค์ประกอบ โครงสร้าง ตามบทเรียน ดังนี้ - การแสดงพื้นฐาน รำแม่บทใหญ่ - ระบำมาตรฐาน ระบำสี่บท ระบำจันทกนิรี - เพลงหน้าพาทย์ รำบาทสกุณี 2. ผู้เรียนศึกษาบทร้องของบทเรียนในช่วงเวลานั้น เช่น บทร้องเพลงแม่บทใหญ่ บทร้องเพลงระบำสี่บท บทร้องเพลงระบำจันทกนิรี ก่อนการรับการถ่ายทอดจากครูผู้สอน ขั้นเสริมสร้างทักษะ 1. ผู้เรียนศึกษา ทบทวนทักษะปฏิบัติจากสื่อการสอน VDO ของบทเรียนต่าง ๆ ตามการมอบหมายจากครูผู้สอน 2. ผู้สอนและผู้เรียนมีการปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน คือ - กำหนดคำสั่ง ชี้แจงการทำกิจกรรมการเรียนรู้ การชี้แจงภาระงาน ผ่านกระดานเสวนาให้ผู้เรียนทราบ 3. ผู้เรียนส่งภาระงานการทบทวนปฏิบัติทักษะของตนเอง

ตาราง 21 (ต่อ)

กิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน	
onsite	online
การวัด ประเมินผล การประเมินทักษะปฏิบัติจากครูผู้สอน หลังเรียนจบ หน่วยการเรียนรู้ เพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	การวัด ประเมินผล การประเมินทักษะปฏิบัติระหว่างการเรียนรู้ เช่น การให้ผู้เรียนประเมินตนเอง (Self-assessment) การประเมินโดยเพื่อน (Peer-assessment), การ ประเมินโดยผู้สอน, แบบทดสอบท้ายบทเรียนจาก การศึกษาด้านทฤษฎี

การวัดและประเมินผล

การวัด ประเมินผลด้านการฝึกปฏิบัติทักษะ โดยระหว่างการฝึกปฏิบัติทักษะมีการให้คำแนะนำ การปรับปรุง แก้ไขในการฝึกปฏิบัติของผู้เรียนทั้งในชั้นเรียนปกติและในระบบการจัดการเรียนรู้ (LMS) มีการสะท้อนผลของผู้สอนจากการที่ให้ผู้เรียนส่งการพัฒนาทักษะปฏิบัติของตนเอง

การวัดและประเมินผลในระบบการจัดการเรียนรู้ (LMS) เพื่อเป็นการประเมินผลระหว่างเรียน มีดังนี้ 1) การให้ผู้เรียนประเมินตนเอง (Self-assessment) 2) การประเมินโดยเพื่อน (Peer-assessment) 3) การประเมินโดยผู้สอน 4) แบบทดสอบ

การวัดและประเมินผลในชั้นเรียนปกติ คือ การประเมินทักษะปฏิบัติจากครูผู้สอน หลังเรียนจบหน่วยการเรียนรู้เพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน

จากการเรียนรู้ผ่านรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาตนเอง โดยสามารถปฏิบัติทำซ้ำได้ถูกต้องตามแบบแผน แสดงอารมณ์ประกอบกระบวนการทำซ้ำตามบทร้องและทำนองเพลงได้ มีความชำนาญ เชื่อมั่นในการปฏิบัติทักษะของตนเองเพิ่มขึ้น เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

2.3 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัติทางศิลป์ ระดับอุดมศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัติทางศิลป์ ระดับอุดมศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 ท่าน มีผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังตารางที่ 22

ตาราง 22 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัติทางศิลป์ ระดับอุดมศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม			ระดับความเป็นไปได้		
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลความ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลความ
1. หลักการของรูปแบบ	4.57	0.53	มากที่สุด	4.43	0.53	มาก
2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาด้านทักษะปฏิบัติทางศิลป์ สาขานาฏศิลป์(ละคร) สำหรับนักศึกษา ระดับอุดมศึกษา ของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ด้วยรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน	4.43	0.53	มาก	4.57	0.53	มากที่สุด
3. กระบวนการจัดการเรียนรู้						
3.1 ขั้นเตรียมความพร้อม (Preparation)						
3.2 ขั้นฝึกปฏิบัติทักษะ (Practice skills)	4.57	0.53	มากที่สุด	4.71	0.49	มากที่สุด
3.3 ขั้นให้กลวิธีการปฏิบัติทักษะ (Practice strategies)						

ตาราง 22 (ต่อ)

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม			ระดับความเป็นไปได้		
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลความ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลความ
3.4 ขั้นเสริมสร้างทักษะ (Strengthen skills)						
4. การวัดและประเมินผล						
4.1 การให้ผู้เรียนประเมินตนเอง (Self – assessment)						
4.2 การประเมินโดยเพื่อน (Peer-assessment)	4.57	0.53	มากที่สุด	4.43	0.53	มาก
4.3 การประเมินทักษะปฏิบัติ นาฏศิลป์โดยผู้สอน						
4.4 แบบทดสอบ						
5. ผลลัพธ์ของผู้เรียน	4.57	0.53	มากที่สุด	4.57	0.53	มากที่สุด
6. ภาพรวมของรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัติ นาฏศิลป์ สำหรับนักศึกษา ระดับอุดมศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์	4.43	0.53	มาก	4.57	0.53	มากที่สุด
รวม	4.52	0.50	มากที่สุด	4.61	0.49	มากที่สุด

จากตารางที่ 22 ผลการประเมินรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัติ นาฏศิลป์ ระดับอุดมศึกษา พบว่า

1. ความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัติ นาฏศิลป์ ระดับอุดมศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ อยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.50) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า

องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด เรียงตามลำดับ มีดังนี้ หลักการของรูปแบบ ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.53) รองลงมา คือ กระบวนการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.53) การวัดและประเมินผล ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.53) และผลลัพธ์ของผู้เรียน ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.53)

2. ความเป็นไปได้ของรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัติทางศิลป์ ระดับอุดมศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ อยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = 0.49) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า กระบวนการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.71$, S.D. = 0.49) อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.53) ผลลัพธ์ของผู้เรียน ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.53) และภาพรวมของรูปแบบ ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.53) ตามลำดับ

ตาราง 23 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแผนการจัดการเรียนรู้

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม			ระดับความเป็นไปได้		
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลความ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลความ
1. บอกรายละเอียดของรายวิชาได้ชัดเจน	4.4	0.55	มาก	4.6	0.55	มากที่สุด
2. มีจุดประสงค์การเรียนรู้ที่บอกถึงผลลัพธ์ที่ผู้เรียนได้รับหลังจากเรียนจบการเรียนรู้	4.6	0.55	มากที่สุด	4.4	0.55	มากที่สุด
3. ความสอดคล้องของจุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ และผลลัพธ์การเรียนรู้	4.6	0.55	มากที่สุด	4.4	0.55	มาก
4. ความเหมาะสมของจำนวนชั่วโมง	4.4	0.89	มาก	4.6	0.55	มากที่สุด
5. ความครบถ้วนของสาระการเรียนรู้กับผลลัพธ์การเรียนรู้	4.8	0.45	มากที่สุด	4.6	0.55	มากที่สุด
6. กระบวนการจัดการเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ กระบวนการและคุณลักษณะตามผลลัพธ์การเรียนรู้ของแผนการจัดการเรียนรู้	4.2	0.45	มาก	4.2	0.45	มาก

ตาราง 23 (ต่อ)

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม			ระดับความเป็นไปได้		
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลความ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลความ
7. กระบวนการจัดการเรียนรู้ เน้นด้านทักษะปฏิบัติและส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง	4.8	0.45	มากที่สุด	4.6	0.55	มาก
8. กระบวนการจัดการเรียนรู้ สามารถนำไปจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้จริง	5	0.00	มากที่สุด	4.4	0.55	มากที่สุด
9. สื่อ และแหล่งการเรียนรู้	5	0.00	มากที่สุด	4.8	0.45	มากที่สุด
10. วิธีการวัด และประเมินผล	4.8	0.45	มากที่สุด	4.8	0.45	มากที่สุด
รวม	4.66	0.51	มากที่สุด	4.52	0.50	มากที่สุด

จากตารางที่ 23 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแผนการจัดการเรียนรู้ จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน พบว่า

1. ความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.66$, S.D. = 0.51) เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด เรียงตามลำดับ มีดังนี้ ความครบถ้วนของสาระการเรียนรู้กับผลลัพธ์การเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.8$, S.D. = 0.45) รองลงมา คือ กระบวนการจัดการเรียนรู้เน้นด้านทักษะปฏิบัติและส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.45) วิธีการวัด และประเมินผล ($\bar{X} = 4.8$, S.D. = 0.45) และมีจุดประสงค์การเรียนรู้ที่บอกถึงผลลัพธ์ที่ผู้เรียนได้รับหลังจากเรียนจบการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.6$, S.D. = 0.55) ตามลำดับ

2. ความเป็นไปได้ของแผนการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.50) เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า สื่อ และแหล่งการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.8$, S.D. = 0.45) อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ วิธีการวัด และประเมินผล ($\bar{X} = 4.8$, S.D. = 0.45) บอกรายละเอียดของรายวิชาได้ชัดเจน ($\bar{X} = 4.6$, S.D. = 0.55) ความเหมาะสมของจำนวนชั่วโมง ($\bar{X} = 4.6$, S.D. = 0.55) และกระบวนการจัดการเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ กระบวนการ

และคุณลักษณะตามผลลัพธ์การเรียนรู้ของแผนการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.45) ตามลำดับ

ผลการประเมินความสอดคล้องของแบบประเมินทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน มีผลการประเมินดังตารางที่ 24

ตาราง 24 ผลการประเมินแบบบสอดคล้องของแบบประเมินทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์

ข้อคำถาม	ความสอดคล้อง				แปลผล
	สอดคล้อง	ไม่ แน่ใจ	ไม่ สอดคล้อง	ioc	
1. ปฏิบัติท่ารำที่ถูกต้องตามแบบแผน	5	0	0	1.00	ใช้ได้
2. การใช้ร่างกายเคลื่อนไหวได้ตรงตาม จังหวะ	5	0	0	1.00	ใช้ได้
3. ปฏิบัติการรำท่าเชื่อมได้อย่างต่อเนื่อง	5	0	0	1.00	ใช้ได้
4. ปฏิบัติท่ารำด้วยความชำนาญ เกิด ความสวยงามในท่วงท่าการรำ	5	0	0	1.00	ใช้ได้
5. ปฏิบัติท่ารำด้วยความมั่นใจ	5	0	0	1.00	ใช้ได้
6. สื่ออารมณ์ประกอบการปฏิบัติ กระบวนการรำได้อย่างเหมาะสม	5	0	0	1.00	ใช้ได้
7. การใช้พื้นที่ ทิศทางในการปฏิบัติท่า รำได้ถูกต้อง	5	0	0	1.00	ใช้ได้

จากตารางที่ 24 มีการประเมินผลความสอดคล้องของแบบประเมินทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ มีค่าความสอดคล้องเท่ากับ 1.0 ทุกข้อ ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการประเมินได้

2.4 การหาประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ ระดับอุดมศึกษา (E_1/E_2)

การหาประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ ระดับอุดมศึกษา (E_1/E_2) จากกลุ่มที่ไม่ได้เป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 20 คน ซึ่งเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชานาฏศิลป์ศึกษา (ละครพระ - นาง)

วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง โดยใช้ระยะเวลาในการทดลองใช้จำนวน 3 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 วัน วันละ 3 ชั่วโมง ผลการหาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ดังตารางที่ 25 และตารางที่ 26

ตาราง 25 ประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

คนที่	กิจกรรมระหว่างเรียน (105 คะแนน)					คะแนนหลังเรียน		
	ปฏิบัติ เพลงที่ 1	ปฏิบัติ เพลงที่ 2	ปฏิบัติ เพลงที่ 3	รวม	ค่าเฉลี่ย	คะแนนเต็ม	ทักษะ ปฏิบัติ	ค่าเฉลี่ย
1	32	30	33	95	31.67	35	32	33.50
2	30	29	32	91	30.33	35	31	33.00
3	29	31	34	94	31.33	35	33	34.00
4	31	30	32	93	31.00	35	32	33.50
5	32	30	34	96	32.00	35	33	34.00
6	28	28	30	86	28.67	35	30	32.50
7	30	31	32	93	31.00	35	33	34.00
8	30	31	33	94	31.33	35	31	33.00
9	31	31	34	96	32.00	35	32	33.50
10	30	29	31	90	30.00	35	31	33.00
11	28	29	31	88	29.33	35	30	32.50
12	29	30	32	91	30.33	35	31	33.00
13	30	31	34	95	31.67	35	32	33.50
14	32	32	34	98	32.67	35	32	33.50
15	33	32	34	99	33.00	35	33	34.00
16	33	30	34	97	32.33	35	33	34.00
17	31	30	33	94	31.33	35	30	32.50
18	30	29	33	92	30.67	35	31	33.00
19	31	30	34	95	31.67	35	31	33.00

คนที่	กิจกรรมระหว่างเรียน (105 คะแนน)					คะแนนหลังเรียน		
	ปฏิบัติ เพลงที่	ปฏิบัติ เพลงที่	ปฏิบัติ เพลงที่	รวม	ค่าเฉลี่ย	คะแนนเต็ม	ทักษะ ปฏิบัติ	ค่าเฉลี่ย
	1	2	3					
20	29	31	32	92	30.67	35	31	33.00
รวม	609	604	656	1869		รวม	632	
ประสิทธิภาพด้านกระบวนการ (E_1) เท่ากับ 89.00						ประสิทธิภาพด้านผลลัพธ์ (E_2) เท่ากับ 90.29		

ตาราง 26 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลหาประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ ระดับอุดมศึกษา (E_1/E_2)

รูปแบบ	ประสิทธิภาพ	ร้อยละของ ค่าเฉลี่ย	(E_1/ E_2)
รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์	ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1)	89.00	89.00/90.29
	ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2)	90.29	

จากตารางที่ 26 ประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ ระดับอุดมศึกษา ได้ทำการทดลองภาคสนามโดยการนำรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานที่ปรับปรุงเรียบร้อยแล้วไปทดลองกับนักศึกษาปริญญาตรี สาขานาฏศิลป์ศึกษา (ละคร) วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง จำนวน 20 คน เพื่อหาประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน ดังตารางพบว่า ค่าประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ ระดับอุดมศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ มีค่าเท่ากับ 89.00/90.29

ตอนที่ 3 ผลการใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์

จากที่ผู้วิจัยดำเนินการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ผู้วิจัยจึงดำเนินการเก็บข้อมูลเพื่อศึกษาผลการใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานที่พัฒนาขึ้น มีผลการศึกษา ดังนี้

3.1 ผลการเปรียบเทียบคะแนนทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

โดยการนำรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรีปี 1 สาขานาฏศิลป์ศึกษา (ละครพระ - นาง) ห้องเรียนเครือข่ายวิทยาลัยนาฏศิลป์ทุกภูมิภาค สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม จำนวน 259 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) ซึ่งแบ่งได้เป็นกลุ่มทดลองที่มีการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานที่พัฒนาขึ้น จำนวน 4 วิทยาลัย ทั้งหมด 85 คน กับกลุ่มควบคุมที่จัดการเรียนการสอนตามปกติ จำนวน 4 วิทยาลัย ทั้งหมด 76 คน มีผลการเปรียบเทียบคะแนนทักษะปฏิบัติระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ด้วยวิธีการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปร 2 ตัวที่เป็นอิสระต่อกัน (Independent Samples T-Test) ดังตารางที่ 27

ตาราง 27 ผลการเปรียบเทียบคะแนนทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

Group	N	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig
กลุ่มทดลอง	85	31.68	1.32	13.515	.000*
กลุ่มควบคุม	76	28.55	1.58		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

จากตารางที่ 27 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนของทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พบว่า กลุ่มทดลอง มีค่าเฉลี่ยของทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์หลังเรียนเท่ากับ 31.65 กลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 28.79 เมื่อเปรียบเทียบคะแนนทั้งสองกลุ่ม พบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์สูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 (sig = .000*)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากข้อเสนอแนะของผู้เรียนผ่านการเรียนการสอนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ ของนักศึกษา ระดับอุดมศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ผู้เรียนให้ข้อเสนอแนะว่า

- 1) การเรียนและฝึกปฏิบัติในชั้นเรียนถือว่าสะดวกและเข้าใจง่าย เนื่องจากครูผู้สอนกับนักศึกษาเรียนกันแบบตัวต่อตัว รวมถึงมีพื้นที่ที่เหมาะสมมากพอในการปฏิบัติท่ารำ
- 2) ในส่วนของการเรียนผ่านระบบการจัดการเรียนรู้ ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นว่า มีเนื้อหาการเรียนเข้าใจง่าย มีสื่อวิดีโอประกอบเพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาและทบทวนท่ารำได้
- 3) การเสริมทักษะด้วยการทบทวนท่ารำบนระบบออนไลน์ถือว่าเป็นเรื่องที่ดี ทำให้นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติด้วยตัวเอง ได้ทบทวนท่ารำ สามารถจดจำท่ารำได้ด้วยตัวเองโดยไม่ต้องมองเพื่อน
- 4) การทำแบบทดสอบในด้านทฤษฎี เนื่องจากปกติการเรียนในชั้นเรียนจะมีแค่การเรียนด้านปฏิบัติท่ารำเท่านั้น ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ประวัติความเป็นมา องค์ความรู้ของเพลงต่าง ๆ เพิ่มขึ้น
- 5) อุปสรรคจากการเรียนผ่านระบบการจัดการเรียนรู้ คือ ปัญหาด้านสัญญาณเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เนื่องจากผู้เรียนบางคนสัญญาณเน็ตไม่ดี ทำให้การส่งคลิป ส่งภาระงานล่าช้า ผู้สอนจึงแก้ปัญหาโดยการส่งภาระงานผ่านช่องทางอื่นและยืดระยะเวลาในการส่งงานเพื่อเอื้อต่อนักศึกษาที่มีปัญหาด้านสัญญาณเครือข่าย

3.2 ผลการศึกษาการรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการเรียนทักษะปฏิบัติ

หลังจากที่ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการเรียนการสอนผ่านรูปแบบการสอนแบบผสมผสานที่พัฒนาขึ้นแล้วนั้น ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลการรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการเรียนทักษะปฏิบัติจากกลุ่มทดลอง โดยการวิเคราะห์ข้อมูลของแบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการเรียนทักษะปฏิบัติจากการเรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ สำหรับระดับนักศึกษา ระดับอุดมศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ จากกลุ่มทดลองคือ นักศึกษาปริญญาตรีชั้นปี 1 สาขาวิชานาฏศิลป์ศึกษา (ละครพระ - นาง) จำนวน 85 คน โดยมีเนื้อหาแบ่งเป็น 4 ตอน

- 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
- 2) ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนวิชาทักษะนาฏศิลป์
- 3) ความรู้สึกของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนวิชาทักษะนาฏศิลป์
- 4) ความรู้สึกของนักศึกษาต่อการเรียนผ่านระบบการจัดการเรียนรู้ ซึ่งผลการศึกษา มีดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตาราง 28 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
สาขานาฏศิลป์ศึกษา		
ละครพระ	32	37.64
ละครนาง	53	62.35

จากตารางที่ 28 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามเป็นนักศึกษาสาขานาฏศิลป์ศึกษา ละครพระ จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 37.64 ละครนาง จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 62.35

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการเรียนทักษะปฏิบัติ จากความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนวิชาทักษะนาฏศิลป์

ตาราง 29 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลการรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการเรียนทักษะปฏิบัติจากความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนวิชาทักษะนาฏศิลป์

ข้อความ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
1. ฉันปฏิบัติท่ารำได้ดีเสมอในวิชาทักษะนาฏศิลป์	4.20	0.75	มาก
2. ฉันมักต้องการความช่วยเหลือ เมื่อเรียนวิชาทักษะนาฏศิลป์เสมอ	3.89	0.91	มาก
3. ฉันสอบได้คะแนนดีในวิชาทักษะนาฏศิลป์	3.99	0.78	มาก
4. ฉันเกิดความสุขเมื่อได้เรียนปฏิบัติทักษะนาฏศิลป์	4.34	0.72	มาก
5. ฉันตั้งตารอคอยที่จะเข้าเรียนในวิชาทักษะนาฏศิลป์	4.18	0.76	มาก
6. การเรียนด้านปฏิบัติทักษะนาฏศิลป์ เป็นอะไรที่ง่ายสำหรับฉัน	3.65	0.95	มาก
7. ฉันมีพรสวรรค์ในการปฏิบัติทักษะนาฏศิลป์	3.80	0.70	มาก
8. ฉันรู้สึกดีเมื่อได้เรียนวิชาทักษะนาฏศิลป์ในห้องเรียน	4.07	0.80	มาก
9. ฉันรู้สึกสนใจในศาสตร์ทางด้านการแสดงนาฏศิลป์	4.33	0.61	มาก
10. ฉันไม่ชอบเรียนปฏิบัติทักษะนาฏศิลป์	2.40	1.50	น้อย
รวม	3.88	1.03	มาก

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตารางที่ 29 การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการเรียนทักษะปฏิบัติจากความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนวิชาทักษะนาฏศิลป์ ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ ด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ ระดับอุดมศึกษา ของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ พบว่า โดยรวมมีค่าเฉลี่ย 3.88 (S.D. = 1.03) อยู่ในระดับมาก โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ฉันเกิดความสุขเมื่อได้เรียนปฏิบัติทักษะนาฏศิลป์ มีค่าเฉลี่ย 4.34 (S.D. = 0.72) ซึ่งอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ฉันรู้สึกสนใจในศาสตร์ทางด้านการแสดงนาฏศิลป์ มีค่าเฉลี่ย 4.33 (S.D. = 0.61) ซึ่งอยู่ในระดับมาก ส่วนประเด็น ฉันปฏิบัติทำรำได้ดีเสมอในวิชาทักษะนาฏศิลป์ มีค่าเฉลี่ย 4.20 (S.D. = 0.75) อยู่ในระดับมาก และประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ฉันไม่ชอบเรียนปฏิบัติทักษะนาฏศิลป์ มีค่าเฉลี่ย 2.40 (S.D. = 1.50) อยู่ในระดับน้อย ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการเรียนทักษะปฏิบัติ จากความรู้สึกของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนวิชาทักษะนาฏศิลป์

ตาราง 30 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลการรับรู้ความสามารถของตนเอง ด้านทักษะปฏิบัติจากความรู้สึกของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนวิชาทักษะนาฏศิลป์

ข้อความ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
1. ฉันชอบกิจกรรมในวิชาทักษะนาฏศิลป์ เพราะทำให้ฉันได้ฝึกฝนทักษะให้ดีขึ้น	4.46	0.59	มาก
2. ฉันรู้สึกพอใจ เมื่อได้ฝึกฝนในวิชาทักษะนาฏศิลป์	4.45	0.55	มาก
3. ฉันฝึกฝนทักษะปฏิบัตินอกเวลาเรียน เพื่อเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพของตนเองในวิชาทักษะนาฏศิลป์	4.04	0.79	มาก
4. ฉันคิดว่าสิ่งสำคัญที่สุดในวิชาทักษะนาฏศิลป์ คือได้ฝึกฝนและได้รับการแนะนำให้แก้ไขทักษะปฏิบัติจากอาจารย์	4.52	0.63	มากที่สุด
5. การได้ฝึกฝนทักษะเป็นเป้าหมายสำคัญสำหรับการเรียนรู้ของฉัน	4.42	0.68	มาก

ตาราง 30 (ต่อ)

ข้อความ	ค่าเฉลี่ย	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	แปลผล
6. ฉันตั้งใจฝึกฝนตนเองตามที่อาจารย์แจ้งในชั้นเรียน เพราะต้องการจะพัฒนาทักษะตนเองให้ดีขึ้น	4.44	0.54	มาก
7. ฉันรู้สึกดี เมื่อสามารถแสดงให้คนอื่นเห็นว่า ฉันเก่ง ในวิชาทักษะนาฏศิลป์	4.33	0.73	มาก
8. ฉันรู้สึกดี เมื่อทำได้ดีกว่าเพื่อนคนอื่นในวิชาทักษะ นาฏศิลป์	3.61	1.08	มาก
9. สิ่งสำคัญที่สุดสำหรับฉัน คือ อาจารย์และเพื่อน ๆ คิดว่าฉันสามารถปฏิบัติทักษะนาฏศิลป์ ในเพลง ต่าง ๆ ได้ดี	3.92	0.89	มาก
10. ฉันฝึกฝนทักษะตนเอง เพราะต้องการให้คนอื่น มองว่าฉันปฏิบัติทำได้ดี	4.12	0.76	มาก
11. ฉันภูมิใจที่คนอื่นมองว่าฉันเก่งในวิชาทักษะนาฏศิลป์	3.65	1.04	มาก
12. ฉันรู้สึกว่าประสบผลสำเร็จในวิชาทักษะนาฏศิลป์ เมื่อทำได้ดีกว่าเพื่อนคนอื่น ๆ	3.61	1.02	มาก
13. ฉันตั้งใจเรียนในวิชาทักษะนาฏศิลป์ เพราะไม่ อยากให้ผลงานออกมาแย่ เมื่อเทียบกับคนอื่น	4.31	0.74	มาก
14. ฉันไม่อยากให้เพื่อน ๆ ในชั้นเรียนมองว่าฉันไม่เก่ง	4.19	0.72	มาก
15. ฉันพยายามทำทุกอย่างเพื่อไม่ให้คนอื่นมองว่าฉัน ปฏิบัติไม่ได้ในวิชาทักษะนาฏศิลป์	4.21	0.80	มาก
16. ฉันไม่อยากให้อาจารย์ประเมินการเรียนของฉัน เพราะกลัวอาจารย์จะรู้ว่าฉันไม่เก่ง	3.49	1.19	ปานกลาง
17. สิ่งที่ทำให้ฉันตั้งใจเรียนในวิชาทักษะนาฏศิลป์คือ กลัวถูกมองว่าทำไม่ได้	4.01	1.03	มาก
18. ฉันไม่ค่อยถามคำถามในชั้นเรียนวิชาทักษะ นาฏศิลป์ เพราะไม่อยากถูกมองว่าทำไม่ได้	3.32	1.36	ปานกลาง
รวม	4.06	0.94	มาก

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตารางที่ 30 การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการเรียนทักษะปฏิบัติจากความรู้สึกของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนวิชาทักษะนาฏศิลป์ ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ ด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ ระดับอุดมศึกษา ของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ พบว่า โดยรวมมีค่าเฉลี่ย 4.06 (S.D. = 0.94) อยู่ในระดับมาก โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ฉันคิดว่าสิ่งสำคัญที่สุดในวิชาทักษะนาฏศิลป์ คือ ได้ฝึกฝนและได้รับการแนะนำให้แก้ไขทักษะปฏิบัติจากอาจารย์ มีค่าเฉลี่ย 4.52 (S.D. = 0.63) ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ฉันชอบกิจกรรมในวิชาทักษะนาฏศิลป์ เพราะทำให้ฉันได้ฝึกฝนทักษะให้ดีขึ้นมีค่าเฉลี่ย 4.46 (S.D. = 0.59) ซึ่งอยู่ในระดับมาก ประเด็นถัดมา ฉันรู้สึกพอใจเมื่อได้ฝึกฝนในวิชาทักษะนาฏศิลป์ มีค่าเฉลี่ย 4.45 (S.D. = 0.55) อยู่ในระดับมาก รวมถึงประเด็น ฉันตั้งใจฝึกฝนตนเองตามที่อาจารย์แจ้งในชั้นเรียนเพราะต้องการจะพัฒนาทักษะตนเองให้ดีขึ้น มีค่าเฉลี่ย 4.44 (S.D. = 0.54) อยู่ในระดับมาก และประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ฉันไม่ค่อยถามคำถามในชั้นเรียนวิชาทักษะนาฏศิลป์ เพราะไม่อยากจะถูกมองว่าทำไม่ได้ มีค่าเฉลี่ย 3.32 (S.D. = 1.36) อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการเรียนทักษะปฏิบัติ จากความรู้สึกของนักศึกษาในการเรียนผ่านระบบการจัดการเรียนรู้

ตาราง 31 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลการรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการเรียนทักษะปฏิบัติจากความรู้สึกของนักศึกษาในการเรียนผ่านระบบการจัดการเรียนรู้

ข้อความ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
1. ฉันรู้สึกเพลินเมื่อเรียนผ่านระบบการจัดการเรียนรู้ (LMS)	3.74	0.93	มาก
2. ฉันมั่นใจมากในความสามารถด้านการเรียนผ่านระบบการจัดการเรียนรู้ (LMS) ของฉัน	3.69	0.91	มาก
3. ฉันคิดว่าการเรียนผ่านระบบการจัดการเรียนรู้ (LMS) เป็นเรื่องง่ายสำหรับฉัน	3.75	0.97	มาก
4. ฉันคิดว่าตัวเองใช้ระบบการจัดการเรียนรู้ (LMS) ได้เก่งกว่าเพื่อน ๆ ในห้อง	3.39	1.10	ปานกลาง

ตาราง 31 (ต่อ)

ข้อความ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
5. เวลาที่ฉันทำงานอะไรใหม่ ๆ ในคอมพิวเตอร์หรืออุปกรณ์สื่อสาร ฉันคิดว่าฉันสามารถทำได้ดี	3.72	0.88	มาก
6. เมื่อเปรียบเทียบกับเพื่อนคนอื่น ๆ ในห้องเรียน ฉันคิดว่าฉันเป็นคนเก่งด้านการใช้เทคโนโลยี	3.26	1.17	ปานกลาง
7. ถ้าฉันมีความตั้งใจและมีความพยายาม ฉันสามารถเรียนและทำงานที่ได้รับมอบหมายบนระบบ LMS ได้ แม้จะเป็นงานยากที่สุดก็ตาม	4.08	0.80	มาก
8. ฉันคิดว่ามันยากเสมอ เวลาที่ต้องเรียนรู้สิ่ง ๆ ใหม่เกี่ยวกับระบบ LMS	3.73	0.98	มาก
9. เมื่อพูดถึงอะไรก็ตามที่เกี่ยวข้องกับคอมพิวเตอร์หรือการเรียนผ่านระบบ LMS ฉันรู้สึกว่าคุณแตกต่างจากเพื่อนคนอื่น	3.51	1.04	มาก
10. ฉันกลัวการเรียนและการใช้ผ่านระบบ LMS	3.49	1.05	ปานกลาง
11. ฉันไม่ค่อยแน่ใจในความสามารถการเรียนผ่านระบบ LMS ของฉัน	3.54	1.05	มาก
รวม	3.63	1.01	มาก

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตารางที่ 31 การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการเรียนทักษะปฏิบัติจากความรู้สึกของนักศึกษาในการเรียนผ่านระบบการจัดการเรียนรู้ ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ ด้านทักษะปฏิบัติทางศิลปวัฒนธรรมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ พบว่า โดยรวมมีค่าเฉลี่ย 3.63 (S.D. = 1.01) อยู่ในระดับมาก โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ถ้าฉันมีความตั้งใจและมีความพยายาม ฉันสามารถเรียนและทำงานที่ได้รับมอบหมายบนระบบ LMS ได้ แม้จะเป็นงานยากที่สุดก็ตาม มีค่าเฉลี่ย 4.08 (S.D. = 0.80) ซึ่งอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ฉันคิดว่าการเรียนผ่านระบบการจัดการเรียนรู้ (LMS) เป็นเรื่องง่ายสำหรับฉัน มีค่าเฉลี่ย 3.75 (S.D. = 0.97) ซึ่งอยู่ในระดับมาก ประเด็นถัดมา ฉันรู้สึกเพลินเมื่อเรียนผ่านระบบการจัดการเรียนรู้ (LMS) มีค่าเฉลี่ย 3.74 (S.D. =

0.93) อยู่ในระดับมาก รวมถึงประเด็น ฉันคิดว่ามันยากเสมอ เวลาที่ต้องเรียนรู้สิ่ง ๆ ใหม่เกี่ยวกับระบบ LMS มีค่าเฉลี่ย 3.73 (S.D. = 0.98) อยู่ในระดับมาก และประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ เมื่อเปรียบเทียบกับเพื่อนคนอื่น ๆ ในห้องเรียน ฉันคิดว่าฉันเป็นคนเก่งด้านการใช้เทคโนโลยี มีค่าเฉลี่ย 3.26 (S.D. = 0.17) อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

ตาราง 32 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจากข้อมูลการรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการเรียนทักษะปฏิบัติรวมทั้งหมด

ข้อความ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการเรียนทักษะปฏิบัติจากความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนวิชาทักษะนาฏศิลป์	3.88	1.03	มาก
การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการเรียนทักษะปฏิบัติจากความรู้สึกของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนวิชาทักษะนาฏศิลป์	4.06	0.94	มาก
การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการเรียนทักษะปฏิบัติจากความรู้สึกของนักศึกษาในการใช้งานผ่านระบบการจัดการเรียนรู้	3.63	1.01	มาก
รวม	3.89	1.00	มาก

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตารางที่ 32 การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านทักษะปฏิบัติจากความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนวิชาทักษะนาฏศิลป์ มีค่าเฉลี่ย 3.88 (S.D. = 1.03) อยู่ในระดับมาก การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านทักษะปฏิบัติจากความรู้สึกของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนวิชาทักษะนาฏศิลป์ มีค่าเฉลี่ย 4.06 (S.D. = 0.94) อยู่ในระดับมาก และการรับรู้ความสามารถของตนเองด้านทักษะปฏิบัติจากความรู้สึกของนักศึกษาในการใช้งานผ่านระบบการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย 3.63 (S.D. = 1.10) อยู่ในระดับมาก โดยผลการวิเคราะห์ข้อมูลการรับรู้ความสามารถของตนเองด้านทักษะปฏิบัติจากกลุ่มทดลอง มีค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมด คือ 3.89 (S.D. = 1.00) อยู่ในระดับมาก

การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านเรียนทักษะปฏิบัติจากการเรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ ด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ ระดับอุดมศึกษา ของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ พบว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการเรียนทักษะปฏิบัติจากกลุ่มทดลอง มีค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมด คือ 3.89 อยู่ในระดับมาก โดยการรับรู้ความสามารถของตนเองนั้นผู้เรียนสามารถประเมินและรับรู้ถึงพฤติกรรมของตนเองได้ว่า ส่วนใหญ่นั้นมีเป้าหมายหลักเดียวกันคือมีความสนใจในด้านการเรียนปฏิบัติทักษะนาฏศิลป์ มีความตั้งใจในการเรียนเพื่อที่จะได้รับการถ่ายทอดจากผู้สอนในชั้นเรียนโดยตรง จะเห็นได้จากข้อคำถามที่มีคะแนนการรับรู้ความสามารถที่สูงคือ ผู้เรียนเกิดความสุขและมีความสนใจในการเรียน รวมถึงชอบกิจกรรมในวิชาทักษะนาฏศิลป์ ทำให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนทักษะและสามารถปฏิบัติทำรำได้ดีขึ้นซึ่งเป็นเป้าหมายสำคัญของผู้เรียน อีกทั้งการรับรู้ความสามารถตนเองจากความรู้สึกของผู้เรียนคิดว่าการได้ฝึกฝนและได้รับการแนะนำให้แก่ทักษะปฏิบัติจากผู้สอนเป็นสิ่งสำคัญ ทำให้ผู้เรียนได้รู้จุดบกพร่อง ที่ต้องปรับปรุง แก้ไขในปฏิบัติทักษะของตนเอง ถึงแม้ว่าตัวผู้เรียนมีการปฏิบัติทักษะหรือการเรียนรู้ที่แตกต่างจากเพื่อนในชั้นเรียน ผู้เรียนมีความพยายาม ตั้งใจในการฝึกฝนและพัฒนาทักษะปฏิบัติของตนเองให้ดีขึ้น เพื่อไม่ให้ผลการปฏิบัติทักษะของตนเองออกมาต่ำ รวมถึงการได้รับข้อเสนอแนะและคำแนะนำจากเพื่อนร่วมชั้นเรียนก็เป็นอีกวิธีหนึ่งที่ช่วยให้ผู้เรียนรับรู้ถึงความสามารถของตนเองในการเรียนรู้ได้ดีขึ้นอีกด้วย อีกทั้งการรับรู้ถึงความสามารถของตนเองจากการเรียนผ่านระบบการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเข้าไปใช้งานเพื่อเสริมสร้างทักษะตนเองนอกเวลาเรียนด้วยการศึกษา ทบทวนการปฏิบัติจากในชั้นเรียน เป็นเรื่องที่ดีสำหรับตัวผู้เรียนที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาตนเอง มีความพยายาม และตั้งใจในการจดจำท่ารำ ทบทวนทักษะด้วยตนเอง จนเกิดความมั่นใจในตนเองและส่งผลให้การปฏิบัติทักษะของตนเองนั้นดีขึ้นด้วย

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ สรุปได้ดังนี้

ความมุ่งหมายของงานวิจัย

1. ศึกษาความต้องการในการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา
2. ออกแบบและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา
3. ศึกษาผลการใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์

สมมติฐานในการวิจัย

1. รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานสามารถส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษาให้มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80
2. นักศึกษามีทักษะการปฏิบัตินาฏศิลป์ที่ดีขึ้นจากการเรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษาที่พัฒนาขึ้น

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ทักษะนาฏศิลป์ สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา มีดังนี้

1. แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและความต้องการในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ ระดับอุดมศึกษา ของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
2. รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ทักษะนาฏศิลป์ สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา

3. แบบประเมินทักษะปฏิบัติของนักศึกษาหลังการใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ทักษะนาฏศิลป์

4. แบบประเมินการรับรู้ความสามารถของตนเองในการปฏิบัติทักษะนาฏศิลป์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา

1. ดำเนินการศึกษา ค้นคว้า จากเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการสอน การเรียนรู้แบบผสมผสาน รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติ เพื่อนำมาพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ดำเนินการยื่นเรื่องขอจริยธรรมวิจัยในมนุษย์ เพื่อเตรียมดำเนินการเก็บข้อมูลอันนำมาซึ่งในการออกแบบและพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานต่อไป

3. ศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนในรายวิชา ทักษะนาฏศิลป์ ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ จำนวน 12 แห่ง เพื่อรวบรวมข้อมูลในด้านการจัดการเรียนการสอน สื่อ เทคโนโลยี รวมถึงการวัดและประเมินผล โดยข้อมูลสภาพปัญหาและความต้องการที่ได้รับจากอาจารย์และนักศึกษาด้วยแบบสอบถามความต้องการในการจัดการเรียนการสอนรูปแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัติ ของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ และนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นแนวทางในการออกแบบและพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน ให้สอดคล้องกับความต้องการในการจัดการเรียนการสอนต่อไป

4. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ที่นำมาใช้ในการออกแบบและพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน ได้แก่ การพัฒนารูปแบบการสอน แนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ระบบการจัดการเรียนรู้ (LMS) รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติ การวัดและประเมินผล รวมถึงผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากความต้องการในการเรียนการสอนแบบผสมผสาน มาออกแบบและพัฒนาเป็นรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ และนำร่างรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานที่พัฒนาขึ้น ประเมินคุณภาพเพื่อหาความเหมาะสมและเป็นไปได้ของรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ รวมถึงการปรับปรุง แก้ไขรูปแบบการสอนตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และนำรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานที่ได้ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้กับกลุ่มทดลองใช้ (Try Out) เพื่อหาประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอน

5. ดำเนินการนำรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง และศึกษาผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัติทางศิลป์ สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ วิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอรายงานผลการวิจัยต่อไป

สรุปผลการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัติทางศิลป์ สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ สรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ศึกษาความต้องการในการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัติทางศิลป์ สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา

ผลการศึกษาความต้องการในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัติทางศิลป์ ของผู้ให้ข้อมูลทั้งสองกลุ่ม แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของหลายปัจจัยในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน กล่าวคือ การออกแบบและพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับหลักสูตรที่มีกระบวนการฝึกฝนทักษะปฏิบัติจากครูผู้สอนในชั้นเรียนปกติ รวมถึงการออกแบบและพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อผสมผสานการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และทบทวนบทเรียนได้ด้วยตนเองในรูปแบบออนไลน์ โดยการนำองค์ความรู้ บทเรียนในรายวิชาผ่านระบบกระบวนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยี เป็นการสร้างโอกาสให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงบทเรียนได้ตลอดเวลา ทำให้สามารถทบทวนและฝึกฝนทักษะด้วยตนเองได้อย่างเต็มที่ โดยการออกแบบและพัฒนาการเรียนการสอนคำนึงถึงทักษะพื้นฐานของผู้เรียนที่แตกต่างกัน ปรับรูปแบบการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคนด้วยการวิเคราะห์ผู้เรียนก่อนการออกแบบการสอน เพื่อช่วยในการปรับกิจกรรมการเรียนการสอนให้ตอบโจทย์ผู้เรียนมากขึ้น ในส่วนของความต้องการด้านการวัดและประเมินผลในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานนั้นครอบคลุมถึงการสร้างความเชื่อมั่นในกระบวนการประเมินผล การใช้เครื่องมือที่หลากหลาย การวัดและประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ การกำหนดเกณฑ์อย่างชัดเจนและการใช้เกณฑ์ที่เหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียน ทั้งนี้เพื่อให้การประเมินผลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมการพัฒนาทักษะด้านการปฏิบัติของผู้เรียนในทิศทางที่ถูกต้องและเหมาะสม

2. การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัติทางศิลป สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ มีองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน ซึ่งประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบผสมผสาน เป็นรูปแบบการสอนที่สอดคล้องกับการพัฒนาทักษะผู้เรียนในยุคปัจจุบัน ที่ผู้สอนสามารถออกแบบการจัดการเรียนการสอนทั้งในชั้นเรียนปกติและการเรียนผ่านระบบการจัดการเรียนรู้ เข้ามาส่งเสริมในกระบวนการเรียนการสอนด้านทักษะปฏิบัติ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถทบทวนบทเรียนด้วยตนเอง เพิ่มความต้องการในการเรียนรู้ และส่งผลต่อการพัฒนาการด้านทักษะปฏิบัติทางศิลปไปในทางที่ดีขึ้น 2) วัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัติทางศิลป สาขานาฏศิลป์(ละคร) สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา ของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ 3) กระบวนการจัดการเรียนรู้ มีการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานระหว่างการเรียนในรูปแบบชั้นเรียนปกติ 60% และการเรียนในรูปแบบออนไลน์ 40% โดยเป็นการจัดการเรียนรู้ด้านการฝึกปฏิบัติทักษะ แบ่งเป็น 4 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมความพร้อม (Preparation) ขั้นที่ 2 ขั้นฝึกปฏิบัติทักษะ (Practice skills) ขั้นที่ 3 ขั้นให้กลวิธีการปฏิบัติทักษะ (Practice strategies) ขั้นที่ 4 ขั้นเสริมสร้างทักษะ (Strengthen skills) 4) การวัดและประเมินผล มีการวัดและประเมินผลในระบบการจัดการเรียนรู้ (LMS) มีดังนี้ 4.1) การให้ผู้เรียนประเมินตนเอง (Self -assessment), การประเมินโดยเพื่อน (Peer-assessment), การประเมินโดยผู้สอน โดยใช้เครื่องมือแบบประเมินทักษะปฏิบัติ 4.2) แบบทดสอบหลังเรียน และการวัดและประเมินผลในชั้นเรียนปกติ คือ การประเมินด้านทักษะปฏิบัติ โดยใช้เครื่องมือในการวัดประเมินผล คือ 4.3) แบบประเมินทักษะปฏิบัติทางศิลป 5) ผลลัพธ์ของผู้เรียน เกิดการพัฒนาตนเองสามารถปฏิบัติท่าทำได้ถูกต้อง เชื่อมั่นในการปฏิบัติทักษะของตนเอง และเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น โดยรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด และมีประสิทธิภาพ 89.00/90.29

3. ผลการใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัติทางศิลป พบว่า

การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนของทักษะปฏิบัติทางศิลประหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยกลุ่มทดลอง มีค่าเฉลี่ยของทักษะปฏิบัติทางศิลปหลังเรียนเท่ากับ 31.65 กลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 28.79 เมื่อเปรียบเทียบคะแนนทั้งสองกลุ่ม พบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนทักษะปฏิบัติทางศิลปสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 (sig = .000)

การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการเรียนทักษะปฏิบัติจากการเรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัติทางศิลปวัฒนธรรมระดับอุดมศึกษา ของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ พบว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านทักษะปฏิบัติจากกลุ่มทดลอง มีค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมด คือ 3.89 อยู่ในระดับมาก โดยการรับรู้ความสามารถของตนเองนั้น ผู้เรียนสามารถประเมินและรับรู้ถึงพฤติกรรมของตนเองได้ว่ามีเป้าหมายหลักเดียวกันคือมีความสนใจในด้านการปฏิบัติทักษะทางศิลป มีความตั้งใจในการเรียนเพื่อรับการถ่ายทอดจากผู้สอน การได้รับคำแนะนำ แก้ไขการปฏิบัติทักษะจากผู้สอนถือว่าเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในการพัฒนาด้านปฏิบัติของตนเอง ทำให้ผู้เรียนได้รู้จุดบกพร่อง การปรับปรุง แก้ไขในปฏิบัติทักษะของตนเอง มีความพยายาม ตั้งใจฝึกฝนทักษะปฏิบัติของตนเองให้ดีขึ้น รวมถึงการได้รับข้อเสนอแนะและคำแนะนำจากเพื่อนร่วมชั้นเรียนก็เป็นอีกวิธีหนึ่งที่ช่วยให้ผู้เรียนรับรู้ถึงความสามารถของตนเองในการเรียนรู้ได้ดีขึ้นอีกด้วย อีกทั้งการรับรู้ถึงความสามารถของตนเองที่ได้จากการเรียนผ่านระบบการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเข้าไปใช้งานเพื่อเสริมสร้างทักษะตนเองนอกเวลาเรียน ด้วยการศึกษาและทบทวนการปฏิบัติจากในชั้นเรียน ซึ่งเป็นเรื่องที่ดีสำหรับตัวผู้เรียนที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาตนเอง มีความพยายามและตั้งใจในการจดจำท่าท่า ทบทวนทักษะของตนเอง จนเกิดความมั่นใจและส่งผลให้การปฏิบัติทักษะของตนเองนั้นดีขึ้น

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาความต้องการในการจัดการเรียนการสอนรูปแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัติทางศิลป สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลคือ อาจารย์และนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชานาฏศิลป์ศึกษา จากวิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ จำนวน 12 แห่ง พบว่า ความต้องการด้านการจัดการเรียนการสอน สื่อ เทคโนโลยี ด้านการวัดและประเมินผล ควรมีการผลิตสื่อการสอนเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนด้านปฏิบัติที่สอดคล้องกับหลักสูตรและมีความทันสมัยเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และทบทวนบทเรียนได้ด้วยตนเองในรูปแบบออนไลน์ อีกทั้งควรมีการวิเคราะห์ให้ผู้เรียนก่อนการออกแบบการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม เนื่องจากผู้เรียนมีทักษะพื้นฐานในการปฏิบัติที่แตกต่างกันมีผลต่อการจัดการเรียนการสอน รวมถึงการวัดและประเมินผลคือ ผู้สอนมีการใช้เครื่องมือในการวัดและประเมินผลมีความหลากหลาย และมีความเหมาะสมกับเนื้อหา ทำให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในการประเมินผลการเรียนการสอนรูปแบบออนไลน์ และให้ผู้เรียนได้รับทราบความก้าวหน้าของตนเอง ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองเป็นระยะ สอดคล้องกับ สิทธิ

โชค พรศพิทักษ์ (2563) ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการจัดการเรียนการสอนของ นักศึกษาระดับปริญญาตรี คือ การเรียนการสอนที่เน้นเนื้อหาสาระมากกว่าการฝึกทักษะ ปฏิบัติการ ห้องฝึกปฏิบัติการในห้องทดลองมีน้อยหรือไม่เพียงพอต่อผู้เรียน ผู้สอนควรจัดกิจกรรม หรือโครงการที่ส่งเสริมเน้นการคิดแก้ปัญหา มีน้อย ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน การสอนมาก ผู้เรียนยังต้องการการสอนเสริมขึ้นนอกจากเวลาเรียนปกติ ควรมีระบบช่วยเหลือ เช่น ระบบพี่เลี้ยง หรือระบบการเรียนรู้แบบออนไลน์ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถย้อนกลับมาทบทวนการ เรียนรู้ในเนื้อหา กิจกรรมและการฝึกปฏิบัติ เสริมผู้เรียนเกิดทักษะและการคิดการแก้ปัญหาในครั้ง ต่อ ๆ ไป และสอดคล้องกับ Carman (2005) ภายใต้อาณัติของการเรียนแบบผสมผสานนั้น จะประกอบไปด้วยสิ่งบ่งชี้สำคัญ 5 ประการ ที่บ่งบอกถึงสภาพการณ์ของการเรียนแบบ Blended Learning ในด้านการวัดและประเมินผล (Assessment) การเรียนลักษณะดังกล่าวต้องมีการ ประเมินผลความก้าวหน้าทางการเรียนรู้ของผู้เรียนทุกระยะนับตั้งแต่การประเมินผลก่อนเรียน (Pre -assessment) การประเมินผลระหว่างเรียน (self-paced evaluation) และการประเมินผล หลังเรียน (Post - assessment) เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงพัฒนาการเรียนรู้ให้ดีขึ้นต่อไป

2. การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ ด้านทักษะปฏิบัติทางศิลป สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ มี องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน ซึ่งประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการของ รูปแบบการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบผสมผสาน เป็นรูปแบบการสอนที่สอดคล้องกับการ พัฒนาทักษะผู้เรียนในยุคปัจจุบัน ที่ผู้สอนสามารถออกแบบการจัดการเรียนการสอนทั้งในชั้นเรียน ปกติและการเรียนผ่านระบบการจัดการเรียนรู้ เข้ามาส่งเสริมในกระบวนการเรียนการสอนด้าน ทักษะปฏิบัติ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถทบทวนบทเรียนด้วยตนเอง เพิ่มความต้องการในการเรียนรู้ และส่งผลต่อการพัฒนาการด้านทักษะปฏิบัติทางศิลปไปในทางที่ดีขึ้น 2) วัตถุประสงค์ เพื่อ ส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัติทางศิลป สาขานาฏศิลป์ (ละคร) สำหรับนักศึกษา ระดับอุดมศึกษา ของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ 3) กระบวนการจัดการเรียนรู้ แบ่งเป็น 4 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมความพร้อม (Preparation) ขั้นที่ 2 ขั้นฝึกปฏิบัติทักษะ (Practice skills) ขั้นที่ 3 ขั้นให้กลวิธีการปฏิบัติทักษะ (Practice strategies) ขั้นที่ 4 ขั้นเสริมสร้างทักษะ (Strengthen skills) 4) การวัดและประเมินผล 5) ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน สอดคล้องกับ Joyce; & Weil (1986) ได้กล่าวถึงความหมายของรูปแบบการเรียนการสอนว่าเป็นแผน (Plan) หรือแบบ (Pattern) ซึ่งสามารถใช้เพื่อการจัดการเรียนการสอนแบบเผชิญหน้าในห้องเรียนหรือการสอน พิเศษเป็นกลุ่มย่อยหรือเพื่อจัดเตรียมสื่อการสอนรวมถึงหนังสือ ภาพยนตร์เทปบันทึกเสียง

โปรแกรมคอมพิวเตอร์หรือหลักสูตรรายวิชา ซึ่งรูปแบบการเรียนการสอนนั้น สามารถใช้เป็นแนวทางในการออกแบบการสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ได้ซึ่ง โดยมีองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนที่สำคัญ คือ 1. หลักการของรูปแบบ เป็นส่วนที่กล่าวถึงความเชื่อ แนวคิดของทฤษฎีที่รองรับรูปแบบการเรียนการสอน หลักการของรูปแบบการเรียนการสอนจะเป็นตัวกำหนดจุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมและขั้นตอนการดำเนินการในรูปแบบการเรียนการสอน 2. จุดประสงค์ เป็นส่วนที่ระบุถึงความคาดหวังที่ต้องการให้เกิดขึ้นจากการใช้รูปแบบการเรียนการสอน 3. เนื้อหา เป็นส่วนที่ระบุถึงเนื้อหาและกิจกรรมที่ใช้ในการเรียนการสอนเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ของรูปแบบ 4. กิจกรรมและขั้นตอนการดำเนินการ เป็นส่วนที่ระบุถึงวิธีการปฏิบัติในแต่ละขั้นตอนเมื่อนำรูปแบบการเรียนการสอนไปใช้ 5. การวัดและประเมินผล เป็นส่วนที่ประเมินถึงประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอน และสอดคล้องกับ อธิติณัฐ ตันติวิทพงศ์ (2558) พบว่า การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนทักษะแบบผสมผสานโดยเน้นการเรียนรู้ในสถานการณ์จริงเพื่อเสริมสร้างทักษะการทำงาน ที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก 1) ขั้นตอนการสอน ได้แก่ ขั้นตอนเตรียมการก่อนสอนทักษะ ขั้นนำเสนอความรู้เพื่อพัฒนาทักษะ ขั้นฝึกทักษะจนเกิดความชำนาญ ขั้นนำไปใช้ในสถานการณ์จริง และขั้นประเมินผล 2) การจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน ได้แก่ การเรียนแบบเผชิญหน้า การเรียนบนเครือข่าย และการเรียนรู้ในสถานการณ์จริง 3) ผลที่เกิดขึ้น ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะปฏิบัติ และทักษะการทำงาน

กระบวนการจัดการเรียนรู้ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัติ มีกระบวนการจัดการเรียนรู้ 4 ขั้น คือ ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมความพร้อม ขั้นที่ 2 ขั้นฝึกปฏิบัติทักษะ ขั้นที่ 3 ขั้นให้กลวิธีการปฏิบัติทักษะ ขั้นที่ 4 ขั้นเสริมสร้างทักษะ ซึ่งเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ฝึกปฏิบัติในชั้นเรียนตามขั้นตอนของวิธีการจัดการเรียนรู้และส่งเสริมทักษะของผู้เรียนด้วยการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ทบทวนบทเรียน พัฒนาเสริมสร้างทักษะปฏิบัติของตนเองผ่านระบบการจัดการเรียนรู้ (LMS) ส่งผลให้คะแนนเฉลี่ยด้านทักษะปฏิบัติทางภูมิศาสตร์หลังเรียนของผู้เรียนที่เป็นกลุ่มทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ($\text{sig} = .000$) สอดคล้องกับ Davies (1971) นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะปฏิบัติไว้ว่า ทักษะส่วนใหญ่จะประกอบไปด้วยทักษะย่อย ๆ จำนวนมาก การฝึกให้ผู้เรียนสามารถทำทักษะย่อย ๆ เหล่านั้นได้ ก่อนแล้วค่อยเชื่อมโยงต่อกันเป็นทักษะใหญ่ จะช่วยให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จได้ดีและรวดเร็วขึ้น ซึ่งกระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบมีทั้งหมด 5 ขั้น คือ ขั้นที่ 1 ขั้นสาธิตทักษะหรือการกระทำ ขั้นที่ 2 ขั้นสาธิตและให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย ขั้นที่ 3 ขั้นให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย ขั้นที่ 4 ขั้นให้เทคนิควิธีการ ขั้นที่ 5 ขั้นให้ผู้เรียน

เชื่อมโยงทักษะย่อย ๆ เป็นทักษะที่สมบูรณ์ และสอดคล้องกับ การพัฒนาทักษะของ กมลวรรณ ตังธนากานท์ (2559) ที่ได้อธิบายลำดับขั้นของพฤติกรรมด้านทักษะ ได้แก่ 1) การรับรู้และการปฏิบัติพื้นฐาน ผู้เรียนได้เรียนรู้ทฤษฎีการจذبประกอบเบื้องต้นและได้ฝึกปฏิบัติในเรื่องที่ได้เรียนผ่านการปฏิบัติโดยปฏิบัติผ่านกิจกรรมในขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนที่ได้เตรียมไว้ ทั้งการเรียนผ่านสื่อบทเรียนออนไลน์ กิจกรรมทดสอบความรู้ การฝึกปฏิบัติการจذبประกอบ กราฟิกเบื้องต้นด้วยโปรแกรมพื้นฐานใดๆ ก็ได้ที่ผู้เรียนสามารถใช้งานได้ และนำเสนอผ่านระบบการจัดการเรียนออนไลน์ 2) การเตรียมความพร้อมและการเลียนแบบ ในขั้นฝึกปฏิบัติ ซึ่งผู้เรียนได้ทดลองใช้โปรแกรมโดยผู้สอนเป็นผู้สาธิตการปฏิบัติผู้เรียนได้เลียนแบบและฝึกปฏิบัติตาม 3) การฝึกปฏิบัติ หมายถึง การปฏิบัติอย่างซ้ำ ๆ การปฏิบัติในขั้นตอนนี้จะค่อยๆ เป็นอัตโนมัติและราบรื่นมากขึ้น ที่ได้ใช้ในทุกหน่วยการเรียนรู้ในขั้นตอนของการฝึกปฏิบัติ 4) การปฏิบัติด้วยความชำนาญ ขั้นตอนของการฝึกปฏิบัติและการสร้างสรรค์ที่ผู้เรียนจะได้ฝึกฝนให้ชำนาญและรับโจทย์หรือปัญหาใหม่ ๆ เพื่อฝึกฝนและสร้างสรรค์ชิ้นงาน 5) การปรับเปลี่ยนหรือสร้างปฏิบัติการที่ผู้เรียนจะได้ใช้ทักษะสร้างปฏิบัติการและการสร้างสรรค์ชิ้นงานชิ้นใหม่ซึ่ง และสอดคล้องกับ เฮอริงตัน และคณะ (Herrington; & et al. 2013) ที่กล่าวถึงการเรียนรู้ในสถานการณ์จริงว่า เป็นวิธีสอนที่ตั้งอยู่บนรากฐานของการเรียนรู้ในบริบทของการเรียนรู้ที่แท้จริง การให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติในโลกแห่งความเป็นจริง หรือหมายถึงการออกแบบการเรียนการสอนทางเลือกโดยใช้เทคโนโลยีเข้ามามีส่วนช่วยจัดสภาพแวดล้อม สนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ทั้งภายในชั้นเรียนและออนไลน์จากรูปแบบการเรียนการสอนทักษะแบบผสมผสานโดยเน้นการฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จริงที่ออกแบบให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ทั้งแบบเผชิญหน้าในชั้นเรียนและการเรียนออนไลน์ จึงเป็นการบูรณาการให้ผู้เรียนใช้ความรู้และทักษะ เกิดการเรียนรู้ที่แท้จริงจากการลงมือปฏิบัติส่งผลให้ผู้เรียนทุกคนมีทักษะปฏิบัติอยู่ในระดับดีขึ้น

รวมถึง กระบวนการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัติในภาคปฏิบัติ สำหรับนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ มีการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานระหว่างการเรียนรู้ในรูปแบบชั้นเรียนปกติ 60% และการเรียนในรูปแบบออนไลน์ 40% ที่มีเนื้อหาในการจัดการเรียนรู้คือการฝึกปฏิบัติทักษะ การสาธิตและถ่ายทอดท่าจากรายการผู้สอนในชั้นเรียนเป็นหลัก สอดคล้องกับเฮเลน และ ซีแมน (Allen and Seaman. 2007) ได้ศึกษาเกี่ยวกับอัตราส่วนของการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานของ สมาคมสโลน (The Sloan Consortium) แห่งสหรัฐอเมริกา ที่เสนอแนวทางสัดส่วนของการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน โดยเนื้อหาที่นำเสนอผ่านระบบออนไลน์ มีระดับอยู่ระหว่างร้อยละ 30 – 70% เป็นระดับการเรียนแบบ

ผสมผสาน คือผสมผสานระหว่างการสอนออนไลน์กับการสอนในชั้นเรียน สื่อการสอนส่วนมากจะใช้วิธีการแบบออนไลน์ และสอดคล้องกับปรัชญานันท์ นิลสุข และปณิตา วรรณพิรุณ (2556) ที่กล่าวว่า สัดส่วนในการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานระหว่างการเรียนปกติกับการเรียนออนไลน์ ต้องพิจารณา 2 ลักษณะ คือ ลักษณะของรายวิชากับลักษณะของสื่อออนไลน์ ซึ่งลักษณะของรายวิชาต้องพิจารณาว่าเป็นวิชาทฤษฎีอย่างเดียว ทฤษฎีร่วมกับปฏิบัติ หรือวิชาปฏิบัติอย่างเดียว และลักษณะออนไลน์จะใช้สื่อเป็นหลักหรือสื่อเสริม การนำบทเรียนออนไลน์มาใช้จึงมีปริมาณแตกต่างกัน

ทั้งนี้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ “ขั้นเสริมสร้างทักษะ” โดยให้ผู้เรียนศึกษา ทบทวนการฝึกปฏิบัติทักษะจากบทเรียนที่ได้เรียนมาผ่านระบบการจัดการเรียนรู้ (LMS) ซึ่งกระบวนการจัดการเรียนรู้ขั้นนี้อาจเป็นอุปสรรคต่อผู้เรียน เช่น พื้นที่ สภาพแวดล้อมในการทบทวนทำรายงานนอกเวลาเรียนที่ไม่เอื้ออำนวย รวมถึงการปฏิบัติทักษะในบางเพลงที่มีการปฏิบัติเข้าพระ - นาง หากผู้เรียนที่ไม่ได้พักอาศัยร่วมกับเพื่อนในชั้นเรียน อาจเป็นปัญหาในการรำวิธีการเข้าพระ - นาง อาจจะไม่ปฏิบัติได้ไม่ถูกต้อง ทั้งนี้การแก้ไขปัญหของผู้เรียนอาจต้องใช้วิธีการจัดการเวลาในการทบทวนด้วยตนเองและขอความช่วยเหลือจากเพื่อนในการฝึกปฏิบัติทักษะการเข้าพระเข้านาง รวมถึงกระบวนการจัดการเรียนรู้ขั้นนี้ ผู้สอนมีการนัดหมายให้ผู้เรียนส่งผลการทบทวนปฏิบัติทักษะในรูปแบบคลิปวิดีโอ เพื่อมีการให้ข้อเสนอแนะ คำแนะนำจากเพื่อนและจากครูผู้สอนผ่านระบบการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้การสื่อสารการมีปฏิสัมพันธ์บนระบบอาจเป็นอุปสรรค เนื่องจากการให้ข้อเสนอแนะมีวิธีการประเมินผ่านระบบการจัดการเรียนรู้ ซึ่งอาจไม่สามารถให้การตอบสนองทันทีตามที่ต้องการได้ ดังนั้นการปรับวิธีการให้ข้อเสนอแนะบนระบบการจัดการเรียนรู้ ควรมีการกำหนดช่วงวันและระยะเวลาที่ชัดเจน เพื่อให้ผู้เรียนและผู้สอนมีความเข้าใจและปฏิบัติได้ตรงกัน สอดคล้องกับแนวคิดของ Garison and Vaughan (2008) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนแบบผสมผสานจะต้องจัดโอกาสให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์จากการเรียนรู้ และส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างความรู้และความเข้าใจในสิ่งที่เรียนรู้ผ่านการคิดอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ซึ่งส่งเสริมการเชื่อมต่อและการทำงานร่วมกัน

3. การหาประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ มีประสิทธิภาพ คือ 89.00/90.29 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับ ยุทธนา ทรัพย์เจริญ (2560) พบว่า ประสิทธิภาพของบทเรียนบนเว็บแบบผสมผสานวิชาดนตรีสากล มีค่าเท่ากับ 81.00/81.50 ซึ่งมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์และสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80 กล่าวคือ ในการ

จัดการเรียนรู้แบบผสมผสานนั้น จะช่วยให้นักเรียนเกิดความสนใจและมีแรงจูงใจในการเรียน เนื่องจากการเรียนรู้ในรูปแบบนี้ได้มีการนำเทคโนโลยีต่าง ๆ สื่อ วิดีโอ และภาพเคลื่อนไหว เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นสิ่งเร้าที่ทำให้นักเรียนเกิดความสนใจในการเรียนวิชาดนตรีสากลมากขึ้น อีกทั้งการเรียนรู้ในรูปแบบนี้สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของนักเรียน ให้เกิดความอยากรู้อยากเห็นและพัฒนาในด้านการค้นคว้าศึกษาหาข้อมูลด้วยตนเอง รวมถึงสอดคล้องกับ ศิริเพ็ญ ภู่มหิบุญ (2559) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานนั้นส่งผลดีต่อผู้เรียน เนื่องจากผู้เรียนสามารถเรียนรู้ในชั้นเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกัน และการใช้ สื่อ และเทคโนโลยีสนับสนุนการเรียนรู้ สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองนอกเวลาเรียนผ่านการเรียนการสอนออนไลน์ โดยสามารถใช้เทคโนโลยีที่รองรับการใช้งานได้ทุกสถานที่ ทุกเวลา สะดวก รวดเร็ว และใช้งานง่าย ไม่ซับซ้อน ซึ่งสามารถทบทวนเนื้อหาผ่านการเรียนออนไลน์ สามารถส่งงานผ่านระบบ รวมทั้งการตรวจประเมินให้ข้อเสนอแนะผู้เรียนได้อย่างรวดเร็ว

ด้านการรับรู้ความสามารถของตนเองด้านทักษะปฏิบัติ ผู้เรียนนั้นสามารถประเมินและรับรู้ถึงพฤติกรรมของตนเองได้มีความตั้งใจในพัฒนาตนเอง การได้รับคำแนะนำ แก้ไขการปฏิบัติทักษะจากผู้สอนและเพื่อนร่วมชั้นเรียนทำให้ผู้เรียนได้รู้จุดบกพร่อง การปรับปรุง แก้ไขในปฏิบัติทักษะของตนเอง รวมถึงกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเข้าไปเรียนผ่านระบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะตนเองนอกเวลาเรียน โดยการศึกษาและทบทวนการปฏิบัติทักษะที่ได้เรียนจากการเรียนในชั้นเรียน ซึ่งเป็นเรื่องที่ดีสำหรับตัวผู้เรียนที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาตนเอง มีความพยายาม และตั้งใจในการจดจำทำซ้ำ ทบทวนทักษะของตนเองจนเกิดความมั่นใจและส่งผลให้การปฏิบัติทักษะของตนเองนั้นดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการรับรู้ความสามารถตนเอง ของ Bandura (1997) ที่เชื่อว่าประสบการณ์ที่ประสบความสำเร็จเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพที่สุดในการพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตนเอง เนื่องจากเป็นประสบการณ์โดยตรง ความสำเร็จที่ทำให้เพิ่มการรับรู้ความสามารถของตนเองนั้นจำเป็นต้องฝึกให้บุคคลมีทักษะเพียงพอที่จะประสบความสำเร็จพร้อม ๆ กับการทำให้บุคคลได้รับรู้ว่าเขามีความสามารถที่จะทำได้เช่นนั้น ทำให้บุคคลใช้ทักษะที่ได้รับการฝึกได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยบุคคลที่รับรู้ว่าคุณมีความสามารถและจะพยายามทำงานต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ สอดคล้องกับ มะลิวัลย์ สมบุญณ์ และคณะ (2560) ศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การฝึกการกำกับตนเองร่วมกับการจัดการเรียนการสอน ซึ่งพบว่าการที่นักเรียนมีทักษะทางการเรียนเพียงอย่างเดียวอาจจะไม่เพียงพอจะต้องอาศัยการรับรู้ความสามารถของตนเอง ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่งที่สามารถเพิ่มทักษะการเรียนรู้ได้ อีกทั้งสอดคล้องกับ นุชนาถ ประกาศ และจิตติยา สมบัติบุญ (2562) ได้

กล่าวว่า การที่นักเรียนได้ทำกิจกรรมใดจนเกิดความสำเร็จได้ด้วยตนเอง จะทำให้เกิดการรับรู้ความสามารถของตนเองในเรื่องนั้นสูง และเชื่อว่าหากนักเรียนได้ทำกิจกรรมที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันอีก จะสามารถทำได้สำเร็จเหมือนครั้งก่อน ซึ่งมีอิทธิพลสูงสุดในการสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเอง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. การนำรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัติทางศิลป์ ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน สถาบันการศึกษาหรืออาจารย์ผู้สอนนั้นจะต้องเตรียมความพร้อมในเรื่องของระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เครื่องมือสื่อสาร อุปกรณ์ที่สามารถเข้าถึงการใช้งานระบบได้อย่างราบรื่น
2. การใช้งานของระบบการจัดการเรียนรู้ (LMS) ครูผู้สอนและผู้เรียนต้องมีความพร้อม และมีทักษะการเข้าถึงระบบการจัดการเรียนรู้ (LMS) ได้เป็นอย่างดี จะทำให้กิจกรรมการเรียนการสอนนั้นเกิดประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการขององค์ประกอบด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน การจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมนำไปสู่การพัฒนาด้านการออกแบบการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับผู้เรียนต่อไป
2. ควรพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมทักษะในด้านอื่น ๆ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้ทบทวนบทเรียนและพัฒนาทักษะของตนเองให้ดียิ่งขึ้น
3. การออกแบบวัดและประเมินผลที่ต้องการให้มีการเขียนข้อเสนอแนะผ่านระบบการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นข้อจำกัดในระบบการจัดการเรียนรู้ Moodle ที่ยังไม่มีระบบประเมินในรูปแบบนี้ ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปอาจจะต้องเลือกการใช้ระบบการจัดการเรียนรู้ที่มีการให้ข้อเสนอแนะได้หรือปรับการประเมินผลงานเป็นในลักษณะพิชญพิจารณา (Double-blind peer review)
4. การส่งเสริมและได้รับการสนับสนุนจากสถาบันการศึกษา เป็นสิ่งสำคัญสำหรับการพัฒนาการเรียนการสอนแบบผสมผสานผ่านระบบการจัดการเรียนรู้ เพื่อเป็นการพัฒนาการจัดการศึกษาในสถาบันอย่างเต็มประสิทธิภาพและให้ผู้เรียนได้ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้อย่างสูงสุด

บรรณานุกรม

- Ausburn, L. J. (2004). Design components most valued by adult learners in blended online education environments: An American perspective. *Educational Media International*, 41(4), 327-337.
- Bandura, A. (1996) . Multifaceted Impact of Self-Efficacy Beliefs on Academic Functioning. *Child Development*. 67(3), 1206-1222.
- Bandura, A. (1997) . Self-Efficacy Toward a Unifying Theory a Unifying Theory of Behavior. *Psychological Review*, 84(2), 191-215
- Bandura, A. (1997). Self-efficacy: The exercise of control. New York: W.H. Freeman.
- Baldwin, N. (1998). The Effect of a Career Development Course on the Career SelfEfficacy and Vocational Identity of Community College Student. Dissertation Abstracts International, 59(3), 732.
- Bernath, R. (2012). Effectives approaches to Blended Learning for Independent Schools. (online). Retrieved from
<http://www.testden.com/partner/blended%20learn.html>.
(April 10, 2021)
- Bong, M. (1997). Generality of Academic Self-Efficacy Judgment Evidence of Hierarchical Relations. *Journal of Educational Psychology*, 89(4), 696-709.
- Bonk, C. J., & Graham, C. R. (2004). Handbook of blended learning: Global perspectives. San Francisco: Pfeiffer Publishing.
- Brown, James W., Lewis, Richard B and Harclerod, Fred F. (1983). Instruction Technology, Media and Method. New York: McGraw-Hill.
- Boyle, T., Bradley, C., Chalk, P., Jones, R., & Pickard, P. (2003). Using Blended Learning to improve student success rates in learning to program. *Journal of Education Media*, 28(2-3).
- Clark, D.R. (2003). Blended Learning. Retrieved from <http://www.nwlink.com/->

Donclark/elearning/blended.html

Carman, J.M. (2005). Blended Learning Design: Five Keys Ingredients. Retrieved from <http://www.agilantlearning.com/pdf/Blended%20L.pdf>. (April 10, 2021)

Charles R. Graham. (2012). The handbook of Blended Learning. Global Perspectives, Local designs.

Cottrell, D.M., & Robinson, R.A. (2003). Blended Learning in an accounting course. The Quarterly Review of Distance Education, 4(3).

Driscoll, M. (2002). Blended learning: Let's get beyond the hype. Retrieved from https://www-07.ibm.com/services/pdf/blended_learning.pdf

Dowling, C., Godfrey, J. M. and Gyles, N. (2003). Do Hybrid Flexible Delivery Teaching Methods Improve Accounting Students' Learning Outcomes?. Accounting Education 12(4): 373-391.

Gagne, Robert M. and Briggs, Leslie. (1985). The conditions of Learning. New York: Holt, Rinehart & Winston, USA.

Gagne, Robert M. Wager, Walter W. and Golas, Katharine C. (2005). Principles of Instructional Design. New York: Holt, Rinehart & Winston, USA.

Garrison, D.R. & Vaughan, N.D. (2008). Blended Learning in Higher Education : Framework, Principles, and Guidelines. San Francisco: Jossey-Bass.

Graham, C. R., Allen, S., & Ure, D. (2003). Blended learning environments: A review of the research literature. Unpublished manuscript, Provo, UT

Binns, P. & Ellis, R. (2007) Quality in Blended Learning : Exploring the Relationship Between Online and Face-to-Face Teaching and Learning. Retrieved from <http://www.associatie.kuleuven.be/altus/seminaries/pdf>. (April 10, 2021)

Good, C. V. (1973). Dictionary of education: Prepared under the auspices of Phi Delta Kappa. New York: McGraw-Hill.

Horn, B.M. & Staker, H. (2011). The Rise of K-12 Blended Learning. Unpublished Paper, Innosight Institute.

Herrington, Reeves; et al. (2013). A Guide to Authentic e-Learning. London: Routledge.

Johnson, K., McHugo, & Hall, T. (2006). Analyzing the efficacy of blended learning

- using technology enhanced learning (TEL) and m-learning deliver technologies. Ascilite In The University of Sydney. Retrieved from http://ascilite.org/conferences/sydney06/proceeding/pdf_papers/p73.PDF (April 10, 2021)
- Kibler, R. J. (1970). Behavioral objective and Instructional process. In Milton Muse (ED), Selected reading for the introduction to the teaching profession.
- Nick Van Dam. (2003). The e-learning field book. New York: McGraw-Hill.
- Oliver, M. & Trigwell, K. (2005). Can Blended Learning Be Redeemed?. E-Learning. Volume 1, 2005. P: 17-26.
- Sharpe. R. ; Benfield. G. ; Roberts. G. and Francis. R. (2006). The Undergraduate Experience of Blended Learning : A Review of UK Literature and Practice Retrieved from <http://www.heacademic.ac.uk/assets/documents/pdf>. (April 10, 2021)
- Smaldino, S. E., Lowther, D.L. & Russell, J.W. (2012). Instructional technology and media for learning, 10th Ed. Boston: MA.pearson.
- Simpson, D. (1972). Teaching physical education: A system approach. Boston: Houghton Muffin Co.
- Singh, H. (2003). Building effective blended learning programs. Educational Technology Saddle Brook then Englewood Cliffs NJ, 43(6).
- Suhaine chedeng. (2563). แอปพลิเคชันเพื่อการศึกษา. สืบค้นจาก <https://sites.google.com/site/suhaine71031221/profile-1>. (April 10, 2021)
- Suh, Sookyung. (2005). The Effect of Using Guided Questions and Collaborative Groups for Complex Problem Solving on Performance and Attitude in A Web-Enhanced Learning Environment (Doctoral Dissertation). Florid: State University.
- กมลวรรณ ตั้งธนากานนท์. (2559). การวัดและประเมินทักษะการปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กัญญาภัทร แจ่มแจ้ง. (2558). การรับรู้ความสามารถของตนเองการไม่รู้ไม่ได้ และพฤติกรรมจริยธรรมใน การทำงานของพนักงานบริษัทเอกชน. สืบค้นจาก <https://www.hrd.nida.ac.th>

- กาญจนา คำสมบัติ. (2562). การรู้สารสนเทศและการรับรู้ความสามารถของตนเองของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (รายงานผลการวิจัย). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- กิดานันท์ มลิทอง. (2543). เทคโนโลยีการศึกษาและนวัตกรรม (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์อรุณการพิมพ์.
- กิตติยา วงศ์นรเศรษฐ์. (2556). แอปพลิเคชันบนมือถือ. สืบค้นจาก <https://sites.google.com/a/bumail.net/mobileapplication/home>.
- เก็จกนก เอื้อวงศ์ และคณะ. (2564). รูปแบบการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐานที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์โควิด-19. รายงานการศึกษา สำนักงาน เลขาธิการสภาการศึกษา.
- จันทร์เพ็ญ ภูโสภา. (2563). จิตวิทยาสำหรับครู. มหาสารคาม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- จารุณี ชามาตย์. (2553). ระบบบริหารการเรียนการสอน (Learning Management System). สืบค้นจาก : http://www.moe.go.th/moe/upload/news_research/htmlfiles/9872-4697.html
- จินตวีร์ คล้ายสังข์. (2563). เอกสารประกอบการอบรมเชิงวิชาการ เรื่อง การเรียนรู้แบบ ผสมผสาน (Blended Learning). กรุงเทพฯ : ภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อสาร การศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงศ์. (2550). E-Instructional Design วิธีวิทยาการออกแบบการเรียนการสอน อิเล็กทรอนิกส์. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์. (2543). การวิจัยทางศิลปะ กรุงเทพฯ: ด้านสุทธการพิมพ์.
- ไชยยศ เรืองสุวรรณ. (2533). เทคโนโลยีทางการศึกษา: ทฤษฎีและการวิจัย. กรุงเทพฯ : โอ.เอส. พรีนติ้ง เฮาส์.
- ณัฐกร สงคราม. 2543. การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐฉรียา สุขสวัสดิ์และบัญชา สำรวยรีน. (2559). การพัฒนาสื่อประกอบบทเรียน เรื่อง รำวง มาตรฐาน ผ่านแอปพลิเคชัน บนโทรศัพท์มือถือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ตอนต้น . รายงานสืบเนื่องจากงานประชุมสัมมนาวิชาการ (Proceedings) การ นำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ เครือข่ายบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ ครั้งที่ 17 หน้า 38 - 47.

ถนอมพร เลหาจรัสแสง. (2545). หลักการออกแบบและการสร้างเว็บเพื่อการเรียนการสอน.

กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.

ทิตินา แคมมณี. (2550). ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มี

ประสิทธิภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เทือน ทองแก้ว. (2563). การออกแบบการศึกษาในชีวิตวิถีใหม่: ผลกระทบจากการแพร่ระบาดของ

COVID-19. ครูสภาวิทยากร JOURNAL OF TEACHER PROFESSIONAL

DEVELOPMENT ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม – สิงหาคม 2563.

นิพนธ์ สุขปริดี. (2533). นวัตกรรมเทคโนโลยีทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : เคพี คอมพ์ แอนด์

คอนซิลท์.

นุชนาถ ประกาศและจิตติยา สมบัติบุรณ์. (2562). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดย

ใช้สถานการณ์เสมือนจริงเพื่อส่งเสริมการรับรู้ความสามารถของตนเองในการใช้

กระบวนการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้าจันทบุรี.

วารสารวิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้าจันทบุรี, ปีที่ 20 ฉบับที่ 1, 200-215.

บุญทิพย์ สิริรังศรี. (2563). การจัดการเรียนการสอนออนไลน์สู่กรอบมาตรฐานวิชาชีพการสอน

และสนับสนุนการเรียนรู้ระดับอุดมศึกษา. วารสารวิชาการราชวิทยาลัยจุฬาภรณ์, 2(3).

1-17.

บุญเลี้ยง ทุมทอง. (2556). หลักสูตรและการจัดการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

ปภาวรินทร์ ณ พัทลุง. (2564). การอนุรักษ์และพัฒนานาฏศิลป์ของภาคีวิชานาฏศิลป์.

วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น. ปีที่ 18 ฉบับที่ 1

มกราคม – มิถุนายน 2564.

ปรัชญนันท์ นิลสุข และปณิดา วรรณพิรุณ. (2556). การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน: สัดส่วน

ผสมผสาน. วารสารพัฒนาเทคนิคศึกษา. ปีที่ 25 ฉบับที่ 85, 31 – 36.

ประทวน คล้ายศรี. (2560). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบ

ผสมผสานร่วมกับแนวคิดอภิปัญญา สำหรับนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราช

ภัฏในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ(วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุษาฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ:

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

ปทีป เมธาคุณวุฒิ. (2544). เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถาบันอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ:

สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2546). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือเสริมกรุงเทพ.

- เบญจวรรณ ชุนฤทธิ์. (2559). การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการเรียนของนักศึกษา
หลักสูตร คอมพิวเตอร์ธุรกิจมหาวิทยาลัยสวนดุสิตศูนย์การศึกษานอกที่ตั้งตรัง. ในการ
ประชุม หาดใหญ่วิชาการระดับชาติ และนานาชาติ ครั้งที่ 7 มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ (น.
1055-1064). สงขลา: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- พิชิต ฤทธิ์เจริญ. (2545). หลักการวัดและประเมินผลการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: เข้าท์
ออฟเคอร์มีส์.
- พิเชฐ ดุรงคเวโรจน์ และคณะ. (2543). นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ
เพื่อการศึกษาของประเทศไทย. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
แห่งชาติ.
- ภาสิต ศิริเทศ และณพวิทย์ ธรรมสีหา. (2562). ทฤษฎีการรับรู้ความสามารถของตนเองกับ
พฤติกรรมการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุ. วารสารพยาบาลทหารบก, 20(2), 58-65.
- มะลิวัลย์ สมบูรณ์ สมนึก ภัททิยธนี และเนตรชนก จันทร์สว่าง. (2560). การเปรียบเทียบ
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การรับรู้ความสามารถของตนเอง และการคิดวิเคราะห์ ของ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกำกับตนเองกับแบบ
ปกติ. วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ฉบับที่ 23(พิเศษ),
104 – 117.
- มารุต พัฒนผล และคณะ. (2564). แนวทางการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อพัฒนา
ศักยภาพในการเรียนรู้ ของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานการณ์การแพร่
ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19). สำนักงานเลขาธิการสภา
การศึกษา.
- ยุทธนา ทรัพย์เจริญ. (2560). การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานวิชาดนตรีสากล เพื่อพัฒนาทักษะ
การปฏิบัติทางดนตรีและความคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5.
วิทยานิพนธ์หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.
- เย็น ภู่วรรณ และสมชาย นำประเสริฐชัย. (2546). ไอซีทีเพื่อการศึกษา. บริษัทซีเอ็ดดูเคชั่น.
วารินทร์ รัชมีพรหม. (2531). สื่อการสอนเทคโนโลยีทางการศึกษา และการสอนร่วมสมัย.
กรุงเทพฯ : ชวนพิมพ์.
- วาสนา เพิ่มพูน. (2542). พฤติกรรมการสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย. ม.ป.พ.
- วรรณนิภา สิงห์พรมมา. (2556). การพัฒนาการเรียนการสอนวิชาการนำเสนอแบบสื่อประสม

- โดยใช้เว็บไซต์ร่วมกับการสอนแบบบรรยาย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6.
ธุรกิจและคอมพิวเตอร์ศึกษา. ศูนย์ปฏิบัติการฝึกประสบการณ์วิชาชีพศึกษาศาสตร์.
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วรพันธ์ เรืองโอชา. (2546). การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียเพื่อการฝึกอบรมการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์. สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต(เทคโนโลยีการศึกษา).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิจารณ์พานิช. (2555). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสดศรี - สฤษดิ์วงศ์.
- วินัย ปานไ้ และคณะ. (2557). Blended Learning กับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาไทยในศตวรรษที่ 21. สืบค้นจาก <http://nueducation2556.blogspot.com/2014/02/blended-learning-21.html>.
- วิไลวรรณ พิศประเสริฐ. (2543). การสร้างแบบฝึกทักษะใช้เครื่องมือวิทยาศาสตร์สำหรับนักศึกษาประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิวรรณ จันทร์เทพย์. (2542). เทคโนโลยีการศึกษา. ราชบุรี: ธรรมรักษ์
- วิชพร เทียบจัตุรัส. (2559). การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการเรียนของนักเรียนชั้นปีที่ 1 คณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
- ศิริพงษ์ พยอมแย้ม. (2533). การเลือกและการใช้สื่อการเรียนการสอน. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียน.
- ศิริเพ็ญ ภู่มณีบุญ. (2559). “การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานโดยใช้เครื่องมือทางปัญญาร่วมกับกระบวนการออกแบบอินโฟกราฟิกส์เพื่อเสริมสร้างความรู้ทางทักษะและการสร้างสรรค์ สำหรับนักศึกษาศิลปศึกษา.” วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุณวุฒิปริญญาตรี, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สิทธิโชค พรรคพิทักษ์. (2563). การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานโดยใช้การเรียนรู้แบบกิจกรรมเป็นฐานที่มีพี่เลี้ยงออนไลน์สนับสนุนที่ส่งเสริมความสามารถการคิดแก้ปัญหา สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุณวุฒิปริญญาตรี สาขาคอมพิวเตอร์ศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สุกรี เจริญสุข. (2540). ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสุนทรียภาพและลักษณะนิสัย. กรุงเทพฯ:

ไอดีเอสแควร์.

สุทัศน์ รักรินดี. (2556). การพัฒนาบทเรียนวีดิทัศน์ เรื่อง การเล่นคีย์บอร์ดเบื้องต้น สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนดรุณราชบุรี. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต (การประถมศึกษา) มหาวิทยาลัยศิลปากร บัณฑิตวิทยาลัย. กรุงเทพฯ

สุทัตตา พานิชวัฒนะ. (2560). การรับรู้ความสามารถของตนเอง ทักษะการในงาน และความผูกพันในงานโดยมีความต้องการของงานที่ท้าทายเป็นตัวแปรกำกับ (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สุพรรณิ แสงชาติ. (2552). ผลของการเรียนแบบผสมผสานโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสานและแนวคิดการเรียนรู้แบบค้นพบด้วยวิธีอุปนัยและนิรนัย (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี.

สุศักดิ์ ปาเฮ. (2555). การเรียนรู้แบบผสมผสาน Blended learning. เอกสารประกอบการอบรมเชิงปฏิบัติการครูผู้สอนภาษาอังกฤษ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่เขต 2.

สุวดี สมถวนิช. (2541). การพัฒนาชุดการสอนโดยใช้วีดิทัศน์เป็นสื่อหลักเรื่องการพ่นให้เกิดรูปทรงเรขาคณิต วิชาเทคนิคแอร์บรัช. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีเทคนิคศึกษา. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

สุวิทย์ เมษินทรีย์. (2556). โลกเปลี่ยน ไทยปรับ. กรุงเทพฯ: บริษัท ซีอีเอ็ดยูเคชั่น จำกัด (มหาชน).

สุวิมล มธุรส. (2564). การจัดการศึกษาในระบบออนไลน์ในยุค NEW NORMAL COVID-19. วารสารรัชต์ภาคย์ (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์). ปีที่ 15 ฉบับที่ 40 พฤษภาคม - มิถุนายน 2564.

สุดคนึง นพพนธ์จิรกุล. (2559). การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านภาษาอังกฤษของนักศึกษา ระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. ใน การประชุมทางวิชาการและเผยแพร่ผลงานวิจัย คัดสรร สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ระดับชาติ การจัดการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต (น. 1-11). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2544). ร่างแผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษาแห่งชาติ. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579.

- สมใจ จันทรดีม. (2553). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน รายวิชา
คอมพิวเตอร์เบื้องต้นสำหรับนักศึกษาในระดับปริญญาตรี(ปริญญาโทบัณฑิต).
กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- สมบุญ กลางมณี. (2554). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาโดย
ใช้แนวคิดเชิงประสบการณ์(สารนิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). อุบลราชธานี:
มหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น.
- อภิชาติ อนุกุลเวช. (2555). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนฝึกปฏิบัติทางเทคนิคบน
เครือข่ายอินเทอร์เน็ต สำหรับนักเรียนอาชีวศึกษา. ปริญญาโททางการศึกษาดุษฎี
บัณฑิต (เทคโนโลยีการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อภิชาติ อนุกุลเวช. (2555). Blended learning การเรียนรู้แบบผสมผสาน. สืบค้นจาก
<http://abhichatdotcom.blogspot.com/2012/04/blended-learning.html>.
- อาณัติ รัตนศิริกุล. (2553). สร้างระบบ E-Learning ด้วย moodle ฉบับสมบูรณ์. กรุงเทพฯ :
ซีไอแคดเคชั่น.
- อารี สุทธิพันธุ์. (2533). ประสบการณ์สุนทรีย์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ต้นอ้อ.
- อิทธิรัฐ ดันติวิทพงศ์. (2558). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนทักษะแบบผสมผสานโดย
เน้นการเรียนรู้ในสถานการณ์จริง เพื่อเสริมสร้างทักษะการทำงานสำหรับนักศึกษาสาขา
เทคโนโลยีการโทรทัศน์และวิทยุกระจายเสียง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ.
ปริญญาโททางการศึกษาดุษฎีบัณฑิต (เทคโนโลยีการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ภาคผนวก

รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะ
ปฏิบัตินาฏศิลป์ สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้
ด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา

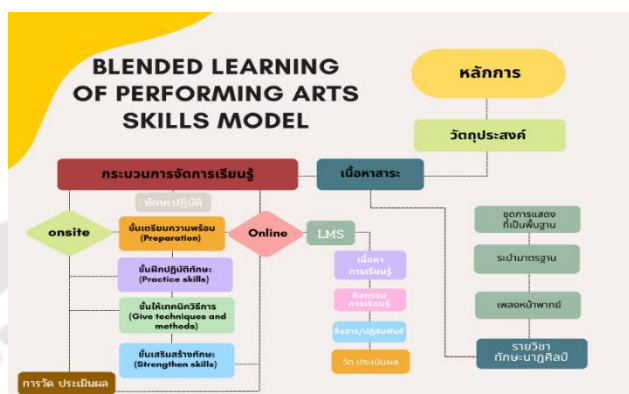
สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

วิรดี จินตะไล่

หลักสูตรการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาศิลปศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การพัฒนาแบบแผนการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ ด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ (Blended Learning Of Performing Arts Skills Model)

ภาพที่ 14 รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน
เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์

หลักการ

การศึกษาเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาประเทศและการสร้างสรรค์อนาคตที่ยั่งยืน ซึ่งในปัจจุบันการพัฒนาแบบแผนการจัดการเรียนการสอนมีความก้าวหน้าเป็นอย่างมากด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เข้ามามีบทบาทสำคัญในทุกด้านของชีวิตประจำวัน การเรียนการสอนในปัจจุบันจึงไม่ใช่เพียงการเรียนรู้ในห้องเรียนที่เป็นแบบดั้งเดิมอีกต่อไป แต่ได้กลายเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย ยืดหยุ่น และเหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียนในยุคดิจิทัล อีกทั้งการพัฒนาแบบแผนการเรียนการสอนในปัจจุบันยังเน้นไปที่การเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งเน้นการปรับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับความต้องการและความสนใจของผู้เรียน การเรียนรู้แบบนี้ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้มากขึ้น โดยใช้เทคนิคการสอนที่เน้นการโต้ตอบและการปฏิบัติจริง

แนวทางในการพัฒนาแบบแผนการเรียนการสอนที่ได้รับความนิยมและมีประสิทธิภาพจนถึงปัจจุบัน คือ การเรียนการสอนแบบผสมผสาน (Blended Learning) ซึ่งเป็นการรวมการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์และการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนเข้าด้วยกัน การเรียนรู้แบบนี้ช่วยให้ผู้เรียนมีความยืดหยุ่นในการเรียนรู้ สามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลาผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ เช่น

ระบบการจัดการเรียนรู้ (LMS) วิดีโอออนไลน์ และสื่อมัลติมีเดียต่าง ๆ นอกจากนี้ยังช่วยให้ครูผู้สอนสามารถติดตามและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยกระบวนการวัดประเมินผล ไม่ได้เน้นเพียงการสอบปลายภาคแต่มีการใช้การประเมินผลด้วยการสะท้อนผลการเรียนรู้ (Formative Assessment) เพื่อให้ข้อเสนอแนะและปรับปรุงการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง การประเมินแบบนี้ช่วยให้ทั้งผู้สอนและผู้เรียนสามารถทราบถึงความคืบหน้าในการเรียนและการพัฒนาศักยภาพของตัวผู้เรียน

การพัฒนาทักษะนาฏศิลป์ เป็นสิ่งสำคัญสำหรับการเรียนการสอนในหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขานาฏศิลป์ศึกษา เนื่องจากผู้เรียนต้องได้รับการพัฒนาทางด้านความรู้ และสมรรถนะในวิชาชีพให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคม สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต รวมถึงสามารถปรับตัวกับสถานการณ์ทางด้านศิลปวัฒนธรรมการแสดงของชาติในปัจจุบันที่ได้เปลี่ยนไปอันมีสาเหตุมาจากการรับวัฒนธรรมของต่างชาติที่แพร่หลายในสังคมไทยอย่างรวดเร็วด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย จึงต้องมีการปรับปรุงและพัฒนารูปแบบการสอนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีที่เข้ามามีบทบาทสำคัญ ดังนั้นการเรียนการสอนนาฏศิลป์ในรูปแบบผสมผสาน (Blended Learning) จึงกลายเป็นทางเลือกที่น่าสนใจและมีประสิทธิภาพในการเพิ่มความสามารถและการมีส่วนร่วมของผู้เรียนในการเรียนรู้นาฏศิลป์ การเรียนการสอนทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ในรูปแบบผสมผสานเป็นการนำเทคโนโลยีมาผสมผสานกับการสอนในห้องเรียนแบบดั้งเดิม การใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ หรือระบบการจัดการเรียนรู้ ช่วยให้การเรียนรู้ด้านนาฏศิลป์เป็นเรื่องง่ายขึ้น ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ทางด้านทฤษฎีและทบทวนการปฏิบัติผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้สอนจัดเตรียมไว้ ซึ่งทำให้การเรียนรู้มีความยืดหยุ่น สามารถทบทวนเนื้อหาได้ตลอดเวลา ซึ่งช่วยเสริมสร้างความเข้าใจในทฤษฎี เทคนิคการปฏิบัติทักษะจากการฝึกปฏิบัติในห้องเรียน ซึ่งการเรียนปฏิบัติทักษะนาฏศิลป์ที่อยู่ภายใต้การดูแลของครูผู้สอนยังคงเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาที่ต้องการคำแนะนำและการปรับปรุงทักษะในตัวผู้เรียน

ดังนั้น การเรียนการสอนนาฏศิลป์ในรูปแบบผสมผสานเป็นแนวทางที่น่าสนใจและมีประสิทธิภาพในการพัฒนาทักษะและความรู้ทางนาฏศิลป์ในยุคดิจิทัล โดยการผสมผสานการเรียนรู้ทั้งในห้องเรียนและผ่านระบบการจัดการเรียนรู้ เพิ่มความต้องการในการเรียนและส่งผลต่อพัฒนาการด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไปในทางที่ดีขึ้น เพื่อเป็นบัณฑิตที่มีความถนัด เชี่ยวชาญ และมีคุณภาพด้านวิชาชีพต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัติทางศิลป์ สาขานาฏศิลป์(ละคร) สำหรับนักศึกษา ระดับอุดมศึกษา ของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ด้วยรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน

เนื้อหาสาระ

เนื้อหาสาระนำมาจากรายวิชาทักษะนาฏศิลป์ หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต (4 ปี) สาขานาฏศิลป์ศึกษา (ละคร) โดยมีคำอธิบายรายวิชา คือ ที่มา รูปแบบ หลักการ องค์ประกอบ โครงสร้างและกระบวนการทำรำ ประกอบด้วย 1) ชุดการแสดงที่เป็นพื้นฐาน 2) ระบำมาตรฐาน และ 3) เพลงหน้าพาทย์

กระบวนการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติ

ผลการศึกษาด้านการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบผสมผสานและการเรียนการสอนในรายวิชาทักษะนาฏศิลป์ ของหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขานาฏศิลป์ศึกษา (ละคร) ดำเนินการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบผสมผสาน 2 รูปแบบ คือ

1) การจัดการเรียนรู้แบบ Onsite เป็นการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน มีการเรียนการสอนในรูปแบบการบรรยาย การสาธิต การฝึกปฏิบัติทักษะนาฏศิลป์ การวัดและประเมินผล

2) การจัดการเรียนรู้แบบ Online เป็นการจัดการเรียนรู้ผ่านระบบ LMS โดยมีองค์ประกอบหลักของระบบ LMS มี 4 ระบบที่สำคัญ คือ 1) ระบบจัดการรายวิชา ได้แก่ เครื่องมือช่วยสร้างรายวิชา จัดทำและนำเข้าเนื้อหาของรายวิชา 2) ระบบบริหารจัดการข้อมูลผู้เรียน ได้แก่ ระบบบริหารจัดการผู้เรียนในรายวิชา สามารถสร้างกลุ่มผู้เรียนตามการเข้าทำงานได้หลายระดับ มีระบบตรวจสอบสมาชิกผู้ใช้งาน และการเก็บรายละเอียดข้อมูลผู้เรียน 3) ระบบตรวจสอบกิจกรรมและติดตามประเมินผล ได้แก่ เครื่องมือช่วยสร้างกิจกรรมแบบทดสอบ กิจกรรมการบ้าน และระบบทดสอบประเมินผลการเรียน 4) ระบบจัดการการสื่อสารและปฏิสัมพันธ์ เป็นส่วนส่งเสริมการเรียนรู้ให้มีการติดต่อสื่อสารกัน ทั้งระหว่างผู้สอนและผู้เรียน

กระบวนการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัติทางศิลป์ สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ มีการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานระหว่างการเรียนรู้ในรูปแบบชั้นเรียนปกติ 60% และการเรียนในรูปแบบออนไลน์ 40% มีเนื้อหาในการจัดการเรียนรู้คือการฝึกปฏิบัติทักษะที่กำหนดไว้ในหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขานาฏศิลป์ศึกษา (ละคร) ระดับปริญญาตรีปี 1 โดยกระบวนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

1) **ขั้นเตรียมความพร้อม (Preparation) จัดการเรียนการสอนในรูปแบบ onsite/online**

เป็นขั้นที่ผู้สอนเตรียมความพร้อม ชี้แจงวัตถุประสงค์ เนื้อหาในการเรียน รวมถึงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งในรูปแบบการเรียนในชั้นเรียนปกติและการเรียนในระบบออนไลน์ เช่น การศึกษาองค์ความรู้ รูปแบบ หลักการ องค์ประกอบ และโครงสร้างของเพลงที่ใช้ในการเรียนปฏิบัติ

2) **ขั้นฝึกปฏิบัติทักษะ (Practice skills) จัดการเรียนการสอนในรูปแบบ Onsite**

เป็นขั้นผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน ด้วยการถ่ายทอดเนื้อหาทำท่าตามหลักสูตร โดยขั้นนี้ผู้สอนเป็นผู้ดำเนินการสาธิตและให้ผู้เรียนปฏิบัติตาม เนื้อหาในการปฏิบัติทักษะจัดอยู่ในหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต (4 ปี) สาขานาฏศิลป์ศึกษา แบ่งออกเป็น ดังนี้

การแสดงพื้นฐาน	รำแม่บทใหญ่
ระบำมาตรฐาน	ระบำสี่บท ระบำจันทกีนรี
เพลงหน้าพาทย์	รำหน้าพาทย์เพลงบาทสุกัญ

ผู้สอนถ่ายทอดท่าทำให้ผู้เรียนเห็นถึงกระบวนการท่าที่ถูกต้องตามแบบแผน การเคลื่อนไหวร่างกาย จังหวะมือและเท้า การเชื่อมท่าที่แสดงถึงความต่อเนื่องในการปฏิบัติท่า

3) **ขั้นให้กลวิธีการปฏิบัติทักษะ (Practice strategies) จัดการเรียนการสอนในรูปแบบ Onsite**

เมื่อผู้สอนถ่ายทอดการปฏิบัติทักษะให้กับผู้เรียนครบทุกกระบวนการแล้ว ผู้เรียน ขั้นนี้จะเป็นการให้วิธีการ กลวิธี ในการใช้โครงสร้างร่างกาย เช่น การใช้ตัว การเคลื่อนไหวมือ - เท้า รวมถึง การสื่ออารมณ์ การใช้ความรู้สึก เช่น การใช้อารมณ์ทางใบหน้า สายตา การเข้าพระ - เข้านาง บทบาทของผู้สอนเป็นผู้ให้คำแนะนำ และแก้ไข จุดบกพร่องในการปฏิบัติทักษะของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้รู้จุดบกพร่องและแก้ไข พัฒนาทักษะปฏิบัติของตนเองให้ดีขึ้น

4) **ขั้นเสริมสร้างทักษะ (Strengthen skills) จัดการเรียนการสอนในรูปแบบ Online**

เป็นขั้นที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ทบทวนบทเรียน พัฒนาเสริมสร้างทักษะปฏิบัติของตนเอง ผ่านระบบการจัดการเรียนรู้ (LMS) ประกอบไปด้วย

1) เนื้อหาการเรียนรู้ โดยผู้สอนนำเนื้อหาการเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น เอกสารประกอบการสอน วิดีโอ รูปภาพ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าไปศึกษาในระบบได้

2) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หลังจากที่ได้ฝึกปฏิบัติทักษะกับผู้สอนในระบบชั้นเรียนปกติแล้วนั้น กิจกรรมการเรียนรู้ผ่านระบบการจัดการเรียนรู้ เป็นการให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติเสริมทักษะด้วยตนเองผ่านกิจกรรมต่างๆ ที่ครูผู้สอนออกแบบขึ้นในระบบ เช่น การศึกษาองค์ความรู้โครงสร้างการรำ องค์ประกอบของเพลงต่าง ๆ จากเอกสารประกอบการสอน การฝึกทักษะผ่านสื่อดิจิทัลออนไลน์ตามเนื้อหาในบทเรียนจากสื่อภาพเคลื่อนไหวควบคู่การทำแบบทดสอบ รวมถึงการทบทวนและฝึกปฏิบัติทักษะตามกิจกรรมการเรียนรู้

3) การมีส่วนร่วมปฏิสัมพันธ์ ผู้เรียนและผู้สอนสื่อสารกันผ่านระบบข้อความแชท หรือการโพสต์ในห้องสนทนา รวมถึงผู้สอนสามารถให้คำแนะนำและติดตามผลการเรียนของผู้เรียนได้

4) การวัดประเมินผล มีการสะท้อนผลการปฏิบัติทักษะของผู้เรียน การให้คะแนนติดตามความก้าวหน้าในกิจกรรมที่ผู้เรียนได้ทำด้วยวิธีการต่าง ๆ ดังนี้ 4.1) การให้ผู้เรียนประเมินตนเอง (Self-assessment) 4.2) การประเมินโดยเพื่อน (Peer-assessment) 4.3) การประเมินโดยผู้สอน ซึ่งจะติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียนผ่านการรายงานและสถิติจากระบบ เพื่อให้ผู้เรียนได้รู้ความสามารถในการปฏิบัติทักษะของตนเอง (Self-efficacy) ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างสมบูรณ์

กิจกรรมการจัดการเรียนรู้	
onsite	online
1. ผู้เรียนฝึกปฏิบัติทักษะด้วยรูปแบบการบรรยาย การสอนสาธิตจากครูผู้สอน โดยครูผู้สอนถ่ายทอดเนื้อหา ดังนี้ - การแสดงพื้นฐาน รำแม่บทใหญ่ - ระเบียบมาตรฐาน ระเบียบท่า ระเบียบจันทกิริ - เพลงหน้าพาทย์ รำบาทสฤณี 2. ผู้สอนการให้เทคนิค วิธีการ กลวิธี การปฏิบัติทักษะ โดยการเก็บรายละเอียด คือ - การใช้โครงสร้างร่างกาย - การใช้ตัว การเคลื่อนไหวมือ - เท้า - การสื่ออารมณ์ การใช้ความรู้สึก - การเข้าพระ – เข้านาง	1. ผู้เรียนศึกษาที่มา รูปแบบ หลักการ องค์ประกอบ โครงสร้าง จากบทเรียน ดังนี้ - การแสดงพื้นฐาน รำแม่บทใหญ่ - ระเบียบมาตรฐาน ระเบียบท่า ระเบียบจันทกิริ - เพลงหน้าพาทย์ รำบาทสฤณี 2. ผู้เรียนศึกษา ทบทวนทักษะปฏิบัติจากสื่อการสอน VDO ของบทเรียนต่าง ๆ 3. ผู้สอนและผู้เรียนมีการปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน คือ - กำหนดคำสั่ง ชี้แจงการทำกิจกรรมการเรียนรู้ การชี้แจงภาระงาน ผ่านกระดานเสวนาให้ผู้เรียนทราบ 4. ผู้เรียนส่งภาระงานการทบทวนปฏิบัติทักษะ

กิจกรรมการจัดการเรียนรู้	
onsite	online
3. การวัด ประเมินผล - โดยการประเมินทักษะปฏิบัติหลังเรียนจาก ครูผู้สอน	ของตนเอง 5. การวัด ประเมินผล - การประเมินการทักษะปฏิบัติ คือ การให้ผู้เรียนประเมินตนเอง (Self- assessment), การประเมินโดยเพื่อน (Peer- assessment), การประเมินโดยผู้สอน - แบบทดสอบท้ายบทเรียนจากการศึกษา ด้านทฤษฎี (ข้อ 1)

การวัดและประเมินผล

การวัด ประเมินผลด้านการฝึกปฏิบัติทักษะ โดยระหว่างการฝึกปฏิบัติทักษะมีการให้คำแนะนำ การปรับปรุง แก้ไขในการฝึกปฏิบัติของผู้เรียนทั้งในชั้นเรียนปกติและในระบบการจัดการเรียนรู้ (LMS) มีการสะท้อนผลของผู้สอนจากการที่ให้ผู้เรียนส่งการพัฒนาทักษะปฏิบัติของตนเอง

การวัดและประเมินผลในระบบการจัดการเรียนรู้ (LMS) มีดังนี้ 1) การให้ผู้เรียนประเมินตนเอง (Self -assessment), การประเมินโดยเพื่อน (Peer-assessment), การประเมินโดยผู้สอน โดยใช้เครื่องมือแบบประเมินทักษะปฏิบัติ 2) แบบทดสอบหลังเรียน

การวัดและประเมินผลในชั้นเรียนปกติคือการประเมินด้านทักษะปฏิบัติ โดยใช้เครื่องมือในการวัดประเมินผล คือ 1) แบบประเมินทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน

จากการเรียนรู้ผ่านรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาศักยภาพของตนเอง โดยสามารถปฏิบัติท่ารำได้ถูกต้องตามแบบแผน แสดงอารมณ์ประกอบกระบวนการท่ารำตามบทร้องและทำนองเพลงได้ มีความชำนาญ เชื่อมั่นในการปฏิบัติทักษะของตนเองเพิ่มขึ้น เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

คู่มือการใช้

แผนการจัดการเรียนรู้

รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้

ด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา

สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

รายวิชา ทักษะนาฏศิลป์ (ละครพระ - นาง)

ระดับปริญญาตรีปี 1

คำอธิบายรายวิชา ทักษะนาฏศิลป์ (ละครพระ - นาง)
ในรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้
ด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

คำอธิบายรายวิชา

วิเคราะห์ ที่มา รูปแบบ หลักการ องค์ประกอบ โครงสร้างและกระบวนการทำรำ และการฝึกปฏิบัติ ดังนี้

ชุดการแสดงพื้นฐาน	รำแม่บทใหญ่
ระบำมาตรฐาน	ระบำสี่บท ระบำจันทกนิรี
เพลงหน้าพาทย์	รำหน้าพาทย์เพลงบาทสกุลณี

โครงสร้างการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน
เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา
สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
ระดับปริญญาตรีปี 1
จำนวน 2 วัน/สัปดาห์ สัปดาห์ละ 6 ชั่วโมง
รวม 8 สัปดาห์ (48 ชั่วโมง)

สัปดาห์ ที่	แผนการเรียนรู้	สาระสำคัญ	เวลา(ชั่วโมง)	
			onsite	online
1 (2 ครั้ง)	แผนการเรียนรู้ที่ 1 ชุดการแสดงพื้นฐาน	ฝึกปฏิบัติทักษะ รำแม่บทใหญ่	3	3
2 (2 ครั้ง)	แผนการเรียนรู้ที่ 2 ชุดการแสดงพื้นฐาน	ฝึกปฏิบัติทักษะ รำแม่บทใหญ่	3	3
3 (2 ครั้ง)	แผนการเรียนรู้ที่ 3 ระบำมาตรฐาน	ฝึกปฏิบัติทักษะ ระบำสี่บท (พระทอง)	3.50	2.50
4 (2 ครั้ง)	แผนการเรียนรู้ที่ 4 ระบำมาตรฐาน	ฝึกปฏิบัติทักษะ ระบำสี่บท (เจ้าหลุด)	3.50	2.50
5 (2 ครั้ง)	แผนการเรียนรู้ที่ 5 ระบำมาตรฐาน	ฝึกปฏิบัติทักษะ ระบำสี่บท (สระนุหรง)	3.50	2.50
6 (2 ครั้ง)	แผนการเรียนรู้ที่ 6 ระบำมาตรฐาน	ฝึกปฏิบัติทักษะ ระบำสี่บท (ปลื้ม)	3.50	2.50
7 (2 ครั้ง)	แผนการเรียนรู้ที่ 7 ระบำมาตรฐาน	ฝึกปฏิบัติทักษะ ระบำจันทกนิรี	3	3
8 (2 ครั้ง)	แผนการเรียนรู้ที่ 8 เพลงหน้าพาทย์	ฝึกปฏิบัติทักษะ รำหน้าพาทย์ เพลงบาทสุกณี	4	2

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1
เรื่อง ชุดการแสดงที่เป็นพื้นฐาน รำแม่บทใหญ่

รายวิชา ทักษะนาฏศิลป์

ระดับปริญญาตรีปี 1

เวลา 6 ชั่วโมง

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อศึกษาที่มา รูปแบบ หลักการ องค์ประกอบ โครงสร้างของรำแม่บทใหญ่
2. เพื่อฝึกปฏิบัติการรำแม่บทใหญ่

สาระการเรียนรู้

1. ที่มา รูปแบบ โครงสร้างของรำแม่บทใหญ่
2. การปฏิบัติทักษะการรำแม่บทใหญ่

ผลลัพธ์การเรียนรู้

1. ผู้เรียนมีความเข้าใจในกระบวนการรำและมีทักษะปฏิบัติการรำแม่บทใหญ่ได้ถูกต้องตามแบบแผน
2. ผู้เรียนปฏิบัติท่ารำด้วยเกิดความคล่องตัวจนมีความชำนาญ
3. ผู้เรียนมีความมั่นใจ เชื่อมั่นในการปฏิบัติท่ารำของตนเอง
4. ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านระบบการจัดการเรียนรู้

กระบวนการจัดการเรียนรู้

ครั้งที่ 1 จำนวน 3 ชั่วโมง (Onsite 2 ชั่วโมง, Online 1 ชั่วโมง)

ขั้นเตรียมความพร้อม (Preparation) จัดการเรียนการสอนในรูปแบบ Onsite

1. ผู้สอนแจ้งวัตถุประสงค์ เนื้อหา และกระบวนการเรียนรู้ในการปฏิบัติท่ารำเพลงแม่บทใหญ่ ให้ผู้เรียนทราบ

2. ผู้สอนอธิบายและสาธิตการใช้งานในระบบการจัดการเรียนรู้ (LMS) เกี่ยวกับการเข้าเรียนในระบบ การส่งภาระงาน การวัดประเมินผล บนระบบการจัดการเรียนรู้ (LMS)

ขั้นฝึกปฏิบัติทักษะ (Practice skills) จัดการเรียนการสอนในรูปแบบ Onsite

3. ฝึกปฏิบัติท่ารำแม่บทใหญ่ โดยการสาธิตจากผู้สอนในชั้นเรียนและให้ผู้เรียนปฏิบัติตามซึ่งผู้สอนอธิบายและสาธิตการปฏิบัติทักษะรำแม่บทใหญ่ ไปทีละท่า ตั้งแต่คำกลอนที่ 1 ถึงคำกลอนที่ 4

ขั้นให้เทคนิควิธีการ (Give techniques and methods) จัดการเรียนการสอนใน รูปแบบ Onsite

4. ผู้เรียนปฏิบัติทักษะรำแม่บทใหญ่ ด้วยตนเอง โดยไม่มีการสาธิตจากผู้สอน บทบาทผู้สอนเป็นผู้ให้เทคนิค กลวิธีการปฏิบัติท่ารำในแต่ละท่า เช่น การก้าวเท้า การใช้ใบหน้า ทิศทางการรำ เป็นต้น รวมถึงให้คำแนะนำ และแก้ไข จุดบกพร่องในการปฏิบัติทักษะของผู้เรียน

ขั้นเสริมสร้างทักษะ (Strengthen skills) จัดการเรียนการสอนในรูปแบบ Online

5. ผู้เรียนศึกษาและทบทวนทักษะการปฏิบัติท่ารำแม่บทใหญ่ด้วยตนเองผ่านระบบการจัดการเรียนรู้ (LMS) ตามหน่วยการเรียนรู้ที่ผู้สอนได้กำหนดไว้ในระบบ เมื่อผู้เรียนทบทวนทักษะด้วยตนเองแล้วนั้น ผู้เรียนดำเนินการส่งผลการปฏิบัติทักษะตามตารางการนัดหมายจากผู้สอน โดยมีการประเมินจากผู้สอนด้วยการสะท้อนผลและให้คำแนะนำการปฏิบัติทักษะของผู้เรียนผ่านระบบการจัดการเรียนรู้ (LMS)

ครั้งที่ 2 จำนวน 3 ชั่วโมง (Onsite 1 ชั่วโมง, Online 2 ชั่วโมง)

ขั้นเตรียมความพร้อม (Preparation) จัดการเรียนการสอนในรูปแบบ Online

1. ผู้เรียนทบทวนการปฏิบัติทักษะรำแม่บทใหญ่ ตั้งแต่คำกลอนที่ 1 ถึงคำกลอนที่ 4 จากการเรียนรู้ที่ผ่านมา ผ่านระบบการจัดการเรียนรู้ (LMS)

2. ผู้เรียนศึกษาเนื้อเพลงโดยการท่องและฝึกร้องแม่บทใหญ่ ในคำกลอนที่ 5 ถึงคำกลอนที่ 8

ขั้นฝึกปฏิบัติทักษะ (Practice skills) จัดการเรียนการสอนในรูปแบบ Onsite

3. ฝึกปฏิบัติท่ารำแม่บทใหญ่ โดยการสาธิตจากผู้สอนในชั้นเรียนและให้ผู้เรียนปฏิบัติตามซึ่งผู้สอนอธิบายและสาธิตการปฏิบัติทักษะรำแม่บทใหญ่ ไปทีละท่า ตั้งแต่คำกลอนที่ 5 ถึงคำกลอนที่ 8

ขั้นให้เทคนิควิธีการ (Give techniques and methods) จัดการเรียนการสอนใน รูปแบบ Onsite

4. ผู้เรียนปฏิบัติทักษะรำแม่บทใหญ่ ด้วยตนเอง โดยไม่มีการสาธิตจากผู้สอน บทบาทผู้สอนเป็นผู้ให้เทคนิค การปฏิบัติท่ารำในแต่ละท่า เช่น การก้าวเท้า การใช้ใบหน้า ทิศทางการรำ เป็นต้น รวมถึงให้คำแนะนำ และแก้ไข จุดบกพร่องในการปฏิบัติทักษะของผู้เรียน

ขั้นเสริมสร้างทักษะ (Strengthen skills) จัดการเรียนการสอนในรูปแบบ Online

5. ผู้เรียนศึกษาและทบทวนทักษะการปฏิบัติท่ารำแม่บทใหญ่ด้วยตนเองผ่านระบบการจัดการเรียนรู้ (LMS) ตามหน่วยการเรียนรู้ที่ผู้สอนได้กำหนดไว้ในระบบ เมื่อผู้เรียนทบทวนทักษะด้วยตนเองแล้วนั้น ผู้เรียนดำเนินการส่งผลการปฏิบัติทักษะตามตารางการนัดหมายจากผู้สอน

โดยมีการประเมินผลจากเพื่อนและผู้สอนด้วยการสะท้อนผลและให้คำแนะนำการปฏิบัติทักษะของผู้เรียน ผ่านระบบการจัดการเรียนรู้ (LMS)

การประเมินผล

1. การสะท้อนผลการปฏิบัติทักษะผ่านระบบ LMS

- การประเมินโดยเพื่อน (Peer-assessment)
- การประเมินโดยผู้สอน

สื่อการเรียนรู้

1. ระบบการจัดการเรียนรู้ (LMS)
2. สื่อการสอนวีดิทัศน์

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง ชุดการแสดงที่เป็นพื้นฐาน รำแม่บทใหญ่

รายวิชา ทักษะนาฏศิลป์

ระดับปริญญาตรีปี 1

เวลา 6 ชั่วโมง

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อศึกษาที่มา รูปแบบ หลักการ องค์ประกอบ โครงสร้างของรำแม่บทใหญ่
2. เพื่อฝึกปฏิบัติการรำแม่บทใหญ่

สาระการเรียนรู้

1. ที่มา รูปแบบ โครงสร้างของรำแม่บทใหญ่
2. การปฏิบัติทักษะการรำแม่บทใหญ่

ผลลัพธ์การเรียนรู้

1. ผู้เรียนมีความเข้าใจในกระบวนการรำและมีทักษะปฏิบัติการรำแม่บทใหญ่ได้ถูกต้องตามแบบแผน
2. ผู้เรียนปฏิบัติท่ารำด้วยเกิดความคล่องตัวจนมีความชำนาญ
3. ผู้เรียนมีความมั่นใจ เชื่อมั่นในการปฏิบัติท่ารำของตนเอง
4. ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านระบบการจัดการเรียนรู้

กระบวนการจัดการเรียนรู้

ครั้งที่ 1 จำนวน 3 ชั่วโมง (Onsite 2 ชั่วโมง, Online 1 ชั่วโมง)

ขั้นเตรียมความพร้อม (Preparation) จัดการเรียนการสอนในรูปแบบ Onsite

1. ผู้เรียนบทวนการปฏิบัติทักษะรำแม่บทใหญ่ ตั้งแต่คำกลอนที่ 1 ถึงคำกลอนที่ 8 จาก
การเรียนครั้งที่ผ่านมา

2. ผู้เรียนศึกษาเนื้อเพลงโดยการท่องและฝึกร้องเพลงแม่บทใหญ่ ในคำกลอนที่ 9 ถึงคำ
กลอนที่ 12

ขั้นฝึกปฏิบัติทักษะ (Practice skills) จัดการเรียนการสอนในรูปแบบ Onsite

3. ฝึกปฏิบัติท่ารำแม่บทใหญ่ โดยการสาธิตจากผู้สอนในชั้นเรียนและให้ผู้เรียนปฏิบัติตาม
ซึ่งผู้สอนอธิบายและสาธิตการปฏิบัติทักษะรำแม่บทใหญ่ ไปทีละท่า ตั้งแต่คำกลอนที่ 9 ถึงคำ
กลอนที่ 12

ขั้นให้เทคนิควิธีการ (Give techniques and methods) จัดการเรียนการสอนใน รูปแบบ Onsite

4. ผู้เรียนปฏิบัติทักษะรำแม่บทใหญ่ ด้วยตนเอง โดยไม่มีการสาธิตจากผู้สอน บทบาทผู้สอนเป็นผู้ให้เทคนิค การปฏิบัติทำรำในแต่ละท่า เช่น การก้าวเท้า การใช้ใบหน้า ทิศทางการรำ เป็นต้น รวมถึงให้คำแนะนำ และแก้ไข จุดบกพร่องในการปฏิบัติทักษะของผู้เรียน

ขั้นเสริมสร้างทักษะ (Strengthen skills) จัดการเรียนการสอนในรูปแบบ Online

5. ผู้เรียนศึกษาและทบทวนทักษะการปฏิบัติทำรำแม่บทใหญ่ด้วยตนเองผ่านระบบการจัดการเรียนรู้ (LMS) ตามหน่วยการเรียนรู้ที่ผู้สอนได้กำหนดไว้ในระบบ เมื่อผู้เรียนทบทวนทักษะด้วยตนเองแล้วนั้น ผู้เรียนดำเนินการส่งผลการปฏิบัติทักษะตามตารางการนัดหมายจากผู้สอน โดยมีการประเมินจากเพื่อนและผู้สอนโดยการสะท้อนผลและให้คำแนะนำการปฏิบัติทักษะของผู้เรียนผ่านระบบการจัดการเรียนรู้ (LMS)

ครั้งที่ 2 จำนวน 3 ชั่วโมง (Onsite 1 ชั่วโมง, Online 2 ชั่วโมง)

ขั้นเตรียมความพร้อม (Preparation) จัดการเรียนการสอนในรูปแบบ Online

1. ผู้เรียนบทวนการปฏิบัติทักษะรำแม่บทใหญ่ ตั้งแต่คำกลอนที่ 9 ถึงคำกลอนที่ 12 จากการเรียนรู้ที่ผ่านมา ผ่านระบบการจัดการเรียนรู้ (LMS)
2. ผู้เรียนศึกษาเนื้อเพลงแม่บทใหญ่ โดยการท่องและฝึกร้องเพลงรำแม่บทใหญ่ ในคำกลอนที่ 13 ถึงคำกลอนที่ 18

ขั้นฝึกปฏิบัติทักษะ (Practice skills) จัดการเรียนการสอนในรูปแบบ Onsite

3. ฝึกปฏิบัติทำรำแม่บทใหญ่ โดยการสาธิตจากผู้สอนในชั้นเรียนและให้ผู้เรียนปฏิบัติตามซึ่งผู้สอนอธิบายและสาธิตการปฏิบัติทักษะรำแม่บทใหญ่ ไปทีละท่า ตั้งแต่คำกลอนที่ 13 ถึงคำกลอนที่ 18

ขั้นให้เทคนิควิธีการ (Give techniques and methods) จัดการเรียนการสอนใน รูปแบบ Onsite

4. ผู้เรียนปฏิบัติทักษะรำแม่บทใหญ่ ด้วยตนเอง โดยไม่มีการสาธิตจากผู้สอน บทบาทผู้สอนเป็นผู้ให้เทคนิค การปฏิบัติทำรำในแต่ละท่า เช่น การก้าวเท้า การใช้ใบหน้า ทิศทางการรำ เป็นต้น รวมถึงให้คำแนะนำ และแก้ไข จุดบกพร่องในการปฏิบัติทักษะของผู้เรียน

ขั้นเสริมสร้างทักษะ (Strengthen skills) จัดการเรียนการสอนในรูปแบบ Online

5. ผู้เรียนศึกษาและทบทวนทักษะการปฏิบัติทำรำแม่บทใหญ่ด้วยตนเองผ่านระบบการจัดการเรียนรู้ (LMS) ตามหน่วยการเรียนรู้ที่ผู้สอนได้กำหนดไว้ในระบบ เมื่อผู้เรียนทบทวนทักษะด้วยตนเองแล้วนั้น ผู้เรียนดำเนินการส่งผลการปฏิบัติทักษะตามตารางการนัดหมายจากผู้สอน

โดยมีการประเมินจากผู้สอนด้วยการสะท้อนผลและให้คำแนะนำการปฏิบัติทักษะของผู้เรียน และ
ทำแบบทดสอบผ่านระบบการจัดการเรียนรู้ (LMS)

การประเมินผล

1. การสะท้อนผลการปฏิบัติทักษะผ่านระบบ LMS
 - การประเมินผู้เรียนประเมินตนเอง (Self-assessment)
 - การประเมินโดยผู้สอน
 - แบบทดสอบเพลง แม่บทใหญ่
2. การประเมินทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์

สื่อการเรียนรู้

1. ระบบการจัดการเรียนรู้ (LMS)
2. สื่อการสอนรำแม่บทใหญ่

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3

เรื่อง ชุดการแสดงที่เป็นระบำมาตรฐาน ระบำสี่บท (พระทอง)

รายวิชา ทักษะนาฏศิลป์

ระดับปริญญาตรีปี 1

เวลา 6 ชั่วโมง

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อศึกษาที่มา รูปแบบ หลักการ องค์ประกอบ โครงสร้างของระบำสี่บท
2. เพื่อฝึกปฏิบัติการรำระบำสี่บท (พระทอง)

สาระการเรียนรู้

1. ที่มา รูปแบบ โครงสร้างของระบำสี่บท
2. การปฏิบัติทักษะการรำระบำสี่บท (พระทอง)

ผลลัพธ์การเรียนรู้

1. ผู้เรียนมีความเข้าใจในกระบวนการรำและมีทักษะปฏิบัติการรำระบำสี่บท (พระทอง) ได้ถูกต้องตามแบบแผน
2. ผู้เรียนปฏิบัติท่ารำด้วยเกิดความคล่องตัวจนมีความชำนาญ
3. ผู้เรียนมีความมั่นใจ เชื่อมั่นในการปฏิบัติท่ารำของตนเอง
4. ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านระบบการจัดการเรียนรู้

กระบวนการจัดการเรียนรู้

ครั้งที่ 1 จำนวน 3 ชั่วโมง (Onsite 2 ชั่วโมง, Online 1 ชั่วโมง)

ขั้นเตรียมความพร้อม (Preparation) จัดการเรียนการสอนในรูปแบบ Onsite

1. ผู้สอนแจ้งวัตถุประสงค์ เนื้อหา และกระบวนการเรียนรู้ในการปฏิบัติท่ารำเพลงระบำสี่บท (พระทอง) ให้ผู้เรียนทราบ
2. ผู้สอนอธิบายและสาธิตการใช้งานในระบบการจัดการเรียนรู้ (LMS) เกี่ยวกับการเข้าเรียนในระบบ การส่งภาระงานการปฏิบัติท่ารำ การวัดประเมินผล บนระบบการจัดการเรียนรู้ (LMS)

ขั้นฝึกปฏิบัติทักษะ (Practice skills) จัดการเรียนการสอนในรูปแบบ Onsite

3. ฝึกปฏิบัติทำรำกระบี่กระบอง (พระทอง) โดยการสาธิตจากผู้สอนในชั้นเรียนและให้ผู้เรียนปฏิบัติตาม ซึ่งผู้สอนอธิบายและสาธิตการปฏิบัติทักษะรำกระบี่กระบอง (พระทอง) ไปทีละท่า ตั้งแต่คำกลอนที่ 1 ถึงคำกลอนที่ 4

ขั้นให้เทคนิควิธีการ (Give techniques and methods) จัดการเรียนการสอนในรูปแบบ Onsite

4. ผู้เรียนปฏิบัติทักษะรำกระบี่กระบอง (พระทอง) ด้วยตนเอง โดยไม่มีการสาธิตจากผู้สอน บทบาทผู้สอนเป็นผู้ให้เทคนิค การปฏิบัติท่าในแต่ละท่า เช่น การใช้ใบหน้า การใช้ตัว การใช้เท้า ทิศทางการรำ การเข้าพระเข้านาง รวมถึงให้คำแนะนำ และแก้ไข จุดบกพร่องในการปฏิบัติทักษะของผู้เรียน

ขั้นเสริมสร้างทักษะ (Strengthen skills) จัดการเรียนการสอนในรูปแบบ Online

5. ผู้เรียนศึกษาและทบทวนทักษะการปฏิบัติท่ารำกระบี่กระบอง (พระทอง) ด้วยตนเองผ่านระบบการจัดการเรียนรู้ (LMS) ตามหน่วยการเรียนรู้ที่ผู้สอนได้กำหนดไว้ในระบบ เมื่อผู้เรียนทบทวนทักษะด้วยตนเองแล้วนั้น ผู้เรียนดำเนินการส่งผลการปฏิบัติทักษะตามตารางการนัดหมายจากผู้สอน โดยมีการประเมินผลจากเพื่อนและผู้สอนด้วยการสะท้อนผลและให้คำแนะนำการปฏิบัติทักษะของผู้เรียนผ่านระบบการจัดการเรียนรู้ (LMS)

ครั้งที่ 2 จำนวน 3 ชั่วโมง (Onsite 1 ชั่วโมง 30 นาที, Online 1 ชั่วโมง 30 นาที)

ขั้นเตรียมความพร้อม (Preparation) จัดการเรียนการสอนในรูปแบบ Online / Onsite

1. ผู้เรียนศึกษาเนื้อเพลง โดยการท่องและฝึกร้องเพลงรำกระบี่กระบอง (พระทอง) ในคำกลอนที่ 5 ถึงคำกลอนที่ 6 ผ่านระบบ LMS

2. ผู้เรียนทบทวนการปฏิบัติทักษะรำกระบี่กระบอง (พระทอง) ตั้งแต่คำกลอนที่ 1 ถึงคำกลอนที่ 4 จากการเรียนครั้งที่ผ่านมา ในชั้นเรียนปกติ

ขั้นฝึกปฏิบัติทักษะ (Practice skills) จัดการเรียนการสอนในรูปแบบ Onsite

3. ฝึกปฏิบัติท่ารำกระบี่กระบอง (พระทอง) โดยการสาธิตจากผู้สอนในชั้นเรียนและให้ผู้เรียนปฏิบัติตาม ซึ่งผู้สอนอธิบายและสาธิตการปฏิบัติทักษะรำกระบี่กระบอง (พระทอง) ไปทีละท่า ตั้งแต่คำกลอนที่ 5 ถึงคำกลอนที่ 6

ขั้นให้เทคนิควิธีการ (Give techniques and methods) จัดการเรียนการสอนในรูปแบบ Onsite

4. ผู้เรียนปฏิบัติทักษะรำกระบี่กระบอง (พระทอง) ด้วยตนเอง โดยไม่มีการสาธิตจากผู้สอน บทบาทผู้สอนเป็นผู้ให้เทคนิค การปฏิบัติท่าในแต่ละท่า เช่น การใช้ใบหน้า การใช้ตัว การใช้เท้า

ทิศทางการร่ำ การเข้าพระเข้านาง รวมถึงให้คำแนะนำ และแก้ไข จุดบกพร่องในการปฏิบัติทักษะของผู้เรียน

ขั้นเสริมสร้างทักษะ (Strengthen skills) จัดการเรียนการสอนในรูปแบบ Online

5. ผู้เรียนศึกษาและทบทวนทักษะการปฏิบัติทำร่ำบ่าสืบท (พระทอง) ด้วยตนเองผ่านระบบการจัดการเรียนรู้ (LMS) ตามหน่วยการเรียนรู้ที่ผู้สอนได้กำหนดไว้ในระบบ เมื่อผู้เรียนทบทวนทักษะด้วยตนเองแล้วนั้น ผู้เรียนดำเนินการส่งผลการปฏิบัติทักษะตามตารางการนัดหมายจากผู้สอน โดยมีการประเมินผลจากผู้สอนด้วยการสะท้อนผล ให้คำแนะนำการปฏิบัติทักษะของผู้เรียนผ่านระบบการจัดการเรียนรู้ (LMS)

การประเมินผล

1. การสะท้อนผลการปฏิบัติทักษะผ่านระบบ LMS

- การประเมินโดยเพื่อน (Peer-assessment)
- การประเมินโดยผู้สอน

2. การประเมินทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์

สื่อการเรียนรู้

1. ระบบการจัดการเรียนรู้ (LMS)
2. สื่อการสอนร่ำบ่าสืบท (พระทอง)

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4

เรื่อง ชุดการแสดงที่เป็นระบำมาตรฐาน ระบำสี่บท (บัวหลุด)

รายวิชา ทักษะนาฏศิลป์

ระดับปริญญาตรีปี 1

เวลา 6 ชั่วโมง

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อศึกษาที่มา รูปแบบ หลักการ องค์ประกอบ โครงสร้างของระบำสี่บท
2. เพื่อฝึกปฏิบัติการรำระบำสี่บท (บัวหลุด)

สาระการเรียนรู้

1. ที่มา รูปแบบ โครงสร้างของระบำสี่บท
2. การปฏิบัติทักษะการรำระบำสี่บท (บัวหลุด)

ผลลัพธ์การเรียนรู้

1. ผู้เรียนมีความเข้าใจในกระบวนการทำรำและมีทักษะปฏิบัติการรำระบำสี่บท (บัวหลุด) ได้ถูกต้องตามแบบแผน
2. ผู้เรียนปฏิบัติท่ารำด้วยเกิดความคล่องตัวจนมีความชำนาญ
3. ผู้เรียนมีความมั่นใจ เชื่อมั่นในการปฏิบัติท่ารำของตนเอง
4. ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านระบบการจัดการเรียนรู้

กระบวนการจัดการเรียนรู้

ครั้งที่ 1 จำนวน 3 ชั่วโมง (Onsite 2 ชั่วโมง, Online 1 ชั่วโมง)

ขั้นเตรียมความพร้อม (Preparation) จัดการเรียนการสอนในรูปแบบ Onsite

1. ผู้สอนแจ้งวัตถุประสงค์ เนื้อหา และกระบวนการเรียนรู้ในการปฏิบัติท่ารำเพลงระบำสี่บท (บัวหลุด) ให้ผู้เรียนทราบ
2. ผู้สอนอธิบายและสาธิตการใช้งานในระบบการจัดการเรียนรู้ (LMS) เกี่ยวกับการเข้าเรียนในระบบ การส่งภาระงานการปฏิบัติท่ารำ การวัดประเมินผล บนระบบการจัดการเรียนรู้ (LMS)

ขั้นฝึกปฏิบัติทักษะ (Practice skills) จัดการเรียนการสอนในรูปแบบ Onsite

3. ฝึกปฏิบัติทำรำกระบี่กระบอง (เบ้าหลุด) โดยการสาธิตจากผู้สอนในชั้นเรียนและให้ผู้เรียนปฏิบัติตาม ซึ่งผู้สอนอธิบายและสาธิตการปฏิบัติทักษะรำกระบี่กระบอง (เบ้าหลุด) ไปทีละท่า ตั้งแต่คำกลอนที่ 1 ถึงคำกลอนที่ 4

ขั้นให้เทคนิควิธีการ (Give techniques and methods) จัดการเรียนการสอนในรูปแบบ Onsite

4. ผู้เรียนปฏิบัติทักษะรำกระบี่กระบอง (เบ้าหลุด) ด้วยตนเอง โดยไม่มีการสาธิตจากผู้สอน บทบาทผู้สอนเป็นผู้ให้เทคนิค การปฏิบัติท่าในแต่ละท่า เช่น การใช้ใบหน้า การใช้ตัว การใช้เท้า ทิศทางการรำ การเข้าพระเข้านาง รวมถึงให้คำแนะนำ และแก้ไข จุดบกพร่องในการปฏิบัติทักษะของผู้เรียน

ขั้นเสริมสร้างทักษะ (Strengthen skills) จัดการเรียนการสอนในรูปแบบ Online

5. ผู้เรียนศึกษาและทบทวนทักษะการปฏิบัติท่ารำกระบี่กระบอง (เบ้าหลุด) ด้วยตนเองผ่านระบบการจัดการเรียนรู้ (LMS) ตามหน่วยการเรียนรู้ที่ผู้สอนได้กำหนดไว้ในระบบ เมื่อผู้เรียนทบทวนทักษะด้วยตนเองแล้วนั้น ผู้เรียนดำเนินการส่งผลการปฏิบัติทักษะตามตารางการนัดหมายจากผู้สอน โดยมีการประเมินผลจากผู้สอนด้วยการสะท้อนผลและให้คำแนะนำการปฏิบัติทักษะ และประเมินผลตนเองจากผู้เรียนผ่านระบบการจัดการเรียนรู้ (LMS)

ครั้งที่ 2 จำนวน 3 ชั่วโมง (Onsite 1 ชั่วโมง 30 นาที, Online 1 ชั่วโมง 30 นาที)

ขั้นเตรียมความพร้อม (Preparation) จัดการเรียนการสอนในรูปแบบ

Online/Onsite

1. ผู้เรียนศึกษาเนื้อเพลงโดยการท่องและฝึกร้องเพลงรำกระบี่กระบอง (เบ้าหลุด) ในคำกลอนที่ 5 ถึงคำกลอนที่ 6 จากสื่อการสอนในระบบ LMS

2. ผู้เรียนบทร้องการปฏิบัติทักษะรำกระบี่กระบอง (เบ้าหลุด) ตั้งแต่คำกลอนที่ 1 ถึงคำกลอนที่ 4 จากการเรียนครั้งที่ผ่านมา ในชั้นเรียนปกติ

ขั้นฝึกปฏิบัติทักษะ (Practice skills) จัดการเรียนการสอนในรูปแบบ Onsite

2. ฝึกปฏิบัติท่ารำกระบี่กระบอง (เบ้าหลุด) โดยการสาธิตจากผู้สอนในชั้นเรียนและให้ผู้เรียนปฏิบัติตาม ซึ่งผู้สอนอธิบายและสาธิตการปฏิบัติทักษะรำกระบี่กระบอง (เบ้าหลุด) ไปทีละท่า ตั้งแต่ คำกลอนที่ 5 ถึงคำกลอนที่ 6

ขั้นให้เทคนิควิธีการ (Give techniques and methods) จัดการเรียนการสอนใน รูปแบบ Onsite

4. ผู้เรียนปฏิบัติทักษะระบ่ำสี่บท (เบ้าหลุด) ด้วยตนเอง โดยไม่มีการสาธิตจากผู้สอน บทบาทผู้สอนเป็นผู้ให้เทคนิค การปฏิบัติทำร่ำในแต่ละทำ เช่น การใช้ใบหน้า การใช้ตัว การใช้เท้า ทิศทางการร่ำ การเข้าพระเข้านาง รวมถึงให้คำแนะน่ำ และแก้ไข จุดบกพร่องในการปฏิบัติทักษะของผู้เรียน

ขั้นเสริมสร้างทักษะ (Strengthen skills) จัดการเรียนการสอนในรูปแบบ Online

5. ผู้เรียนศึกษาและทบทวนทักษะการปฏิบัติทำร่ำระบ่ำสี่บท (เบ้าหลุด) ด้วยตนเองผ่านระบบการจัดการเรียนรู้ (LMS) ตามหน่วยการเรียนรู้ที่ผู้สอนได้กำหนดไว้ในระบบ เมื่อผู้เรียนทบทวนทักษะด้วยตนเองแล้วนั้น ผู้เรียนดำเนินการส่งผลการปฏิบัติทักษะตามตารางการนัดหมายจากผู้สอน โดยมีการประเมินผลจากผู้สอนด้วยการสะท้อนผล ให้คำแนะน่ำการปฏิบัติทักษะของผู้เรียนผ่านระบบการจัดการเรียนรู้ (LMS)

การประเมินผล

1. การสะท้อนผลการปฏิบัติทักษะผ่านระบบ LMS
 - การประเมินผู้เรียนประเมินตนเอง (Self-assessment)
 - การประเมินโดยผู้สอน
2. การประเมินทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์

สื่อการเรียนรู้

1. ระบบการจัดการเรียนรู้ (LMS)
2. สื่อการสอนระบ่ำสี่บท (เบ้าหลุด)

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5

เรื่อง ชุดการแสดงที่เป็นระบำมาตรฐาน ระบำสี่บท (สระบุหรง)

รายวิชา ทักษะนาฏศิลป์

ระดับปริญญาตรีปี 1

เวลา 6 ชั่วโมง

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อศึกษาที่มา รูปแบบ หลักการ องค์ประกอบ โครงสร้างของระบำสี่บท
2. เพื่อฝึกปฏิบัติการรำระบำสี่บท (สระบุหรง)

สาระการเรียนรู้

1. ที่มา รูปแบบ โครงสร้างของระบำสี่บท
2. การปฏิบัติทักษะการรำระบำสี่บท (สระบุหรง)

ผลลัพธ์การเรียนรู้

1. ผู้เรียนมีความเข้าใจในกระบวนการทำและมีทักษะปฏิบัติการรำระบำสี่บท (สระบุหรง) ได้ถูกต้องตามแบบแผน
2. ผู้เรียนปฏิบัติท่ารำด้วยเกิดความคล่องตัวจนมีความชำนาญ
3. ผู้เรียนมีความมั่นใจ เชื่อมั่นในการปฏิบัติท่ารำของตนเอง
4. ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านระบบการจัดการเรียนรู้

กระบวนการจัดการเรียนรู้

ครั้งที่ 1 จำนวน 3 ชั่วโมง (Onsite 2 ชั่วโมง, Online 1 ชั่วโมง)

ขั้นเตรียมความพร้อม (Preparation) จัดการเรียนการสอนในรูปแบบ Onsite

1. ผู้สอนแจ้งวัตถุประสงค์ เนื้อหา และกระบวนการเรียนรู้ในการปฏิบัติท่ารำเพลงระบำสี่บท (สระบุหรง) ให้ผู้เรียนทราบ
2. ผู้สอนอธิบายและสาธิตการใช้งานในระบบการจัดการเรียนรู้ (LMS) เกี่ยวกับการเข้าเรียนในระบบ การส่งภาระงานการปฏิบัติท่ารำ การวัดประเมินผล บนระบบการจัดการเรียนรู้ (LMS)

ขั้นฝึกปฏิบัติทักษะ (Practice skills) จัดการเรียนการสอนในรูปแบบ Onsite

3. ฝึกปฏิบัติทำรำกระบี่กระบอง (สระบัว) โดยการสาธิตจากผู้สอนในชั้นเรียนและให้ผู้เรียนปฏิบัติตาม ซึ่งผู้สอนอธิบายและสาธิตการปฏิบัติทักษะรำกระบี่ (สระบัว) ไปทีละท่า ตั้งแต่คำกลอนที่ 1 ถึงคำกลอนที่ 2

ขั้นให้เทคนิควิธีการ (Give techniques and methods) จัดการเรียนการสอนในรูปแบบ Onsite

4. ผู้เรียนปฏิบัติทักษะรำกระบี่ (สระบัว) ด้วยตนเอง โดยไม่มีการสาธิตจากผู้สอน บทบาทผู้สอนเป็นผู้ให้เทคนิค การปฏิบัติท่าในแต่ละท่า เช่น การใช้ใบหน้า การใช้ตัว การใช้เท้า ทิศทางการรำ การเข้าพระเข้านาง รวมถึงให้คำแนะนำ และแก้ไข จุดบกพร่องในการปฏิบัติทักษะของผู้เรียน

ขั้นเสริมสร้างทักษะ (Strengthen skills) จัดการเรียนการสอนในรูปแบบ Online

5. ผู้เรียนศึกษาและทบทวนทักษะการปฏิบัติทำรำกระบี่ (สระบัว) ด้วยตนเองผ่านระบบการจัดการเรียนรู้ (LMS) ตามหน่วยการเรียนรู้ที่ผู้สอนได้กำหนดไว้ในระบบ เมื่อผู้เรียนทบทวนทักษะด้วยตนเองแล้วนั้น ผู้เรียนดำเนินการส่งผลการปฏิบัติทักษะตามตารางการนัดหมายจากผู้สอน โดยมีการประเมินผลจากเพื่อนและผู้สอนด้วยการสะท้อนผลและให้คำแนะนำการปฏิบัติทักษะของผู้เรียนผ่านระบบการจัดการเรียนรู้ (LMS)

ครั้งที่ 2 จำนวน 3 ชั่วโมง (Onsite 1 ชั่วโมง 30 นาที, Online 1 ชั่วโมง 30 นาที)

ขั้นเตรียมความพร้อม (Preparation) จัดการเรียนการสอนในรูปแบบ

Online/Onsite

1. ผู้เรียนศึกษาเนื้อเพลงโดยการท่องและฝึกร้องเพลงรำกระบี่ (สระบัว) ในคำกลอนที่ 3 ถึงคำกลอนที่ 4 จากสื่อการสอนในระบบ LMS

2. ผู้เรียนบทวนการปฏิบัติทักษะรำกระบี่ (สระบัว) ตั้งแต่คำกลอนที่ 1 ถึงคำกลอนที่ 2 จากการเรียนครั้งที่ผ่านมา ในชั้นเรียนปกติ

ขั้นฝึกปฏิบัติทักษะ (Practice skills) จัดการเรียนการสอนในรูปแบบ Onsite

3. ฝึกปฏิบัติทำรำกระบี่ (สระบัว) โดยการสาธิตจากผู้สอนในชั้นเรียนและให้ผู้เรียนปฏิบัติตาม ซึ่งผู้สอนอธิบายและสาธิตการปฏิบัติทักษะรำกระบี่ (สระบัว) ไปทีละท่า ตั้งแต่คำกลอนที่ 3 ถึงคำกลอนที่ 4

ขั้นให้เทคนิควิธีการ (Give techniques and methods) จัดการเรียนการสอนในรูปแบบ Onsite

4. ผู้เรียนปฏิบัติทักษะระบ่ำสี่บท (สระบุหรง) ด้วยตนเอง โดยไม่มีการสาธิตจากผู้สอน บทบาทผู้สอนเป็นผู้ให้เทคนิค การปฏิบัติทำรำในแต่ละท่า เช่น การใช้ใบหน้า การใช้ตัว การใช้เท้า ทิศทางการรำ การเข้าพระเข้านาง รวมถึงให้คำแนะนำ และแก้ไข จุดบกพร่องในการปฏิบัติทักษะของผู้เรียน

ขั้นเสริมสร้างทักษะ (Strengthen skills) จัดการเรียนการสอนในรูปแบบ Online

5. ผู้เรียนศึกษาและทบทวนทักษะการปฏิบัติทำรำระบ่ำสี่บท (สระบุหรง) ด้วยตนเองผ่านระบบการจัดการเรียนรู้ (LMS) ตามหน่วยการเรียนรู้ที่ผู้สอนได้กำหนดไว้ในระบบ เมื่อผู้เรียนทบทวนทักษะด้วยตนเองแล้วนั้น ผู้เรียนดำเนินการส่งผลการปฏิบัติทักษะตามตารางการนัดหมายจากผู้สอน โดยมีการประเมินผลจากผู้สอนด้วยการสะท้อนผล ให้คำแนะนำการปฏิบัติทักษะของผู้เรียน ผ่านระบบการจัดการเรียนรู้ (LMS)

การประเมินผล

1. การสะท้อนผลการปฏิบัติทักษะผ่านระบบ LMS

- การประเมินโดยเพื่อน (Peer-assessment)
- การประเมินโดยผู้สอน

2. การประเมินทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์

สื่อการเรียนรู้

1. ระบบการจัดการเรียนรู้ (LMS)
2. สื่อการสอนระบ่ำสี่บท (สระบุหรง)

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6

เรื่อง ชุดการแสดงที่เป็นระบำมาตรฐาน ระบำสี่บท (บลีม)

รายวิชา ทักษะนาฏศิลป์

ระดับปริญญาตรีปี 1

เวลา 6 ชั่วโมง

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อศึกษาที่มา รูปแบบ หลักการ องค์ประกอบ โครงสร้างของระบำสี่บท
2. เพื่อฝึกปฏิบัติการรำระบำสี่บท (บลีม)

สาระการเรียนรู้

1. ที่มา รูปแบบ โครงสร้างของระบำสี่บท
2. การปฏิบัติทักษะการรำระบำสี่บท (บลีม)

ผลลัพธ์การเรียนรู้

1. ผู้เรียนมีความเข้าใจในกระบวนการทำและมีทักษะปฏิบัติการรำระบำสี่บท (บลีม) ได้ถูกต้องตามแบบแผน
2. ผู้เรียนปฏิบัติท่ารำด้วยเกิดความคล่องตัวจนมีความชำนาญ
3. ผู้เรียนมีความมั่นใจ เชื่อมั่นในการปฏิบัติท่ารำของตนเอง
4. ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านระบบการจัดการเรียนรู้

กระบวนการจัดการเรียนรู้

ครั้งที่ 1 จำนวน 3 ชั่วโมง (Onsite 2 ชั่วโมง, Online 1 ชั่วโมง)

ขั้นเตรียมความพร้อม (Preparation) จัดการเรียนการสอนในรูปแบบ Onsite

1. ผู้สอนแจ้งวัตถุประสงค์ เนื้อหา และกระบวนการเรียนรู้ในการปฏิบัติท่ารำเพลงระบำสี่บท (บลีม) ให้ผู้เรียนทราบ
2. ผู้สอนอธิบายและสาธิตการใช้งานในระบบการจัดการเรียนรู้ (LMS) เกี่ยวกับการเข้าเรียนในระบบ การส่งภาระงานการปฏิบัติท่ารำ การวัดประเมินผล บนระบบการจัดการเรียนรู้ (LMS)

ขั้นฝึกปฏิบัติทักษะ (Practice skills) จัดการเรียนการสอนในรูปแบบ Onsite

3. ฝึกปฏิบัติทำรำกระบี่กระบอง (บลีม) โดยการสาธิตจากผู้สอนในชั้นเรียนและให้ผู้เรียนปฏิบัติตาม ซึ่งผู้สอนอธิบายและสาธิตการปฏิบัติทักษะรำกระบี่กระบอง (บลีม) ไปทีละท่า ตั้งแต่คำกลอนที่ 1 ถึงคำกลอนที่ 2

ขั้นให้เทคนิควิธีการ (Give techniques and methods) จัดการเรียนการสอนในรูปแบบ Onsite

4. ผู้เรียนปฏิบัติทักษะรำกระบี่กระบอง (บลีม) ด้วยตนเอง โดยไม่มีการสาธิตจากผู้สอน บทบาทผู้สอนเป็นผู้ให้เทคนิค การปฏิบัติท่าในแต่ละท่า เช่น การใช้ใบหน้า การใช้ตัว การใช้เท้า ทิศทางการรำการเข้าพระเข้านาง รวมถึงให้คำแนะนำ และแก้ไข จุดบกพร่องในการปฏิบัติทักษะของผู้เรียน

ขั้นเสริมสร้างทักษะ (Strengthen skills) จัดการเรียนการสอนในรูปแบบ Online

5. ผู้เรียนศึกษาและทบทวนทักษะการปฏิบัติทำรำกระบี่กระบอง (บลีม) ด้วยตนเองผ่านระบบการจัดการเรียนรู้ (LMS) ตามหน่วยการเรียนรู้ที่ผู้สอนได้กำหนดไว้ในระบบ เมื่อผู้เรียนทบทวนทักษะด้วยตนเองแล้วนั้น ผู้เรียนดำเนินการส่งผลการปฏิบัติทักษะตามตารางการนัดหมายจากผู้สอน โดยมีการประเมินผลจากผู้สอนด้วยการสะท้อนผลและให้คำแนะนำการปฏิบัติทักษะ และการประเมินด้วยผู้เรียนประเมินตนเอง ผ่านระบบการจัดการเรียนรู้ (LMS)

ครั้งที่ 2 จำนวน 3 ชั่วโมง (Onsite 1 ชั่วโมง 30 นาที, Online 1 ชั่วโมง 30 นาที)

ขั้นเตรียมความพร้อม (Preparation) จัดการเรียนการสอนในรูปแบบ

Online/Onsite

1. ผู้เรียนศึกษาเนื้อเพลงโดยการท่องและฝึกร้องเพลงรำกระบี่กระบอง (บลีม) ในคำกลอนที่ 3 ถึงคำกลอนที่ 4 จากสื่อการสอนในระบบ LMS

2. ผู้เรียนทบทวนการปฏิบัติทักษะรำกระบี่กระบอง (บลีม) ตั้งแต่คำกลอนที่ 1 ถึงคำกลอนที่ 2 จากการเรียนครั้งที่ผ่านๆ มา ในชั้นเรียนปกติ

ขั้นฝึกปฏิบัติทักษะ (Practice skills) จัดการเรียนการสอนในรูปแบบ Onsite

3. ฝึกปฏิบัติทำรำกระบี่กระบอง (บลีม) โดยการสาธิตจากผู้สอนในชั้นเรียนและให้ผู้เรียนปฏิบัติตาม ซึ่งผู้สอนอธิบายและสาธิตการปฏิบัติทักษะรำกระบี่กระบอง (บลีม) ไปทีละท่า ตั้งแต่คำกลอนที่ 3 ถึงคำกลอนที่ 4

ขั้นให้เทคนิควิธีการ (Give techniques and methods) จัดการเรียนการสอนในรูปแบบ Onsite

4. ผู้เรียนปฏิบัติทักษะระบำสี่บท (บลีม) ด้วยตนเอง โดยไม่มีการสาธิตจากผู้สอน บทบาทผู้สอนเป็นผู้ให้เทคนิค การปฏิบัติท่ารำในแต่ละท่า เช่น การใช้ใบหน้า การใช้ตัว การใช้เท้า ทิศทางการรำ การเข้าพระเข้านาง รวมถึงให้คำแนะนำ และแก้ไข จุดบกพร่องในการปฏิบัติทักษะของผู้เรียน

ขั้นเสริมสร้างทักษะ (Strengthen skills) จัดการเรียนการสอนในรูปแบบ Online

5. ผู้เรียนศึกษาและทบทวนทักษะการปฏิบัติท่ารำระบำสี่บท (บลีม) ด้วยตนเองผ่านระบบการจัดการเรียนรู้ (LMS) ตามหน่วยการเรียนรู้ที่ผู้สอนได้กำหนดไว้ในระบบ เมื่อผู้เรียนทบทวนทักษะด้วยตนเองแล้วนั้น ผู้เรียนดำเนินการส่งผลการปฏิบัติทักษะตามตารางการนัดหมายจากผู้สอน โดยมีการประเมินผลจากผู้สอนด้วยการสะท้อนผล ให้คำแนะนำการปฏิบัติทักษะของผู้เรียน และทำแบบทดสอบ ผ่านระบบการจัดการเรียนรู้ (LMS)

การประเมินผล

1. การสะท้อนผลการปฏิบัติทักษะผ่านระบบ LMS
 - การประเมินผู้เรียนประเมินตนเอง (Self-assessment)
 - การประเมินโดยผู้สอน
 - แบบทดสอบระบำสี่บท
2. การประเมินทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์

สื่อการเรียนรู้

1. ระบบการจัดการเรียนรู้ (LMS)
2. สื่อการสอนระบำสี่บท (บลีม)

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7

เรื่อง ชุดการแสดงที่เป็นระบำมาตรฐาน ระบำจันทิกินี

รายวิชา ทักษะนาฏศิลป์

ระดับปริญญาตรีปี 1

เวลา 6 ชั่วโมง

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อศึกษาที่มา รูปแบบ หลักการ องค์ประกอบ โครงสร้างของระบำจันทิกินี
2. เพื่อฝึกปฏิบัติทักษะการรำ ระบำจันทิกินี

สาระการเรียนรู้

1. ที่มา รูปแบบ โครงสร้างของระบำจันทิกินี
2. การปฏิบัติทักษะการรำ ระบำจันทิกินี

ผลลัพธ์การเรียนรู้

1. ผู้เรียนมีความเข้าใจในกระบวนการรำและมีทักษะปฏิบัติการรำระบำจันทิกินีถูกต้องตามแบบแผน
2. ผู้เรียนปฏิบัติท่ารำด้วยเกิดความคล่องตัวจนมีความชำนาญ
3. ผู้เรียนมีความมั่นใจ เชื่อมั่นในการปฏิบัติท่ารำของตนเอง
4. ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านระบบการจัดการเรียนรู้

กระบวนการจัดการเรียนรู้

ครั้งที่ 1 จำนวน 3 ชั่วโมง (Onsite 2 ชั่วโมง, Online 1 ชั่วโมง)

ขั้นเตรียมความพร้อม (Preparation) จัดการเรียนการสอนในรูปแบบ Onsite

1. ผู้สอนแจ้งวัตถุประสงค์ เนื้อหา และกระบวนการเรียนรู้ในการปฏิบัติท่ารำของเพลงระบำจันทิกินี ให้ผู้เรียนทราบ
2. ผู้สอนอธิบายและสาธิตการใช้งานในระบบการจัดการเรียนรู้ (LMS) เกี่ยวกับการเข้าเรียนในระบบ การส่งภาระงานการปฏิบัติท่ารำ การวัดประเมินผล บนระบบการจัดการเรียนรู้ (LMS)

ขั้นฝึกปฏิบัติทักษะ (Practice skills) จัดการเรียนการสอนในรูปแบบ Onsite

3. ฝึกปฏิบัติทำร่ำระบำจันทกนิรี โดยการสาธิตจากผู้สอนในชั้นเรียนและให้ผู้เรียนปฏิบัติตาม ซึ่งผู้สอนอธิบายและสาธิตการปฏิบัติทักษะระบำจันทกนิรี ไปทีละท่า ตั้งแต่คำกลอนที่ 1 ถึง คำกลอนที่ 2

ขั้นให้เทคนิควิธีการ (Give techniques and methods) จัดการเรียนการสอนในรูปแบบ Onsite

4. ผู้เรียนปฏิบัติทักษะระบำจันทกนิรีด้วยตนเอง โดยไม่มีการสาธิตจากผู้สอน บทบาทผู้สอนเป็นผู้ให้เทคนิค การปฏิบัติท่าในแต่ละท่า เช่น การใช้ใบหน้า การใช้ตัว การใช้เท้า ทิศทางการรำ การเข้าพระเข้านาง การแปรแถว รวมถึงให้คำแนะนำ และแก้ไข จุดบกพร่องในการปฏิบัติทักษะของผู้เรียน

ขั้นเสริมสร้างทักษะ (Strengthen skills) จัดการเรียนการสอนในรูปแบบ Online

5. ผู้เรียนศึกษาและทบทวนทักษะการปฏิบัติท่าร่ำระบำจันทกนิรี ด้วยตนเองผ่านระบบการจัดการเรียนรู้ (LMS) ตามหน่วยการเรียนรู้ที่ผู้สอนได้กำหนดไว้ในระบบ เมื่อผู้เรียนทบทวนทักษะด้วยตนเองแล้วนั้น ผู้เรียนดำเนินการส่งผลการปฏิบัติทักษะตามตารางการนัดหมายจากผู้สอน โดยมีการประเมินผลจากเพื่อนและผู้สอนด้วยการสะท้อนผลและให้คำแนะนำการปฏิบัติทักษะของผู้เรียนผ่านระบบการจัดการเรียนรู้ (LMS)

ครั้งที่ 2 จำนวน 3 ชั่วโมง (Onsite 1 ชั่วโมง, Online 2 ชั่วโมง)

ขั้นเตรียมความพร้อม (Preparation) จัดการเรียนการสอนในรูปแบบ Online

1. ผู้เรียนศึกษาเนื้อเพลงโดยการท่องและฝักร้องเพลงระบำจันทกนิรี ในคำกลอนที่ 3 ถึง คำกลอนที่ 4 จากสื่อการสอนในระบบ LMS

2. ผู้เรียนทบทวนการปฏิบัติทักษะร่ำระบำจันทกนิรี ตั้งแต่คำกลอนที่ 1 ถึงคำกลอนที่ 2 จากการเรียนรู้ที่ผ่านมา ผ่านระบบ LMS

ขั้นฝึกปฏิบัติทักษะ (Practice skills) จัดการเรียนการสอนในรูปแบบ Onsite

3. ฝึกปฏิบัติท่าร่ำระบำจันทกนิรี โดยการสาธิตจากผู้สอนในชั้นเรียนและให้ผู้เรียนปฏิบัติตาม ซึ่งผู้สอนอธิบายและสาธิตการปฏิบัติทักษะร่ำระบำจันทกนิรี ไปทีละท่า ตั้งแต่คำกลอนที่ 3 ถึงคำกลอนที่ 4

ขั้นให้เทคนิควิธีการ (Give techniques and methods) จัดการเรียนการสอนในรูปแบบ Onsite

4. ผู้เรียนปฏิบัติทักษะระบำนัจนทกนรด้วยตนเอง โดยไม่มีการสาธิตจากผู้สอน บทบาทผู้สอนเป็นผู้ให้เทคนิค การปฏิบัติทำรำนแต่ละทำ เช่น การใช้ใบหน้า การใช้ตัว การใช้เท้า ทิศทางการรำน การเข้าพระเข้านาง การแปรแถว รวมถึงให้คำแนะนำ และแก้ไข จุดบกพร่องในการปฏิบัติทักษะของผู้เรียน

ขั้นเสริมสร้างทักษะ (Strengthen skills) จัดการเรียนการสอนในรูปแบบ Online

5. ผู้เรียนศึกษาและทบทวนทักษะการปฏิบัติทำรำนระบำนัจนทกนรด้วยตนเองผ่านระบบการจัดการเรียนรู้ (LMS) ตามหน่วยการเรียนรู้ที่ผู้สอนได้กำหนดไว้ในระบบ เมื่อผู้เรียนทบทวนทักษะด้วยตนเองแล้วนั้น ผู้เรียนดำเนินการส่งผลการปฏิบัติทักษะตามตารางการนัดหมายจากผู้สอน โดยมีการประเมินผลจากผู้สอนด้วยการสะท้อนผล ให้คำแนะนำการปฏิบัติทักษะของผู้เรียน และผู้เรียนทำแบบทดสอบผ่านระบบการจัดการเรียนรู้ (LMS)

การประเมินผล

1. การสะท้อนผลการปฏิบัติทักษะผ่านระบบ LMS

- การประเมินโดยเพื่อน (Peer-assessment)
- การประเมินโดยผู้สอน
- แบบทดสอบระบำนัจนทกนร

2. การประเมินทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์

สื่อการเรียนรู้

1. ระบบการจัดการเรียนรู้ (LMS)
2. สื่อการสอนระบำนัจนทกนร

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8 เรื่อง เพลงหน้าพาทย์บาทสกุณี

รายวิชา ทักษะนาฏศิลป์

ระดับปริญญาตรีปี 1

เวลา 6 ชั่วโมง

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อศึกษาที่มา รูปแบบ หลักการ ของเพลงหน้าพาทย์บาทสกุณี
2. เพื่อฝึกปฏิบัติทักษะการรำเพลงหน้าพาทย์บาทสกุณี

สาระการเรียนรู้

1. ที่มา รูปแบบ หลักการของเพลงหน้าพาทย์บาทสกุณี
2. การปฏิบัติทักษะการรำเพลงหน้าพาทย์บาทสกุณี

ผลลัพธ์การเรียนรู้

1. ผู้เรียนมีความเข้าใจในกระบวนการทำรำและมีทักษะปฏิบัติการรำเพลงหน้าพาทย์บาทสกุณีถูกต้องตามแบบแผน
2. ผู้เรียนปฏิบัติทำรำด้วยเกิดความคล่องตัวจนมีความชำนาญ
3. ผู้เรียนมีความมั่นใจ เชื่อมั่นในการปฏิบัติทำรำของตนเอง
4. ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านระบบการจัดการเรียนรู้

กระบวนการจัดการเรียนรู้

ครั้งที่ 1 จำนวน 3 ชั่วโมง (Onsite 2 ชั่วโมง, Online 1 ชั่วโมง)

ขั้นเตรียมความพร้อม (Preparation) จัดการเรียนการสอนในรูปแบบ Onsite

1. ผู้สอนแจ้งวัตถุประสงค์ เนื้อหา และกระบวนการเรียนรู้ในการปฏิบัติทำรำของเพลงหน้าพาทย์บาทสกุณี ให้ผู้เรียนทราบ
2. ผู้สอนอธิบายและสาธิตการใช้งานในระบบการจัดการเรียนรู้ (LMS) เกี่ยวกับการเข้าเรียนในระบบ การส่งภาระงานการปฏิบัติทำรำ การวัดประเมินผล บนระบบการจัดการเรียนรู้ (LMS)

ขั้นฝึกปฏิบัติทักษะ (Practice skills) จัดการเรียนการสอนในรูปแบบ Onsite

3. ฝึกปฏิบัติทำรำเพลงหน้าพาทย์บาทสกุณี โดยการสาธิตจากผู้สอนในชั้นเรียนและให้ผู้เรียนปฏิบัติตาม ซึ่งผู้สอนอธิบายและสาธิตการปฏิบัติทักษะเพลงหน้าพาทย์บาทสกุณีไปที่ละท่า โดยสาธิตกระบวนท่ารำ การใช้ตัว รวมถึงการนับจังหวะในกระบวนท่า ตั้งแต่ต้นจนจบเพลง

ขั้นให้เทคนิควิธีการ (Give techniques and methods) จัดการเรียนการสอนในรูปแบบ Onsite

4. ผู้เรียนปฏิบัติทักษะเพลงหน้าพาทย์บาทสกุณีด้วยตนเอง โดยไม่มีการสาธิตจากผู้สอน บทบาทผู้สอนเป็นผู้ให้เทคนิค วิธีการปฏิบัติท่ารำในแต่ละท่า เช่น การใช้ใบหน้า การใช้ตัว การใช้เท้า ทิศทาง การรำ รวมถึงให้คำแนะนำ และแก้ไข จุดบกพร่องในการปฏิบัติทักษะของผู้เรียน

ขั้นเสริมสร้างทักษะ (Strengthen skills) จัดการเรียนการสอนในรูปแบบ Online

5. ผู้เรียนศึกษาและทบทวนทักษะการปฏิบัติท่ารำเพลงหน้าพาทย์บาทสกุณีด้วยตนเอง ผ่านระบบการจัดการเรียนรู้ (LMS) ตามหน่วยการเรียนรู้ที่ผู้สอนได้กำหนดไว้ในระบบ เมื่อผู้เรียนทบทวนทักษะด้วยตนเองแล้วนั้น ผู้เรียนดำเนินการส่งผลการปฏิบัติทักษะตามตารางการนัดหมายจากผู้สอน โดยมีการประเมินผลจากผู้สอนด้วยการสะท้อนผลและให้คำแนะนำการปฏิบัติทักษะ และมีการประเมินผู้เรียนประเมินตนเอง (Self-assessment) ผ่านระบบการจัดการเรียนรู้ (LMS)

ครั้งที่ 2 จำนวน 3 ชั่วโมง (Onsite 2 ชั่วโมง, Online 1 ชั่วโมง)

ขั้นเตรียมความพร้อม (Preparation) จัดการเรียนการสอนในรูปแบบ Onsite

1. ผู้เรียนบวมนการปฏิบัติทักษะเพลงหน้าพาทย์บาทสกุณี จากการเรียนครั้งที่ผ่านมากในชั้นเรียนปกติ

ขั้นฝึกปฏิบัติทักษะ (Practice skills) จัดการเรียนการสอนในรูปแบบ Onsite

2. ฝึกปฏิบัติท่ารำเพลงหน้าพาทย์บาทสกุณี ผู้สอนอธิบายและสาธิตการปฏิบัติทักษะเพลงหน้าพาทย์บาทสกุณีเพิ่มเติมหลังจากที่ผู้เรียนนั้นได้ไปฝึกทักษะด้วยตนเอง โดยสาธิตและอธิบายเก็บรายละเอียดตั้งแต่การเคลื่อนไหวมือ เท้า การใช้ตัว การนับจังหวะ

ขั้นให้เทคนิควิธีการ (Give techniques and methods) จัดการเรียนการสอนในรูปแบบ Onsite

3. ผู้เรียนปฏิบัติทักษะเพลงหน้าพาทย์บาทสกุณี ด้วยตนเอง โดยไม่มีการสาธิตจากผู้สอน ซึ่งผู้สอนนั้นทำการแบ่งกลุ่มผู้เรียนเพื่อปฏิบัติทักษะเพลงหน้าพาทย์บาทสกุณี ทีละกลุ่ม

4. บทบาทผู้สอนเป็นผู้ให้เทคนิค การปฏิบัติท่ารำในแต่ละท่า เช่น การใช้ใบหน้า การใช้ตัว การใช้เท้า ทิศทางการรำ รวมถึงให้คำแนะนำ และแก้ไข จุดบกพร่องในการปฏิบัติทักษะของผู้เรียน

ขั้นเสริมสร้างทักษะ (Strengthen skills) จัดการเรียนการสอนในรูปแบบ Online

5. ผู้เรียนศึกษาและทบทวนทักษะการปฏิบัติทำรำเพลงหน้าพาทย์บาทสกุณีด้วยตนเอง ผ่านระบบการจัดการเรียนรู้ (LMS) ตามหน่วยการเรียนรู้ที่ผู้สอนได้กำหนดไว้ในระบบ เมื่อผู้เรียนทบทวนทักษะด้วยตนเองแล้วนั้น ผู้เรียนดำเนินการส่งผลการปฏิบัติทักษะตามตารางการนัดหมายจากผู้สอน โดยมีการประเมินผลจากผู้สอนด้วยการสะท้อนผล ให้คำแนะนำการปฏิบัติทักษะของผู้เรียน และทำแบบทดสอบ ผ่านระบบการจัดการเรียนรู้ (LMS)

การประเมินผล

1. การสะท้อนผลการปฏิบัติทักษะผ่านระบบ LMS
 - การประเมินผู้เรียนประเมินตนเอง (Self-assessment)
 - การประเมินทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์โดยผู้สอน
 - แบบทดสอบรำน้ำพาทย์ เพลงบาทสกุณี
2. การประเมินทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์

สื่อการเรียนรู้

1. ระบบการจัดการเรียนรู้ (LMS)
2. สื่อการสอนเพลงหน้าพาทย์บาทสกุณี

แบบการประเมินและแบบทดสอบ

รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้
ด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา
สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

แบบประเมินทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์
(ฉบับครูผู้สอน)

เพลง.....

รหัส สาขานาฏศิลป์ศึกษา ละคร.....

วัน / เดือน / ปี ที่ประเมิน ผู้ประเมิน.....

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่แสดงระดับการปฏิบัติที่สอดคล้องกับทักษะปฏิบัติ
การรำของผู้เรียน

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ				
	5	4	3	2	1
1. ปฏิบัติท่ารำที่ถูกต้องตามแบบแผน <u>จุดประสงค์</u> เพื่อวัดความถูกต้องในการปฏิบัติกระบวนท่า รำ เช่น นาฏยศัพท์ ภาษาท่า ท่ารำที่บรรจุในเพลงได้อย่าง ถูกต้อง					
2. การใช้ร่างกายเคลื่อนไหวได้ตรงตามจังหวะ <u>จุดประสงค์</u> เพื่อวัดการเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย ในการปฏิบัติท่ารำ เช่น การใช้มือ การใช้ตัว การทรงตัว การใช้จังหวะเข้า การใช้เท้าในลักษณะต่าง ๆ ได้ตรงตาม จังหวะ					
3. ปฏิบัติการรำท่าเชื่อมได้อย่างต่อเนื่อง <u>จุดประสงค์</u> เพื่อวัดการปฏิบัติท่ารำในการเปลี่ยนกระบวน ท่าจากท่ารำก่อนหน้าเชื่อมโยงกระบวนท่ารำใหม่ได้อย่าง คล่องตัวและมีความต่อเนื่อง					
4. ปฏิบัติท่ารำด้วยความชำนาญ เกิดความสวยงามใน ท่วงท่าการรำ <u>จุดประสงค์</u> เพื่อวัดการปฏิบัติกระบวนท่ารำ ที่เกิดความ ราบรื่น คล่องตัว จนมีความชำนาญและสวยงามในท่วงท่า					

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ				
	5	4	3	2	1
5. ปฏิบัติท่ารำด้วยความมั่นใจ <u>จุดประสงค์</u> เพื่อวัดถึงความมั่นใจ ความเชื่อมั่นในการปฏิบัติท่ารำของตนเอง					
6. สื่ออารมณ์ประกอบการปฏิบัติกระบวนท่ารำได้อย่างเหมาะสม <u>จุดประสงค์</u> เพื่อวัดการแสดงอารมณ์ ความรู้สึก เช่น การใช้อารมณ์ทางสายตา ใบหน้าของผู้ปฏิบัติท่ารำที่เหมาะสมกับความหมายของเนื้อร้องและทำนองเพลง					
7. การใช้พื้นที่ ทิศทางในการปฏิบัติท่ารำได้ถูกต้อง <u>จุดประสงค์</u> เพื่อวัดการปฏิบัติท่ารำที่มีการใช้ทิศทางซ้าย - ขวา การหันหน้าอืด หน้าเลี้ยว ได้ถูกต้อง					
รวม					
คะแนนรวม					

เกณฑ์การแปลผลคะแนนรวม ดังนี้

คะแนนรวมตั้งแต่ 29 - 35 คะแนน	หมายถึง	ระดับดีเยี่ยม
คะแนนรวมตั้งแต่ 22 - 28 คะแนน	หมายถึง	ระดับดีมาก
คะแนนรวมตั้งแต่ 15 - 21 คะแนน	หมายถึง	ระดับดี
คะแนนรวมตั้งแต่ 8 - 14 คะแนน	หมายถึง	ระดับพอใช้
คะแนนรวมตั้งแต่ 1 - 7 คะแนน	หมายถึง	ระดับปรับปรุง

เกณฑ์การให้คะแนนในการประเมินทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์

ประเด็นการประเมิน	เกณฑ์การประเมิน
1. ปฏิบัติท่ารำที่ถูกต้องตามแบบแผน	
ระดับคะแนน 5 คะแนน	ปฏิบัติกระบวนท่ารำได้อย่างถูกต้องตามแบบแผน
ระดับคะแนน 4 คะแนน	ปฏิบัติกระบวนท่ารำได้ด้วยตนเอง มีผิดพลาดเป็นบางครั้ง
ระดับคะแนน 3 คะแนน	ปฏิบัติกระบวนท่ารำได้ แต่ยังมีผิดพลาดและผู้สอนคอยให้คำแนะนำเป็นบางครั้ง
ระดับคะแนน 2 คะแนน	ปฏิบัติกระบวนท่ารำพอได้ โดยต้องมีครูคอยให้คำแนะนำ
ระดับคะแนน 1 คะแนน	ไม่สามารถปฏิบัติกระบวนท่ารำได้
2. การใช้ร่างกายเคลื่อนไหวได้ตรงตามจังหวะ	
ระดับคะแนน 5 คะแนน	การเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายในการปฏิบัติท่ารำมีความถูกต้องและสอดคล้องกับจังหวะเพลง
ระดับคะแนน 4 คะแนน	การเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายในการปฏิบัติท่ารำเป็นไปอย่างถูกต้อง แต่ไม่ตรงจังหวะเล็กน้อย
ระดับคะแนน 3 คะแนน	การเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายในการปฏิบัติท่ารำมีความถูกต้อง แต่ไม่ตรงจังหวะในบางครั้ง
ระดับคะแนน 2 คะแนน	การเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายในการปฏิบัติท่ารำมีความถูกต้องเป็นบางครั้ง แต่ยังไม่ตรงจังหวะ
ระดับคะแนน 1 คะแนน	การเคลื่อนไหวของส่วนต่าง ๆ ของร่างกายในการปฏิบัติท่ารำมีความผิดพลาด ปฏิบัติท่ารำไม่ตรงจังหวะ
3. ปฏิบัติการรำท่าเชื่อมได้อย่างต่อเนื่อง	
ระดับคะแนน 5 คะแนน	ปฏิบัติการรำท่าเชื่อมของกระบวนท่ารำได้อย่างถูกต้อง มีความคล่องตัวและมีความต่อเนื่องได้ชัดเจน
ระดับคะแนน 4 คะแนน	ปฏิบัติการรำท่าเชื่อมของกระบวนท่ารำได้อย่างต่อเนื่อง แต่ขาดความคล่องตัวในบางครั้ง
ระดับคะแนน 3 คะแนน	การปฏิบัติการรำท่าเชื่อมของกระบวนท่ารำสามารถทำได้อย่างต่อเนื่อง แต่มีการหยุดชะงักหรือขาดความเชื่อมโยง
ระดับคะแนน 2 คะแนน	การปฏิบัติการรำท่าเชื่อมของกระบวนท่ารำมีความต่อเนื่องไม่มากนัก มีการหยุดชะงักหรือขาดความเชื่อมโยงเป็นส่วนมาก
ระดับคะแนน 1 คะแนน	การปฏิบัติการรำท่าเชื่อมของกระบวนท่ารำไม่ต่อเนื่อง มีการหยุดชะงักหรือขาดความเชื่อมโยงอย่างสม่ำเสมอในการปฏิบัติท่ารำ

ประเด็นการประเมิน	เกณฑ์การประเมิน
4. ปฏิบัติทำร่ำด้วยความชำนาญ เกิดความสวยงามในท่วงท่าการร่ำ	
ระดับคะแนน 5 คะแนน	ปฏิบัติทำร่ำด้วยความชำนาญ เกิดความสวยงามในท่วงท่าการร่ำ
ระดับคะแนน 4 คะแนน	ปฏิบัติทำร่ำด้วยความชำนาญ แต่ยังไม่เกิดความสวยงาม
ระดับคะแนน 3 คะแนน	มีความต่อเนื่องในการปฏิบัติทำร่ำ แต่ยังไม่เกิดความชำนาญ
ระดับคะแนน 2 คะแนน	มีความต่อเนื่องในการปฏิบัติทำร่ำเป็นบางครั้ง
ระดับคะแนน 1 คะแนน	ความชำนาญและความสวยงามในการปฏิบัติทำร่ำไม่มีความสมบูรณ์
5. ปฏิบัติทำร่ำด้วยความมั่นใจ	
ระดับคะแนน 5 คะแนน	มีความมั่นใจ กล้าแสดงออก เชื่อมั่นในตนเองขณะปฏิบัติทำร่ำได้อย่างเหมาะสม
ระดับคะแนน 4 คะแนน	มีความมั่นใจในการปฏิบัติทำร่ำ มีความเชื่อมั่นในตนเองเป็นบางครั้งในการปฏิบัติทำร่ำ
ระดับคะแนน 3 คะแนน	มีความมั่นใจในการปฏิบัติทำร่ำ แต่ยังคงมีความกังวลในการปฏิบัติทำร่ำเป็นบางครั้ง มีการสะดุดหรือขาดความเชื่อมั่นในบางจุด
ระดับคะแนน 2 คะแนน	มีความมั่นใจในบางครั้ง และมีความกังวล เหนื่อยในการปฏิบัติทำร่ำ การปฏิบัติทำร่ำไม่สม่ำเสมอและมีการสะดุด
ระดับคะแนน 1 คะแนน	ขาดความมั่นใจและไม่เชื่อมั่นในตนเองในการปฏิบัติทำร่ำ
6. สื่ออารมณ์ประกอบการปฏิบัติกระบวนท่าร่ำได้อย่างเหมาะสม	
ระดับคะแนน 5 คะแนน	มีการสื่ออารมณ์ร่วมในขณะปฏิบัติทำร่ำสอดคล้องกับทำนองเพลงออกมาได้อย่างชัดเจน สมบูรณ์แบบ
ระดับคะแนน 4 คะแนน	มีการสื่ออารมณ์ร่วมในขณะปฏิบัติทำร่ำออกมาได้อย่างชัดเจน แต่เป็นบางครั้ง
ระดับคะแนน 3 คะแนน	มีการสื่ออารมณ์ร่วมในขณะปฏิบัติทำร่ำและมีความกังวลในการปฏิบัติทำร่ำเป็นบางครั้ง แต่ยังไม่ชัดเจน
ระดับคะแนน 2 คะแนน	มีการสื่ออารมณ์ร่วมในขณะปฏิบัติทำร่ำออกมาเป็นบางครั้ง แต่มีความกังวลหรือความสงสัยเกี่ยวกับการแสดงอารมณ์ในบางจุดของการปฏิบัติทำร่ำ
ระดับคะแนน 1 คะแนน	ไม่มีการสื่ออารมณ์ร่วมในขณะปฏิบัติทำร่ำ ไม่สามารถสื่อถึงหรือแสดงอารมณ์และความรู้สึกตามทำนองเพลงได้
7. การใช้พื้นที่ ทิศทางในการปฏิบัติทำร่ำได้ถูกต้อง	
ระดับคะแนน 5 คะแนน	มีการใช้พื้นที่ ทิศทางอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับการปฏิบัติทำร่ำปรับเปลี่ยนได้อย่างลงตัว

ประเด็นการประเมิน	เกณฑ์การประเมิน
ระดับคะแนน 4 คะแนน	มีการใช้พื้นที่ ทิศทางได้อย่างเหมาะสมในการปฏิบัติท่ารำ แต่อาจมีสะดุดในการปรับทิศทางเล็กน้อย
ระดับคะแนน 3 คะแนน	มีการใช้พื้นที่ในการปฏิบัติท่ารำ แต่ยังมีสะดุดในการปรับทิศทาง
ระดับคะแนน 2 คะแนน	การใช้พื้นที่ ทิศทางในการปฏิบัติท่ารำได้เป็นบางครั้ง แต่ยังไม่สอดคล้องกับการปฏิบัติท่ารำ
ระดับคะแนน 1 คะแนน	การใช้พื้นที่ในการปฏิบัติท่ารำไม่ถูกต้อง ไม่มีการปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับการปฏิบัติท่ารำ

แบบประเมินการปฏิบัติทักษะนาฏศิลป์
ประเมินโดยเพื่อน (Peer Assessment)

เพลง.....

รหัสผู้รับการประเมิน สาขานาฏศิลป์ศึกษา ละคร.....

วัน / เดือน / ปี ที่ประเมิน ผู้ประเมิน.....

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่แสดงระดับการปฏิบัติที่สอดคล้องกับทักษะปฏิบัติ
การรำของเพื่อน โดยมีเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

4 = ดีมาก 3 = ดี 2 = พอใช้ 1 = ปรับปรุง

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	4	3	2	1
1. ปฏิบัติท่ารำที่ถูกต้องตามแบบแผน				
2. การใช้ร่างกายเคลื่อนไหวได้ตรงตามจังหวะ				
3. ปฏิบัติการรำท่าเชื่อมได้อย่างต่อเนื่อง				
4. ปฏิบัติท่ารำด้วยความมั่นใจ				
5. การใช้พื้นที่ ทิศทางในการปฏิบัติท่ารำได้ถูกต้อง				
รวม				
คะแนนรวม				

เกณฑ์การแปลผลคะแนนรวม ดังนี้

คะแนนรวมตั้งแต่ 16 - 20 คะแนน หมายถึง ระดับดีมาก

คะแนนรวมตั้งแต่ 11 - 15 คะแนน หมายถึง ระดับดี

คะแนนรวมตั้งแต่ 6 - 10 คะแนน หมายถึง ระดับพอใช้

คะแนนรวมตั้งแต่ 1 - 5 คะแนน หมายถึง ระดับปรับปรุง

สิ่งที่เพื่อนทำได้ดี

.....

สิ่งที่คิดว่าเพื่อนควรปรับปรุง

.....

เกณฑ์การให้คะแนนในการประเมินทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์

ประเด็นการประเมิน	เกณฑ์การประเมิน
1. ปฏิบัติท่ารำที่ถูกต้องตามแบบแผน	
ระดับคะแนน 4 คะแนน	ปฏิบัติกระบวนท่ารำได้อย่างถูกต้องตามแบบแผน
ระดับคะแนน 3 คะแนน	ปฏิบัติกระบวนท่ารำได้ด้วยตนเอง มีผิดพลาดเป็นบางครั้ง
ระดับคะแนน 2 คะแนน	ปฏิบัติกระบวนท่ารำพอได้ โดยต้องมีครูคอยให้คำแนะนำ
ระดับคะแนน 1 คะแนน	ยังไม่ถูกต้องตามแบบแผน
2. การใช้ร่างกายเคลื่อนไหวได้ตรงตามจังหวะ	
ระดับคะแนน 4 คะแนน	การเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายในการปฏิบัติท่ารำมีความถูกต้องและสอดคล้องกับจังหวะเพลง
ระดับคะแนน 3 คะแนน	การเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายในการปฏิบัติท่ารำเป็นไปอย่างถูกต้อง แต่ไม่ตรงจังหวะเล็กน้อย
ระดับคะแนน 2 คะแนน	การเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายในการปฏิบัติท่ารำมีความถูกต้องเป็นบางครั้ง แต่ยังไม่ตรงจังหวะ
ระดับคะแนน 1 คะแนน	การเคลื่อนไหวของส่วนต่าง ๆ ของร่างกายในการปฏิบัติท่ารำมีความผิดพลาด ปฏิบัติท่ารำไม่ตรงจังหวะ
3. ปฏิบัติการรำท่าเชื่อมได้อย่างต่อเนื่อง	
ระดับคะแนน 4 คะแนน	ปฏิบัติการรำท่าเชื่อมของกระบวนท่ารำได้อย่างถูกต้อง มีความคล่องตัวและมีความต่อเนื่องได้ชัดเจน
ระดับคะแนน 3 คะแนน	ปฏิบัติการรำท่าเชื่อมของกระบวนท่ารำได้อย่างต่อเนื่อง แต่ขาดความคล่องตัวในบางครั้ง
ระดับคะแนน 2 คะแนน	การปฏิบัติการรำท่าเชื่อมของกระบวนท่ารำมีความต่อเนื่องไม่มากนัก มีการหยุดชะงักหรือขาดความเชื่อมโยงเป็นส่วนมาก
ระดับคะแนน 1 คะแนน	การปฏิบัติการรำท่าเชื่อมของกระบวนท่ารำไม่ต่อเนื่อง มีการหยุดชะงักหรือขาดความเชื่อมโยงอย่างสม่ำเสมอในการปฏิบัติท่ารำ
4. ปฏิบัติท่ารำด้วยความมั่นใจ	

ประเด็นการประเมิน	เกณฑ์การประเมิน
ระดับคะแนน 4 คะแนน	มีความมั่นใจ กล้าแสดงออก เชื่อมั่นในตนเองขณะปฏิบัติทำำได้ อย่างเหมาะสม
ระดับคะแนน 3 คะแนน	มีความมั่นใจในการปฏิบัติทำำ มีความเชื่อมั่นในตนเองเป็น บางครั้งในการปฏิบัติทำำ
ระดับคะแนน 2 คะแนน	มีความมั่นใจในการปฏิบัติทำำ แต่ยังคงมีความกังวลในการปฏิบัติ ทำำเป็นบางครั้ง มีการสะดุดหรือขาดความเชื่อมั่นในบางจุด
ระดับคะแนน 1 คะแนน	ขาดความมั่นใจและไม่เชื่อมั่นในตนเองในการปฏิบัติทำำ
5. การใช้พื้นที่ ทิศทางในการปฏิบัติทำำได้ถูกต้อง	
ระดับคะแนน 4 คะแนน	มีการใช้พื้นที่ ทิศทางอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับการปฏิบัติทำำ ปรับเปลี่ยนได้อย่างลงตัว
ระดับคะแนน 3 คะแนน	มีการใช้พื้นที่ ทิศทางได้อย่างเหมาะสมในการปฏิบัติทำำ แต่อาจมี สะดุดในการปรับทิศทางเล็กน้อย
ระดับคะแนน 2 คะแนน	การใช้พื้นที่ ทิศทางในการปฏิบัติทำำได้เป็นบางครั้ง แต่ยังไม่ สอดคล้องกับการปฏิบัติทำำ
ระดับคะแนน 1 คะแนน	การใช้พื้นที่ในการปฏิบัติทำำไม่ถูกต้อง ไม่มีการปรับเปลี่ยนให้ สอดคล้องกับการปฏิบัติทำำ

แบบประเมินการปฏิบัติทักษะนาฏศิลป์

ประเมินตนเอง (Self-assessment)

รหัสผู้ประเมินตนเอง สาขานาฏศิลป์ศึกษา ละคร.....

วัน / เดือน / ปี ที่ประเมิน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่แสดงระดับการปฏิบัติที่สอดคล้องกับทักษะปฏิบัติ
การรำของตนเอง โดยมีเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

4 = ดีมาก 3 = ดี 2 = พอใช้ 1 = ปรับปรุง

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	4	3	2	1
1. ปฏิบัติท่ารำถูกต้องตามแบบแผน				
2. การใช้ร่างกายเคลื่อนไหวได้ตรงตามจังหวะ				
3. ปฏิบัติการรำท่าเชื่อมได้อย่างต่อเนื่อง				
4. ปฏิบัติท่ารำด้วยความมั่นใจ				
5. การใช้พื้นที่ ทิศทางในการปฏิบัติท่ารำได้ถูกต้อง				
6. มีความตั้งใจพยายามในการทบทวนและฝึกปฏิบัติทักษะ				
7. การปฏิบัติทักษะของตนเองในภาพรวม				
รวม				
คะแนนรวม				

เกณฑ์การแปลผลคะแนนรวม ดังนี้

คะแนนรวมตั้งแต่ 22 - 28 คะแนน หมายถึง ระดับดีมาก

คะแนนรวมตั้งแต่ 15 - 21 คะแนน หมายถึง ระดับดี

คะแนนรวมตั้งแต่ 8 - 14 คะแนน หมายถึง ระดับพอใช้

คะแนนรวมตั้งแต่ 1 - 7 คะแนน หมายถึง ระดับปรับปรุง

สิ่งที่ตนเองคิดว่าทำได้ดี

.....

สิ่งที่ตนเองคิดว่าควรปรับปรุง

.....

สิ่งที่ตนเองคิดว่าพัฒนาได้

เกณฑ์การให้คะแนนในการประเมินทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์

ประเด็นการประเมิน	เกณฑ์การประเมิน
1. ปฏิบัติท่ารำที่ถูกต้องตามแบบแผน	
ระดับคะแนน 4 คะแนน	ปฏิบัติกระบวนท่ารำได้อย่างถูกต้องตามแบบแผน
ระดับคะแนน 3 คะแนน	ปฏิบัติกระบวนท่ารำได้ด้วยตนเอง มีผิดพลาดเป็นบางครั้ง
ระดับคะแนน 2 คะแนน	ปฏิบัติกระบวนท่ารำพอได้ โดยต้องมีครูคอยให้คำแนะนำ
ระดับคะแนน 1 คะแนน	ยังไม่ถูกต้องตามแบบแผน
2. การใช้ร่างกายเคลื่อนไหวได้ตรงตามจังหวะ	
ระดับคะแนน 4 คะแนน	การเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายในการปฏิบัติท่ารำมีความถูกต้องและสอดคล้องกับจังหวะเพลง
ระดับคะแนน 3 คะแนน	การเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายในการปฏิบัติท่ารำเป็นไปอย่างถูกต้อง แต่ไม่ตรงจังหวะเล็กน้อย
ระดับคะแนน 2 คะแนน	การเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายในการปฏิบัติท่ารำมีความถูกต้องเป็นบางครั้ง แต่ยังไม่ตรงจังหวะ
ระดับคะแนน 1 คะแนน	การเคลื่อนไหวของส่วนต่าง ๆ ของร่างกายในการปฏิบัติท่ารำมีความผิดพลาด ปฏิบัติท่ารำไม่ตรงจังหวะ
3. ปฏิบัติการรำท่าเชื่อมได้อย่างต่อเนื่อง	
ระดับคะแนน 4 คะแนน	ปฏิบัติการรำท่าเชื่อมของกระบวนท่ารำได้อย่างถูกต้อง มีความคล่องตัวและมีความต่อเนื่องได้ชัดเจน
ระดับคะแนน 3 คะแนน	ปฏิบัติการรำท่าเชื่อมของกระบวนท่ารำได้อย่างต่อเนื่อง แต่ขาดความคล่องตัวในบางครั้ง
ระดับคะแนน 2 คะแนน	การปฏิบัติการรำท่าเชื่อมของกระบวนท่ารำมีความต่อเนื่องไม่มาก

ประเด็นการประเมิน	เกณฑ์การประเมิน
	นัก มีการหยุดชะงักหรือขาดความเชื่อมโยงเป็นส่วนมาก
ระดับคะแนน 1 คะแนน	การปฏิบัติการทำซ้ำเชื่อมโยงของกระบวนการทำซ้ำไม่ต่อเนื่อง มีการหยุดชะงักหรือขาดความเชื่อมโยงอย่างสม่ำเสมอในการปฏิบัติทำซ้ำ
4. ปฏิบัติทำซ้ำด้วยความมั่นใจ	
ระดับคะแนน 4 คะแนน	มีความมั่นใจ กล้าแสดงออก เชื่อมั่นในตนเองขณะปฏิบัติทำซ้ำได้อย่างเหมาะสม
ระดับคะแนน 3 คะแนน	มีความมั่นใจในการปฏิบัติทำซ้ำ มีความเชื่อมั่นในตนเองเป็นบางครั้งในการปฏิบัติทำซ้ำ
ระดับคะแนน 2 คะแนน	มีความมั่นใจในการปฏิบัติทำซ้ำ แต่ยังคงมีความกังวลในการปฏิบัติทำซ้ำเป็นบางครั้ง มีการสะดุดหรือขาดความเชื่อมั่นในบางจุด
ระดับคะแนน 1 คะแนน	ขาดความมั่นใจและไม่เชื่อมั่นในตนเองในการปฏิบัติทำซ้ำ
5. การใช้พื้นที่ ทิศทางในการปฏิบัติทำซ้ำได้ถูกต้อง	
ระดับคะแนน 4 คะแนน	มีการใช้พื้นที่ ทิศทางอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับการปฏิบัติทำซ้ำปรับเปลี่ยนได้อย่างลงตัว
ระดับคะแนน 3 คะแนน	มีการใช้พื้นที่ ทิศทางได้อย่างเหมาะสมในการปฏิบัติทำซ้ำ แต่อาจมีสะดุดในการปรับทิศทางเล็กน้อย
ระดับคะแนน 2 คะแนน	การใช้พื้นที่ ทิศทางในการปฏิบัติทำซ้ำได้เป็นบางครั้ง แต่ยังไม่สอดคล้องกับการปฏิบัติทำซ้ำ
ระดับคะแนน 1 คะแนน	การใช้พื้นที่ในการปฏิบัติทำซ้ำไม่ถูกต้อง ไม่มีการปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับการปฏิบัติทำซ้ำ
6. มีความตั้งใจพยายามในการทบทวนและฝึกปฏิบัติทักษะ	
ระดับคะแนน 4 คะแนน	มีความตั้งใจพยายามในการทบทวนและฝึกปฏิบัติทักษะอย่างเต็มที่
ระดับคะแนน 3 คะแนน	มีความตั้งใจพยายามในการทบทวนและฝึกปฏิบัติทักษะมากขึ้น แต่ไม่สม่ำเสมอ
ระดับคะแนน 2 คะแนน	มีการทบทวนและฝึกปฏิบัติทักษะ แต่ยังขาดความพยายามในการฝึกปฏิบัติ
ระดับคะแนน 1 คะแนน	ขาดความพยายามในการทบทวนการฝึกปฏิบัติ
7. การปฏิบัติทักษะของตนเองในภาพรวม	

ประเด็นการประเมิน	เกณฑ์การประเมิน
ระดับคะแนน 4 คะแนน	มีความพึงพอใจการปฏิบัติทักษะของตนเอง
ระดับคะแนน 3 คะแนน	การปฏิบัติทักษะของตนเองสามารถฝึกฝนด้วยตนเอง แต่ต้องฝึกทบทวนบ่อยครั้ง
ระดับคะแนน 2 คะแนน	การปฏิบัติทักษะของตนเองต้องมีการฝึกฝนและมีเพื่อนคอยช่วยเหลือ
ระดับคะแนน 1 คะแนน	การปฏิบัติทักษะของตนเองยังต้องมีการปรับปรุง

แบบทดสอบแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 - 2
เรื่อง เพลงแม่บทใหญ่

คำชี้แจง ให้นักศึกษาตอบคำถาม โดยเลือกคำตอบที่ถูกต้อง

1. การรำแม่บทใหญ่ สันนิษฐานว่ามีมาแต่สมัยใด
 - ก. สมัยสุโขทัย
 - ข. สมัยกรุงธนบุรี
 - ค. สมัยกรุงศรีอยุธยา
 - ง. กรุงรัตนโกสินทร์
2. การรำแม่บทใหญ่สันนิษฐานว่ามาจากหลักฐานใด
 - ก. สมุดข่อย
 - ข. สมุดไทย
 - ค. ตำราพ็อนรำ
 - ง. ตำรานาฏยศาสตร์
3. สาเหตุที่มีการประดิษฐ์ทำรำแม่บทใหญ่ขึ้น เนื่องจากหลวงวิจิตรวาทการได้จัดให้มีการแสดงละครเรื่องใด
 - ก. เรื่องอุณรุท
 - ข. เรื่องอิเหนา
 - ค. เรื่องสุริยคุปต์
 - ง. เรื่องรามเกียรติ์
4. คุณครูท่านใดที่ประดิษฐ์ทำรำแม่บทใหญ่ให้มีความต่อเนื่องกันของท่าจากภาพท่ารำแม่ท่า
 - ก. คุณครูเฉลย ศุขะวณิชและคุณครูสองชาติ ชื่นศิริ
 - ข. คุณครูลมูล ยมะคุปต์และคุณครูมัลลี คงประภัสร์
 - ค. คุณครูลมูล ยมะคุปต์และคุณครูเฉลย ศุขะวณิช
 - ง. คุณครูลมูล ยมะคุปต์และคุณครูสองชาติ ชื่นศิริ
5. แม่บทใหญ่ที่ใช้ในการรำในปัจจุบันนี้มีทั้งหมดกี่ท่ากลอน
 - ก. 15
 - ข. 16
 - ค. 17
 - ง. 18

6. กระต่ายชมจันทร์จันทร์ทองกลด พระรถโยนสารมารกลับหลัง

..... มังกรเลียบถ้ำมูจรินทร์

จงเติมเนื้อร้องในช่องว่างให้ถูกต้อง

- ก. เหยราเล่นน้ำบัวชูฝัก
- ข. เยื้องกรายอุยฉายเข้าวัง
- ค. พระนารายณ์ฤทธิรงค์ขว้างจักร
- ง. ช้างหว่านหญ้าหนุมานผลาญยักษ์

7. ท่าแขกเต้าเข้าวัง และ ท่าเหราเล่นน้ำ ลักษณะมือจับเป็นอย่างไร

- ก. ท่าแขกเต้าเข้าวัง มือขวาจับปรกข้าง มือซ้ายจับต่อศอก
ท่าเหราเล่นน้ำ มือขวาจับปรกข้าง มือซ้ายจับชายพก
- ข. ท่าแขกเต้าเข้าวัง มือขวาจับปรกข้าง มือซ้ายจับใต้รักแร้ขวา
ท่าเหราเล่นน้ำ มือขวาจับปรกข้าง มือซ้ายจับต่อศอก
- ค. ท่าแขกเต้าเข้าวัง มือขวาจับปรกข้าง มือซ้ายจับต่อศอก
ท่าเหราเล่นน้ำ มือขวาจับปรกข้าง มือซ้ายจับใต้รักแร้ขวา
- ง. ท่าแขกเต้าเข้าวัง มือขวาจับปรกข้าง มือซ้ายจับชายพก
ท่าเหราเล่นน้ำ มือขวาจับปรกข้าง มือซ้ายจับใต้รักแร้ขวา

8. ท่ากระต่ายชมจันทร์ มือจับอยู่ในลักษณะใด

- ก. มือขวาดั้งวงบน มือซ้ายจับชายพก
- ข. มือซ้ายดั้งวงบน มือขวาจับชายพก
- ค. มือขวาดั้งวงบน มือซ้ายจับหางข้างลำตัว
- ง. มือซ้ายดั้งวงบน มือขวาจับหางข้างลำตัว

9. บทร้องเพลงแม่บทใหญ่ ใช้เพลงใด

- ก. เพลงแม่ศรี
- ข. เพลงพระทอง
- ค. เพลงชมตลาด
- ง. เพลงจันทราพัด

10. หลังจบบทร้องเพลงแม่บทใหญ่ ใช้เพลงใด

- ก. เพลงร่ำ
- ข. เพลงเชิด
- ค. เพลงเชิดฉิ่ง
- ง. เพลงเร็ว - ลา

แบบทดสอบแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 - 6

เพลง ระเบ้าสี่บท

คำชี้แจง ให้นักศึกษาตอบคำถามต่อไปนี้

- อธิบายความหมายของคำว่า “ระเบ้า” มีผู้แสดง 2 คนขึ้นไป
- ระเบ้าสี่บท ประกอบด้วยเพลงอะไรบ้าง พระทอง เบ้าหลุด สระบุญหวัง บลิ้ม
- การแสดงระเบ้าสี่บทได้ปรากฏหลักฐานเป็นบทจ้บระบำของเทวดานางฟ้าเรื่องใด
นารายณ์ปราบนนทก
- ความหมายของเนื้อร้อง “เปรมปรีดิ์” มีความหมายว่าอย่างไร มีความสุข สดชื่น
- ความหมายของเนื้อร้อง “เทวัญ” มีความหมายว่าอย่างไร เทวดา
- ในบทร้องเพลงสระบุญหวัง “นางฟ้าพ่อนรำทำดูยฉาย” คำที่ขีดเส้นใต้หมายถึงบุคคลใด
นางฟ้า
- ยกตัวอย่างการแสดงที่เป็นระบำมาตรฐาน ระบำดาวดึงส์ ระบำจันทกนิรี
- การแต่งกายในการแสดงระบำมาตรฐาน แต่งกายแบบใด
การแต่งกายยืนเครื่องพระ - นาง
- เนื้อร้อง “เทพบุตรหยดยืนจ้บระบำ _____ นางฟ้าพ่อนรำทำดูยฉาย
ทอดกร่อนระทวยกริดกราย _____ เทพไท้ทั้งหลายก็เปรมปรีดิ์”
ปรากฏอยู่ในเพลงใด เพลงสระบุญหวัง
- เพลงหน้าพาทย์สุดท้ายที่ใช้ในการบรรเลงระเบ้าสี่บทคือเพลงใด เพลงช้า – เร็ว ระบำ

แบบทดสอบแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7

เพลง ระบายจันทกนิรี

คำชี้แจง ให้นักศึกษาตอบคำถามต่อไปนี้

- อธิบายความหมายของคำว่า “ละครตึกดำบรรพ์” เป็นการแสดงที่ผู้แสดงร้องเอง รำเอง
- ละครตึกดำบรรพ์ เรื่อง จันทกนิรี เป็นบทพระราชนิพนธ์ของใคร
สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าจุฑาธุชธราดิลก กรมขุนเพ็ชรบูรณ์อินทราไชย
- ผู้ประพันธ์ทำรำ ระบายจันทกนิรี คือใคร ครูเฉลย สุขะวณิช และครูจำเรียง พุทธประดับ
- ตัวละครในการแสดงละครตึกดำบรรพ์ เรื่อง จันทกนิรี ประกอบด้วยตัวละครใดบ้าง
ท้าวพรหมทัต กนิรีและกนิรา
- เดิมเนื้อเรื่อง ระบายจันทกนิรี ให้ถูกต้อง
น้องจะใคร่ได้ลเหล่าพฤษา, กรุณาพาน้องไปเที่ยวป่า, จะได้เก็บมาลาสนุกสนาน
อากาศวันนี้ไม่มีฝน
ต้องการไต่แมนแกลงแจ้งกิจจา
.....
ยินดีที่จะเห็นน้องเบิกบาน
เยาวมาลย์เชิญมาจะพาชมเอย
- การแสดงระบายจันทกนิรี ใช้ผู้แสดงประเภทใด หญิงล้วน
- คุณสมบัติของผู้แสดงระบายจันทกนิรี มีคุณสมบัติอย่างไร เสียงดี รูปร่างสวยงาม ร่าเริง
- การแต่งกายในการแสดงระบายจันทกนิรี แต่งกายแบบใด ยืนเครื่อง
- เนื้อเรื่อง คำว่า “เยาวมาลย์” หมายถึงใคร กนิรา
- เพลงหน้าพาทย์สุดท้ายที่ใช้ในการบรรเลงระบายจันทกนิรีคือเพลงใด เพลงเร็วลา

แบบทดสอบแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8 รำน้าพาทย์ เพลงบาทสกุณี

คำชี้แจง ให้นักศึกษาตอบคำถาม โดยเลือกคำตอบที่ถูกต้อง

1. เพลงหน้าพาทย์ใช้บรรเลงประกอบการแสดงประเภทใด

- ก. เพลงร่ำวง
- ข. การแสดงลำตัด
- ค. เพลงระบำพื้นเมือง
- ง. การแสดงโขนและละคร

2. เพลงหน้าพาทย์ชั้นต้นใช้บรรเลงประกอบกิริยาของข้อใด

- ก. พระพุทเจ้า
- ข. เทพเจ้าผู้สูงศักดิ์
- ค. พระมหากษัตริย์
- ง. ตัวละครที่เป็นสามัญชน

3. เพลงหน้าพาทย์ชั้นสูงใช้บรรเลงประกอบกิริยาของข้อใด

- ก. สัตว์ต่าง ๆ
- ข. พระพุทเจ้า
- ค. พระมหากษัตริย์
- ง. ตัวละครที่เป็นสามัญชน

4. ข้อใดไม่ใช่ชื่อเพลงหน้าพาทย์ชั้นต้น

- ก. รำ
- ข. เชิด
- ค. เสมอ
- ง. พรหมณ์เข้า

5. ข้อใดไม่สัมพันธ์กัน

- ก. นางกำนัล – เพลงแผละ
- ข. นักพรต - เพลงเสมอเถร
- ค. พระลักษมณ์ - เพลงบาทสกุณี
- ง. พระมหากษัตริย์ - เพลงพญาเดิน

6. เพลงเสมอดีนนก หมายถึง เพลงใด

- ก. เพลงชำนาญ
- ข. เพลงคุกพาทย์
- ค. เพลงร่ำสามลา
- ง. เพลงบาทสกุณี

7. เพลงหน้าพาทย์ใดใช้แสดงอิทธิฤทธิ์

- ก. โลม
- ข. ทยอย
- ค. ชำนาญ
- ง. คุกพาทย์

8. เพลงหน้าพาทย์บาทสกุณี มีปรากฏในการแสดงโขน เรื่องรามเกียรติ์ ตอนใด

- ก. ยกรบ
- ข. พรหมาส
- ค. พระรามคืนนคร
- ง. สุครีพถอนต้นรัง

9. นาฏยศัพท์ที่พบในเพลงหน้าพาทย์บาทสกุณี

- ก. ถัดเท้า
- ข. ชย้นเท้า
- ค. กระดกเท้า
- ง. ก้าวเท้าเรียง

10. ข้อใดกล่าวถึง ความเป็นมาของเพลงหน้าพาทย์ ได้ถูกต้อง

- ก. เพลงหน้าพาทย์ปรากฏครั้งแรกในการแสดงโขน
- ข. เพลงหน้าพาทย์ ปรากฏครั้งแรกในการแสดงละครชาตรี
- ค. เพลงหน้าพาทย์ปรากฏครั้งแรกในการแสดงหนังใหญ่
- ง. เพลงหน้าพาทย์ปรากฏครั้งแรกจากหลักศิลาจารึกในสมัยสุโขทัย

วิธีการเข้าระบบการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน รายวิชาทักษะนาฏศิลป์

วิธีการเข้าสู่ระบบการจัดการเรียนรู้ (LMS) มีรายละเอียด ดังนี้

1. ผู้เรียนเข้าระบบจากลิง <http://www.werade.com>
2. เข้าไปที่ชื่อวิชา “ทักษะนาฏศิลป์ (ละครพระ - นาง)”

การจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานรายวิชาทักษะ นาฏศิลป์

รายวิชาที่มีอยู่

ทักษะนาฏศิลป์ (ละครพระ - นาง)

วิเคราะห์ ที่มา รูปแบบ หลักการ องค์ประกอบ โครงสร้างและกระบวนการทำ และการฝึกปฏิบัติ ดังนี้

ชุดการแสดงพื้นฐาน	รำแม่บทใหญ่
ระบำมาตรฐาน	ระบำสืบท ระบำจันทกนิรี
เพลงหน้าพาทย์	รำหน้าพาทย์เพลงบาทสกุณี

อาจารย์: [werade.jintalai](#)

ภาพที่ 15 หน้าระบบ <http://www.werade.com>

3. ผู้เรียนใส่ ชื่อผู้ใช้ และ รหัสผ่าน ของตัวเอง ตามที่ผู้สอนแจ้งให้ผู้เรียนทราบ

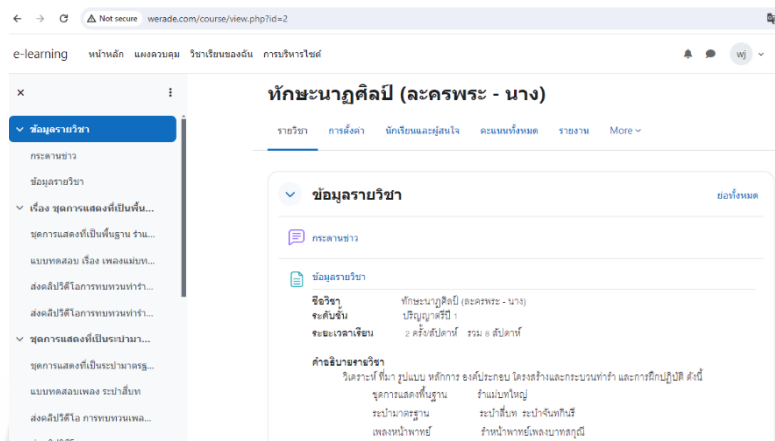
เข้าสู่ระบบในชื่อ การจัดการ เรียนการสอนแบบผสมผสาน รายวิชาทักษะนาฏศิลป์

ลืมรหัสผ่าน ?

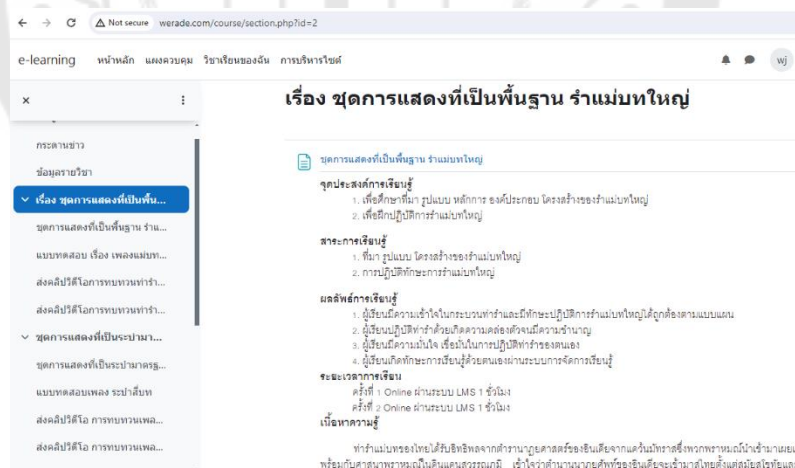
บุคคลทั่วไปสามารถเข้าชมได้เฉพาะ
รายวิชาที่มี สัญลักษณ์หน้าคนติดอยู่ นั่น
คือ อนุญาตให้บุคคลทั่วไปเข้าศึกษาได้
นอกนั้น สำหรับท่านที่เป็นสมาชิกเท่านั้น

ภาพที่ 16 การเข้าใช้งานเพื่อเข้าสู่ระบบ

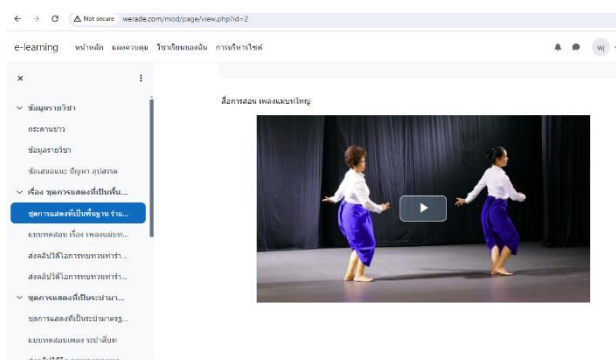
4. เมื่อผู้เรียนเข้าไปในระบบจะพบว่า มีชื่อรายวิชา โครงสร้างเนื้อหาของรายวิชาทักษะนาฏศิลป์ ปรากฏอยู่ ผู้เรียนสามารถเข้าไปทำกิจกรรมการเรียนรู้ตามที่ผู้สอนกำหนดไว้ในแต่ละชั่วโมง

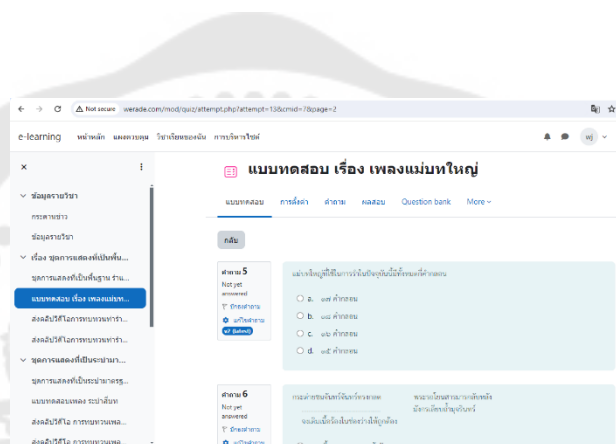
ภาพที่ 17 การใช้งานในระบบการจัดการเรียนรู้ รายวิชาทักษะนาฏศิลป์

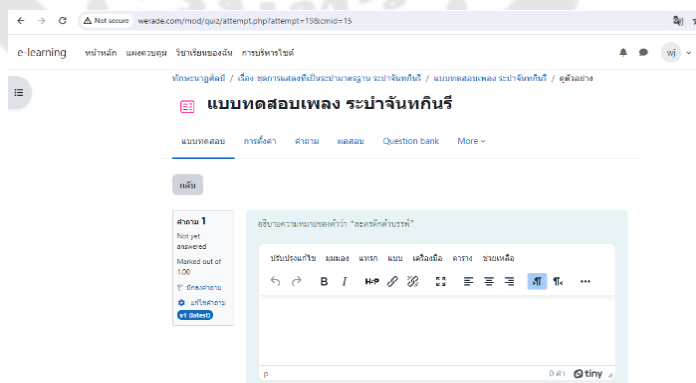
ภาพที่ 18 ภาพเนื้อหาในระบบการจัดการเรียนรู้ รายวิชาทักษะนาฏศิลป์

ภาพที่ 19 ภาพเนื้อหาในระบบการจัดการเรียนรู้ รายวิชาทักษะนาฏศิลป์

ภาพที่ 20 ภาพแบบทดสอบในระบบการจัดการเรียนรู้ รายวิชาทักษะนาฏศิลป์

ภาพที่ 21 ภาพแบบทดสอบในระบบการจัดการเรียนรู้ รายวิชาทักษะนาฏศิลป์

ภาคผนวก
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแผนการจัดการเรียนรู้

ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแผนการจัดการเรียนรู้ จาก
ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ดังนี้
ตารางที่ 33 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแผนการจัดการเรียนรู้

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม			ระดับความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. บอกรายละเอียดของรายวิชาได้ชัดเจน	4.4	0.55	มาก	4.6	0.55	มากที่สุด
2. มีจุดประสงค์การเรียนรู้ที่บอกถึงผลลัพธ์ที่ผู้เรียนได้รับหลังจากเรียนจบการเรียนรู้	4.6	0.55	มากที่สุด	4.4	0.55	มากที่สุด
3. ความสอดคล้องของจุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ และผลลัพธ์การเรียนรู้	4.6	0.55	มากที่สุด	4.4	0.55	มาก
4. ความเหมาะสมของจำนวนชั่วโมง	4.4	0.89	มาก	4.6	0.55	มากที่สุด
5. ความครบถ้วนของสาระการเรียนรู้กับผลลัพธ์การเรียนรู้	4.8	0.45	มากที่สุด	4.6	0.55	มากที่สุด
6. กระบวนการจัดการเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ กระบวนการและคุณลักษณะตามผลลัพธ์การเรียนรู้ของแผนการจัดการเรียนรู้	4.2	0.45	มาก	4.2	0.45	มาก
7. กระบวนการจัดการเรียนรู้เน้นด้านทักษะปฏิบัติและส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง	4.8	0.45	มากที่สุด	4.6	0.55	มาก
8. กระบวนการจัดการเรียนรู้สามารถนำไปจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้จริง	5	0.00	มากที่สุด	4.4	0.55	มากที่สุด
9. สื่อ และแหล่งการเรียนรู้	5	0.00	มากที่สุด	4.8	0.45	มากที่สุด
10. วิธีการวัด และประเมินผล	4.8	0.45	มากที่สุด	4.8	0.45	มากที่สุด
รวม	4.66	0.51	มากที่สุด	4.52	0.50	มากที่สุด

ผลการประเมินแบบบสอคคลังของแบบประเมินทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์

ผลการประเมินแบบบสอคคลังของแบบประเมินทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ดังนี้

ตารางที่ 34 ผลการประเมินแบบบสอคคลังของแบบประเมินทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์

ข้อคำถาม	ผลการตรวจสอบ						
	ผชช.1	ผชช.2	ผชช.3	ผชช.4	ผชช.5	ค่า ioc	แปลผล
1. ปฏิบัติท่ารำที่ถูกต้องตามแบบแผน	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
2. การใช้ร่างกายเคลื่อนไหวได้ตรงตามจังหวะ	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
3. ปฏิบัติการรำท่าเชื่อมได้อย่างต่อเนื่อง	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
4. ปฏิบัติท่ารำด้วยความชำนาญเกิดความสวยงามในท่วงท่าการรำ	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
5. ปฏิบัติท่ารำด้วยความมั่นใจ	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
6. สื่ออารมณ์ประกอบการปฏิบัติระบวนท่ารำได้อย่างเหมาะสม	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
7. การใช้พื้นที่ ทิศทางในการปฏิบัติท่ารำได้ถูกต้อง	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้

ผลการประเมินแบบบสอคล้องของแบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของตนเอง

ผลการประเมินแบบบสอคล้องของแบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของตนเอง จาก
ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ดังนี้

ตารางที่ 35 ผลการประเมินแบบบสอคล้องของแบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของตนเอง

ข้อคำถาม	ผลการตรวจสอบ						
	ผชช.1	ผชช.2	ผชช.3	ผชช.4	ผชช.5	ค่า ioc	แปลผล
สาขานาฏศิลป์ศึกษา ☐ ละครพระ ☐ ละครนาง	1	1	1	1	1	1	ใช้ได้
สังกัดวิทยาลัยนาฏศิลป์.....	1	1	1	1	1	1	ใช้ได้
ข้อต่อไปนี้จะเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนวิชาทักษะนาฏศิลป์							
1. ฉันปฏิบัติทำได้ดีเสมอใน วิชาทักษะนาฏศิลป์	1	1	1	1	1	1	ใช้ได้
2. ฉันมักต้องการความช่วยเหลือ เมื่อเรียนวิชาทักษะนาฏศิลป์ เสมอ	1	1	1	1	1	1	ใช้ได้
3. ฉันสอบได้คะแนนดีในวิชา ทักษะนาฏศิลป์	1	1	1	1	1	1	ใช้ได้
4. ฉันเกิดความสนุกเมื่อได้เรียน ปฏิบัติทักษะนาฏศิลป์	1	1	1	1	1	1	ใช้ได้
5. ฉันตั้งตารอคอยที่จะเข้าเรียน ในวิชาทักษะนาฏศิลป์	1	1	1	1	1	1	ใช้ได้
6. การเรียนด้านปฏิบัติทักษะ นาฏศิลป์ เป็นอะไรที่ง่ายสำหรับ ฉัน	1	1	1	1	1	1	ใช้ได้
7. ฉันมีพรสวรรค์ในการปฏิบัติ ทักษะนาฏศิลป์	1	1	-1	1	1	0.6	ใช้ได้

ตารางที่ 35 (ต่อ)

ข้อคำถาม	ผลการตรวจสอบ						
	ผชช.1	ผชช.2	ผชช.3	ผชช.4	ผชช.5	ค่า ioc	แปลผล
8. ฉันรู้สึกดีเมื่อได้เรียนวิชาทักษะนาฏศิลป์ในห้องเรียน	1	1	1	1	1	1	ใช้ได้
9. ฉันรู้สึกสนใจในศาสตร์ทางด้านการแสดงนาฏศิลป์	1	1	0	1	1	0.8	ใช้ได้
10. ฉันไม่ชอบเรียนปฏิบัติทักษะนาฏศิลป์	1	1	0	1	1	0.8	ใช้ได้
ข้อต่อไปนี้จะเกี่ยวกับความรู้สึกของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนวิชาทักษะนาฏศิลป์							
1. ฉันชอบกิจกรรมในวิชาทักษะนาฏศิลป์ เพราะทำให้ฉันได้ฝึกฝนทักษะให้ดีขึ้น	1	1	1	1	1		ใช้ได้
2. ฉันรู้สึกพอใจ เมื่อได้ฝึกฝนในวิชาทักษะนาฏศิลป์	1	1	1	1	1	1	ใช้ได้
3. ฉันฝึกฝนทักษะปฏิบัตินอกเวลาเรียน เพื่อเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพของตนเองในวิชาทักษะนาฏศิลป์	1	1	-1	1	1	1	ใช้ได้
4. ฉันคิดว่าสิ่งสำคัญที่สุดในวิชาทักษะนาฏศิลป์ คือได้ฝึกฝนและได้รับการแนะนำให้แก้ไขทักษะปฏิบัติจากอาจารย์	1	1	0	1	1	0.6	ใช้ได้
5. การได้ฝึกฝนทักษะเป็นเป้าหมายสำคัญสำหรับการเรียนรู้ของฉัน	1	1	0	1	1	0.8	ใช้ได้
6. ฉันตั้งใจฝึกฝนตนเองตามที่อาจารย์แจ้งในชั้นเรียน เพราะ	1	1	1	1	1	0.8	ใช้ได้

ตารางที่ 35 (ต่อ)

ข้อคำถาม	ผลการตรวจสอบ						
	ผชช.1	ผชช.2	ผชช.3	ผชช.4	ผชช.5	ค่า ioc	แปลผล
ต้องการจะพัฒนาทักษะตนเองให้ดีขึ้น							
7. ฉันรู้สึกดี เมื่อสามารถแสดงให้คนอื่นเห็นว่า ฉันเก่งในวิชาทักษะนาฏศิลป์	1	1	1	1	1	1	ใช้ได้
8. ฉันรู้สึกดี เมื่อทำได้ดีกว่าเพื่อนคนอื่นในวิชาทักษะนาฏศิลป์	1	1	1	1	1	1	ใช้ได้
9. สิ่งสำคัญที่สุดสำหรับฉัน คือ อาจารย์และเพื่อน ๆ คิดว่าฉันสามารถปฏิบัติทักษะนาฏศิลป์ในเพลงต่าง ๆ ได้ดี	0	1	0	1	1	1	ใช้ได้
10. ฉันฝึกฝนทักษะตนเอง เพราะต้องการให้คนอื่นมองว่าฉันปฏิบัติทำได้ดี	0	1	0	1	1	0.6	ใช้ได้
11. ฉันภูมิใจที่คนอื่นมองว่าฉันเก่งในวิชาทักษะนาฏศิลป์	0	1	0	1	1	0.6	ใช้ได้
12. ฉันรู้สึกว่าประสบผลสำเร็จในวิชาทักษะนาฏศิลป์ เมื่อทำได้ดีกว่าเพื่อนคนอื่น ๆ	1	1	1	1	1	1	ใช้ได้
13. ฉันตั้งใจเรียนในวิชาทักษะนาฏศิลป์ เพราะไม่อยากให้ผลงานออกมาแย่ เมื่อเทียบกับคนอื่น	1	1	1	1	1	1	ใช้ได้
14. ฉันไม่อยากให้เพื่อน ๆ ในชั้นเรียนมองว่าฉันไม่เก่ง	1	1	1	1	1	1	ใช้ได้

ตารางที่ 35 (ต่อ)

ข้อคำถาม	ผลการตรวจสอบ						
	ผชช.1	ผชช.2	ผชช.3	ผชช.4	ผชช.5	ค่า ioc	แปลผล
15. ฉันพยายามทำทุกอย่างเพื่อไม่ให้คนอื่นมองว่าฉันปฏิบัติไม่ได้ในวิชาทักษะนาฏศิลป์	1	1	1	1	1	1	ใช้ได้
16. ฉันไม่อยากให้อาจารย์ประเมินการเรียนของฉัน เพราะกลัวอาจารย์จะรู้ว่าฉันไม่เก่ง	0	0	1	1	1	0.6	ใช้ได้
17. สิ่งที่ทำให้ฉันตั้งใจเรียนในวิชาทักษะนาฏศิลป์คือ กลัวถูกมองว่าทำไม่ได้	1	1	1	1	1	1	ใช้ได้
18. ฉันไม่ค่อยถามคำถามในชั้นเรียนวิชาทักษะนาฏศิลป์ เพราะไม่อยากถูกมองว่าทำไม่ได้	1	1	1	1	1	1	ใช้ได้
ข้อต่อไปนี้จะเกี่ยวกับความรู้สึกของนักศึกษาในการทำงานผ่านระบบการจัดการเรียนรู้ (LMS)							
1. ฉันรู้สึกเพลินเมื่อเรียนผ่านระบบการจัดการเรียนรู้ (LMS)	1	1	0	1	1	0.8	ใช้ได้
2. ฉันมั่นใจมากในความสามารถด้านการเรียนผ่านระบบการจัดการเรียนรู้ (LMS) ของฉัน	1	1	0	1	1	0.8	ใช้ได้
3. ฉันคิดว่าการเรียนผ่านระบบการจัดการเรียนรู้ (LMS) เป็นเรื่องง่ายสำหรับฉัน	1	1	1	1	1	1	ใช้ได้
4. ฉันคิดว่าตัวเองใช้ระบบการจัดการเรียนรู้ (LMS) ได้เก่งกว่าเพื่อน ๆ ในห้อง	1	1	1	1	1	1	ใช้ได้

ตารางที่ 35 (ต่อ)

ข้อคำถาม	ผลการตรวจสอบ						
	ผชช.1	ผชช.2	ผชช.3	ผชช.4	ผชช.5	ค่า ioc	แปลผล
5. เวลาที่ฉันทำงานอะไรใหม่ ๆ ในคอมพิวเตอร์หรืออุปกรณ์สื่อสาร ฉันคิดว่าฉันสามารถทำได้ดี	1	1	1	1	1	1	ใช้ได้
6. เมื่อเปรียบเทียบกับเพื่อนคนอื่น ๆ ในห้องเรียน ฉันคิดว่าฉันเป็นคนเก่งด้านการใช้เทคโนโลยี	1	1	1	1	1	1	ใช้ได้
7. ถ้าฉันมีความตั้งใจและมีความพยายาม ฉันสามารถเรียนและทำงานที่ได้รับมอบหมายบนระบบ LMS ได้ แม้จะเป็นงานยากที่สุดก็ตาม	1	1	1	1	1	1	ใช้ได้
8. ฉันคิดว่ามันยากเสมอ เวลาที่ต้องเรียนรู้สิ่ง ๆ ใหม่เกี่ยวกับระบบ LMS	1	1	1	1	1	1	ใช้ได้
9. เมื่อพูดถึงอะไรก็ตามที่เกี่ยวข้องกับคอมพิวเตอร์หรือการเรียนผ่านระบบ LMS ฉันรู้สึกว่าคุณแตกต่างจากเพื่อนคนอื่น ๆ	1	1	1	1	1	1	ใช้ได้
10. ฉันกลัวการเรียนและการใช้ผ่านระบบ LMS	1	1	1	1	1	1	ใช้ได้
11. ฉันไม่ค่อยแน่ใจในความสามารถการเรียนผ่านระบบ LMS ของฉัน	1	1	1	1	1	1	ใช้ได้

ประวัติผู้เขียน

